

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Mgr. Radka KOHUTOVÁ, BSc.

AUTORSKOPRÁVNÍ OCHRANA DATABÁZÍ

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Irena HOLCOVÁ

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 7. 4. 2010

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených. Práce obsahuje 252 453 znaků (včetně mezer), a to bez příloh a poznámkového aparátu.

V Praze dne 7. 4. 2010

Radka Kohutová

OBSAH

Prohlášení	v
Obsah	vii
Kopie zadání diplomové práce	xi
1. Úvod	1
2. Poznámka k metodologii	5
3. Exkurz do konceptu informační společnosti	6
4. Uchopení <i>databáze</i> ve věku informační společnosti	11
4.1. Obecná poznámka k databázím	11
4.2. Dva základní modely právní ochrany databází	12
4.3. Třídění databází	13
5. Právní ochrana databází na území Evropské unie	15
5.1. Přijímání Směrnice v historickém kontextu	16
5.2. Implementace Směrnice v členských státech EU	24
5.3. Dopad Směrnice v ostatních zemích EHP	25
6. Podoba Směrnice	26
6.1. Členění Směrnice	26
6.2. Obsah Směrnice	26
6.3. Autorskoprávní ochrana	29
6.4. Ochrana <i>sui generis</i> a její pojetí v dikci Směrnice	31
6.4.1. Stanovisko generální advokátky ve věci C-203/02	36
7. Kvarteto rozhodnutí Evropského soudního dvora	39
7. 1. The British Horseracing Board Ltd. a další proti William Hill Organisation Ltd.	40
7. 2. Případy Fixtures Marketing	43
8. První evaluace Směrnice	45
9. ESD dvojhlasně stvrzuje své předešlé judikáty	48
9.1. Directmedia Publishing GmbH proti Albert-Ludwigs Universität Freiburg	48
9.2. Apis-Hristovich EOOD proti Lakorda AD	49

10. Úvodní poznámka k právní ochraně databází na příkladu tří případových studií	52
11. Právní ochrana databází v České republice	53
11.1. Nehmotné statky a práva duševního vlastnictví	53
11.2. Pojem autorského práva	55
11.3. Poznámka k historickému vývoji autorského práva do vzniku samostatné České republiky	56
11.4. Autorské právo <i>de lege lata</i> a jeho systematické zařazení	57
11.4.1. Autorský zákon	57
11.4.2. Vztah autorského zákona k občanskému zákoníku	58
11.4.3. Vztah autorského zákona k obchodnímu zákoníku	58
11.4.4. Listina základních práv a svobod	59
11.4.5. Právo <i>acquis communautaire</i>	59
11.4.6. Vztah mezinárodního a vnitrostátního práva	60
11.5. Předmět, působnost a obsah autorského zákona	60
11.6. Právní ochrana databází v dikci AZ	63
11.7. Databáze jako předmět práva autorského i práva <i>sui generis</i>	65
11.8. Autorskoprávní režim	68
11.8.1. Autor	69
11.8.2. Zákonná domněnka autorství	71
11.8.3. Obsah autorského práva ve vztahu k databázím	71
11.8.4. Volné užití databáze	72
11.8.5 Právní vztahy k databázím vytvořeným v součinnosti více osob	73
11.9. Režim ochrany <i>sui generis</i>	75
11.9.1. Pořizovatel databáze	76
11.9.2. Obsah práva <i>sui generis</i>	76
11.9.3. Omezení zvláštního práva pořizovatele databáze	78
11.9.4. Bezúplatné zákonné licence	79
11.9.5. Trvání <i>sui generis</i> ochrany	79
11.9.6. Odkazovací právní norma	80
12. Právní ochrana databází ve Spojeném království	82
12.1. Právní úprava před transpozicí Směrnice	82

12.2. Právní úprava po transpozici Směrnice	85
12.2.1. Databáze chráněné jako díla literární	87
12.2.2. <i>Sui generis</i> úprava	89
13. Pojetí právní ochrany databází ve Spojených státech amerických	92
13.1. <i>Status quo</i> právní ochrany poskytované databázím	94
13.2. Legislativní návrhy obsahující právo <i>sui generis</i>	96
13.2.1. Database Investment and Intellectual Antipiracy Act of 1996	96
13.2.2. Collections of Information Antipiracy Act of 1997	97
13.2.3. Collection of Information Antipiracy Act of 1999	99
13.2.4. Consumer and Investor Access to Information Act of 1999	100
13.2.5. Database and Collections of Information Missappropriation Act	102
13.2.6. Consumer Access to Information Act of 2004	102
14. Mezinárodní aspekty ochrany databází	104
14.1. Bernská úmluva	105
14.2. TRIPS	105
14.3. Návrh WIPO	106
14.4. WCT	109
15. Závěr	111
16. Prameny a literatura	115
17. Seznam příloh	131
Příloha 1: anglické znění směrnice o právní ochraně databází	131
Příloha 2: české znění směrnice o právní ochraně databází	139
Příloha 3: výběr relevantních ustanovení českého autorského zákona	146
Příloha 4: výběr relevantních ustanovení k právní ochraně databází z britského autorského zákona (originární znění před přijetím Směrnice)	155
Příloha 5: výběr relevantních ustanovení k právní ochraně databází z platného znění britského autorského zákona	157
Příloha 6: platné znění britského zákona na ochranu databází	162

Příloha 7: relevantní ustanovení k právní ochraně databází z americké Legislativy	175
18. Název diplomové práce a její resumé v jazyce anglickém (<i>English summary</i>)	176
19. Seznam klíčových slov	180

**Ústav autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního
Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pro: Radka Kohutová
P.Obrovec 2252, 440 01 Louny

Obor: Práva k nehmotným statkům

Školní rok: 2007/08

Vedoucí Ústavu Vám přiděluje diplomovou práci na téma:

Autorskoprávní ochrana databází.

Vedoucí diplomové práce: JUDr.Irena Holcová

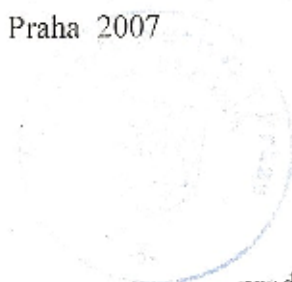
Termín odevzdání diplomové práce: dle dohody s vedoucím práce.

Zásady pro vypracování Vám budou upřesněny na první konzultaci.

Praha 2007

Prof.JUDr.Jan Kříž, CSc.
vedoucí ÚAP

JUDr.Jiří IIřebejk
proděkan pro magisterský studijní program

1. ÚVOD

„Všechny informace na všech místech v každém okamžiku.

Nemožné ideálním.“

(Godfrey, 1980: 1)

Jakou cenu má informace? V postmoderní době, o níž často hovoříme v intencích informační společnosti, představuje jednu z nejcennějších komodit. Cena informace je přitom přímo úměrná její dostupnosti na časové ose. Je tím hodnotnější, čím dříve ji získáme (v některých případech, získáme-li ji dříve než ostatní). Naopak, jakkoli hodnotná informace se stává bezcennou, pokud ji nedokážeme nebo nemůžeme dohledat. A právě v tomto světle vyvstává hodnota funkčně kvalitně vytvořené databáze.

Informace ovlivňují ekonomické chování jedinců. Rozhodují o úspěchu či neúspěchu v podnikání, ve světě finančnictví, práva, vědy, ve veřejném sektoru, ale i na poli akademickém.¹ Nástup digitalizace s sebou přinesl nejen možnost snadnějšího uchování obrovského množství informací, ale i jejich přenos téměř v reálném čase. Jakkoli není pochyb, že existence primitivní formy databáze je stará jako lidstvo samo, charakteristické rysy nových médií (v čele s interaktivitou a vším, co tato v digitálním prostředí nabízí) s sebou přinesly zcela nové možnosti práce s elektronickými databázemi a celkově nastartovaly světový trh s databázemi.

Tento trend se pozitivně projevil ve vzrůstajícím počtu uživatelů databází. Naproti tomu však zároveň napomohl snadnějšímu porušování autorskoprávní ochrany databází. F. Jennings a J. Yates výstižně shrnují: „Když přišel Tim Berners Lee poprvé s myšlenkou hypertextu, aby tak *‘napomohl studní informací rozvíjet se, dále růst a vyvíjet...’*², nemohl předvídat, že jazyk hypertextu bude simultánně jak největší výhodou pro prozkoumávání Internetu, tak i jeho největší slabinou.“ (Jennings-Yates, 2009: 120)

¹ M. Williams (2000) v této souvislosti uvádí, že vznik databází je spjat s veřejným sektorem, resp. s vládami států. Potřeba ochrany databází tak, podle něho, vyvstala až v okamžiku, kdy se na jejich tvorbě začaly se svým kapitálem podílet subjekty soukromého sektoru. Tento okamžik Williams nezasazuje do přesného historického kontextu. Určuje jej všeobecně obdobím, kdy v jednotlivých zemích v důsledku privatizačního procesu slábla role státu. Trend se tak zcela obrátil ve prospěch soukromých firem, které dnes primárně financují vznik databází a v této souvislosti trvají na ochraně svých investic. (Williams, 2000: pp. xvii-xviii)

² T. Berners-Lee. *Information Management: A Proposal*. CERN 1990, [online] <<http://www.w3.org/History/1989/proposal.html>>.

V souvislosti s nástupem nových médií stále více slyšíme o nutnosti mediální gramotnosti. Hodiny mediální výchovy zařadily do učebních osnov snad všechny vyspělé státy světa. Získání alespoň základních znalostí médií nás má naučit, jak se v novodobém světě informací vyznat, kde informace hledat, jak kvalitativně rozlišovat jejich zdroje, jak je co nejlépe využívat. O to více vyvstává potřeba informace přehledně a logicky třídit, zajistit jejich snadnou dostupnost a co nejjednodušší vyhledávání v rámci datových souborů informací. Také databáze zaznamenala ve věku nových médií kvalitativní proměnu. Díky digitalizaci se stále více setkáváme s databází elektronickou.

Technický pokrok reflektuje i právo. Práva autorská a práva s nimi související tvoří významnou část práv duševního vlastnictví, ne-li jednu z nejvýznamnějších. Práva duševního vlastnictví stojí v popředí zájmu jak z pohledu české jurisprudence, tak z pohledu *acquis communautaire*. Databázím, splňujícím zákonem vymezené podmínky, se tradičně dostávalo ochrany pod hlavičkou autorského práva. Rozšíření rejstříku právní ochrany databází v Evropské unii³ o zvláštní právo pořizovatele databáze podstatně rozšířilo okruh databází, jimž právo poskytuje ochranu.

Předložená diplomová práce si klade za cíl postavit vedle sebe komunitární úpravu s autorskoprávní ochranou databází ve Spojených státech amerických. Jedná se o práci spíše popisného charakteru, zaměřující se na historické aspekty úpravy. Jinými slovy, práce má postihnout odlišnosti právního pojetí ochrany u dvou největších světových subjektů na trhu s databázemi. Vedle toho uvádí celkem tři případové studie přístupu k právní ochraně databází: dvě z nich se týkají transpozice *směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9 ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází*⁴ (dále jen „Směrnice“), a to v České republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku⁵, a konečně třetí studie pokrývá zmíněný přístup k právní ochraně databází ve Spojených státech amerických.

Zájem o danou problematiku získala autorka během stipendijního pobytu na *University of Glamorgan* (právě ve Spojeném království) v akademickém roce

³ Text *směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9 ES ze dne 11. března 1996, o právní ochraně databází* ještě operuje označením Evropské společnosti, které v době jejího přijímání disponovalo právní subjektivitou z pohledu mezinárodního, vnitrostátního i komunitárního práva. Tuto situaci změnilo přijetí Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, jež nově zavedla právní subjektivitu Evropské unie. Vzhledem k předkládanému historickému uchopení procesu přijetí Směrnice se autorka rozhodla podržet původní terminologii a používat v předkládané práci odkazy na Evropské společenství. Označení Evropské společnosti (dále jen „ES“), resp. Společenství je užito *promiscue*.

⁴ Úřední věstník č. L 077, 27. 3. 1996.

⁵ Oficiální název a označení *Spojené království* je užíváno *promiscue*.

2004/2005, zakončeného získáním univerzitního diplomu Bachelor of Social Sciences (součástí studijního programu bylo i absolvování předmětu *Internet Law* na tamní právnické fakultě). Tehdy se ještě v akademických, ale i v odborných právnických kruzích s napětím očekávalo vynesení prvních rozhodnutí Evropského soudního dvora v kvartetu prejudiciálních řízení, týkajících se interpretačních otázek směrnice o právní ochraně databází. Současně měl, sice se zpožděním, nadejít okamžik zveřejnění první evaluace Směrnice (jak tato ve svém textu předpokládá).

V průběhu práce si autorka stále více uvědomovala možnou kontroverznost evropské úpravy zvláštního práva k databázím (práva *sui generis*), zvláště z pohledu států mimo území Evropské unie. Tento náhled jen umocňuje fakt, že největší světový producent databází, Spojené státy americké, dosud specifickou úpravu právní ochrany k databázím nepřijaly. Konečně, distancovaly se i od své předešlé podpory obdobného návrhu na půdě Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO). Rozpačité přijímání ochrany *sui generis* bylo do jisté míry patrné také v rámci samotného Evropského společenství.

Autorka měla možnost, během své pracovní účasti na českém předsednictví v Radě EU, se osobně setkat s Charlie McCreevym, dnes již bývalým evropským komisařem pro vnitřní trh a služby. Právě za jeho mandátu byla zmíněná evaluace Směrnice publikována. Pokud se tedy komisař McCreevy na sklonku roku 2005 vyjadřoval o *sui generis* ochraně pozitivně v tom smyslu, že přispívá k podpoře evropského sektoru s databázemi⁶, na jaře roku 2009 už byla jeho slova při osobním rozhovoru váhavější. Stejně vyznívaly názory několika dalších právních expertů pracujících v evropských institucích. Úvahu o funkčnosti a vhodnosti *sui generis* ochrany databází však ponechává tato práce stranou a věnuje se spíše jejím historickým stopám.

Předkládaná práce byla dopsána během autorčiných stipendijních pobytů v Bruselu: jednak doktorské stáže na *Vrije Universiteit Brussel* (zaměřené na mediální studia), jednak pracovní stáže v Evropském parlamentu (EP). Touto cestou by autorka chtěla poděkovat všem ochotným knihovnicím a knihovníkům, a to jak univerzitní knihovny v Bruselu, tak knihoven EP a knihovny Rady EU, za jejich velkorysé služby.

⁶ EU Council (2005) *Intellectual property: evaluation of EU rules on databases*. Press Release. IP/05/1567. Brussels. 12 December 2005.

Konečně autorčin nejvřelejší dík patří hlavně vedoucí této práce, JUDr. Ireně Holcové. Poděkování jí náleží nejen za její obdivuhodnou trpělivost, ale především za velmi cenné rady, poznámky, komentáře a další podněty autorce, jež tyto mohla dále do předkládaného textu zapracovat.

2. POZNÁMKA K METODOLOGII

Právní ochrana databází osciluje mezi zájmy autorů/pořizovatelů na straně jedné a uživatelů na straně druhé. Cílem této práce je předložit teoretické pozadí a vzhled do problematiky právní ochrany databází. Za tímto účelem se jeví jako nejvhodnější metodologická východiska metody komparativní a analytické, rozebírající přehled právní ochrany *de lege lata* na příkladech kontinentálního i anglosaského práva (*common law*).

Důraz je kladen na rozdílná východiska poskytované ochrany s poukazem na historické pozadí a zakotvení stávající poskytované právní ochrany databází na území Evropského společenství ve srovnání s úpravou ve Spojených státech amerických. Vzhledem k jedinečnosti evropské *sui generis* ochrany databází je tato rozebrána detailněji, včetně části věnované judičiální činnosti Evropského soudního dvora.

Teoretické poznatky o poskytované ochraně databází doplňuje analýza postavená na třech případových studiích. Práce předkládá rozbor platné autorskoprávní a *sui generis* ochrany ve dvou členských státech Evropské unie – v České republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska, k nimž je v protikladu postavena země mimo území EU – Spojené státy americké. Stávající úprava je doplněna o nástin poskytované ochrany databází v předešlých autorskoprávních zákonech.

Zvolené evropské země představují zástupce obou dvou velkých právních systémů – kontinentálního a anglosaského práva. Zajímavě ilustrují rozdílný proces zakotvení právní ochrany databází a jeho proměnu ve světle harmonizace, již do této oblasti komunitární právo vneslo. Konečně, Spojené státy americké, rovněž země s historickou tradicí *common law*, vhodně demonstrují odlišný historický přístup k právní ochraně databází. Práce se zaměřuje i na rámec poskytované ochrany z hlediska mezinárodního.

3. EXKURZ DO KONCEPTU INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI

Označení postmoderní, nebo chcete-li postindustriální (Bell, 1962), společnosti termínem *informační společnost* se v posledních třiceti letech postupně vžilo. Nástup fenoménu nových médií⁷ nás obrazně řečeno přenesl do věku informačních technologií. Alespoň toliko panuje shoda mezi mediálními teoretiky, sociology, ekonomy, ale i právníky. Současně je však nutné si uvědomit, že koncept informační společnosti je dynamickým organismem, jenž v různých zemích světa dosáhl odlišného vývojového stádia.

Jakkoli s tímto termínem na běžné bázi operuje například i Evropská unie⁸ (zvláště v souvislosti s ochranou autorských práv), přesná definice informační společnosti neexistuje. Stejně tak nelze tento koncept přesně umístit na časovou osu. Optimisté nazývají příchod období informační společnosti érou perfektní komunikace. (M. Poster, 1990: 70) Naopak pesimistické náhledy na budoucí vývoj informační společnosti shrnuje E. J. Dommering za pomoci názvu slavné knihy Neila Postmana: „...´ubavit se k smrti´ skrze dusivou konzumaci médií“ (Dommering, 1991: 1).

Podstoupíme-li krátký historický exkurz do geneze tohoto terminologického sousloví, zjistíme, že k jeho počátkům se hlásí dvě vědecká odvětví: ekonomika a mediální studia. Pokud začneme tento výklad v oblasti mediálních studií, pak lze historické kořeny vysledovat v práci Y. Ita (1981). Informační společnost dle něho klade do popředí *informace*, jež jsou pro její členy tím nejcennějším zdrojem kapitálu.

⁷ Užívání terminologického spojení *nová média* se na přelomu 20. a 21. století vžilo pro skupinu mediálních forem, mezi nimiž vévodí Internet, World Wide Web a mobilní telefony (jakkoli se toto označení objevovalo už v 60. letech 20. století v souvislosti se studiem komunikačních technologií a výskytem osobních počítačů a následně sítí ARPANET – jakéhosi prapředku Internetu, určené k podpoře sdílení souborů a přenosu dat). Legitimní příslušnost k této skupině lze hledat v prezenci jistých elementů, nebo chceme-li, v charakteristických rysech nových médií; naopak absence daných prvků popírá jejich možnost nést označení *nová média*. Přestože jednotliví akademici předkládají více či méně shodné skupiny základních charakteristických prvků nových médií, jsou však i takové elementy, o nichž stále ještě diskutují. Pokud tedy M. Lister et al. (2003) vyjmenovává pět termínů definujících nová média: digitalitu, interaktivitu, hypertextualitu, disperzi a virtualitu; pak L. Manovich (2001) navrhuje tázat se po přítomnosti těchto pěti principů: numerické reprezentace, modularity, automatizace, variability a transkódování. Zároveň ani jeden z těchto konceptů nevyžaduje, aby ono médium, dělající si nároky na atribut novosti, muselo disponovat všemi výše zmíněnými charakteristikami.

⁸ EU se ke konceptu *informační společnosti* hlásí jako ke své strategii pro 21. století. Zastřešuje jím jednu z celkem 31 množin svých aktivit – cf. portál EU <<http://europa.eu>>. Vznik informační společnosti spojuje s revolucí v informačních technologiích, jinými slovy s příchodem nových médií. Nové iniciativy Evropské komise jsou shrnuty na jejím tematickém portálu <http://ec.europa.eu/information_society/index_en.htm>.

Všichni členové společnosti jsou na nich do různé míry závislí, resp. o úspěchu jednotlivců rozhoduje přístup k informacím.

Jakkoli Y. Ito popsal koncept informační společnosti poměrně přesně tak, jak jej chápeme dnes, v oblasti ekonomie se s myšlenkou přechodu směrem od ekonomiky služeb k informační/znalostní ekonomice (*information/knowledge economy*) setkáme už o dvě desítky let dříve (např. Machlup, 1962; Parker, 1973; Porat, 1976⁹). Zmínění autoři se zabývali tzv. informační ekonomikou a potvrdili, že informační ekonomika tehdy tvořila stále větší procento podílu na tvorbě HDP (studie byly provedené na příkladu USA).

V *Glosáři* dostupném na portálu Evropské unie se u hesla *informační společnost* dočteme následující: „Informační společnost je synonymem pro to, co je míněno pod označením *nové informační a komunikační technologie* (ICT). Od počátku 90. let 20. století jsou ICT v rozmachu. Univerzální užívání elektronické výměny informací, konvergence směrem k digitálním technologiím, exponenciální růst Internetu a zpřístupnění telekomunikačních trhů – to všechno jsou znaky této změny.“¹⁰

F. Webster se zaměřil na sledování definičních znaků nejčastěji spojovaných s konceptem informační společnosti. Rozdělil je do pěti následujících oblastí: technologická, ekonomická, pracovní, prostorová a kulturní. Informační společnost je dle něj nejčastěji spojována se znaky z oblasti technologické. (Webster, 1995: 8)

Objevení nových médií na scéně lze s jistou nadsázkou nazvat fascinujícím pro jednu skupinu lidí a děsivým pro ty ostatní. Nová média zajisté nejsou výzvou jen pro starší mediální formy, ale hlavně pro své příjemce. V roce 1972 napsal kanadský teoretik médií k budoucím mediálním formám následující: „Zdá se, že přežití nyní závisí na rozšíření samotného vědomí do formy prostředí. Tato extenze nastala s příchodem počítače a předcházela mu naše posedlost mimosmyslovým vnímáním a okultním vědomím.“ (McLuhan, 2000: 276) Média zároveň pro M. McLuhana představovala extenzi našeho vnímání. A v tomto duchu musíme říci, že nová média tuto premisu splňují. Svými rysy přibližují práci lidské mysli – fungování na bázi

⁹ Právě Poratův přístup k definování informační společnosti poměrem podílu informační ekonomiky k celkovému množství HDP přijala v roce 1981 i *Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj* (OECD). Ta operovala s pracovní definicí *informační společnost*, za kterou považovala společnost, v níž tvoří informační ekonomika více než polovinu celkového množství HDP státu.

¹⁰ [online] <http://europa.eu/legislation_summaries/glossary>.

asociací a intuicí, které jsou lidské mysli nejbližší. Nejinak je tomu u databází, zvláště těch elektronických.

Jsou to právě nová média, která nás skutečně přenesla do „komunikační revoluce“ (jakkoli se tohoto sousloví užívalo již v 50. letech 20. století v souvislosti s elektronickými médii). To vše dohromady ještě prohloubilo potenciální pohyb směrem k tomu, co M. McLuhan (2000) nazval *globální vesnicí*. S jeho ideou můžeme polemizovat, zvažovat do jaké míry a zda vůbec představuje pro svět destruktivní dynamiku. Je nicméně nezbytné připustit propojovací linku mezi novými médii, jakými jsou Internet¹¹ na jedné straně a rozvoji *globální kultury* na straně druhé (zmíněno zde bez jakýchkoliv negativních konotací). Jedním z důvodů tohoto rozvoje je dozajista nejen schopnost nových médií velmi snadno překračovat národní hranice (zde se dostáváme k problematice zásady teritoriality vlastní autorskému právu), ale dokonce jimi navzájem naprosto otřást – lze snad říci – zcela je ignorovat.¹² S definováním konceptu *globální vesnice* spojuje McLuhan přerod od industriální společnosti k postindustriální.

Ruku v ruce jde s výše zmíněným konceptem i *ekonomika založená na znalostech* (*knowledge-based economy*). O krok dál pak jde koncept tzv. síťové společnosti (*network society*). (Castells, 2000a, 2000b; van Dijk, 2005b) V ní je interpersonální komunikace postupně nahrazována digitálními technologiemi – moderní společnost se stává síťovou. A opět se dostáváme k informaci jakožto komoditě, jak o ní bylo pojednáno v úvodu tohoto textu. Podstatu společnosti formuje informace, to vše zasazené do sociálních sítí zpracovatelů elektronických informací. Od informační společnosti, kdy bylo ještě možno komunikovat i prostřednictvím starších mediálních forem (např. novin) se liší postupným, nicméně absolutním přechodem k novým médiím.

Informace a přístup k nim odlišuje rozvinuté ekonomiky od těch rozvojových. Propast mezi nimi lze obrazně přirovnat k rozevřeným nůžkám, které se například EU snaží svými politikami, převážně pod hlavičkou politiky informační společnosti,

¹¹ Označím-li Internet obecně za nové médium, nemohu nezmínit, že pojem Internet představuje zastřešující výraz pro množinu aplikací, jakými jsou například webové stránky, elektronická komerce, email a další. Internet je tedy novým médiem ve smyslu komplexity jednotlivých nových médií v něm obsažených.

¹² Tento fakt reflektuje v roce 1988 ve své *Zelené knize o autorském právu a výzvě technologie* rovněž Evropská komise. V textu se uvádí: „...nové technologie mají za následek *de facto* rušení národních hranic a ve stále větší míře činí teritoriální aplikaci národního autorského práva obsolentním“. Cf. Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology – Copyright Issues Requiring Immediate Action, COM (88) 172 final. June 7, 1988. Str. 14, čl. 1.4.1.

uzavírat.¹³ Nizozemský sociolog van Dijk hovoří v této souvislosti o rozšiřování/prohlubování digitální propasti (*widening/deepening of digital divide*). (van Dijk, 2005a) Nerovný přístup k informačním technologiím vytváří nový druh sociální nerovnosti. „Dokazují, že ti, kteří stojí na „špatném“ konci digitální propasti, se stanou občany druhé a třetí třídy, nebo možná přestanou být občany úplně.“ (van Dijk, 2005a: 17) Tím posledním má van Dijk na mysli vyloučení z veřejného života. Kruh je možno uzavřít poznámkou k databázím, které právě ve věku informační společnosti, resp. znalostní ekonomiky, tvoří nepostradatelný nástroj v přístupu k informacím.

Zpět však k termínu *informační společnost* na poli práva. J. Kříž jej ve své knize *Ochrana autorských práv v informační společnosti používá pro* „popsání nového stavu, do kterého se autorské právo díky zcela novým technikám a technologickým postupům používaným při tvorbě a šíření výsledků duševní tvůrčí činnosti dostává.“ (Kříž, 1999: 4) Jistě není pochyb o tom, že informační společnost s sebou, kromě mnoha nesporných výhod a výzev, přinesla například také více rozmanitých možností exploatace děl, často současně jednodušších.

Je tedy nasnadě, že rychlý technologický vývoj nezůstal v prostředí Evropského společenství bez povšimnutí. Lze jen polemizovat, zda se tak stalo v odezvě na první reakce Spojených států. Tamější politici nejprve začlenili do svých slovníků sousloví *informační superdálnice (information super-highway)* a vláda následně představila celonárodní program *Národní informační infrastruktury (National Information Infrastructure)*. Ten mimo jiné reflektoval nutnost nové prostředí právně regulovat. Ze stejného důvodu iniciovaly Spojené státy americké setkání skupiny G7 – tedy sedmi nejsilnějších ekonomik světa. (Lloyd, 1997: 10-14)

V textech Evropského společenství se se spojením *informační společnost*, resp. *služby informační společnosti (information society services)*, setkáme od 90. let 20. století. Význam informační společnosti byl poprvé vyzdvižen v tzv. bílé knize s názvem *Růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost – výzvy a cesty vpřed*

¹³ Cf. Towards a Knowledge Based Europe: The European Union and the Information Society, 2002.

do 21. století.¹⁴ Podle ní představuje svět multimédií radikální změnu srovnatelnou s první průmyslovou revolucí.¹⁵

Výraznější evropský posun směrem k informační společnosti však reflektovala až studie *Evropa a globální informační společnost: Doporučení Evropské radě*¹⁶, zveřejněná dne 26. května 1994. Jednalo se o výstup programu *Information Market Policy* (IMPACT) k rozvoji globální informační společnosti. Evropská rada o něj požádala v prosinci 1993, aby se s ním potažmo mohla zabývat na svém červnovém setkání na Korfu. Dokument bývá též nazýván *Bangemannova zpráva*, a to podle Martina Bangemanna, někdejšího evropského komisaře a současně zakladatele programu IMPACT.

Bangemannova zpráva se zaměřuje na sociální a hospodářský dopad nových informačních a telekomunikačních technologií. Tento sektor zaznamenával enormní nárůst, což zpráva kvituje. Zároveň však poukazuje na to, že Evropa stále zaostává za Spojenými státy americkými (a jejich konceptem informační superdálnice). Jako řešení zpráva nabízí výraznější zapojení do informační společnosti.

Odezvou na její závěry se stal dokument Komise *Europe's way to the Information Society: An Action Plan*.¹⁷ Text měl podobu tradiční komunikace Komise směrem k Evropskému parlamentu a Hospodářskému a sociálnímu výboru. Evropská komise se v něm mimo jiné zavázala k podniknutí kroků směrem k podpoře uvědomění si konceptu informační společnosti napříč zeměmi Evropského společenství.¹⁸ Spojení *informační společnost* se následně začalo objevovat v řadě dalších evropských textů.¹⁹

¹⁴ White Paper on Growth, Competitiveness and Employment: The Challenges and Ways Forward into the 21st Century. COM (93) 700.

¹⁵ *ibid.*, str. 10.

¹⁶ European Commission. *Europe and the Global Information Society*. Recommendations to the European Council. COM (94) 347 final. Brusel, 1994.

¹⁷ COM (94) 347 final.

¹⁸ *ibid.*, část IV.

¹⁹ Cf. Harrington (2001).

4. UCHOPENÍ *DATABÁZE* VE VĚKU INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI

4.1. Obecná poznámka k databázím

Databáze představuje „jeden z novějších produktů tvůrčí činnosti, jehož ekonomické využívání na jednotném vnitřním trhu ES je velmi významné“. (Týč, 2004: 36) Co tedy rozumíme pod pojmem *databáze*? Pracovní definice by mohla znít následovně: pojmenování databáze užíváme pro soubor informací, které jsou daným způsobem organizovány tak, aby v nich jedinec mohl snadno a přehledně vyhledat požadovanou informaci. *Encyclopædia Britannica Online* podává k heslu databáze následující charakteristiku: „...jakýkoli soubor dat, nebo informací, který je speciálně organizován pro rychlé vyhledávání a zpřístupnění počítačem...“²⁰. Pro odborníky v IT odvětví představuje databáze strukturovanou kolekci dat, přičemž ta jsou organizována tak, aby v nich bylo dosaženo co nejsnadnějšího, nejrychlejšího a nejrelevantnějšího vyhledávání v nich. Databáze jsou v tomto pojetí, jednoduše řečeno, soubory jednotek. Jejich uspořádání se pak liší v závislosti na typu dat (o klasifikaci a třídění databází bude v textu pojednáno v dalších kapitolách).

Z pohledu mediálních studií, resp. nových médií, je databáze příkladem tzv. interaktivní narativity.²¹ Uživatel databáze nenásleduje narativní trajektorii, ale přeskakuje od jedné datové jednotky k další. Procházení databází se tak velmi blíží brouzdání hypertextem. Každá volba při práci s databází tak vlastně představuje specifickou, unikátní narativní lineární trajektorii. Teoretik nových médií L. Manovich o vztahu databáze-narativita říká: „Databáze, jako kulturní forma, reprezentuje svět jako seznam jednotek, který odmítá seřadit. Naproti tomu narativita vytváří trajektorii příčiny a následku zdánlivě neuspořádaných jednotek (událostí). Z toho důvodu jsou databáze a narativita přirozenými nepřáteli. Ucházejíce se o stejnou oblast lidské kultury, každá z nich se domáhá exkluzivního práva na vytváření významů ve světě.“ (Manovich, 2001: 225)

Legální definici *databáze* nalezneme ve směrnici o právní ochraně databází, která byla následně transponovaná do právních řádů členských států EU.

²⁰ [online] <<http://www.britannica.com>> [cit. 2009-05-19].

²¹ Cf. Manovich (2001).

4.2. Dva základní modely právní ochrany databází

„Po většinu 20. století byla ochrana databází nahlížena jako velký pes smíšené rasy, kterého nikdo nechtěl vzbudit.“

(S. M. Maurer, P. B. Hugenholtz, J. Onsrud, 2001: 789)

S nástupem nových médií progresivně vzrostl počet elektronických databází. Pořizovatelé často do jejich vytvoření, stejně jako mnohdy do jejich následných aktualizací, vkládají nemalé investice. Státy se s právní ochranou databází vypořádávají na různé úrovni: počínaje nedostatečnou ochranou až po zvláštní právo pořizovatele databáze, tzv. *sui generis* ochranu, kterou někteří považují za příliš protektivní.

Z pohledu autorského práva jsou pro možnou aspiraci databáze na právní ochranu významné jednak vlastní *uspořádání* (struktura), jednak její *obsah*. Tyto definiční znaky nám umožňují databáze dále dělit na tzv. původní (originální) a nepůvodní (neoriginální).

Obsah databází velmi často tvoří pouze faktické údaje – data, která sama o sobě nesplňují podmínky autorskoprávní ochrany. Jejich hodnota tkví v samotném uspořádání databáze. Databáze je tedy chráněna jako logické uspořádání prvků, které buď jednotlivě autorskoprávní ochraně nepodléhají, nebo jí naopak podléhají nezávisle na svém začlenění do databáze. Tím se dostáváme ke dvěma vzájemně na sobě nezávislým režimům ochrany databází. Zakotvuje je komunitární právo ve *směrnici Evropského parlamentu a Rady 96/9 ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází*²².

Databázím je přiznána následující dvojí právní ochrana:

- i) autorskoprávní ochrana;
- ii) zvláštní právo pořizovatele databází, tzv. právo *sui generis* odlišné od obecné autorskoprávní ochrany.

Bližší obsah Směrnice věnována samostatná kapitola.

²² Úřední věstník č. L 077, 27. 3. 1996.

4.3. Třídění databází

Databáze lze třídit z mnoha hledisek. Základní dělení zajisté představuje třídění na databáze *všeobecné* (obsahující širokospektré informace, často ve formě encyklopedie) a *specifické* (zaměřující se jen na určitou výseč lidského bádání, nejčastěji jednooborové). Vedle toho můžeme databáze dělit na *elektronické* a *neelektronické*, někdy nazývané analogové (tedy v jakékoli jiné formě nežli elektronické – ať už psané, tištěné aj.).

J. Leščinský ve své monografii *Právní ochrana databází* upozorňuje na nutnost uvědomění si rozdílu mezi databází a jejím uživatelským rozhraním, tedy programem, který databázi jejím uživatelům zpřístupňuje. (Leščinský, 2003: 4) Je tedy patrný rozdíl mezi elektronickou databází a programem (tuto diferenci reflektuje i pozitivní komunitární úprava).

Databáze lze třídit také z pohledu osoby, jež je vytváří. Přestože většinu databází, vzhledem k jejich komplexnosti a s tím související náročnosti, vytváří skupina autorů, mohou zajisté vzniknout i prací pouze jediného autora. Jak již bylo nastíněno výše, většina stávajících databází vzniká za účelem zisku a investice do nich vložené nebývají malé. I zde však existuje dichotomie s nekomerčními databázemi (příkladem mohou být databáze knihovních fondů nebo databáze úředních děl).

Vycházíme-li z pojmových znaků databáze (jejího obsahu a struktury), lze tyto dělit na databáze původní (originální), jež jsou chráněné autorským právem, a databáze neoriginální (nepůvodní), které se na autorskoprávní ochranu nekvalifikují. Všem uvedeným databázím, včetně databází posledně zmiňovaným (jejich obsahu ve smyslu směrnice), je kromě autorskoprávní ochrany při splnění stanovených podmínek poskytnuta *sui generis* ochrana.

V tomto světle identifikuje M. Davison (2003: 10) tři základní modely právní ochrany databází:

- i) autorskoprávní ochrana postavená na principu původnosti – chráněny jsou kompilace za předpokladu existence vložených podstatných investic (tento model je tradičně prezentován v zemích soudcovského práva, např. v Austrálii);

- ii) autorskoprávní ochrana postavená na principu tvořivosti ve vztahu k výběru nebo uspořádání obsahu databáze, doplněná o možnou *sui generis* ochranu databáze (na tomto modelu je založená evropská Směrnice);
- iii) autorskoprávní ochrana postavená na principu tvořivosti ve vztahu k výběru nebo uspořádání obsahu databáze, není však doplněna o *sui generis* ochranu (model Spojených států amerických).

Předložené členění je velmi zjednodušené. O to spíše, že autorskoprávní ochrana databází je z pohledu národních jurisdikcí doplněna o řadu výjimek, na něž mj. pamatuje i Směrnice. Nadto k ochraně databází v jednotlivých státech (zvláště v souvislosti se zvláštním právem pořizovatele databáze) často dochází nejen pod hlavičkou autorského práva, ale i nekalé soutěže, jakožto jedné ze dvou větví soutěžního práva. Tento poznatek zajisté není překvapivý, uvážíme-li, že se s překrýváním autorského a soutěžního práva setkáváme rovněž u řady institutů v platném českém právu. V některých případech lze mluvit o překrývání pozitivním (jako v případě nekalé soutěže²³), zatímco v jiných spíše parazitujícím (příkladem je kartelové právo).

²³ § 44 an. obchodního zákoníku.

5. PRÁVNÍ OCHRANA DATABÁZÍ NA ÚZEMÍ EVROPSKÉ UNIE

Vzhledem k různorodé míře ochrany, které se autorským dílům v jednotlivých členských státech dostávalo, byla snaha o nastavení rámce ochrany práva duševního vlastnictví napříč ES. Legislativní vývoj na poli duševního vlastnictví v členských státech ES vykazoval harmonizační tendenci až zhruba od poloviny 90. let 20. století. Důvodů bylo hned několik, z nich nezanedbatelnou úlohu hrála motivace ekonomická.

Při harmonizaci práva duševního vlastnictví bylo nutné se vypořádat s dvojitým přístupem členských států k autorskému právu – na jedné straně zde existovala angloamerická autorskoprávní kultura založená na majetkovém pojetí; na straně druhé, a současně převažující, kontinentální systém založený na osobnostním pojetí autorského práva. Harmonizace přitom musela probíhat tak, aby bylo možné ji začlenit do obou autorskoprávních kultur. Profesor Kříž k tomu koncem 90. let 20. století ve své knize píše: „Nejvhodnějším nástrojem této harmonizace je zřejmě pružná forma směrnice podle čl. 189 Smlouvy ES, která zavazuje členské státy jen co do výsledku, jehož má být dosaženo, přičemž prostředky k dosažení tohoto cíle ponechává v plném rozsahu na vnitrostátním vývoji v jednotlivých členských státech společenství.“ (Kříž, 1999: 107)²⁴

Směrnice představuje jeden ze čtyř druhů aktů sekundárního práva EU. Na rozdíl od nařízení se jí v komunitárním právu používá v případech, kdy členské státy usilují o sblížení svých vnitrostátních předpisů, nezamýšlejí však vytvořit pro danou oblast zcela specifickou unijní úpravu.

Směrnice nemá obecnou závaznost. Zavazuje pouze subjekty, kterým je určena, tedy výhradně členské státy. Vedle cíle, jehož má být dosaženo, stanoví směrnice i lhůtu, do které ji musí státy implementovat. Nesplní-li státy tento závazek ve lhůtě určené k provedení směrnice, je proti nim uplatněna sankce.

Pokud jde o zásadu přímého účinku, směrnici obecně přiznán není. Nicméně, jak vyplývá z rozhodnutí Evropského soudního dvora, v některých případech jej mít mohou. Předpoklady jsou, aby bylo možno směrnici aplikovat bez dalších podmínek, byla dostatečně jasná, jednoznačná²⁵. Odvolat se na přímý účinek

²⁴ Někdejší čl. 189 SES se po přečíslování zavedeném Amsterodamskou smlouvou nachází pod čl. 249.

²⁵ Cf. *Grad v. Finanzamt Traunstein*. C-9/70 [1970] ECR 825.

směrnice může pouze jednatlivec vůči členskému státu EU²⁶, uplynula-li již lhůta určená k její implementaci²⁷. Směrnice má tedy přímý účinek jen vzestupně vertikální.

S ohledem na judikaturu Evropského soudního dvora rozeznáváme rovněž nepřímý účinek směrnic. Ten nastává, pokud směrnice nebyla správně transponována a není možné se odvolávat na její přímý účinek. V takovém případě musí být obsah směrnice zohledněn při interpretaci a aplikaci příslušných vnitrostátních právních předpisů.²⁸

5.1. Přijímání Směrnice v historickém kontextu

Debatu o potřebě nastavení základního rámce specifické právní ochrany databází na poli ES otevřela Evropská komise (dále jen „EK“) v červnu roku 1988, a to ve své *Zelené knize o autorském právu a výzvě technologie*, konkrétně v 6. kapitole (dále jen „Zelená kniha“).²⁹ Stalo se již tradicí, že EK vydává tzv. zelené knihy v momentě, kdy chce iniciovat konzultaci dané problematiky na evropské úrovni – v tomto případě EK zveřejnila své záměry v oblasti harmonizace autorského práva a práv s ním příbuzných, ve věku informačních technologií.

Není jistě bez zajímavosti, že k publikaci Zelené knihy došlo v letech, kdy EK pokračovala ve svém započatém úsilí o prohloubení integrace v podobě nastolení jednotného vnitřního trhu.³⁰ Informace a manipulace s nimi v tomto kontextu – s přihlédnutím k nástupu digitálních technologií – získávaly zvláště ve sféře průmyslu a obchodu na své ceně. ES si bylo vědomo, že na trhu s informacemi zaostává za USA.³¹

²⁶ Cf. *Yvonne Van Duyn v. Home Office*. C-41/74 [1974] ECR 1337; *Officier van Justicie v. Kolpinghuis Nijmegen*, C-80/86 [1987] ECR 3969.

²⁷ Cf. *Pubblico Ministero v. Ratti*. C-148/78 [1979] ECR I – 1629.

²⁸ Cf. *Von Colson and Kamann v. Land Nordrhein-Westfalen*. C-14/83 [1984] ECR 1891; *Marleasing SA v. La Comercial Internacional de Alimentacion SA*. C-106/89 [1990] ECR I - 4135.

²⁹ Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology – Copyright Issues Requiring immediate Action, COM (88) 172 final. June 7, 1988.

³⁰ Cf. White Paper from the Commission to the European Council (Milan, 28-29 June 1985). COM (85) 310 final, 14 June 1985; Jednotný evropský akt.

³¹ Communication from the Commission together with a draft decision concerning the establishment at community level of a policy and a plan of priority actions for the development of an information service market. COM(87) 360/2 final. September 2, 1987

Tento fakt byl později reflektován i v důvodové zprávě k prvotnímu návrhu Směrnice na ochranu databází (dále jen „Explanatory Memorandum“).³² V něm EK předložila aktuální data o světovém trhu s databázemi: jedna čtvrtina celkové světové produkce online databází pocházela z území ES; USA se na trhu podílelo majoritními 56 procenty.³³ V porovnání s předešlými lety je nicméně patrné, že od poloviny 80. let 20. století získávala evropská produkce postupně na významu.³⁴ Pomyslná propast mezi evropskými a americkými producenty databází se postupně zmenšovala.

Jak je z nastíněného historického pozadí patrné, Zelená kniha byla reakcí ES na snahu zvýšit evropskou konkurenceschopnost a lépe ochránit vznikající jednotný vnitřní trh. Slovy A. C. Beunen³⁵: „...záměrem Komise bylo cestou harmonizace legislativy eliminovat právní překážky, které bránily volnému pohybu informací a informačních služeb uvnitř Evropy.“ (Beunen, 2007: 4)

EK se v Zelené knize zaměřovala na různou míru ochrany, které se databázím napříč jednotlivými státy ES dostává.³⁶ Většina členských států poskytovala databázím pouze standardní autorskoprávní ochranu v souladu s čl. 2 odst. 5 Bernské úmluvy³⁷. Výjimku mezi nimi představovalo Nizozemí, kde byla v rámci autorského práva chráněna i literární díla postrádající znak původnosti (*geschriftenbescherming*)³⁸, a skandinávské země s konceptem tzv. pravidla ochrany katalogu (*catalogue protection rule*).³⁹

Text poskytoval pracovní definici databází jako „kolekcí dat uchovávaných a zpřístupněných elektronickými prostředky“.⁴⁰ Toto omezení na elektronické databáze nebylo nevýznamné a jen podtrhovalo výše nastíněnou tezi, že tehdejší rychlý rozvoj digitálních technologií (a možnost snadného rozmnožování digitálních děl) byl jednou z příčin zájmu EK o ochranu databází a investic do nich vložených.

V Zelené knize EK dále podotkla, že dosavadní autorskoprávní ochrana databází nemusí být s ohledem na technologický vývoj (a současně s přihlédnutím

³² Cf. Explanatory Memorandum for a Proposal for a Council Directive on the legal protection of databases, COM(92) 24 Final – SYN 393. May 13, 1992.

³³ *ibid.*, str. 2, čl. 1.1.

³⁴ *ibid.*, str. 13, čl. 2.2.1.

³⁵ V textu se autorka rozhodla zachovávat ženská příjmení v jejich původní podobě, tedy nepřechylovat je.

³⁶ Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology. *op. cit.*, note 29, str. 212-213.

³⁷ *ibid.*, str. 211, čl. 6.4.1.

³⁸ Cf. Beunen (2007).

³⁹ Pravidlo ochrany katalogu lze nalézt například v čl. 49 švédského autorského zákona z roku 1960: „Katalog, tabulka nebo jiné podobné dílo, v němž bylo shromážděno větší množství jednotlivých informací, nesmí být rozmnoženo bez souhlasu výrobce, a to po dobu deseti let od zveřejnění.“ Cf. švédský autorský zákon *Lag (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*.

⁴⁰ Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology, *op. cit.*, note 29, str. 205, čl. 6.1.

k vzrůstajícímu trhu s databázemi) dostatečná, resp. nemusí zajistit dostatečnou ochranu vložených investic. V návaznosti na svůj postoj Komise navrhla rozšířit stávající ochranu i na databáze, které se na autorskoprávní ochranu nekvalifikují (resp. nesplňují kritérium jedinečnosti díla). Omezená ochrana (*limited protection*) tak měla být poskytnuta samotné databázi jakožto kompilaci, a to v souvislosti s investicí do ní vloženou.⁴¹

Je však nutné připomenout, že Komise v předloženém materiálu neaspirovala na nalezení konkrétního řešení problému. To pouze nastínila. Zainteresované subjekty (*informed circles*) v textu vyzvala, aby jí do 1. prosince 1989 zaslaly své připomínky k nastolené problematice, resp. k návrhům úpravy. Otázky byly následující:

- (i) zda má být samotné formě databáze poskytnuta autorskoprávní ochrana;
- (ii) zda má být tato ochrana poskytnuta i databázím, jež neobsahují původní obsah;
- (iii) zda se má jednat o tradiční autorskoprávní ochranu či zcela novou ochranu *sui generis*.⁴²

Tehdejší odezvu na *Zelenou knihu* shrnuje P. B. Hugenholtz. Podle jeho názoru zůstala samostatná kapitola věnovaná databázím takřka bez povšimnutí, zatímco kapitola zabývající se ochranou počítačových programů vzbudila ohlas. (Hugenholtz, 1998: 183)

Ve dnech 26.-27. dubna 1990 proběhlo v Bruselu veřejné slyšení se zainteresovanými subjekty. Z něho vyplynulo, že *sui generis* ochrana databází není nezbytná. Stávající autorskoprávní ochrana byla za předpokladu harmonizace pokládána za naprosto dostačující. EK stanovisko reflektovala ve svém dalším materiálu, navazujícím na *Zelenou knihu*⁴³, a začala pracovat na návrhu harmonizační směrnice.

Shodné odmítnutí *sui generis* ochrany databází vyvstalo z velké části jako odezva na rozhodnutí francouzského Kasačního soudu (*Cour de Cassation*) ve věci

⁴¹ Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology. op. cit., note 29, str. 213, 6.4.7.

⁴² *ibid.*, str. 216, čl. 6.7.1. a 6.8.1.

⁴³ Follow-up to the Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology: Working programme of the Commission in the field of copyright and neighbouring rights, COM (90)584 final. Brussels, December 5, 1990.

*Le Monde proti Microfor.*⁴⁴ V kauze společnost Microfor vytvořila elektronický index obsahující mj. bibliografické údaje (název, klíčová slova) a krátké extrakty (včetně citací) z článků francouzských magazínů *Le Monde* a *Le Monde diplomatique*, a to bez jejich souhlasu. Společnost Le Monde se odvolávala na zásah do svého morálního práva (*droit moral*)⁴⁵. Zažalovala Microfor za porušení autorského práva, které spatřovala v publikaci citací, jež mohou čtenářům poskytnout zavádějící obraz o celkovém vyznění článku. Kasační soud se k tomuto argumentu nepřiklonil a naopak konstatoval, že databáze obsahují bibliografické údaje a anotace se kvalifikuje na autorskopravní ochranu jakožto informační dílo (*oeuvre d'information*). Podle Saundersa rozhodnutí francouzského Kasačního soudu zcela nerefletovalo doktrinální čistotu, nicméně bylo odrazem kompromisu na cestě k ochraně databází (Saunders, 1992: 210).

Dané rozhodnutí nejen pozastavilo, na nějakou dobu, debatu o potřebě harmonizace právní ochrany databází na evropské úrovni, ale i utvrdilo její oponenty v přesvědčení, že stávající autorskopravní ochrana představuje adekvátní a dostatečné řešení. K tehdejšímu dopadu francouzského případu P. B. Hugenholtz dodává: „Autorské právo nabízí celosvětovou ochranu vylučující diskriminaci, a to na poměrně dlouhé časové období za současně relativně mírných podmínek.“ (Hugenholtz, 1998: 184) Právě tím představovalo atraktivní řešení.

K názorovému posunu směrem k rozšíření ochrany databází dochází v roce 1991, a to v souvislosti s několika soudními rozhodnutími omezujícími autorské právo k databázím.⁴⁶ Z povahy věci se však otázka vedla o to, co bychom v dnešní právní terminologii nazvali databází.

Opominout nelze především dvě soudní rozhodnutí. Ta přispěla ke změně pohledu Evropské komise na dostatečnost, respektive nedostatečnost stávající právní ochrany databází. Svým stanoviskem ji k tomu, po vynesení rozsudků v obou případech, pobídlo i tzv. *Legal Advisory Board* (LAB) – poradní orgán EK sdružující právní experty z jednotlivých členských států, jež se zaměřovali mj. na otázky

⁴⁴ Cass. 1re civ, 9. November 1983, [1984-5/1] DIT 20-23, comment Mignot.

⁴⁵ Cf. Saunders (1992: 209-210).

⁴⁶ Nutno připomenout, že vzhledem k tehdejší platné legislativě ani jedno rozhodnutí neoperovalo přímo s pojmem *databáze*, ale se slovy *soubor* (*verzameling*) v případě prvním, resp. *kompilací* (*compilations/compilations of facts*) v případě druhém.

fungování informačního trhu.⁴⁷ LAB se nicméně k *sui generis* ochraně stavěl zdrženlivě a upozorňoval na její problematické uchopení mimo evropské území (zmíněno bylo jmenovitě Japonsko a USA). Žádné konkrétní řešení problému však zpráva nepřinesla.

Prvním je rozhodnutí nizozemského Nejvyššího soudu (*Hoge Raad der Nederlanden*) ve věci *Van Dale Lexicografie B. V. proti Jan Rudolf Romme*⁴⁸. Ve sporu vystupoval jako žalobce vydavatel renomovaných slovníků nizozemštiny (*Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*) Van Dale, který proklamoval porušení svých autorských práv. Na místě žalované strany stanul jeden z prvních nizozemských digitálních nakladatelů, Rudolf Jan Romme – vášnivý luštitel křížovek a anagramů. Oblíbená činnost jej přivedla k nápadu zkopírovat 230 tisíc abecedně seřazených hesel z třísvazkového slovníku nakladatelského domu Van Dale na počítačové disky. Hesla roztřídil do podoby elektronické databáze a uvedl na nizozemský trh. Pomocí jednoduchého algoritmu mohl Romme urychlit vyhledávání slov a celkový proces luštění.⁴⁹

Okresní soud v Utrechtu, stejně jako později odvolací soud v Amsterdamu, rozhodly ve prospěch žalující strany. Naopak, podle Nejvyššího soudu Nizozemí mohla databáze aspirovat na autorskoprávní ochranu pouze jakožto výsledek selektivního procesu odrážejícího osobní pohled autora. Příklad byl dále předán odvolacímu soudu v Haagu. Ten nakonec vynesl rozsudek ve prospěch Van Dale, když přijal práci lexikografů, podílejících se na sestavování slovníků, za dostatečnou reflexi osobních pohledů v rámci procesu výběru.⁵⁰

Stanovisko Nejvyššího soudu nicméně vyvolalo v nizozemské jurisprudenci diskuzi, poukazující na nedostatečnou ochranu databází v rámci tradičního pojetí autorského práva. Mnozí rovněž kritizovali fakt, že požadovaná prezence autora osobitého otisku představuje v konečném důsledku přísnější nároky na kritérium původnosti (*originality*) na databáze aspirující na autorskoprávní ochranu oproti ostatním autorským dílům.

⁴⁷ Legal Advisory Board on the information market: Information and discussion paper (91/2). Brussels, Commission of the European Communities, 1991.

⁴⁸ *Van Dale Lexicografie B. V. v. Jan Rudolf Romme*. Hoge Raad, 4 January 1991, NJ 1991, 608.

⁴⁹ Pro anglický překlad rozsudku nizozemského nejvyššího soudu cf. E.J. Dommering & P.B. Hugenholtz (eds.) (1991: 93).

⁵⁰ *Van Dale Lexicografie B. V. v. Jan Rudolf Romme*, Odvolací soud v Haagu, 1 April 1993, NJ 1994, 58.

Druhé, paralelní rozhodnutí k případu Van Dale proti Romme padlo v rámci jurisdikce Spojených států amerických ve věci *Feist Publications, Inc. proti Rural Telephone Service Co. Inc.*⁵¹ *Feist Publications* (dále jen „Feist“) se specializovala na vydávání telefonních seznamů pokrývajících větší geografické oblasti. *Rural Telephone Service* (dále jen „Rural“) byla naopak lokální společnost, podnikající v sektoru telekomunikací. Kromě telefonního připojení nabízela svým klientům zdarma telefonní seznam Kansasu, jenž ze svých údajů sestavila. Společnost Feist se na Rural obrátila se žádostí o poskytnutí jejich záznamů, které by následně začlenila do svého rozsáhlejšího telefonního seznamu. Rural jí licenci odmítla poskytnout. Feist přesto převzala zhruba 4 tisíce jejich záznamů a začlenila je do svého seznamu. Vzhledem ke skutečnosti, že se Rural tohoto kroku předem obávala, zařadila do svého seznamu několik fiktivních záznamů, které posléze uplatnila v důkazním řízení.

Přestože americké soudy do té doby bezvýhradně uplatňovaly doktrínu *sweat of the brow*, přisuzující veškerá autorská práva k dílu jeho tvůrci (za předpokladu, že do díla investoval významné množství času a energie), konečné rozhodnutí amerického Nejvyššího soudu tuto praxi odmítlo a za *conditio sine qua non* autorskoprávní ochrany označilo původnost (*originality*)⁵². Ta se mohla týkat i samotného uspořádání souboru dat za předpokladu, že nebylo zcela prosté, resp. jednoduché. Pouhé abecední řazení záznamů v telefonním seznamu tak znak původnosti postrádalo. Nejvyšší soud tedy neoprávněný zásah do autorských práv společnosti Rural v daném případě neshledal.

Nepochybně v návaznosti na tato rozhodnutí se EK problematikou znovu zabývala⁵³ a připravila prvotní návrh Směrnice na ochranu databází.⁵⁴ Radě EU jej předložila 13. května 1992 (Směrnice byla přijímána v proceduře kodecize).

⁵¹ *Feist Publications, Inc. v. Rural Telephone Service Co. Inc.*, 449 U. S. 340 (1991).

⁵² Při srovnání kritérií *jedinečnosti* a *původnosti* (*originality*) představuje posledně zmíněné z pohledu vložené tvůrčí práce kvantitativně nižší kritérium. Samotný koncept *jedinečnosti* přitom v sobě prvek *původnosti* již obsahuje. Současně je nutné si uvědomit rozdílné chápání kritéria *původnosti* v kontextu angloamerického práva (vycházejícího zde z doktríny *sweat of the brow*), oproti jeho komunitárnímu pojetí (vyžadující kritérium *tvorby* ve smyslu vlastního duševního výtvaru), s nímž se setkáváme i v českém autorském právu (blíže k oběma typům dále v textu).

⁵³ Cf. Explanatory Memorandum for a Proposal for a Council Directive on the legal protection of databases, COM(92) 24 Final – SYN 393. Brussels, May 13, 1992, str. 17, čl. 2.3.3.

⁵⁴ Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases, OJ C 156/92 P 4, doprovázené důvodovou zprávou – Explanatory Memorandum for a Proposal for a Council Directive on the legal protection of databases. COM(92) 24 Final – SYN 393. Brussels, May 13, 1992.

Návrh EK obsahoval úpravu zvláštního práva k databázím (*sui generis*), nazvaného *unfair extraction right*. Ty vymezoval jako „soubor děl nebo materiálů, uspořádaných, uchovávaných a zpřístupnitelných elektronickými prostředky, a elektronické materiály potřebné k provozu těchto databází, jako jsou thesaurus, index nebo systém pro získávání nebo prezentaci informací“.⁵⁵ Návrh zároveň vyloučil ze své ochrany počítačové programy odkazem na směrnici Rady č. 91/250/EHS ze dne 14. května 1991, o právní ochraně počítačových programů – tzv. Softwarovou směrnicí.

Kritiky se návrh dočkal za omezení svého předmětu úpravy pouze na elektronické databáze (zazněla např. od členů LAB na jejich schůzi v Lucemburku⁵⁶). V důvodové zprávě to EK vysvětlila tím, že na ochranu neelektronických databází kvalifikujících se na autorskoprávní ochranu pamatuje Bernská úmluva. Vedle toho otázku ochrany neelektronických databází, jež se na autorskoprávní ochranu nekvalifikují, v té době otevřela Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO).⁵⁷

Ještě před prvním čtením návrhu v Evropském parlamentu přišla kladná odezva od Evropského hospodářského a sociálního výboru⁵⁸, avšak s připojením návrhů na několik změn. Obdobné stanovisko přišlo i od EP, který potažmo dne 23. června 1993 podpořil částečně upravený návrh Směrnice, obsahující pozměňovací návrhy EP.⁵⁹

Na podzim téhož roku (konkrétně dne 4. října 1993) představila EK pozměněný návrh Směrnice⁶⁰, který znovu předložila Radě ke schválení. Jak v důvodové zprávě uvedla, text zohledňuje výtky předložené Evropským parlamentem. EK v pozměněném návrhu upravila strukturu Směrnice a rozdělila autorskoprávní ochranu a ochranu *sui generis* do samostatných kapitol. Současně

⁵⁵ Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases, op. cit., note 54, str. 66, čl. 1. odst. 1.

⁵⁶ Réunion du Legal Advisory Board, Luxembourg, DG XIII, 1 juillet 1992, Dossier No. 92/2: 1. La proposition de directive relative à la protection juridique des bases de données: synthèse des discussions.

⁵⁷ Cf. Explanatory Memorandum for a Proposal for a Council Directive on the legal protection of databases, op. cit., note 53, str. 21, čl. 3.1.10.

⁵⁸ Opinion of the Economic and Social Committee on the Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases of the Economic and Social Committee, OJ No. C 19/02, 25 January 1993.

⁵⁹ Parliament amendments on the Commission Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases of 23 June 1993. A3-0183/93, OJ C 194/144, 19 July 1993.

⁶⁰ European Commission, Amended Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases, COM(93) 464 Final – SYN 393, OJEC 1993 C 308/93 P 1, October 4, 1993 (with an Explanatory Memorandum).

prodloužila ochranu dle zvláštního práva pořizovatele databáze z deseti na patnáct let.

Nepřehlédnutelný dopad na směřování další diskuse o konečné podobě textu měla nepochybně již zmíněná studie z května 1994, *Evropa a globální informační společnost: Doporučení Evropské radě*⁶¹ (tzv. Bangemannova zpráva). Evropa by, dle přednesených doporučení, měla upnout svoji pozornost na ochranu práv duševního vlastnictví. To předpokládalo přijetí nové legislativy, reflektující stávající pokrok v informační společnosti. Konkrétně zpráva doporučovala prioritní přijetí směrnice o právní ochraně elektronických databází.

Rada EU ve formaci Rady pro vnitřní trh schválila tzv. společný postoj (*common position*)⁶² až o téměř dva roky později, a to 10. července 1995.⁶³ Tento dokument, vycházející z pozměněného návrhu Směrnice EK, zohlednil stanovisko EP, Evropského sociálního a ekonomického výboru a názory samotné Rady. Text se od předchozího pozměněného návrhu přitom překvapivě odchyloval (nesporně také pod vlivem Bangemannovy zprávy). Schválený text nejen rozšířil předmět Směrnice na veškeré databáze, tedy včetně elektronických, ale rovněž představil v komunitárním právu zcela novou, *sui generis* ochranu i nepůvodních databází. Tento institut byl systematicky zařazen k právům autorskému právu příbuzným. S tímto zařazením lze však polemizovat, neboť jediným skutečným právem příbuzným se historicky rozumí pouze práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, a to s ohledem na osobnostní povahu uměleckého výkonu (Knappová, Švestka a kol., 2002: 240) Současně se v případě *sui generis* práva nejedná ani o právo s autorským právem související, ale o *zvláštní* právo pořizovatele databáze, stojící v této hierarchii zcela samostatně.

Textem se v druhém čtení zabýval EP. Navrhl pouze drobné textové úpravy a v prosinci 1995 jej schválil.⁶⁴ K poupravenému návrhu se opět vyjádřila EK a s těmito

⁶¹ European Commission, Europe and the Global Information Society. Recommendations to the European Council. COM (94) 347 Final. Brusel, 1994.

⁶² Jedná se o jeden z kroků v případě spolurozhodovací procedury (*codecision procedure*), v níž byla Směrnice schvalována.

⁶³ OJ No. C 288/14 1995.

⁶⁴ Decision of European Parliament OJ C 17/96. OJ No. C 288/14 1995.

redakčními změnami souhlasila.⁶⁵ Konečné znění Směrnice bylo Radou schváleno 26. února 1996 a akt přijímání byl dokončen dne 11. března 1996 (po připojení podpisů prezidentů Rady a EP).⁶⁶

5.2. Implementace Směrnice v členských státech EU

Dle článku 16 odst. 1 Směrnice měly členské státy uvést v účinnost právní a správní opatření, nezbytná pro dosažení souladu s tímto textem, nejpozději do 1. ledna 1998 (způsob implementace si členské státy v souladu s čl. 249 SES zvolily samy). Směrnici včas implementovalo Německo, Spojené království a také Švédsko; 12 tehdejších členských států ES své vnitrostátní právní předpisy neuvedlo do souladu se Směrnici ve lhůtě, určené k jejímu včasnému provedení. Se zpožděním oznámily přijetí potřebné legislativy v chronologickém pořadí tyto státy: Rakousko, Španělsko, Finsko, Dánsko, Francie a Belgie.

Zbylým státům zaslala Komise 2. října 1998 odůvodněné vyjádření, v němž je vyzvala ke splnění povinnosti provedení Směrnice nejpozději ve lhůtě dvou měsíců; v opačném případě proti nim, v souladu s čl. 226 SES⁶⁷, zahájí soudní proces u Evropského soudního dvora (dále jen „ESD“). Přestože žádný ze zbylých států ani ve dvouměsíční lhůtě Směrnici neimplementoval, Komise ještě dalších 10 měsíců s podáním žalob vyčkávala – Směrnici v této době provedly Itálie a Nizozemí.

Dne 4. října 1999 Komise zažalovala u ESD čtyři členské státy pro nesplnění povinnosti provést Směrnici. Jednalo se o: Irsko (C-370/99), Lucembursko (C-348/99), Portugalsko (C-506/99) a Řecko (C-484/99). Soudní řízení vedená proti Portugalsku a Řecku byla zastavena ještě před vydáním meritorního rozhodnutí v důsledku provedení Směrnice. V případě zbylého Irska i Lucemburska ESD konstatoval, že státy svým včasným nepřijetím zákonů, podzákoných právních

⁶⁵ Opinion of the Commission on the European Parliament's amendments to the Council's common position regarding the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the legal protection of databases. Brussels, January 10, 1996, COM(96) 2 def.

⁶⁶ V Úředním věstníku bylo znění Směrnice vyhlášeno dne 27. března 1996 (L77, str. 20-28); v platnost vstoupilo 16. dubna 1996.

⁶⁷ Původně čl. 169 SES.

předpisů a správních předpisů nezbytných pro dosažení souladu se Směrnicí nesplnily svoji povinnost, kterou jim tato ukládá.⁶⁸

Jak k celé anabázi uvádí J. Leščinský: „Zatímco v případě Lucemburska rozhodnutí ESD⁶⁹ předcházelo implementaci,⁷⁰ ve sporu s Irskem ESD rozhodl o porušení Směrnice až v době, kdy byla právní úprava již implementována v novém autorském zákoně.⁷¹ ESD však v tomto případě námitku Irska o implementaci nepřijal a stejně rozhodl v jeho neprospěch.“⁷² (Leščinský, 2003: 45)

5.3. Dopad Směrnice v ostatních zemích EHP

Obsah Směrnice se zavázaly včlenit do svých právních řádů také země Evropského hospodářského prostoru⁷³ (EHP) mimo ES (Norsko, Lichtenštejnsko a Island), a to v rámci podpory jednotného evropského trhu. Norský právní řád, tak jako i v případě jiných skandinávských zemí, obsahoval tzv. katalogové právo, o němž již padla zmínka. Norsko se rozhodlo transponovat zvláštní právo pořizovatele databáze prostřednictvím novelizace svého katalogového práva, konkrétně ustanovení § 43 autorského zákona. Stalo se tak dne. 16. dubna 1999. Další zemí bylo Lichtenštejnsko, které obsah Směrnice promítlo hned ve dvou legislativních aktech, a to v zákoně o ochraně autorských a souvisejících práv⁷⁴ a v zákoně o ochraně polovodičových výrobků.⁷⁵ Poslední ze zemí EHP byl s ročním zpožděním Island, jenž úpravu promítl v zákoně č. 60/2000. (Leščinský, 2003)

⁶⁸ *Komise v. Irsko*. C-370/99 [2001] ECR I-297; *Komise v. Lucemburské vévodství*. C-348/99 [2000] ECR I-2917.

⁶⁹ Commission of the European Communities. Eighteenth Annual Report on Monitoring the Application of Community law (2000). Annex IV, Progress in Implementing Directives, COM (2001) 309 final, Brussels, July 16, 2001.

⁷⁰ Loi du 18 avril 2001 sur les droits d'auteur, les droits voisins et les base de données, Mémorial A No 50 du 30 avril 2001.

⁷¹ Copyright and Related Rights Act, Number 28 of 2000; SG (2001) A/2632, March 1, 2001.

⁷² EC. Proceeding of the Court of Justice and the Court.

⁷³ Evropský hospodářský prostor vznikl dne 1. ledna 1994 uzavřením smlouvy mezi Evropskou unií a Evropským sdružením volného obchodu (EFTA).

⁷⁴ LGBI 1999 No. 160.

⁷⁵ LGBI 1999 No. 162.

6. PODOBA SMĚRNICE

6.1. Členění Směrnice

Text konečného znění Směrnice sestává z Preambule (obsahující 60 recitálů) a čtyř kapitol: *Rozsah*; *Autorské právo*; *Právo sui generis*; *Společná ustanovení*. Kapitoly dále čítají celkem 17 článků, členěných na odstavce, event. písmena.

Preambule Směrnice objasňuje důvody a východiska jejího přijímání, včetně několika legálních definicí, popřípadě objasnění pojmů užitých v následném textu. Kapitola I.: *Rozsah* se zabývá nejen rozsahem Směrnice, ale i jeho omezením (konkrétněji se k této otázce vrátím v následujícím textu). Kapitola II.: *Autorské právo* pokrývá předmět ochrany Směrnice pod hlavičkou autorského práva, autorství k databázi, vyhrazená jednání a konečně i jeho výjimky. Kapitola III.: *Právo sui generis* rovněž specifikuje svůj předmět ochrany, dále práva a povinnosti oprávněných uživatelů, výjimky z práva *sui generis*, ochrannou dobu a poživatele ochrany dle práva *sui generis*. Poslední, kapitola IV.: *Společná ustanovení*, zastřešuje články o nápravných prostředcích, zachování použitelnosti jiných normativních ustanovení, přechodná ustanovení, závaznou povahu některých ustanovení, závěrečná ustanovení a poslední čl. 17, dle něhož je Směrnice určena členskými státy.

6.2. Obsah Směrnice

Právní rámec směrnice č. 96/6/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. března 1996, o právní ochraně databází je vytyčen v Preambuli v recitálu 49: „...pořizovatel databáze nebo nositel práva nemůže zabránit oprávněnému uživateli databáze, aby z ní vyléčil a zužitkoval nepodstatné části databáze; že uživatel nesmí přitom nepřiměřeným způsobem poškozovat oprávněné zájmy nositele zvláštního práva, nositele autorského práva ani práv souvisejících s autorským právem k dílu nebo jiným předmětům ochrany obsaženým v databázi“ (s tím souvisí rovněž čl. 8 Směrnice).

Předmětem ochrany Směrnice je *databáze*. Její definici pro účely Směrnice nalezneme v čl. 1 odst. 2, kde je vymezena jako:

- i) soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných materiálů;
- ii) systematicky nebo metodicky uspořádaných;
- iii) a jednotlivě přístupných elektronickými nebo jinými prostředky.⁷⁶

Všechny tyto pojmové znaky musí být splněny kumulativně. Ochrana je poskytnuta nejen elektronickým, nýbrž i neelektronickým databázím (viz recitál 14). Konečná definice databáze je tak extenzivnější než navrhoval prvotní návrh Směrnice. Naopak, počítačové programy jsou z ochrany vyjmuty.⁷⁷ Směrnice se rovněž nevztahuje na počítačové programy užití při pořízení nebo chodu elektronických databází (recitál 23 a čl. 1 odst. 3).⁷⁸

Dříve než přistoupíme k bližší charakteristice jednotlivých atributů databáze, připomeňme si poznámku I. Telce a P. Túmy k vymezení pojmu databáze ve Směrnici: „V kontextu extenzivního výkladu z různých částí cit. směrnice 96/9/ES vyplývá, že pojem databáze je zvláštní tím, že se odvíjí od funkčního kritéria, nikoli tedy od kritéria tvorby (viz ESD C-444/02).“ (Telec, Túma, 2007: 718) Jak se uvádí v odkazovaném rozsudku Evropského soudního dvora ve věci *Fixtures Marketing Ltd. proti Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP)*, kritérium původnosti se jeví jako relevantní pouze při posuzování, zda databáze podléhá ochraně autorského práva podle části II Směrnice.⁷⁹

Funkční kritérium pro kvalifikaci databáze odkazuje k jednomu z jejích pojmových znaků – nezávislosti jednotlivých prvků obsahu databáze. Jakkoli může databáze, podle nastaveného zákonného vymezení, zahrnovat informace v nejširším slova smyslu⁸⁰, není možné označit za databázi veškeré soubory nezávislých děl, údajů, ale i jiných materiálů. Každá jednotlivá informace musí být nositelem obsahového významu bez ohledu na své zařazení do konkrétní databáze. Právě charakteristika individuální dostupnosti databáze jakožto souboru nezávislých děl

⁷⁶ Z judikatury ESD blíže k pojmu databáze ve smyslu čl. 1 odst. 2 Směrnice cf. C-444/02, *Fixtures Marketing Ltd. v. Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP)*.

⁷⁷ Jejich ochrana je ponechána úpravě v samostatné směrnici EP a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009, o právní ochraně počítačových programů (kodifikované znění), Úřední věstník L 111/16, 5. 5. 2009.

⁷⁸ Jak však poznamenává Leščinský (2003: 29), existují právní názory, dle nichž je možno pod definici databáze zahrnout některá uživatelská rozhraní počítačových programů.

⁷⁹ Cf. C-444/02.

⁸⁰ Explanatory Memorandum, str. 19, čl. 3.1.1.

vyklučuje z rozsahu Směrnice záznam nebo audiovizuální, filmové, literární či hudební dílo jako takové (recitál 17).

Databáze nicméně může sestávat z literárních, uměleckých, hudebních nebo jiných děl coby jednotlivých prvků jejího obsahu. Zároveň ji mohou tvořit i jiné materiály, které tradiční autorskoprávní definici díla nevyhovují. Konečně, označení jiné materiály zastřešuje mj. texty, obrazy, zvuky, čísla, fakta a další (včetně např. Sbírek zákonů).⁸¹ Trojrozměrné objekty nemohou tvořit databázi.⁸²

Pod pojmovým znakem *systematicky nebo metodicky uspořádaný* nepokládá Směrnice za nezbytné, aby byly prvky databáze fyzicky uloženy organizovaným způsobem (recitál 21). Na druhou stranu, náhodný sled dat nelze v duchu Směrnice označit za databázi. J. Leščinský však k této problematice doplňuje: „judikatura ... podmínku uspořádání oslabuje a za databázi považuje jakékoli větší množství dat i jejich naprosto neorganizovanou směs, včetně inzertních rubrik či seznamu internetových stránek...“ (Leščinský, 2003: 30)

Pro kvalifikaci souboru jako databáze je současně nezbytné, aby byl tento soubor na pevném nosiči a zahrnoval technický prostředek, jako je elektronický, elektromagnetický nebo elektrooptický postup, popř. jiný prostředek, např. věcný rejstřík, obsah, plán nebo zvláštní způsob řazení, který umožňuje lokalizovat každý nezávislý prvek souboru (recitál 13). Za databázi nelze označit „pouhé uložení množství děl nebo dat v elektronické podobě“⁸³, pokud je nedoprovází software, pomocí něhož lze v obsahu lokalizovat konkrétní prvek. V tomto případě by totiž nebyla naplněna další nezbytná podmínka, a to individuální přístupnosti. Právě tato podmínka umožňuje odlišovat databáze ve smyslu Směrnice od sbírky prvků, jež sice poskytuje informace, ale nikoli prostředek pro zpracování jednotlivých prvků, které ji tvoří (ESD C-444/02).

Je nutné připomenout, že právní ochrana databáze nekoliduje s autorskoprávní ochranou jednotlivých prvků jejího obsahu. Naopak, spíše ji doplňuje, resp. posiluje. Zařazení díla požívajícího autorskoprávní ochrany do databáze tedy vyžaduje dle standardních zvyklostí v autorském právu, resp. právech souvisejících souhlas autora nebo jeho právních nástupců. Autorskoprávní

⁸¹ Explanatory Memorandum, str. 41, čl. 1.1.

⁸² *ibid.*

⁸³ *ibid.*

ochrana jednotlivých prvků databáze pak paralelně běží vedle právní ochrany databáze.

V následujícím výkladu se zastavíme u obou typů právní ochrany databází, nastavených Směrnicí:

- (i) autorskoprávní ochrany databází (zakotvené v části II Směrnice);
- (ii) ochrany *sui generis* (nalezneme ji v části III Směrnice).

Oba režimy ochrany se mohou vyskytovat jak nezávisle na sobě, tak souběžně.

6.3. Autorskoprávní ochrana

Podmínky autorskoprávní ochrany byly ve Směrnici nastaveny „kompromisem mezi standardy původnosti (*originality standards – pozn. Aut.*) v *copyright* tradici ve Spojeném království a *droit d’auteur* tradicí ve většině ostatních evropských členských států.“ (Beunen, 2007: 76) Slovy S. Chaltona, Směrnice se kompromisem mezi právem kontinentální Evropy a *common law* snažila vytvořit panevropský legislativní akt. (Chalton, 1997: 278)

Autorskoprávní ochraně jsou věnovány články 3-6 Směrnice. Jak je z výše podaného výkladu patrné, autorskoprávní ochrana není poskytnuta veškerým databázím. Vztahuje se k jejich struktuře (recitál 15), tedy k databázím, které způsobem výběru nebo uspořádáním jejich obsahu představují autorův vlastní duševní výtvar (recitál 15 ve spojení s čl. 3 odst. 1). Právě svým požadavkem duševní kreativity reflektuje Směrnice více přístup ukotvený v kontinentálním autorském právu, *droit d’auteur*. Ten je konzistentní s požadavky článku 10.2 mezinárodní Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS), vztahující se k ochraně kompilací.

Jediné hledisko, které je možné aplikovat při určení, zda je databáze způsobilá autorskoprávní ochrany, je hledisko *původnosti*. *A contrario* vyplývá, že jiná, zejména hlediska estetická, resp. kvalitativní, nesmí členské státy uplatňovat (recitál 16 ve spojení s čl. 3 odst. 1). Jak dále stanovuje Směrnice, ochrana se netýká obsahu databáze a není na újmu práv k tomuto obsahu (čl. 3 odst. 2).

Ve vztahu k autorství je třeba uvést, že za autora je považována fyzická osoba, resp. skupina fyzických osob, které databázi vytvořily (čl. 4 odst. 1). V posledně zmiňovaném případě náležejí výlučná práva k databázím vytvořeným ve spoluautorství společně všem spoluautorům (čl. 4 odst. 3). Nadto, pokud to předpisy členských států umožňují, může být autorem rovněž osoba právnická (čl. 4 odst. 1). Jsou-li členskými státy uznávána díla kolektivní, přísluší jí majetková práva osobě držící autorské právo (čl. 4 odst. 2).⁸⁴

Výlučná práva autora se vztahují na právo povolovat a vykonávat (čl. 5): přechodné nebo trvalé rozmnožování databáze, její překlad, přepracování, úpravu nebo změnu, rozšiřování databáze, nebo její rozmnožení veřejnosti a sdělování, promítání nebo provozování databáze atd. Právo na pronájem a půjčování je ponecháno k úpravě jiným předpisům Společenství v oblasti autorského práva a práv jemu příbuzných (čl. 2 písm. b).⁸⁵

Směrnice uvádí také výjimky z vyhrazených jednání (čl. 6). Výkon všech práv uvedených v článku 5 oprávněným uživatelem databáze nebo její rozmnoženiny při přístupu k obsahu databáze a k jejímu běžnému užití, nevyžaduje souhlas autora (čl. 6 odst. 1).

Tuto výjimku z vyhrazených jednání nemohou strany vyloučit ani smluvně (čl. 15). Počináním oprávněného uživatele však nesmí dojít k nepřiměřené újmě oprávněných zájmů nositele práv nebo být v rozporu s obvyklým užíváním databáze (tzv. tříkrokový či někdy nazývaný třístupňový test). Členské státy však alternativně mohou zákonně upravit zákaz rozmnožování neelektronické databáze pro soukromé účely (čl. 6 odst. 2 písm. a) a volné užití databáze pro vzdělávací a vědecké účely za stanovených podmínek (čl. 6 odst. 2 písm. b). Výjimku z ochrany mohou členské státy poskytnout rovněž databázím užívaným k účelu veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení (čl. 6 odst. 2 písm. c). Členské státy mohou uplatnit i další výjimky typické pro jejich národní právo.

Ohledně délky lhůty autorskoprávní ochrany odkazuje Směrnice na předpisy Společenství v oblasti autorského práva a práv s ním souvisejících (recitál 25).

⁸⁴ Úpravu autorových osobnostních práv ponechává Směrnice zcela na vnitrostátní úpravě členských států (cf. recitál 28).

⁸⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006, o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (kodifikované znění), Úřední věstník L 376, 27. 12. 2006.

Majetková práva trvají, až na zákonem stanovené výjimky, po dobu života autora a 70 let po jeho smrti.

6.4. Ochrana *sui generis* a její pojetí v dikci Směrnice

Evropská unie zařadila do svého legislativního rejstříku právo *sui generis* jako odezvu na zvyšující se nárůst trhu s databázemi. J. Jenkins důvody přijetí ochrany výstižně shrnuje: „Ve zkratce, zlepšené pirátské technologie, kombinované s absencí IP ochrany pro nekreativní kompilace, učinily z průmyslového odvětví s databázemi neatraktivní investici, a to v dobách, kdy se společnost stávala čím dál tím víc závislejší na databázích.“ (Jenkins, 2006: 469)

Zvláštní právo pořizovatele databáze představuje nové právo – doslova právo svého druhu. Upraveno je v člancích 7-11 Směrnice. Jedná se o zvláštní majetkové právo (čl. 7 odst. 3), jež svědčí pořizovateli databáze. Jeho předmětem je právo k *obsahu* databáze, mající za cíl chránit investice vložené pořizovatelem databáze do získání a zpracování údajů do formy databáze. Tento cíl vytyčuje Směrnice v recitálu 40: „...předmětem práva *sui generis* je zajistit ochranu jakékoli investice do získání, ověření nebo prezentování obsahu databáze po omezenou dobu trvání práva...“ V tomto rysu je podobné angloamerické doktríně *sweat of the brow* (někdy také nazývané *industrious effort*).

Původ anglického idiomu *sweat of one's brow* je nutno hledat v anglickém překladu starozákonní knihy *Genesis* (kapitola 3, verš 19)⁸⁶, odkud si jej angloamerické právo propůjčilo. Tento koncept v angloamerickém autorském právu tradičně zastřešoval situace, kdy byla právní ochrana přiznána i nepůvodním dílům (z pohledu aplikace kritéria původnosti), a to na základě odkazu na vynaloženou práci (*labour*), již musel autor díla prokázat.

Tato teorie oproti kontinentálnímu právu vyžadovala velmi nízký, ne-li žádný práh původnosti (*originality*) v závislosti na náročnosti a práci vynaložené při tvorbě díla. Rovněž požadavek na podstatnou kreativitu v ní není přítomen. Doktrína *sweat of the brow* poskytovala ochranu i například často zmiňovaným telefonním

⁸⁶ „By the sweat of your brow will you have food to eat until you return to the ground from which you were made. For you were made from dust, and to dust you will return.“ V českém překladu Bible kralické čtete: „V potu tváří své chléb jísti budeš, dokavadž se nenavrátiš do země, poněvadž jsi z ní vzat. Nebo prach jsi a v prach se navrátiš.“

seznamům. Autor díla byl držitelem autorských práv a bez jeho svolení nemohl nikdo s dílem nakládat nad možnosti zákonného volného užití.

Evropské *sui generis právo* nejen doplnilo stávající autorskoprávní ochranu původních databází, ale může existovat rovněž zcela nezávisle na ní. Ochrana je poskytnuta všem databázím, které splňují definici databáze obsaženou ve Směrnici. Nezávislost na právu autorském či právech souvisejících s právem autorským koresponduje a vychází z povahy databáze. Ta je často souborem různých informací, dat a jiných materiálů, systematicky seřazených (např. abecedně, chronologicky), bez tvůrčího výběru nebo uspořádání. V některých rysech se přitom zvláštní právo pořizovatele databáze překrývá jak s právem autorským, tak právem soutěžním.

Za klíčový termín zde můžeme označit *investici*. Směrnice členským státům ukládá, aby zajistily pořizovatelům databází ochranu v případě, že tato „...vykazuje kvalitativně anebo kvantitativně podstatnou investici buď do získání, ověření nebo prezentace jejího obsahu...“ (čl. 7 odst. 1 Směrnice). Taxativní výčet jednání (*získání, ověření nebo prezentace obsahu*) je zde uveden alternativně. Zároveň však text Směrnice nepředkládá žádnou definici investice. Její povahu lze pouze dovodit z některých recitálů (např. z recitálů 7, 39, 40). Vedle toho Směrnice výslovně uvádí, že kompilaci několika záznamů hudebních výkonů na CD nelze považovat za databázi, a to pro nedostatek podstatné investice do ní vložené (recitál 19).

Investici je možné spatřovat ve značných lidských, technických a finančních zdrojích (recitál 7). Vedle nich může sestávat rovněž z vynaložení času, úsilí a energie (recitál 40). Podle povahy investice ji tedy Směrnice dělí na kvantitativní (např. pomoc finanční) a kvalitativní (např. odborné poradenství). Směrnice investorovi přiznává výlučné právo k vytěžování a zužitkování obsahu své databáze, a to jak celé, tak kvalitativně nebo kvantitativně vyhodnocené podstatné části (čl. 7).

Ochrana investic vložených do sběru, ověření a prezentace obsahu databází stále zůstává na mezinárodním poli nedořešenou otázkou. Zatímco databáze, které splňují kritérium původnosti, mohou v rámci multilaterálních smluv aspirovat na autorskoprávní ochranu, *sui generis právo* v nich zatím upraveno není.

Pořizovatelem databáze může být jak fyzická, tak právnická osoba – jinými slovy jím je ten, kdo vložil do získání, ověření nebo prezentace obsahu databáze kvalitativně nebo kvantitativně podstatnou investici (čl. 7 odst. 1 a čl. 11).

Poživatelem databáze je investor – tedy zaměstnavatel nebo objednatel databáze, popřípadě fyzická osoba za předpokladu splnění pojmových znaků specifikovaných směrnicí. Specifické podmínky vztahu zaměstnavatel-zaměstnanec a objednatel-dodavatel je ponechán k úpravě členskými státy v rámci jejich transpozice Směrnice. Právo pořizovatele databáze, uvedené v čl. 7 odst. 1 Směrnice, lze převést, postoupit nebo k němu může být poskytnuta smluvní licence (čl. 7 odst. 3).

Jaká práva tedy náleží pořizovateli databáze? Je oprávněn zabránit uživatelům databáze v nedovoleném vytěžování a zužitkování celé nebo podstatné části obsahu databáze. *Vytěžováním* (extrakcí) Směrnice rozumí trvalý nebo dočasný přenos celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části jakýmkoli prostředky nebo v jakékoli formě na jiný nosič (čl. 7 odst. 2 písm. a). *Zužitkováním* (reutilizací) je míněna jakákoli forma zpřístupnění veřejnosti celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části, a to jakoukoli formou přenosu – jmenovitě například rozšiřováním rozmnoženin, pronájemem, spřažením (čl. 7 odst. 2 písm. b). Veřejné půjčování není ve smyslu Směrnice vytěžováním ani zužitkováním.

Nositelům práv k obsahu databáze však mohou být vedle pořizovatele databáze i další osoby. To vyplývá z faktu, že její obsah mohou tvořit také díla autorsky chráněná. Jejich autoři, resp. nositelé autorských práv k těmto dílům, musí dát souhlas se zařazením díla/děl do databáze. Tím se však jejich autorské právo neoslabuje. Zároveň ani pořizovateli tím nevzniká samostatné a nezávislé autorské právo ke konkrétnímu prvku předmětné databáze.

Práva *sui generis* se však mohou dovolávat pouze ti pořizovatelé, resp. nositelé práv k databázi, kteří jsou:

- (i) občany členského státu EU;
- (ii) mají trvalé bydliště v členském státu EU (čl. 11 odst. 1);
- (iii) jedná-li se o právnickou osobu, pak musí být tato zřízena podle práva některého z členských států, s jejím zapsaným sídlem, správním ústředím, resp. základním obchodním sídlem na území Společenství (čl. 11 odst. 2).

Směrnice pamatuje i na případy, kdy pořizovatel databáze nebo nositel práva k databázi pochází ze třetí země. V takovém případě mu může být přiznáno právo zabraňovat nedovolenému vytěžování nebo zužitkování obsahu databáze, pokud tato třetí země recipročně poskytuje obdobnou ochranu databází osobám z členského

státu EU, popř. osobám s bydlištěm v členském státě EU (recitál 56). Směrnice vedle toho pověřuje Radu, jednající na návrh Komise, sjednáváním podobných dohod se třetími zeměmi (čl. 11 odst. 3). Doba ochrany v tomto případě nesmí přesáhnout ochrannou dobu stanovenou Směrnicí ve čl. 10.

Oprávněným uživatelem (lawful user) databáze je fyzická či právnická osoba, která se souhlasem pořizovatele databáze zákonně disponuje přístupem k databázi. Může se jednat o nabyvatele licence, nebo osobu užívající databázi na základě výjimek uvedených ve Směrnici. (Leščinský, 2003: 37) Vztah mezi oprávněným uživatelem a nositelem práv k databázi bývá nejčastěji upraven licenční smlouvou, v níž je vytyčen rozsah zákonných oprávnění k předmětné databázi.

Směrnice v čl. 8 vytyčuje práva a povinnosti oprávněných uživatelů. Těm nesmí být pořizovatelem databáze bráněno ve vytěžování nebo zužitkování nepodstatných částí obsahu databáze zpřístupněné veřejnosti (čl. 8 odst. 1). Současně však nesmí oprávněný uživatel databáze provádět žádné činnosti, které jsou v rozporu s obvyklým užíváním databáze, ani nesmí jednat na újmu oprávněným zájmům pořizovatele databáze (čl. 8 odst. 2). Zakázáno je také to, aby oprávněný uživatel databáze svým počínáním působil újmu majiteli autorského práva, nebo práv s ním souvisejícího (čl. 3 odst. 3).

Výjimky z ochrany zvláštního práva pořizovatele databáze nalezneme v čl. 9. Směrnice vypočítává tři případy, které mohou členské státy začlenit do své národní úpravy. Oprávnění uživatelé databáze, která byla zpřístupněna veřejnosti, mohou vytěžovat nebo zužítkovat podstatnou část databáze i bez souhlasu autora, pokud:

- (i) v případě vytěžování neelektronické databáze tak činí pro osobní potřebu;
- (ii) se jedná o vytěžování pro účely názorného vyučování nebo vědeckého výzkumu (musí se prokazatelně jednat o nekomerční účely a oprávněný uživatel databáze musí označit pramen, z něhož čerpá);
- (iii) tak činí pro účely veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení (v tomto případě může být databáze i zužitkována – cf. čl. 9 písm. c) a recitál 50).

Vedle shora uvedených případů volného užití databáze, resp. zákonných licencí poskytla Směrnice členským státům možnost, aby si v případě, že jejich

národní legislativa obsahovala ochranu obdobnou právu *sui generis*, zachovaly i další, pro ně tradiční, výjimky z původní úpravy (recitál 52).

Ochranná doba zvláštního práva pořizovatele databáze běží:

- (i) ode dne dokončení databáze a končí uplynutím patnácti let počítaných od 1. ledna následujícího roku od dokončení (čl. 10 odst. 1);
- (ii) byla-li v průběhu ochranné doby databáze zpřístupněna veřejnosti, počíná tímto dnem běžet nová, patnáctiletá lhůta, a to opět od 1. ledna roku následujícího od rozhodné skutečnosti (čl. 10 odst. 2).

V otázce potenciálního obnovení ochranné doby lze konstatovat, že v případě každé podstatné změny obsahu (kvalitativní/kvantitativní), resp. v případě nové podstatné investice (kvalitativní/kvantitativní) do aktualizace obsahu databáze, počíná takto upravené databázi běžet zcela samostatná ochranná doba v délce výše stanovené (čl. 10 odst. 3). Přestože z dikce Směrnice nelze odvodit, zda se tato nová ochranná doba vztahuje na databázi jako celek, nebo pouze na její pozměněnou část, dovozují Telec a Tůma, že s přihlédnutím k dosavadní judikatuře ESD by se měla vztahovat jen na část databáze pokrytou relevantním podstatným vkladem. (Telec, Tůma, 2007: 724) Uplynutím ochranné doby *sui generis* právo k předmětné databázi zaniká. Databáze se stává z hlediska ochrany podle Směrnice volným nehmotným statkem, který mohou uživatelé bezplatně bez dalšího užívat.

Národní soudy členských států si při prvních sporech týkajících se Směrnice nebyly jisty hranicemi zvláštního práva pořizovatele databáze. Velmi široká definice některých pojmů, jako např. *vytěžování a využitování* nebo *podstatné a nepodstatné části databáze*, vedly k žádostem o rozhodnutí o předběžných otázkách. V tomto směru je proto ve vztahu ke Směrnici významná judiciální činnost ESD, jak je popsána v samostatné kapitole.

Není možné opomenout poznámku, že *sui generis* právo bylo již před svým přijetím, stejně jako v každém okamžiku své existence, svými kritiky označováno za nepotřebné. (Lipton, 2006) Vlna rozpaků se opět vzedmula po prvním hodnocení Směrnice, které neprokázalo spojitost mezi *sui generis* ochranou a ochranou

evropského trhu s databázemi, ani s potenciálním zvýšením objemu investic do něj plynoucích.

6.4.1. Stanovisko generální advokátky ve věci C203-02

Pro správné pochopení zvláštního práva k databázím bývá v odborné literatuře často zmiňováno stanovisko generální advokátky Christin Stix-Hackl (dále jen „AG“) ve věci *The British Horseracing Board Ltd. a další proti William Hill Organisation Ltd.* přednesené 8. června 2002 (dále jen „BHB“).⁸⁷ Přestože AG ten den přednesla svá stanoviska ještě v dalších třech kauzách, BHB případ disponoval nejrozsáhlejší databází, což jen podtrhovalo jeho signifikantnost.⁸⁸

Stanovisko AG v případě BHB se zaměřilo na samotné jádro ochrany poskytované Směrnicí, konkrétně na pojem databáze a zvláštní právo pořizovatele databáze. Je však nutné dodat, že ESD se nemusí o stanoviska generálních advokátů opřít. V tomto případě však soud stanovisko AG následoval. Vzhledem k faktu, že samotná kauza bude detailněji rozebrána v samostatné kapitole, vynechám na tomto místě skutkovou podstatu sporu a zaměřím se na některé právní otázky případu, kterým se AG věnovala.

Termín databáze pokládala AG za základní kritérium použitelnosti Směrnice.⁸⁹ AG konstatovala, že databáze má dle dikce Směrnice široký význam. Nicméně v případě *sui generis* ochrany, která našla svoji předlohu jak ve skandinávském katalogovém právu, tak v jeho nizozemské době, nesmí být tato vykládána pod vlivem zmíněných jurisdikcí. Směrnice by naopak měla vytvářet referenční rámec pro výklad vnitrostátního práva, a to ve všech členských státech bez výjimky.⁹⁰

AG se ve svém Stanovisku soustředila na pojem „podstatná část obsahu“ v protikladu k „nepodstatné části obsahu“, uvedených v čl. 7 Směrnice. Podle jejího názoru nemají na tuto kvalifikaci vliv okolnosti, zda je databáze systematicky nebo metodicky uspořádaná, popř. individuálně přístupná (argument neexistence individuální přístupnosti přitom používal William Hill na svou obhajobu a popření existence databáze).

⁸⁷ Opinion of Advocate General Stix-Hackl delivered on 8 June 2002, C-203/02.

⁸⁸ Stanoviska AG se ve všech čtyřech případech vzájemně doplňovala. Lze zjednodušeně říci, že argumentace AG uvedená v případě BHB se obdobně objevila i v dalších třech kauzách.

⁸⁹ ESD: Press Release n. 46/04/EN, 8 June 2002.

⁹⁰ Opinion of Advocate General Stix-Hackl delivered on 8 June 2002, C-203/02, bod 36.

Mezi případné protiprávní jednání řadí AG rovněž nové uspořádání obsahu databáze.⁹¹ S tímto rovněž souvisí další problematická oblast, a to je definice vytěžování a zužitkování, jejichž zákaz má za cíl zabránit způsobení újmy vkladům, a tím pořizovateli databáze. Opakované nebo systematické vytěžování nebo zužitkování nepodstatné části obsahu databáze je zakázáno. AG k tomu dodává, že podmínky „opakované nebo systematické“ jsou ve vztahu souřadným, čili kumulativním.⁹² Tento závěr AG vyvodila z bližšího porovnání různých jazykových mutací Směrnice. „O opakované a systematické činnosti se jedná v případech, kdy k nim dochází v pravidelných intervalech, například každý týden nebo každý měsíc. Čím je časový úsek menší, tím častěji musí být činnost prováděna, aby část dotčená ve svém celku splňovala jednu ze dvou podmínek uvedených v čl. 7 odst. 5 Směrnice.“⁹³

Ke konceptu *vytěžování* ze Stanoviska vyplývá, že je nutno jej rovněž interpretovat v širším smyslu slova. To znamená, že se neomezuje pouze na zpřístupnění obsahu databáze veřejnosti přímo z databáze, ale též na zpřístupnění veřejnosti děl, údajů nebo jiných prvků, které z databáze pocházejí nepřímou.⁹⁴

Dalším pojmem, na který AG ve svém stanovisku soustředila pozornost, bylo *pořízení* ve smyslu čl. 7 odst. 1 Směrnice. To v sobě nezahrnuje pouhé shromáždění a třídění údajů, neboli přípravnou fázi. Naopak, pokud se vytvoření údajů s touto fází shoduje, Směrnice se na něj vztahuje.⁹⁵ Jinými slovy, termín *pořízení* uvedený v čl. 7 odst. 1 Směrnice zastřešuje rovněž údaje vytvořené pořizovatelem, pokud k jejich vytvoření dojde *současně* s jejich zpracováním a nemůže být od něho odděleno.⁹⁶

Předběžné otázky rovněž zahrnovaly objasnění pojmu *ověření* ve smyslu čl. 7 odst. 1 Směrnice. AG jej postavila do protikladu k *pořízení* a konstatovala, že fáze *ověření* nastává ve chvíli, kdy jsou informace součástí obsahu databáze. Z toho plyne, že nelze *ověřovat* teprve budoucí prvky databáze, které zatím nejsou její součástí.⁹⁷ „Ověření se týká především kontroly ‘prvků’ databáze, co se týče jejich úplnosti a přesnosti, což rovněž zahrnuje ověření aktuálnosti databáze. Výsledek této

⁹¹ Opinion of Advocate General Stix-Hackl delivered on 8 June 2002, C-203/02, bod 67.

⁹² *ibid.*, bod 123.

⁹³ *ibid.*, bod 124.

⁹⁴ *ibid.*, bod 7.

⁹⁵ *ibid.*, bod 46.

⁹⁶ *ibid.*, bod 157.

⁹⁷ *ibid.*, bod 51.

činnosti však může v důsledku vyžadovat rovněž pořízení údajů a jejich zaznamenání.⁹⁸

Zajímavý byl rovněž názor AG ohledně tzv. dynamických databází, který ESD později neadresoval. AG ve svém stanovisku uvedla: „Konec konců řešení, které zde navrhuji pro dynamické databáze, je rovněž v souladu se zásadou, podle které je chráněn pouze výsledek, tj. nová, a nikoli stará databáze.“⁹⁹ Z toho AG dále vyvodila, že ochrana má být poskytnuta databázi jako celku, nikoli jen změnám samotným. V tom spatřovala rozdíl oproti statickým databázím. Stará databáze v jejích očích přestává existovat a na její místo nastupuje zcela nová databáze. Tento pohled by umožňoval v podstatě téměř nekonečnou ochranu po dobu existence dynamické databáze.

⁹⁸ Opinion of Advocate General Stix-Hackl delivered on 8 June 2002. C-203/02, bod 52.

⁹⁹ *ibid*, bod 152.

7. KVARTETO ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDNÍHO DVŮRA

Evropský soudní dvůr (ESD)¹⁰⁰ dotvářel od svého vzniku v roce 1952 svou judičiální činností právo Společenství. Jeho současné postavení ovlivnilo přijetí Lisabonské smlouvy¹⁰¹, která vstoupila v platnost 1. prosince 2009. Ta jej zařadila do hierarchie Soudního dvora Evropské unie (právo Společenství se stalo právem EU).

Přestože jeho rozhodnutí nejsou pramenem práva, ani obecně závazná (zavazují jen adresáty, jimž jsou určena), působí silou přesvědčivosti. Výkladová činnost ESD, resp. Soudního dvora EU hrála a hraje v evropské normotvorbě nezanedbatelnou úlohu. Ve svých rozhodnutích jde ESD často nad rámec doslovné právní úpravy a odvolává se na *ducha* dané legislativy, jenž musí být v souladu s cíli Společenství, resp. Unie.

Z historického hlediska byl pro členské státy EU z pohledu pravomocí ESD významný článek 35 (ex-čl. K.7) Smlouvy o Evropské unii (tzv. Maastrichtská smlouva, SEU)¹⁰², který byl pod vlivem přijetí Lisabonské smlouvy zrušen (v důsledku odstranění struktury pilířů).¹⁰³ Ten explicitně upravoval pravomoci ESD rozhodovat v rámci tzv. III. pilíře v prejudiciálních otázkách. Členské státy toto právo ESD potvrzovaly prohlášením učiněným při podpisu Amsterodamské smlouvy nebo kdykoli později (čl. 35 odst. 2 SEU).¹⁰⁴

První, klíčová rozhodnutí týkající se Směrnice na ochranu databází vydal ESD dvůr dne 9. listopadu 2004, a to rovnou ve čtyřech prejudiciálních řízeních. Všechna rozhodnutí byla očekávána jak s napětím, tak s nadějí na sjednocení terminologických nejasností ve výkladu Směrnice. Otázky se mj. týkaly upřesnění definice databáze v čl. 1 odst. 2; vkladu spojeného s pořízením obsahu databáze ve smyslu čl. 7 odst. 1; povahy pojmů vytěžování a zužitkování ve smyslu čl. 7; kritérií

¹⁰⁰ V textu se autorka rozhodla přidržet historické terminologie a užívá označení Evropský soudní dvůr, resp. zkratku ESD, a to vzhledem k faktu, že dostupná judikatura k předmětu zájmu této práce pochází z období, než vstoupila v platnost Lisabonská smlouva.

¹⁰¹ Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007, publikovaná pod sdělením č. 111/2009 Sb. m. s.

¹⁰² Smlouva o Evropské unii podepsaná 7. února 1992 v Maastrichtu.

¹⁰³ Soudní dvůr nově získal na základě Lisabonské smlouvy obecnou pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

¹⁰⁴ Cf. Prohlášení České republiky k čl. 35 Smlouvy o EU, obsažené v Závěrečném aktu připojeném ke Smlouvě o přistoupení.

pro určení podstatné investice v čl. 7 odst. 1. Přesto některé z otázek ponechal ESD nezodpovězené – např. otázku tzv. dynamické databáze (*dynamic databases*), která se vyskytovala v britské kauze. Ze všech čtyř rozhodnutí ESD vyplynulo, že zvláštní právo pořizovatele databáze nelze pojímat tak široce, jak se předtím v odborných právnických kruzích předpokládalo. Jinými slovy, ne každá investice do databáze vede k automatickému vygenerování práva *sui generis*, jak bude ilustrováno na následujících případech.

Všechny čtyři kauzy spojuje obdobná skutková podstata. Všechny souvisí s databázemi obsahujícími sportovní tematiku. Jednalo se jmenovitě o případy *Fixtures Marketing Ltd. proti Oy Veikkaus Ab*¹⁰⁵, *Fixtures Marketing Ltd. proti Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP)*¹⁰⁶, *Fixtures Marketing Ltd. proti Svenska Spel AB*¹⁰⁷ a *The British Horseracing Board Ltd. and Others proti William Hill Organisation Ltd.*¹⁰⁸ Vzhledem k faktu, že rozbor právní úpravy databází ve Spojeném království představuje jednu z případových studií této práce, zaměřím se dále v textu nejdetailněji na britskou kauzu (jednalo se také o nejobsáhlejší databázi v porovnání se třemi ostatními kauzami).

7.1. The British Horseracing Board Ltd. a další proti William Hill Organisation Ltd.

ESD se v tomto rozsudku pokusil překlenout výkladové problémy, týkající se povahy a rozsahu práva *sui generis* na ochranu databází. V čem spočíval merit věci? Společnost BHB byla pověřena organizací sektoru koňských dostihů ve Velké Británii. BHB za tímto účelem vytvořila, spravovala a pravidelně aktualizovala databázi s detailními informacemi o dostizích ve Velké Británii (informace čerpala od vlastníků koní, trenérů, pořadatelů dostihů a jiných osob z dostihového prostředí). Databáze mj. obsahovala rodokmeny přibližně milionu koní, tzv. „informace před dostihem“ – tedy název, místo a datum závodu, délku tratě, seznam koní, jejich

¹⁰⁵ *Fixtures Marketing Ltd. v. Oy Veikkaus Ab*. C-46/02 [2005] ECDR 2.

¹⁰⁶ *Fixtures Marketing Ltd. v. Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP)*. C-444/02 [2005] 1 CLMR 16.

¹⁰⁷ *Fixtures Marketing Ltd. v. Svenska Spel AB*. C-338/02 [2005] ECDR 4.

¹⁰⁸ *The British Horseracing Board Ltd. and Others v. William Hill Organisation Ltd.* C-203/02 [2005] 1 CMLR 15.

vlastníků a jezdců, podmínky k přijetí k dostihu, termín uzavření zápisu atd.). Databáze BHB byla přístupná online a její obsah byl dán k dispozici společností *Racing Pages Ltd.* (ta dále předávala informace svým členům ve formě *Declaration Feeds*) a *Satellite Informations Services Ltd.* (tato disponovala povolením od *Racing Pages Ltd.*, aby mohla předávat informace svým vlastním členům ve formě nezpracovaných informací, tzv. *raw data feed – RDF*).

Společnost William Hill Organisation Ltd. (dále jen „William Hill“) provozovala síť sázkových kanceláří (tzv. sázky mimo závodiště). William Hill byl předplatitelem *Declarations Feed* a *RDF*. Firma se později zaměřila rovněž na internetové sázení a vytvořila webovou stránku, na níž zveřejňovala informace o dostizích, které čerpala z databáze BHB. Jednalo se nicméně pouze o malou část všech údajů obsažených v databázi BHB, a to konkrétně jmen všech koní účastnících se příslušného dostihu; dne, hodiny a místa dostihu; jakož i názvu závodiště.

Proti tomuto chování se BHB ohradila a žalovala William Hill za porušení *sui generis* práva k databázím, odvolávajíc se na vysoké náklady, které ona sama do své databáze vkládá (náklady spojené s vedením databáze a její aktualizací činily v té době ročně přibližně 4 miliony GBP; na činnosti spojenými s aktualizací a spravováním databáze se podílelo zhruba 80 zaměstnanců, využívající ke své práci významné hardwarové a softwarové zdroje). BHB v chování William Hill spatřovala vytěžování nebo zžitkování podstatné části obsahu předmětné databáze BHB v rozporu s čl. 7 odst. 1 Směrnice. Kromě toho tvrdila, že i za předpokladu, že jednotlivá vytěžování nejsou podstatná, musí být zakázána podle čl. 7 odst. 5 Směrnice.

Prvoinstanční rozhodnutí *High Court of Justice of England and Wales* prohlásilo dne 9. února 2001 žalobu BHB a ostatních za opodstatněnou. William Hill se nicméně odvolala k odvolacímu soudu (*Court of Appeal*). Ten se rozhodl přerušit řízení a obrátil se 24. února 2002 k ESD se žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, týkající se interpretace několika ustanovení Směrnice (celkem se jednalo o jedenáct otázek). Připomeňme, že v této kauze bylo význačné stanovisko generální advokátky C. Stix-Hackl, o němž jsme pojednali výše.

ESD ve svém rozsudku vyřkl, že pojem *vkladu spojeného s pořízením obsahu databáze* ve smyslu čl. 7 odst. 1 Směrnice je nutno chápat jako označující prostředky vynaložené na vyhledání existujících prvků a jejich shromáždění v databázi. Naopak

nezahrnuje prostředky na vytvoření prvků tvořících obsah databáze.¹⁰⁹ Obdobná situace panuje v případě *vkladu spojeného s ověřením obsahu databáze* ve smyslu čl. 7 odst. 1, kdy je nutno tento chápat jako týkající se prostředků vynaložených s cílem zajistit spolehlivost informací uvedených v databázi (nikoli prostředků vynaložených v průběhu fáze tvorby prvků následně shromážděných v databázi).¹¹⁰ Z pohledu této dikce prostředky vynaložené na zhotovení seznamu koní účastnících se dostihu a jeho ověřování neodpovídaly vkladu spojenému s pořízením a ověřením obsahu databáze následně obsahující tento seznam.

K pojmům *vytěžování* a *zžitkování* ESD uvedl, že se jedná o všechny nepovolené činnosti přisvojení si celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části, resp. jeho rozšiřování na veřejnosti.¹¹¹ Přímý přístup k předmětné databázi není nezbytný pro určení, zda došlo k nepovolenému vytěžování nebo zžitkování obsahu databáze.¹¹²

Soud se dále zabýval rozlišením *kvantitativní a kvalitativní podstatné části* obsahu databáze. Pojem kvantitativně podstatné části obsahu databáze se podle ESD vztahuje k objemu vytěžených nebo zžitkovaných údajů a musí být posuzován ve vztahu k objemu celkového obsahu databáze.¹¹³ Pojem kvalitativně podstatné části obsahu databáze se vztahuje k významnosti vkladu spojeného s pořízením, ověřením nebo předvedením obsahu předmětu vytěžení nebo zžitkování, a to nezávisle na tom, zda tento předmět představuje kvantitativně podstatnou část celkového obsahu chráněné databáze.¹¹⁴ Nepodstatnou částí obsahu databáze je každá část, kterou nelze považovat na kvantitativně ani kvalitativně podstatnou část.

ESD se vyjadřoval také k *zákazu opakovaného anebo systematického vytěžování nebo zžitkování nepodstatných částí obsahu databáze*, uvedenému v čl. 7 odst. 5 Směrnice.¹¹⁵ To se podle rozsudku týká nepovoleného vytěžování nebo zžitkování, které, ve svém souhrnu, směřuje ke znovuvytvoření nebo zpřístupnění veřejnosti celého obsahu uvedené databáze nebo jeho podstatné části, a to bez souhlasu osoby, jež databázi vytvořila. Tím jí způsobuje závažnou újmu na vkladu.

¹⁰⁹ *The British Horseracing Board Ltd. and Others v. William Hill Organisation Ltd.* cit. op., note 108, bod 31.

¹¹⁰ *ibid.*, bod 34.

¹¹¹ *ibid.*, bod 51.

¹¹² *ibid.*, bod. 53.

¹¹³ *ibid.*, body 70 a 82.

¹¹⁴ *ibid.*, body 71 a 82.

¹¹⁵ *ibid.*, bod 95.

ESD prohlásil, že jednání William Hill nespočívalo v reorganizaci nebo zpřístupnění podstatné části databáze BHB, ale naopak se jednalo o vytěžování a zužitkování nepodstatných částí obsahu této databáze. Přestože činnost William Hill byla opakovaná a systematická, neměla za cíl zpřístupnit veřejnosti celý obsah databáze BHB, ani její podstatné části. Tím nemohla poškodit vklad vynaložený BHB na pořízení (vytvoření) této databáze.

7.2. Případy Fixtures Marketing

Ve třech zbylých případech žalovala společnost *Fixtures Marketing Limited* (FML) společnosti *Oy Veikkaus* z Finska (dále jen „Veikkaus“), *AB Svenska Spel* ze Švédska (dále jen „Svenska“) a *Organismos Prognostikon Agonon Pododfairou AE* (OPAP) z Řecka (dále jen „OPAP“) za vytěžování a zužitkování obsahu databáze.

Profesionální ligové soutěže ve fotbale pořádaly v Anglii *Football Association premiér League Ltd.* a *Football League Ltd.*; ve Skotsku pak *Scottish Football League*. V rámci této činnosti také sestavovaly rozpisů utkání, která měla být odehrána v dané sezoně (zhruba 2000 utkání za sezonu v Anglii a 700 ve Skotsku, rozvržené do 41 týdnů). Organizátoři anglických a skotských ligových soutěží pověřili, na základě licenčních smluv, sestavováním rozpisů společnost *Football Fixtures Ltd.* (dále jen „Fixtures“). Fixtures získala oprávnění zastupovat nositele práv duševního vlastnictví k těmto rozpisům.

Při sestavování rozpisů utkání je nutné dodržet určitá pravidla: nutnost střídat utkání na domácím hřišti s hostováním, vzít v úvahu omezení vyplývající z kalendářů mezinárodních utkání a jiných veřejných akcí. Pracovní skupina, která rozpisy sestavuje, začíná se svou prací už rok předem. V průběhu sezony rozpisy dle potřeby konkrétně upravuje za pomoci počítačového programu *Sema*. Veškeré činnosti *Football League Ltd.* představovaly roční náklady ve výši okolo 2,3 milionů GBP.

Všechny tři žalované strany podnikaly ve svých zemích v oblasti sázek: Veikkaus vlastnil ve Finsku výlučné právo na organizování sázkových her spojených s fotbalovými utkáními; Svenska pořádala ve Švédsku sázkové hry týkající se zejména anglických a skotských ligových zápasů; OPAP vlastnil v Řecku monopol na

organizování sázkových her. Všechny tři společnosti využívaly ke své činnosti informace z rozpisů utkání anglické a skotské ligové soutěže ve fotbale. Fixtures vyhodnotila tuto činnost jako neoprávněné jednání a zásah do svých práv a podala na ně žaloby u příslušných soudů. V různých fázích řízení se národní soudy obrátily na ESD se žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce.

ESD se zabýval upřesněním výkladu klíčového termínu Směrnice – pojmem *databáze* ve smyslu čl. 1 odst. 2 Směrnice. Zdůraznil, že z kontextu extenzivního výkladu Směrnice vyplývá, že se pojem odvíjí od funkčního kritéria.¹¹⁶ Databází se rozumí každý soubor obsahující od sebe oddělitelná díla, údaje nebo jiné prvky, aniž by tím byla dotčena jejich hodnota nebo obsah, a zahrnující jakoukoli metodu nebo jakýkoli systém, umožňující vyhledat každý z prvků, který jej tvoří.¹¹⁷ Předmětný rozpis fotbalových utkání je databází ve smyslu Směrnice.

ESD se dále zaměřil na sousloví *vklad spojený s pořízením obsahu databáze* ve smyslu čl. 7 odst. 1 Směrnice. V dané věci neshledal existenci podstatného vkladu, který by mohl odůvodnit poskytnutí ochrany z titulu zvláštního práva podle čl. 7 Směrnice.¹¹⁸ Získávání a shromažďování údajů tvořících rozpis fotbalových utkání, dle jeho stanoviska, nevyžaduje vynaložení žádného zvláštního úsilí. Jak vyplývá ze skutkového stavu věci, vytváření předmětné databáze nevyžaduje žádný samostatný vklad ke vkladu, který je nerozlučně spjatý s podstatou činnosti Fixtures – tedy organizací rozvrhu ligových zápasů. Podle ESD je předmětný pojem třeba chápat tak, že označuje prostředky vynaložené na získání existujících prvků a jejich shromáždění v databázi. Nezahrnuje prostředky použité k samotnému vytvoření prvků tvořících obsah databáze.

¹¹⁶ Cf. *Fixtures Marketing Ltd. v. Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP)*. op. cit., note 106, bod 27.

¹¹⁷ *ibid.*, body 29-32.

¹¹⁸ Cf. C-338/02 [2005] ECDR 4, body 33-35; obdobně též body 38-41 ve věci C-203/02 [2005] 1 CMLR 15.

8. PRVNÍ EVALUACE SMĚRNICE

Směrnice v čl. 16 odst. 3 stanovila povinnost Komisi, aby ke konci třetího roku po dni uvedeném v odstavci 1, tedy do 1. ledna 2001, předložila Evropskému parlamentu, Radě a Hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o aplikaci této Směrnice. V ní měla přezkoumat, mezi jiným na podkladě zvláštních informací poskytnutých členskými státy, především aplikaci práva *sui generis* (včetně článků 8 a 9 Směrnice) a zejména prověřit, zda vedla aplikace tohoto práva ke zneužití dominantního postavení nebo jinému narušení volné soutěže, jež by ospravedlňovalo provedení vhodných opatření, včetně zavedení systému nucených licencí.

První hodnotící zprávu o stavu ochrany databází v rámci EU (dále jen „Hodnotící zpráva“) publikovala EK dne 12. prosince 2005¹¹⁹, tedy s téměř čtyřletým zpožděním oproti datu stanovenému Směrnicí (čl. 16 odst.1 a 3). Záměrem Hodnotící zprávy bylo posoudit, zda a do jaké míry jsou v rámci EU dosahovány cíle stanovené Směrnicí, včetně zvýšení tempa produkce databází na evropském trhu.

Hodnotící zpráva byla založena na dvou informačních zdrojích:

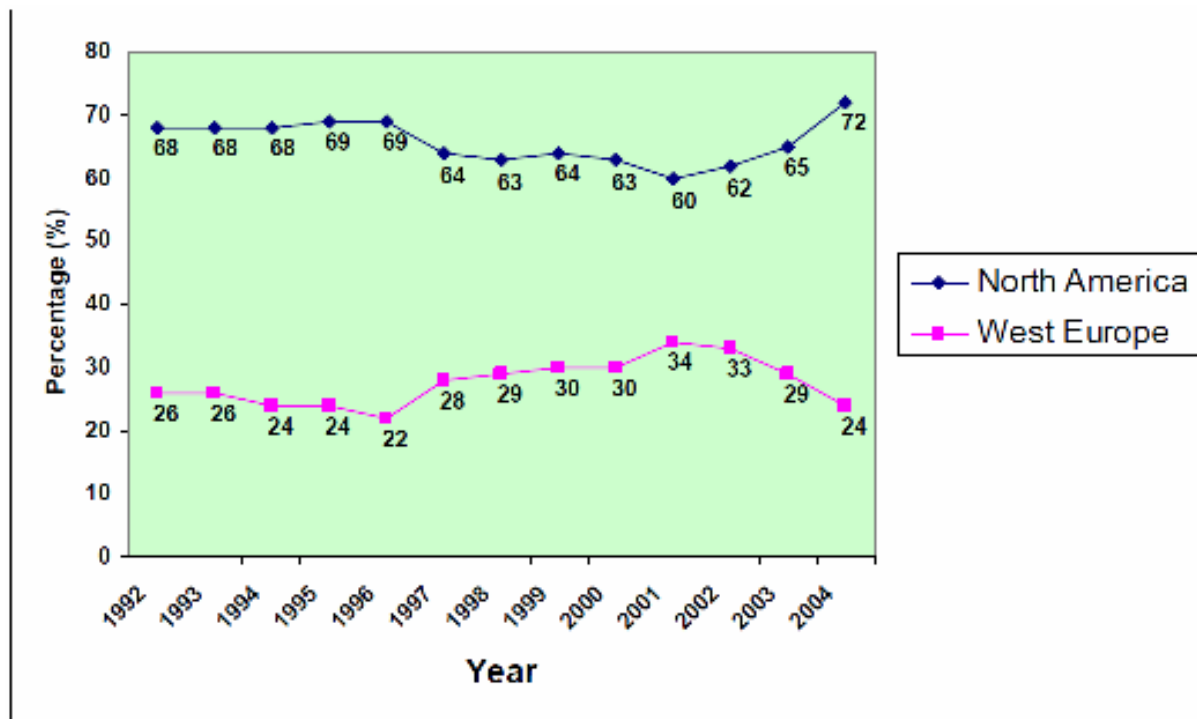
- (i) online průzkumu adresovanému podnikatelským subjektům v odvětví databází – Komise jej provedla v srpnu a září 2005;
- (ii) nejobsáhlejším světovém katalogu databází *Gale Directory of Databases* (GDD), jenž obsahuje statistiky světového vývoje na trhu s databázemi od 70. let 20. století.

K ochraně *sui generis* se Hodnotící zpráva vyjadřovala velmi kriticky. Její ekonomické dopady označila za neprokázané (čl. 1.4 a 5.3). Zavedení *sui generis* ochrany mělo stimulovat produkci na evropském trhu s databázemi – ani toto spojení se však neprokázalo (čl.4.2.3.). S odvoláním na GDD poklesl mezi lety 2002 až 2004 evropský podíl na tvorbě databází ze 33 % na 24 %, zatímco podíl USA vzrostl ze 62 % na 72 % (čl. 4.4). Porovnáme-li ještě celkovou evropskou produkci databází (opět dle statistiky GDD) před přijetím Směrnice a po ní, dostaneme následující výstupy: v roce 1998 tvořil součet veškerých evropských databází v GDD 3092; o tři

¹¹⁹ DG Internal Market and Services Working Paper: First Evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases. Brusel, December 12, 2005.

roky později lze zaznamenat signifikantní vzrůst na 4085; následovaný opět poklesem na celkový objem 3095 v roce 2004 (čl. 1.4 a 4.2.3).

Graf 1.1. Produkce databází v Severní Americe a západní Evropě mezi lety 1992-2004.

Zdroj: Hodnotící zpráva s odkazem na *The Gale Directory of Databases 2005*. Díl 1, část 2.

Nicméně Hodnotící zpráva současně poukazuje na názor evropských vydavatelů, kteří participovali na online průzkumu. Ti ve svých odpovědích označili *sui generis* ochranu za zásadní ve vztahu k přetrvávajícímu úspěchu ve svých aktivitách. Většina z nich šla ve svých názorech ještě dál – *sui generis* ochrana dle nich nastolila v oboru právní jistotu, snížila náklady tradičně spojované s ochranou databází a vytvořila více obchodních příležitostí na trhu s databázemi (čl. 4.2 a 5.3). Slovy čísel, 75 % respondentů si bylo vědomo existence práva *sui generis*; z nich 80 % označilo, že se cítí „dobře“ nebo „velmi dobře“ chráněno. Celých 90 % pokládalo ochranu databází na evropské (v protikladu k národní) úrovni za důležitou. A konečně 65 % respondentů věřilo, že současná právní ochrana databází je větší než v období před přijetím Směrnice.

Hodnotící zpráva vzala v úvahu čtyři rozhodnutí ESD vydaná v listopadu 2004, o nichž bylo pojednáno v předchozí kapitole. Směrnice po svém přijetí vyvolávala obavy z výkladových problémů některých ustanovení, jako např. z definice databáze

nebo *sui generis* práva jako takového. Hodnotící zpráva kvitovala rozhodnutí ESD, která podle ní napomohou ustálení výkladu napříč národními soudy.

Hodnotící zpráva se rovněž zabývala otázkou nastavené rovnováhy mezi legitimními zájmy pořizovatelů databáze a oprávněnými uživateli. Odvolávala se na analýzu dat ve studii EK z roku 2001, *The implementation and application of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases*.¹²⁰ Podle některých držitelů práv (nakladatelé, soukromí uživatelé databází) Směrnice dosáhla uspokojivé rovnováhy mezi legitimními zájmy držitelů práv a uživatelů. V rozporu s tím však někteří uživatelé (knihovny, akademické organizace atd.) vyjádřili obavu, zda nevede právo *sui generis* k příliš rozsáhlé ochraně, která ústí v restriktivní přístup a užití dat a informací pro vědecké a vzdělávací účely.

Zpráva ve své závěrečné, 6. kapitole předkládala čtyři možnosti dalšího směřování evropského přístupu k právní ochraně databází:

- (i) zrušení Směrnice jako celku;
- (ii) zrušení právní úpravy ochrany databází *sui generis*;
- (iii) novelizaci úpravy práva *sui generis*;
- (iv) zachování *statu quo*.

V závěru zprávy EK vyzvala zainteresované subjekty, podílející se na tvorbě databází (*stakeholders*), aby jí do 12. března 2006 zaslaly své připomínky jak k užitečnosti *sui generis* ochrany, tak ke čtyřem předloženým možnostem dalšího vývoje.

¹²⁰ ETD/2001/B5-3001/E/72. [online]
<http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/databases/etd2001b53001e72_en.pdf>.

9. ESD DVOJHLASNĚ STVRZUJE SVÉ PŘEDEŠLÉ JUDIKÁTY

V letech 2008 a 2009 vydal ESD rozhodnutí ve dvou dalších kauzách, týkajících se opět žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce objasňující některé články Směrnice. ESD v nich v podstatě potvrdil své předešlé rozsudky z roku 2004. Jednalo se o případy *Directmedia Publishing GmbH proti Albert-Ludwigs Universität Freiburg*¹²¹ (dále jen „Directmedia“) a *Apis-Hristovich EOOD proti Lakorda AD*¹²² (dále jen „Apis“).

V obou kauzách se ESD znovu zabýval pojmem vytěžování. Pokud se však ze čtveřice rozhodnutí ESD z roku 2004 mohlo zdát, že právo pořizovatele databáze není tak rozsáhlé, jak se předpokládalo, a mnoho databází se v důsledku toho na *sui generis* ochranu nekvalifikuje, rozhodnutí v kauze Directmedia ze dne 9. října 2008 tak striktně nevyznělo. ESD v něm následoval stanovisko generální advokátky Eleonor Sharpston.¹²³

9.1. Directmedia Publishing GmbH proti Albert-Ludwigs Universität Freiburg

Jádrem prvního sporu byla skutečnost, že Directmedia uvedla na trh CD-ROM *1000 Gedichte, die jeder haben muss (Tisíc básní, které musí mít každý)*, jenž obsahoval rovněž 856 básní publikovaných ve *Freiburger Anthologie* (Freiburská antologie), sbírce básní z let 1720 až 1933. Freiburská antologie byla hmotným výsledkem projektu na Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, vedeného profesorem U. Knoopem. Projekt vznikl na podkladě Knoopovy předešlé antologie *Die 1100 wichtigsten Gedichte der deutschen Literatur zwischen 1730 und 1900 (1100 nejdůležitějších básní německé literatury z let 1730 až 1900)* a univerzita ve Freiburgu do něj investovala 34 900 eur. Básně byly vybírány na základě předem daných kritérií a jejich shromáždění trvalo dva a půl roku.

¹²¹ *Directmedia Publishing GmbH v. Albert-Ludwigs Universität Freiburg*. C-304/07 [2008]. ECR I – 07565.

¹²² *Apis-Hristovich EOOD v. Lakorda AD*. C-545/07 [2009] ECR I – 00000.

¹²³ Opinion of Advocate General Sharpston delivered on 10 July 2008. C-304/07.

Na tomto případě je pozoruhodný fakt, že Directmedia použila antologii pouze jako vodítko pro svůj vlastní výběr básní – samotné texty básní nekopírovala, ale získala je z vlastního digitálního materiálu. Avšak jak autor sbírky – U. Knoop, tak pořizovatel databáze – Albert-Ludwigs-Universität Freiburg spatřovali v rozšiřování CD-ROMU porušení autorského práva. Na Directmedia podali žalobu, v níž požadovali ukončení jejího neoprávněného jednání a náhradu škody.

Žádost o předběžnou otázku podal Spolkový soud Německa (*Bundesgerichtshof*). Ten se ESD dotazoval, zda může přenos údajů z databáze chráněné v souladu s čl. 7 odst. 1 Směrnice a jejich začlenění do jiné databáze představovat *vytěžování* ve smyslu čl. 7 odst. 2 písm. a) Směrnice, i když jsou údaje individuálně posuzovány po nahlédnutí do databáze před tím, než jsou takto použity, nebo zda *vytěžování* ve smyslu tohoto ustanovení zahrnuje pouze (fyzické) kopírování údajů.

ESD odmítl výklad, jenž by se striktně upínal na fyzické kopírování údajů. Podle jeho rozhodnutí přenos prvků chráněné databáze do jiné databáze za základě prohlížení první databáze na obrazovce a individuální posouzení prvků v ní obsažených může představovat *vytěžování* ve smyslu čl. 7 Směrnice. Musí se však jednat buď o přenos podstatné části obsahu předmětné databáze (posuzuje se kvalitativním nebo kvantitativním způsobem) nebo o přenos nepodstatných částí, které však svým opakovaným a systematickým charakterem mohou vést ke znovuvyvoření podstatné části tohoto obsahu.¹²⁴

9.2. Apis-Hristovich EOOD proti Lakorda AD

Rozhodnutí v druhé kauze, tedy v případě *Apis-Hristovich EOOD proti Lakorda AD*, ze dne 5. března 2009, bylo neobvyklé tím, že mu nepředcházelo žádné stanovisko generálního advokáta. Městský soud v Sofii (*Sofijski gradski sad*) se na ESD obrátil se žádostí o rozhodnutí v předběžných otázkách týkajících se pojmů *vytěžování* a *použití*, ale také tzv. *trvalého přenosu* a *dočasného přenosu*, které jsou podle něj rozhodující pro určení, zda došlo k *vytěžování* ve smyslu Směrnice.

¹²⁴ *Directmedia Publishing GmbH v. Albert-Ludwigs Universität Freiburg*. op. cit., note 121, body 34-36 a 60.

Společnost Apis zažalovala společnost Lakorda pro údajné vytěžování a zužitkování podstatné části dvou jejích modulů – *Apis pravo* (*Apis právo*) a *Apis praktika* (*Apis judikatura*), jež jsou součástí právního systému *Apis 5x*, resp. *Apis 6*. Apis svůj *podstatný vklad* spatřovala v digitalizaci, konverzi, korektorské práci, technologickém zpracování, konsolidaci normativních aktů a právnickém zpracování.

Společnost Lakorda, kterou založili dřívější pracovníci IT oddělení společnosti Apis, uvedla na trh v září 2006 vlastní moduly *Balgarsko pravo* (*Bulharské právo*) a *Sadebna praktika* (*Judikatura soudů*), které jsou součástí souhrnného právního informačního systému *Lakorda legis*. Apis mimo jiné tvrdila, že 82,5 % všech dokumentů obsažených v posledně uvedeném modulu bylo vytěženo a zužitkováno společností Lakorda, což představuje kvantitativně podstatnou část obsahu tohoto modulu. Lakorda toto odmítla a ohradila se, že její systém je výsledkem podstatné investice ve výši 215 tisíc BGN.

ESD ve svém rozhodnutí uvedl, že vymezení pojmů *trvalý přenos* a *dočasný přenos* ve smyslu čl. 7 Směrnice spočívá v kritériu délky doby uchování prvků vytěžených z chráněné databáze na jiném nosiči, než je nosič této databáze.¹²⁵ Vytěžování přitom nelze stavět do souvislosti s cíli, které osoba dopustivší se tohoto jednání, sledovala, stejně jako je nezávislý na případných změnách obsahu přenesených prvků, resp. na strukturálních rozdílech předmětných databází.

Za zajímavý lze označit výrok soudu týkající se *vytěžování kvantitativně podstatné části* ve smyslu článku 7 Směrnice. Soud se zabýval otázkou, zda se má podstatná část vztahovat k vytěžování obsahu celé databáze, nebo jednotlivých modulů, z nichž se skládá. Jak soud konstatoval, pokud se tyto moduly samy o sobě mohou kvalifikovat na databázi definovanou Směrnicí (což v tomto případě platí, neboť se jednalo o samostatné tržní produkty), pak se bude jednat o vytěžování podstatné části v rámci každého z modulů.¹²⁶

ESD se také zabýval otázkou, zda se jedná o vytěžování podstatné části, pokud je tato volně přístupná veřejnosti. Znovu zopakoval, že záměrem zákonodárce Společenství bylo definovat pojem *databáze široce*¹²⁷ a odkázal na svůj předešlý judikát C-444/02 (body 19-21). Vnitrostátní soud má podle ESD povinnost posoudit,

¹²⁵ *Apis-Hristovich EOOD v. Lakorda AD*. C-545/07 [2009]. ECR I – 00000, bod 55.

¹²⁶ *ibid.*, bod 56.

¹²⁷ *ibid.*, bod 69.

zda došlo k vytěživání nebo zužitkování podstatné části databáze i u databází, které mají oficiální charakter.

Naopak v případě, že údajně zužitkované či vytěžené prvky obsahu databáze pocházejí ze zdrojů, jež nejsou veřejnosti volně přístupné, musí soud posoudit velikost lidských, technických nebo finančních prostředků, vynaložených pořizovatelem databáze na shromáždění těchto prvků z takových zdrojů – tato komparace může mít vliv na kvalifikaci, zda se jedná o podstatnou část obsahu databáze ve smyslu čl. 7 Směrnice.

10. ÚVODNÍ POZNÁMKA K ÚPRAVĚ PRÁVNÍ OCHRANY DATABÁZÍ NA PŘÍKLADU TŘÍ PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ

Předkládané případové studie tří zemí – České republiky, Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a Spojených států amerických – ilustrují odlišné způsoby přístupu k právní ochraně databází. Autorka si tento trojlístek zemí zvolila záměrně z následujících důvodů. Evropská unie na straně jedné a Spojené státy americké na straně druhé představují dva největší subjekty na trhu s elektronickými databázemi, tedy odvětvím trhu s databázemi, jež se v časech informační společnosti rozvíjí nejdynamičtěji. Vzhledem k faktu, že přijetí jednotné právní ochrany databází na území Společenství bylo ospravedlňováno podporou konkurenceschopnosti evropských databází, zdá se být komparace těchto dvou základních bloků zřejmá.

V kontextu EU je pozoruhodné srovnání transpozice Směrnice na konkrétních příkladech dvou členských států EU s rozličným historickým přístupem k autorskému právu: kontinentální tradici v případě České republiky a zvykovému právu s důrazem na doktrínu *sweat of the brow* v případě Spojeného království.

V tomto duchu si také obě země zvolily k začlenění obsahu Směrnice do národní legislativy rozličné cesty. Zatímco Česká republika vtělila implementaci Směrnice do tehdy nově přijímaného autorského zákona¹²⁸, Spojené království přistoupilo jednak k přijetí samostatného zákona *Copyright and Rights in Databases Regulations 1997*¹²⁹, zakotvujícího *sui generis* právo, jednak k novelizaci stávajícího autorského zákona *Copyright, Designs and Patents Act 1988*¹³⁰. Bez zajímavosti není ani zamyšlení se nad zcela odlišným přístupem k ochraně databází na území Spojených států amerických, tedy země vycházející z obdobné tradice autorského práva, s jakou se setkáváme v případě Spojeného království.

¹²⁸ Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, neboli autorský zákon.

¹²⁹ SI 1997/3032, HSI-Issue 302, str. 10145.

¹³⁰ 1988, c. 48.

11. PRÁVNÍ OCHRANA DATABÁZÍ V ČESKÉ REPUBLICE

11.1. Nehmotné statky a práva duševního vlastnictví

Autorské právo představuje ucelenou oblast patřící do množiny tzv. práva k nehmotným statkům, resp. v současné době více užívaného pojmu práva duševního vlastnictví¹³¹. Pozitivní právo legální definici pojmu duševního vlastnictví neposkytuje (obdobně právní řád nedefinuje sousloví nehmotný statek) – setkáváme se s ním však v obchodním zákoníku¹³², v jehož textu nalezneme spojení *průmyslové a jiné duševní vlastnictví* (cf. ustanovení § 5, § 433, § 479, § 558, § 559 a § 742). S těmito výrazy pak dále pracuje právní teorie, pro kterou představují právní abstrakci. Pojem duševní vlastnictví nalezneme rovněž v mezinárodních dokumentech (za příklad slouží Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví – WIPO, cf. čl. 2/i).

Duševním vlastnictvím zastřešujeme vlastnictví duševních plodů bez hmotné povahy, tedy nehmotné statky. Ani jejich definici v pozitivním právu nenalezneme.¹³³ Ve filozofickém pojetí jsou nehmotné statky, slovy I. Telece, předměty, „o něž se usiluje, protože člověku nabízejí nebo přislíbují zachování, doplnění a naplnění jeho bytnosti“. (Telec, 1997: 549) Současně však doplňuje, že právně vědecké pojetí nehmotných statků je od filozofického odlišné. V něm je více kladen důraz na ochranu nehmotných statků než na jejich zachování (ibid.)

Právní ochrana nehmotných statků se opírá o skupinu společných, obecných zásad soukromého práva. Jejich odraz nalezneme vedle práva vnitrostátního i na

¹³¹ Jak uvádějí někteří domácí teoretici, pojem *duševního vlastnictví* nahradil po roce 1990 dříve v české právní teorii, ale i praxi často používaný pojem *ochrana nehmotných statků* (vycházející z německé právní koncepce, užívaný od 19. století). Oba termíny se v literatuře používají *promiscue* – viz blíže I. Telec (1994: 11 an.), J. Kříž (1999: 4 an.). S tímto konceptem se naopak jiní autoři zcela neztotožňují. Jak ve svém komentáři k AZ uvádějí Kříž-Holcová-Kordač-Křestřanová, toto dvojí pojmosloví nelze chápat synonymně: „...Duševní vlastnictví lze zatím chápat pouze jako podmnožinu práv k nehmotným statkům, neboť sem náleží též nehmotné statky osobnostní povahy, které lze zatím jen těžko do pojmu duševního vlastnictví zahrnout.“ (Kříž-Holcová-Kordač-Křestřanová, 2001: 25). Vzhledem k faktu, že výraz duševní vlastnictví byl do našeho právního řádu zaveden převážně v návaznosti na tendence k evropskému a mezinárodnímu sladování právní terminologie, bude se autorka nadále držet této terminologie.

¹³² Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObchZ“).

¹³³ Telec (1997) připomíná, že výraz *nehmotné statky* byl i dříve v českém právu používán jen okrajově, a to mezi lety 1990-1991, v tehdejší hospodářském zákoníku.

úrovni práva mezinárodního. Mezi obecné zásady patří například princip teritoriality, kdy je působení ochrany územně ohraničené; nebo princip časově omezené doby ochrany. Obecné zásady jsou suplementárně doplněny o zásady zvláštní. Ty se uplatní pouze u určitých druhů nehmotných statků. Jednou z nich je například zásada formality u některých nehmotných statků průmyslové ochrany versus zásada neformálnosti ochrany, kterou nalézáme u předmětů práva autorského, včetně databází. (Telec: 1997)

Nehmotné statky představují celek, který je dále možno třídit podle různých hledisek. Z jejich povahy je lze dělit následovně:

- (i) nehmotné statky *osobní* – tzv. ideální nemajetkové hodnoty (právně vykazují nerozlučitelnost s osobností tvůrce (např. život fyzické osoby, její soukromí, jméno, literární, jiné umělecké nebo vědecké dílo atd.);
- (ii) nehmotné statky *majetkové* povahy – tzv. ideální majetkové hodnoty (postrádají osobní/osobnostní rysy, z čehož vyplývá, že jsou způsobilé zcizení; např. televizní vysílání, ochranná známka, označení původu výrobku).

Dalším možným kritériem při klasifikaci nehmotných statků je jejich způsobilost být předmětem občanskoprávních vztahů. Zatímco ideální nemajetkové hodnoty (není je možno ocenit penězi coby všeobecným ekvivalentem) nejsou způsobilé být předmětem občanskoprávních vztahů (např. předměty osobního práva na ochranu osob), ideální majetkové hodnoty jimi způsobilé být jsou (např. databáze).

Práva duševního vlastnictví chrání autorské dílo coby nehmotný statek, jenž je tvůrčím duševním výsledkem autora (ochrana se tedy poskytuje nikoli myšlence samotné nebo tzv. holému námětu, ale individuální formě jejich vyjádření/ztvárnění). Nezbytným předpokladem pro vznik právní ochrany nehmotného statku (jsou-li současně splněny další zákonné podmínky) je vždy jeho vyjádření v objektivně vnímatelné podobě. Nehmotným statkem se rozumí obsah zachycený nejčastěji formou hmotného předmětu, jenž zpřístupňuje/umožňuje jeho vnímání.

Z toho je patrná nezbytnost rozlišování mezi nehmotným statkem na straně jedné a hmotným předmětem jakožto jeho nosičem na straně druhé (posledně jmenovaný je dále předmětem práva vlastnického či jiných věcných práv, jak vyplývá

z ustanovení § 119 OZ¹³⁴). Kdo nabude vlastnické právo nebo jiné věcné právo k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nenabývá oprávnění k výkonu práva dílo užít, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze zákona jinak (§ 9 odst. 3 AZ¹³⁵). Zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, autorské právo k dílu nezaniká (§ 9 odst. 2 AZ).

11.2. Pojem autorského práva

Autorské právo lze chápat v dvojím smyslu: jednak v *objektivním*, kdy se autorským právem rozumí soubor právních norem vznikajících při tvorbě a následném uplatnění literárních, uměleckých a vědeckých děl (tj. děl autorských, o nichž bude pojednáno níže); jednak v *subjektivním*, jakožto souhrnu konkrétních práv (oprávnění) náležejících autorovi, jimž je při splnění určitých podmínek poskytnuta ochrana pod hlavičkou autorského práva. (Knappová, Švestka a kol., 2002: 180)

„Ačkoliv autorské dílo jako projev osobnosti člověka je – zejména ve svém výtvarném výrazu – tak staré jako lidstvo samo, vzniklo autorské právo teprve v okamžiku, kdy rozvoj techniky a s ním postupující rozvoj výrobních sil umožnil v širším rozsahu sdělování duševního obsahu autorských děl a tím vytvořil základní předpoklady pro růst společenských vztahů v oblasti užití děl a pro potřebu jejich právní regulace.“ (Knap, Kunz, 1981: 9) Jak autoři dále poznamenávají, za dva klíčové momenty lze označit vynález parního stroje a s ním související průmyslovou revoluci 19. století, které umožnily rozmach šíření literárních, vědeckých a uměleckých děl.

Z výše uvedeného je patrné, že pojetí, význam a úprava autorského práva do jisté míry závisela na vědeckotechnickém pokroku. Vývoj jednotlivých typů médií od konce 19. století, počínaje fotografií, filmem a později rozhlasem, televizí nebo novými médii, ovlivňoval úpravu autorského práva jak z pohledu *de lege lata*, tak *de lege ferenda*. Současně tak rostl význam mezinárodní ochrany autorského práva.

¹³⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“).

¹³⁵ Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, neboli autorský zákon (dále jen „AZ“).

11.3. Poznámka k historickému vývoji autorského práva do vzniku samostatné České republiky

Tradice duševního vlastnictví se na území českých zemí datuje od počátku 19. století, tedy od období Rakouska-Uherska. Počátky právního ukotvení autorského práva lze hledat ve *Všeobecném zákoníku rakouském*, známém pod zkratkou ABGB.¹³⁶ V něm nalézáme úpravu nakladatelské smlouvy.

Prvním právním předpisem formulujícím zásady pro ochranu děl literárních, hudebních, výtvarných a dramatických byl *Císařský patent ze dne 19. října 1846 č. 922 s. b. z. s.* Chráněny v něm byly zájmy autora proti neoprávněnému rozmnožování a veřejnému provozování díla.

Následovalo přijetí *zákona č. 197/1895 ř. z., o právu původském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým* (ten byl novelizován zákonem č. 58/1907 ř. z.). Místní působnost zákona byla omezena na historické země, což v důsledku znamenalo, že zákon neplatil na území Slovenska. Pro něj platil zákon uherský, konkrétně zákon č. XVI z roku 1884.

S ohledem na *zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého*, jimž byl prozatímně recipován Rakousko-Uherský právní řád, platily oba výše uvedené zákony na území nově vzniknuvšího Československa až do 1. února 1927. Tehdy nabyl účinnosti *zákon č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým* (novelizován v roce 1936 zákonem č. 120/136 Sb.), sjednocující roztržštěnou úpravu.

V 50. letech 20. století jej nahradil *zákon č. 115/1953 Sb., o právu autorském (autorský zákon)*. Norma v sobě zrcadlila jak nedávno přijatý občanský zákoník z roku 1950, tak nově ustavené politickoekonomické poměry.

Zrušena byla v polovině 60. let 20. století, kdy byl přijat *zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon)*. I v jeho případě text reflektoval přijetí nového občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. Tento autorský zákon bývá označován za poměrně progresivní. Přesto mnohá z jeho ustanovení byla kritizována pro svoji administrativně direktivní povahu, stejně jako fakt, že zákon nadbytečně zvýrazňoval roli státu ve vztahu s nakládáním s dílem. (Knappová, Švestka, Dvořák, 2007) V průběhu let doznal pod vlivem opakovaných novelizací

¹³⁶ Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie.

řadu změn, nedokázal však již reagovat na rychlý technologický vývoj informační společnosti. V souladu se zněním ústavního zákona č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky (tzv. recepční zákon), platil tento i po vzniku samostatné České republiky, konkrétně do přijetí nové úpravy autorského práva v roce 2000.

11.4. Autorské právo *de lege lata* a jeho systematické zařazení

11.4.1. Autorský zákon

Českou právní úpravu autorského práva nalezneme v *zákoně č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů*, neboli autorský zákon (AZ), ve znění zákonů č. 81/2005 Sb., č. 61/2006 Sb., č. 186/2006 Sb., 216/2006 Sb., č. 168/2008 Sb., č. 41/2009 Sb., č. 227/2009 Sb.

AZ byl Parlamentem České republiky schválen dne 7. dubna 2000; účinnosti nabyl dne 1. prosince téhož roku. Nahradil tak *autorský zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon)*, jehož právní úprava nebyla, ani po šesti novelizacích od roku 1989, schopna reflektovat rozvoj informační společnosti, trend v komercializaci autorského práva a převzetí *acquis communautaire* v oblasti práva duševního vlastnictví a závazků vyplývajících z mezinárodních smluv a úmluv, jimiž je Česká republika vázána.¹³⁷

„Schválením nového zákona došlo k završení poměrně dlouhodobého procesu jednání a odborných diskusí týkajících se již dlouho zřejmé a nezbytné rekonstrukce autorského práva v České republice.“ (Kříž, Holcová, Korda, Křesťanová, 2001: 13) Nový zákon současně poskytl legální definici pojmů, do té doby uchopených pouze doktrinálně (např. vymezení autorského díla coby jedinečného výsledku tvůrčí činnosti autora).

¹³⁷ Přízpusobením české legislativy v oblasti práva duševního vlastnictví tehdejší platné právní úpravě v ES bylo podmínkou pro budoucí přijetí ČSFR do ES. Vyplývalo tak z Evropské dohody zakládající přidružení mezi Českou republikou na straně jedné a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé (tzv. Asociační dohoda s ES publikovaná pod č. 7/1995; cf. čl. 67 a 69 an.). Současně v návaznosti na komunitární právo, resp. čl. 249 an. Smlouvy o založení Evropského společenství, musí být právní řád jednotlivých členských států v souladu s komunitárním právem.

Ze své povahy je AZ normou soukromoprávní, některé jeho prvky však mají povahu práva veřejného – viz kolektivní správa práv autorských a práv souvisejících s právem autorským. Většina jeho ustanovení je dispozitivních.

Právo autorské coby jedno z práv duševního vlastnictví jakožto samostatné odvětví občanského práva disponuje zvláštními zásadami, jež jsou typické právě a výhradně pro právo autorské. Jejich původ lze hledat jednak v samotném zákoně, jednak ve zvláštní povaze autorských děl. Mezi jinými lze jmenovat následující zásady: teritoriality, smluvní volnosti, neformální ochrany nebo pravdivosti autorství. Vedle nich se při interpretaci AZ uplatní i obecné zásady práva soukromého. V případě ustanovení veřejnoprávní povahy se pak tyto opírají i o zásady veřejného práva. (Telec, 2001a)

11.4.2. Vztah autorského zákona k občanskému zákoníku

Rámec obecné úpravy autorského práva tvoří v České republice občanský zákoník¹³⁸ (OZ). K němu je ve vztahu *lex specialis* základní, ne však jediný, právní předpis upravující autorské právo – AZ. Zatímco úpravu všeobecných práv osobnostních (práva na ochranu osobnosti) nalezneme v občanském zákoníku (konkrétně v ustanoveních § 11 až 16), AZ poskytuje ochranu tzv. zvláštním osobnostním právům.

V případě řešení situací vzniklých v souvislosti s autorskými díly (jejich tvorbou a užíváním) se na prvním místě použijí ustanovení AZ. Pokud tento potřebnou vlastní, přímou úpravu neobsahuje, použijí se ustanovení OZ. Za podmínky, že ani OZ na obdobnou úpravu nepamatuje, přichází na řadu užití analogie v tomto pořadí – analogie autorského zákona, resp. analogie občanského zákoníku. (Knappová, Švestka a kol., 2002: 191)

11.4.3. Vztah autorského zákona k obchodnímu zákoníku

Také obchodní zákoník¹³⁹ (ObchZ) tvoří *lex specialis* k zákoníku občanskému. Při výkladu některých ustanovení AZ je nutno brát zřetel na úpravu obchodního zákoníku. Z hlediska našeho předmětu zájmu jsou významná ustanovení ObchZ o nekalé soutěži (§ 44 an.), která jsou důležitá pro celé odvětví soukromého práva.

¹³⁸ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁹ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

11.4.4. Listina základních práv a svobod

Teorie řadí právo na výsledky duševní činnosti mezi základní lidská práva. České právo duševního vlastnictví je ústavněprávně ukotveno v Listině základních práv a svobod.¹⁴⁰ Všechny právní předpisy nižší síly musí být v souladu s ústavněprávními principy. Podle čl. 11 je právem každého vlastnit majetek. Podle některých výkladů se má za to, že i přes absenci explicitní úpravy, tedy právně dogmaticky, jej chápeme v širším slova smyslu, to znamená včetně majetku nehmotného.¹⁴¹ (např. Telec, 2002) Stejně tak je každému přiznáno subjektivní právo k výsledkům tvůrčí duševní činnosti (čl. 34. odst. 1). Obě tato práva mají základ v mezinárodním ukotvení základních lidských práv. Jsou přiznávána i cizincům bez nutnosti vzájemné reciprocity.

11.4.5. Právo *acquis communautaire*

Potřeba a vhodnost sladění práva členských států v oblasti duševního vlastnictví vyvstala v souvislosti se vznikem jednotného trhu a volného pohybu zboží a služeb, včetně předmětů pod ochranou autorského práva, resp. práva souvisejícího s právem autorským. K harmonizaci autorského práva a práv jemu příbuzných v rámci komunitární legislativy je na portálu EU u hesla *duševní vlastnictví* uvedeno následující: „Evropská legislativa byla přijata tak, aby vzala do úvahy nové výzvy představené technologickým pokrokem a informační společností.“¹⁴² Právě zaštiťování se informační společností je pro přijímání evropské legislativy v oblasti práva duševního vlastnictví typické (obdobná argumentace zazněla i v případě přijímání evropské *směrnice 96/9/ES o právní ochraně databází*).

Přijetím AZ uvedla Česká republika svůj právní řád v oblasti autorského práva a práv souvisejících v soulad s komunitárním právem, jak bylo popsáno výše. Promítla tak v českém autorském právu rázem několik směrnic Společenství z oblasti autorského práva. Z pohledu této práce je zvláště významná implementace *směrnice 96/9/ES o právní ochraně databází*.

¹⁴⁰ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

¹⁴¹ Nuto však doplnit, že platné znění OZ takto široce chápaný pojem majetku zatím nereflektuje (§ 118 odst. 1 OZ).

¹⁴² [online] <http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/index_en.htm>.

11.4.6. Vztah mezinárodního a vnitrostátního práva

Oblast práv duševního vlastnictví upravuje řada norem i na úrovni mezinárodní. Po vzniku své samostatnosti převzala Česká republika na poli mezinárodních smluv z oblasti duševního vlastnictví všechny předešlé závazky. Lze tedy říci, že se účastní většiny mezinárodních smluv upravujících duševní vlastnictví, mezi jinými Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví (1883), Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl (1886), Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví (1967), Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví – TRIPS (1994), Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (1996) a dalších.

Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament ČR souhlas a jimiž je ČR vázána, mají v souladu s čl. 10 Ústavy ČR legální prioritu před českými zákony. Stávají se „*ex constitutione součástí českého právního řádu*“. (Telec, 2002: 65) Stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

11.5. Předmět, působnost a obsah autorského zákona

Předmět úpravy, stejně jako **věcnou a osobní působnost** AZ vymezuje § 1, který se současně odvolává na zpracované příslušné předpisy Evropského společenství. AZ poskytuje komplexní úpravu práva autora k jeho autorskému dílu, práv s autorským právem souvisejících, právo pořizovatele k jím pořízené databázi, ochranu práv dle tohoto zákona a konečně kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících s právem autorským. Zákon tedy mimo jiné zastřešuje jak právní instituty, jež dříve upravovaly zvláštní právní předpisy (viz kolektivní správa autorských práv), tak rovněž instituty do té doby právem neupravené (viz právo pořizovatele k jím pořízené databázi). Zvláštní právo (*sui generis*) k databázi upravuje § 88 an. AZ (tato ustanovení se vyznačují soukromoprávním charakterem a mají tak dispozitivní povahu). O dalších institutech AZ bude pojednáno později.

Místní působnost AZ je ovládána zásadou *teritoriality* (§ 107). Působnost zákona se vztahuje na díla autorů, kteří jsou státními občany České republiky, bez ohledu na místo jejich vytvoření, resp. zveřejnění (první zpřístupnění veřejnosti).

Pokud je autorem díla cizinec, vztahuje se ochrana na jeho díla tehdy:

- (i) vyplývá-li tak z mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, a byla vyhlášena ve Sbírce zákonů České republiky; není-li takové, pak je-li zaručena vzájemnost;
- (ii) bylo-li dílo poprvé zveřejněno na území České republiky;
- (iii) popřípadě, jedná-li se o nositele práva s bydlištěm, resp. sídlem na území České republiky.

Obsah autorského práva (§ 10) vychází z jeho dualistického pojetí, oproti dřívější monistické úpravě autorského práva za území České republiky. „Důvodem této změny byla – vedle teoretických i praktických důvodů – jednoznačná harmonizační tendence směřující k co nejširší a nejúplnější kompatibilitě s komunitárním právem.“ (Knappová, Švestka a kol., 2002: 181).

Dualistické pojetí v sobě zahrnuje jednak výlučná práva *osobnostní* (jejich taxativní výčet je uveden v ustanovení § 11), která jsou nepřevoditelná¹⁴³, autor se jich nemůže vzdát a zanikají smrtí autora (§ 11 odst. 4); jednak výlučná práva *majetková* (jejich demonstrativní výčet je uveden v ustanovení §12 odst. 4), jež jsou rovněž nepřevoditelná ve smyslu zcizení, ani jich se autor nemůže vzdát (§ 26 odst. 1), nicméně jsou způsobilá být předmětem dědictví (§ 460 an. OZ a § 26 odst. 2 AZ).

Stávající přístup k vymezení obsahu autorského práva vychází z kontinentální tradice (*droit d'auteur*), tedy z osobnostně právní povahy autorského práva. Tento přístup má své kořeny v zákonech z období Velké francouzské revoluce, kde je poprvé explicitně vyjádřeno *droit d'auteur*. V jeho pozadí je možné vysledovat tradici karteziánské filosofie, stojící na oddělení hmoty a ducha, resp. těla a duše. (Adams, 2006)

Dualistické pojetí umožňuje rozlišení přirozenoprávního ontologického pojetí autorského díla a majetkových práv s ním spjatých. „Stranou tak zůstává tradičně cizí majetkové (vlastnické) pojetí autorského práva *copyright* známé především

¹⁴³ Nepřevoditelnost osobnostních práv vyplývá z jejich povahy, kvůli níž se nemohou stát předmětem občanskoprávních vztahů – cf. ustanovení § 118 odst. 1 OZ.

z právních úprav států s tradicí *common law* založené spíše na pozitivněprávním pojetí majetkového monopolu autorských práv jako prostředku k celospolečenské materiální podpoře tvorby a zajištění majetkových zájmů autorů.“ (Telec, Tůma, 2007: 139) Úprava osobnostních autorských práv se přitom v legislativě těchto států objevila převážně až pod vlivem mezinárodních smluv a současně ve velmi omezené míře.

Osobnostní práva úzce souvisejí s osobou autora. Jejich taxativní výčet zahrnuje:

- i) právo rozhodnout o *zveřejnění* svého díla (§ 11 odst. 1);
- ii) právo *osobovat si autorství*, včetně práva rozhodnout zda a jakým způsobem má být autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití díla (§ 11 odst. 2);
- iii) právo na *nedotknutelnost díla*, tedy zejména svolení ke změně nebo zásahu do díla, právo užívání díla způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a právo na autorský dohled.

O osobnostních právech se často hovoří jako o morálních. Náleží výhradně autorovi a jsou nepřevoditelná. Autor se jich nemůže vzdát. Uplatňovat je tedy lze nezávisle na majetkových právech, resp. i po poskytnutí majetkových práv jiné osobě. Toto blízké sepětí s osobou autora má za následek, že osobnostní práva smrtí autora zanikají.

Majetková práva mají především ekonomický význam. Oproti jejich dřívějšímu taxativnímu výčtu, obsahuje pozitivní úprava AZ výčet demonstrativní. Ten byl zaveden novelou AZ z roku 2006¹⁴⁴. Současné pružné legislativní znění má tak reagovat na rychlý technologický rozvoj informační společnosti. Výlučnými majetkovými právy jsou tedy tato:

- i) právo dílo *užít* (§ 12) a udělit smlouvou jiné osobě oprávnění k výkonu tohoto práva (tzv. licenční smlouvou upravenou v § 46 an.);
- ii) jiná majetková práva, zejména:
 - a) právo na *odměnu při opětném prodeji* originálu díla uměleckého (§ 24);

¹⁴⁴ Zákon č. 216/2006 Sb.

- b) právo na *odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu* a vlastní vnitřní potřebu (§ 25).

Majetková práva trvají obecně, až na zákonem stanovené výjimky, po dobu života autora a 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1). V případě díla spoluautorů se doba trvání majetkových práv počítá až od smrti posledního žijícího spoluautora (§ 27 odst. 2). Jejich uplynutím je možno dílo bez dalšího užit, nestanoví-li AZ jinak (§ 28 odst. 1).

Po vzoru Bernské úmluvy nepředpokládá AZ ke vzniku autorskoprávní ochrany splnění žádných formálních náležitostí (tzv. zásada neformálnosti ochrany). Ochrana díla vzniká okamžikem, kdy je toto vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě (§ 9 odst. 1). Oprávnění k výkonu práva dílo užit – licenci, uděluje autor licenční smlouvou (§ 46 an.).

11.6. Právní ochrana databází v dikci AZ

Než přistoupím k právní úpravě databází *de lege lata*, zmíním se stručně o ochraně poskytované českým autorským právem před přijetím Směrnice. Ochrana byla poskytována několika vzájemně se doplňujícími formami. Nejdůležitější z nich představovala ochrana autorskoprávní, chránící strukturu databáze. Ta v ní byla uchopována jako dílo souborné dle ustanovení § 4 tehdejšího autorského zákona.¹⁴⁵ Toto dílo muselo být podle výkladů nauky současně jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a skládat se z alespoň dvou autorských děl. Vedle ochrany autorskoprávní bylo možno při splnění zákonných podmínek použít například ustanovení obchodního zákoníku, upravující obchodní tajemství a nekalou soutěž, popř. se odvolat na ochranu osobnostních práv (sestávala-li databáze z údajů o osobě).¹⁴⁶

Pozitivní úprava autorského práva je obsažena převážně, ne výlučně, v několikrát zmíněném AZ. Ten komplexně upravuje nejen práva autorská a práva

¹⁴⁵ Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých.

¹⁴⁶ Cf. Boháček (1993a), Boháček (1993b).

s autorským právem související, ale i zvláštní právo pořizovatele databáze, upravené Směrnicí. AZ jakožto transpoziční právní předpis odkazuje v ustanovení § 1 na transponovanou Směrnicí, jak tato předpokládá.

Také české právo rozeznává v duchu evropské Směrnice (konkrétně v důsledku harmonizace s kapitolou III Směrnice) dvojí právní režim ochrany databází, vycházející z teoretické dělby databází:

- i) autorskoprávní ochrana chránící způsob výběru a uspořádání obsahu databáze (tedy strukturu), jež je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora – tzv. databáze jedinečné (viz § 2 odst. 1 AZ a § 2 odst. 5 AZ), popř. původním výsledkem tvůrčí činnosti autora – tzv. databáze originální (viz § 2 odst. 2 AZ, pojímající databáze jako souborné autorské dílo a předmět autorského práva);
- ii) zvláštní právo pořizovatele databází, tzv. právo *sui generis*, odlišné od obecné autorskoprávní ochrany chránící obsah databáze – mohou jimi být i tzv. databáze neoriginální (viz § 88 an. AZ), aniž by však byla jakkoli dotčena autorskoprávní ochrana předmětů ochrany tvořících tento obsah.

Zvláštní právo pořizovatele databáze k jím pořizené databázi bylo při přijímání nového autorského zákona právem zcela novým, stojícím mimo práva související s právem autorským (upraveno v samostatné třetí hlavě první části autorského zákona, konkrétně v ustanoveních § 88 až § 94. Za významné novely AZ v souvislosti s předmětem zájmu této práce lze označit zejména zákon č. 216/2006 Sb., v němž se zákonodárce pozměněním ustanovení § 88 a přidáním ustanovení § 88a pokusil o lepší legislativní vyjádření práva *sui generis* v souladu se Směrnicí.¹⁴⁷ Vedle něj není možno opomenout novelu zákonem č. 61/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění zákona č. 81/2005 Sb., a zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení),

¹⁴⁷ Bližší objasnění změny úpravy lze nalézt v důvodové zprávě k návrhu zákona, kterým se mění autorský zákon, k zákonu č. 216/2006 Sb., ze dne 9. září 2005).

ve znění pozdějších předpisů, která přinesla do AZ sjednocení obecné právní úpravy databází, bez ohledu na to, zda mají povahu úředního díla. Výjimka z ochrany podle práva autorského ve veřejném zájmu se nově vztahovala pouze na databázi, která je součástí právního předpisu (§ 94 odst. 2 AZ).

Oba dva režimy ochrany, autorskoprávní a *sui generis*, existují zcela nezávisle na sobě. Současně se však nevylučuje jejich synchronní existence. Ta nastává v případě, kdy databáze splňuje znaky obou definicí, tedy když databáze podle ustanovení § 88 zároveň splňuje kritéria pro přiznání ochrany jako díla souborného dle ustanovení § 2 odst. 2 AZ.

11.7. Databáze jako předmět práva autorského i práva *sui generis*

Legální definici databáze představil českému autorskému právu až AZ. Pod vlivem komunitární úpravy tedy AZ přiznává ochranu databázím v rámci dvou odlišných právních režimů:

- I. Autorskoprávní režim:
 - i) databázím, které jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu *jedinečným* výsledkem tvůrčí činnosti autora (viz výše popsaná autorskoprávní ochrana databází, chránící tvůrčí činnost spočívající v jedinečnosti uspořádání databáze – zakotvená v ustanovení § 2 odst. 1); tyto jedinečné databáze mohou být při splnění pojmových znaků uvedených v § 2 odst. 5 AZ soubornými díly;
 - ii) databázím, které jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu *původním* výsledkem tvůrčí činnosti autora (viz výše popsaná autorskoprávní ochrana databází, chránící tvůrčí činnost spočívající v původnosti uspořádání databáze – zakotvená v ustanovení § 2 odst. 2); tyto původní databáze jsou při splnění pojmových znaků uvedených v § 2 odst. 2 AZ soubornými díly;

- II. Sui generis režim:
- i) databázím, jež jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu *alespoň původní* v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvorem, ale i databázím *nepůvodním*, tedy nechráněným autorským právem – v tomto případě se jedná o tzv. zvláštní právo pořizovatele databáze (právo *sui generis*), jež je svou povahou majetkové a směřuje k ochraně investic vložených do tvorby databáze splňující pojmové znaky databáze (upraveno je v ustanovení § 88 an. AZ) nezávisle na tom, zda databáze je předmětem autorskoprávní ochrany či nikoli (tedy nezávisle na tom, zda je či není jedinečná či původní); tyto databáze jsou-li původní ve smyslu § 2 odst. 2 AZ jsou chráněny současně jako souborná díla.

Toto dělení nevylučuje, aby se databáze kvalifikovala na oba typy ochrany, které pak běží souběžně (§ 105). Jejich podmínky, subjekty, předmět nebo doba ochrany jsou však nezávislé. Naopak databáze, které nespádají ani do jedné z výše načrtnutých kategorií, tedy databáze postrádající prvek duševní tvůrčí činnosti, pozitivní úprava českého autorského práva nechrání.

Jak bylo výše uvedeno, v režimu autorskoprávní ochrany se za dílo dle ustanovení § 2 odst. 2 AZ považuje i *databáze* nesplňující kritérium jedinečnosti ve vztahu k výsledku tvůrčí činnosti autora.¹⁴⁸ Nutným předpokladem však je, že je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvorem a její součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem. I. Telec a P. Tůma k dané problematice uvádějí: „Již z etymologického výkladu výrazu *tvůrčí činnost*, použitého autorským zákonem, vyplývá, že povahově nejde o kopírování, opakování, mechanickou rutinu ani o netvůrčí seskupení již vytvořených děl cizích. Z tohoto důvodu nevzniká zvláštní autorské právo osobě, která díla spojí pro účely jejich společného užívání, a to na rozdíl od uspořadatele díla souborného.“ (Telec-Tůma, 2007: 17)

Tradiční pojmový znak ochrany autorských děl – koncept *jedinečnosti* (individuality díla), zde střídá kvalitativně nižší stupeň – koncept *původnosti*

¹⁴⁸ *Tvůrčí činnost* AZ nedefinuje, z povahy věci se však jedná o činnost duševní, která následně může být doplněna činnostmi dalšími (manuálními, mechanickými atd.).

(*originality*) díla (ve smyslu *vlastního duševního výtvoru* vztaženého k osobě tvůrce/původce oproti plagiátu, rozmnoženině či jiné napodobenině). Díky právě jmenovanému se předmětným výtvorům dostává formou fikce stejné autorskoprávní ochrany *jako* autorským dílům.

Vyloučeny z ochrany nadále zůstávají ty nehmotné statky, konkrétně ty databáze, počítačové programy a fotografie, které nejsou výsledkem duševní tvůrčí činnosti autora (co do kvalitativní stránky původcovského díla), ale jejich vznik je podmíněn činností mechanickou, rutinní atd. Samotná druhová příslušnost k jedné z následujících kategorií: počítačové programy, databáze nebo fotografie – tak ještě nezakládá autorskoprávní ochranu podle ustanovení § 2 odst. 2 AZ.

I. Telec a P. Tůma k problematice určitého rozštěpu ochranného soukromoprávního systému autorského práva (tedy faktu, že počítačovým programům, databázím a fotografiím se dostává ochrany prostřednictvím absolutního autorského práva, nikoli některým z práv souvisejících) dodávají: „Z hlediska TRIPS, evropského komunitárního práva a rovněž (dříve platné) obchodní dohody s USA, tzn. z hlediska právních norem obchodního významu, nejde ani tak o to, jakým povahovým předmětem je daný statek (počítačový program, databáze, fotografie), zda je dílem ve smyslu autorského zákona a jakým, nebo nikoli, nýbrž jde ryze obchodně účelově (a proto i značně právně zjednodušeně) o to, aby byl takovýto výsledek právem autorským chráněn a aby tato ochrana byla pro něj všeobecné (tedy alespoň hlavní), nikoli jen zvláštní, právní povahy.“ (Telec, Tůma, 2007: 34-35) Přestože autoři uvádějí, že stávající ochrana je spíše ochranou obchodnickou, zároveň zdůrazňují, že pozitivní česká autorskoprávní úprava v sobě nereflektuje původně anglo-americkou doktrínu *skill a labour*, ale naopak pod vlivem komunitárního konceptu původnosti vyžaduje kritérium tvorby. (Telec-Tůma, 2007: 34-35)

Databáze podléhající ochraně v rámci zvláštního práva pořizovatele databáze musí splňovat legální definici uvedenou v § 88 AZ. Přestože je tato definice systematicky zařazena v hlavě III zákona upravující zvláštní právo pořizovatele databáze, platí pro celý obsah AZ. Její koncept vychází ze Směrnice.

Pojem databáze je v ustanovení § 88 AZ, stejně jako ve Směrnici, pojat velmi široce. Databází se v dikci AZ rozumí soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků (které samy o sobě nemusejí podléhat autorskoprávní ochraně), systematicky

nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření. Pokud je však součástí databáze dílo autorsky chráněné, je k jeho užití nutný souhlas autora, resp. nositele daného oprávnění, jak předpokládá AZ.

Definičním znakem databáze je tedy vzájemná nezávislost jejích, od sebe oddělitelných prvků. Ty dále musí být systematicky nebo metodicky uspořádány a následně jednotlivě zpřístupněny prostředkem, nebo metodou, umožňující lokalizaci prvku. Tím se databáze odlišuje od pouhé sbírky prvků. (Telec, Tůma, 2007) Zničením věci, jejímž prostřednictvím je databáze uživateli zpřístupněna, právo *sui generis* ani autorskoprávní ochrana databáze nezanikají. Vyplývá to z nezávislosti databáze na svém hmotném nosiči.

V případě *sui generis* ochrany je rozhodující kritérium funkční, čímž se tato ochrana odlišuje od ochrany autorskoprávní, a jejího konceptu spojeného s kritériem tvorby.¹⁴⁹ Vzhledem ke komunitárnímu původu nejen tohoto, ale všech ustanovení týkajících se zvláštního práva pořizovatele databáze, jsou pro jejich interpretaci závazná rozhodnutí ESD. Právě ta jsou právně závazná i pro národní soudy.¹⁵⁰

11.8. Autorskoprávní režim

Autorskoprávní ochrana databází počíná běžet v okamžiku vzniku databáze, tedy v momentě, kdy je tato vyjádřena v objektivně vnímatelné podobě. Tehdy vznikají i subjektivní oprávnění autora. V souladu s ochranou autorského práva náleží autorovi zejména oprávnění domáhat se ochrany před neoprávněným zásahem do svých práv, ale i jeho potenciální hrozbou (§ 40). Uvedený výčet autorových oprávnění je demonstrativní. Autorovi jsou zejména přiznána oprávnění domáhat se určení autorství, zákazu ohrožení svého práva (včetně hrozícího opakování) nebo neoprávněného zásahu do svého práva, sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití, o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, o způsobu a rozsahu jejího neoprávněného užití, odstranění následků zásahu do práva a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou

¹⁴⁹ Cf. ESD C-444/02.

¹⁵⁰ Uvedené problematiky se do platnosti Lisabonské smlouvy týkal článek 220 SES, který byl touto zrušen a věcně nahrazen článkem 9f.

nemajetkovou újmu. Oprávnění domáhat se některých nároků uvedených v ustanovení § 40 může i jiná osoba nežli autor, avšak za podmínky, že jí autor udělil výhradní oprávnění k výkonu práva dílo užít, popřípadě je-li jí toto oprávnění nebo výkon majetkových práv k dílu svěřen ze zákona (§ 41).

Jak je z dříve předloženého výkladu patrné, databáze v režimu autorskoprávní ochrany představuje jeden z typů autorských děl. Legální definici *autorského díla* nalezneme v § 2 odst. 1 AZ, kde je vymezeno jako dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě, včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam. Pojmové znaky normativní definice musí být splněny kumulativně. Generální klauzule je následně doplněna demonstrativním výčtem autorských děl. Právě demonstrativnost výčtu má mj. zajistit ochranu i těm druhům, která v tuto chvíli ještě nemusí být známa.

K legální definici díla V. Smejkal uvádí: „Zákon možná zbytečně, ale nikoli chybně zdůrazňuje, že objektivně vnímatelnou podobou je i podoba elektronická...“ (Smejkal, 2001: 38). Domnívám se, že zákon v této podobě reflektoval progresivní nástup konceptu informační společnosti. Jak Smejkal dodává, přestože předchozí zákon výslovně o elektronické podobě explicitně nehovořil, panoval v duchu výkladu zákona konsenzus, že dílo může být vnímáno i prostřednictvím technických pomůcek a zařízení, tedy i pomocí počítače. (Smejkal, 2001: 38)

11.8.1. Autor

Jak bylo již mnohokrát upozorněno, AZ vychází z kontinentálního pojetí autorského práva. V něm může být autorem – originárním subjektem autorského práva, pouze osoba fyzická¹⁵¹ (kogentní ustanovení § 5), tedy ta, co dílo vytvořila (v případě díla souborného pak ta fyzická osoba, která jej tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala – ustanovení § 5 odst. 2). Jak ve svém komentáři k *objektivní pravdivosti autorství* uvádějí I. Telec a P. Tůma: „Právně filozoficky vychází české autorské právo z přirozenoprávního východiska absolutní ontologické jednoty duševního výtvaru a osobnosti tvůrce... Můžeme tedy hovořit o autorskoprávním

¹⁵¹ V pojetí angloamerické právní teorie může být za určitých podmínek autorem díla i osoba právnická, což kontinentální teorie neuznává.

pojetí uznávajícím bezpodmínečnou ontologickou závislost existence díla na projevu tvůrčích schopností jeho autora.“ (Telec, Tůma, 2007: 91).

V případě díla spoluautorského jsou pak jejími tvůrci *každá* fyzická osoba, která se na tvorbě jediného a nedílného díla prostřednictvím svých tvůrčích schopností podílela do doby dokončení díla. *Tvůrčí činnost* je přitom pro vznik autorství klíčová – bez ní, resp. na základě jiné nežli tvůrčí činnosti, autorství k dílu vzniknout nemůže (pouhá pomoc nebo technická rada jiné osoby nekvalifikují tuto na autora díla - § 8 odst. 2 AZ). V případě databází hovoříme o tvůrčím výběru nebo uspořádání obsahu databáze (§ 2 odst. 5 a § 5 odst. 2 AZ).

Autorské právo spoluautorů k jejich dílu náleží všem společně a nerozdílně (§ 8 odst. 1 AZ). Podíl jednotlivých autorů na společných výnosech je odvislý od velikosti jejich tvůrčích příspěvků. Nelze-li příspěvky takto zjistit, platí domněnka, že jsou stejné. Spoluautoři se současně mohou na velikosti svých tvůrčích příspěvků k dílu dohodnout i jiným způsobem.

Autor se stává subjektem autorského práva – a tím pádem mu vznikají autorská práva k dílu (§ 9) – v okamžiku, kdy je dílo poprvé vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě. AZ zde vychází ze zásady neformálnosti autorského práva, typické pro kontinentální autorskoprávní doktrínu, na rozdíl od angloamerické (státy, jejichž právní řády stojí na principu *common law*, často promítají do vzniku subjektivního autorského práva jakousi formu principu registrace, jenž v této souvislosti nalezneme v našem pozitivním autorském právu u práv průmyslových). Objektivně vnímatelnou podobou rozumějme podobu dostatečně konkrétní, neboli dílo se musí z pouhé myšlenky stát dostatečně vnímatelným i pro další osoby (současně však nemusí být vnímáno každým). Dochází tak ke zhmotnění díla, které však nesmíme ztotožňovat s pevným zachycením díla na některý z vhodných nosičů, tedy s materializací fixní. Jak poukazují Telec a Tůma: „Postačuje zhmotnění díla jen pomíjivé (efemérní).“ (Telec, Tůma, 2007: 127)

Autorské právo je právem k nehmotným statkům, resp. právem duševního vlastnictví, jak uvedeno výše. Požadavek objektivní vnímatelnosti lidskými smysly tedy není možno chápat tak, že dílo musí být v každém okamžiku své existence vyjádřeno ve formě hmotné věci. Nezávislost na hmotném substrátu je jednou z charakteristických rysů autorského díla. Zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezanikají autorská práva k dílu (§ 9 odst. 2 AZ).

Autor je subjektem autorského práva (a tedy originárním subjektem osobnostní i majetkové složky svého autorského práva) po celou dobu svého života. Zcizit autorská práva *inter vivos* není podle pozitivní úpravy možné (ustanovení § 11 odst. 4 a § 26 odst. 1). Zakázán je rovněž tzv. *fiduciární převod*. Jedinou výjimku představuje možnost poskytnutí oprávnění k výkonu práva *dílo užit* (tzv. konstitutivní převod), a to na základě licenční smlouvy (o této problematice již bylo v textu pojednáno).

Postmortálně je možný přechod majetkových práv, která jsou předmětem dědictví (§ 26 odst. 2). V takovém případě vstupují na místo subjektu autorského práva i osoby odlišné od autora, tedy dědici, resp. právní nástupci. Těmi mohou být při splnění obecné soukromoprávní způsobilosti k právům a povinnostem dle OZ také osoby právnické nebo stát (§ 18 an. OZ).

11.8.2. Zákonná domněnka autorství

Zákonnou vyvratitelnou domněnku (*praesumptio iuris*) autorství zakotvuje ustanovení § 6 AZ. Ta je rozhodující při určování autorství k dílu. Dle ní je autorem díla ta fyzická osoba, jejíž pravé jméno nebo pseudonym je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříku předmětů ochrany, vedeném příslušným kolektivním správcem – domněnka přitom platí, pokud není prokázán opak. Zároveň se neuplatní v případě, pokud je údaj v rozporu s jiným takto vedeným údajem. V tomto případě je nutné autorství prokázat jiným způsobem.

11.8.3. Obsah autorského práva ve vztahu k databázím

Jak již bylo řečeno, autor ze zákona disponuje jednak výlučnými právy osobnostními, jednak výlučnými právy majetkovými (§ 10). Jejich bližší popis obsahuje předešlý obecný výklad o obsahu autorského práva. Ve vztahu k databázím platí tento obdobně. Splňuje-li databáze pojmové znaky díla souborného a je současně jedinečná či původní v uspořádání nebo výběru obsahu databáze, jsou jejímu autorovi v okamžiku vzniku databáze přiznána výlučná práva osobnostní i majetková.

Z pohledu autorskoprávní ochrany databází jsou důležitými instituty autorského práva *zveřejnění*, resp. *vydání* databáze podle ustanovení § 4. Zveřejněním zákon nazývá následující situace: první oprávněné veřejné přednesení,

provedení, předvedení, vystavení, vydání či jiné zpřístupnění díla veřejnosti. Vydání pak označuje zahájení oprávněného veřejného rozšiřování rozmnoženin díla.

V případě majetkových práv má autor databáze *právo dílo užit*, stejně tak jako udělit jiné osobě formou licenční smlouvy oprávnění k výkonu tohoto práva (§ 12 odst. 1). Právem dílo užit je podle demonstrativního výčtu uvedeného v ustanovení § 12 odst. 2: právo na rozmnožování díla (§ 13), právo na rozšiřování (§ 14), právo na pronájem (§ 15), právo na půjčování (§ 16), právo na sdělování databáze veřejnosti (§ 18).

Uplynutím doby trvání majetkových práv (upravené v ustanovení § 27) se databáze stává tzv. *volným dílem*. Každý ji může bez dalšího bezplatně užit, a to jakýmkoli způsobem. Musí však respektovat tzv. postmortální ochranu díla podle ustanovení § 11 odst. 5. V případě, že užitím volného díla po uplynutí majetkových práv dojde k prvnímu zveřejnění dosud nezveřejněné databáze, vznikají takovým zveřejněním výlučná majetková práva k dílu, a to v rozsahu, v jakém by byla bývala přiznána autorovi díla (§ 28 odst. 2). Tato práva trvají 25 let od prvního zveřejnění databáze (§ 28 odst. 3).

11.8.4. Volné užití databáze

Vedle volného díla lze, v zákonem výslovně stanovených případech, užit dílo (databázi) i bez svolení autora (§ 29 odst. 1). Oprávnění k užití díla zde vyplývá přímo ze zákona. Užití díla/databáze však nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití díla. Současně nesmí být nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora (§ 29 odst. 1). Jedná se o tzv. tříkrokový test, někdy též nazývaný třístupňový.

Jednu z těchto výjimek představuje institut volného užití (§ 30). Ten je nutno odlišovat nejen od výše zmíněného volného díla, ale také od zákonných licencí a bezúplatného užití díla, plynoucího z ujednání ve smluvní licenci. AZ explicitně povoluje volné užití díla pro osobní potřebu (tedy striktně k soukromým účelům, např. ke studiu) fyzické osoby (§ 30 odst. 1). Jeho účelem však nesmí být dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského, resp. obchodního prospěchu. Výjimka se rovněž nevztahuje na osoby právnické (§ 30 odst. 1 *a contrario*). Užití volného díla je bezúplatné.

V této souvislosti je však nutné rozeznávat mezi databázemi elektronickou a analogovou. Elektronickou databázi zákon z volného užití výslovně vylučuje (§ 30

odst. 3 AZ). Její rozmnoženinu lze užít pouze se souhlasem autora nebo vykonavatele autorských práv.

Vzhledem k objektu našeho zájmu – tedy databázím, je významné ustanovení § 36 o omezení práva autorského k dílu soubornému. Podle něj nezasahuje do autorského práva k dílu soubornému ten oprávněný uživatel, který dílo užívá za účelem přístupu k jeho obsahu a pro běžné využívání jeho obsahu.

Z okruhu volného užití a bezúplatných zákonných licencí jsou rovněž vyloučena díla, jejichž rozmnoženina obsahuje technické prostředky ochrany práv (§ 43). Jejich obcházení je zásahem do autorských práv.

11.8.5. Právní vztahy k databázím vytvořeným v součinnosti více osob

Vzhledem k finanční náročnosti vytvoření většiny databází stojí za jejím vznikem často více než jedna osoba. V tomto důsledku vznikají právní vztahy jednak mezi tvůrci/autory databáze navzájem, jednak mezi autorem/autory a investorem/investory. Podle Leščinského osoba investora často splývá s osobou pořizovatele. (Leščinský, 2003: 67).

Režim zaměstnaneckých děl

Databáze často vznikají v rámci plnění povinností plynoucích z pracovněprávního či služebního vztahu k zaměstnavateli nebo z pracovního vztahu mezi družstvem a jeho členem. Na uvedená díla se užije ustanovení § 58 upravujícího režim zaměstnaneckých děl. V takovém případě, s ohledem na charakter zaměstnaneckého vztahu, vznikají zvláštní práva pořizovatele databáze přímo zaměstnavateli. Dále se text zabývá ochranou autorskoprávní, tedy struktury databáze.

Vedle toho pozitivní úprava AZ nově posílila postavení zaměstnavatele, coby investora do databáze. Za zaměstnanecké dílo se podle ustanovení § 58 odst. 7 považují i ty databáze, které byly vytvořeny na objednávku – nejsou-li kolektivními díly; objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Ustanovení § 61 o díle vytvořeném na objednávku a soutěžním díle se přitom na tato díla nevztahuje.

V obou výše zmíněných případech, není-li sjednáno jinak, vykonává zaměstnavatel vlastním jménem a na vlastní účet *ex lege* všechna majetková práva,

kteřá by jinak náležela autorovi databáze (§ 58 odst. 1). Jedná se o právo databázi zveřejnit, upravit, zpracovat včetně překladu, spojit s jiným dílem, nebo zařadit do díla souborného, a to bez součinnosti autora. Osobnostní práva autora zůstávají nedotčena, nestanoví-li zákon jinak (§ 58 odst. 4). Zaměstnavatel může majetková práva postoupit třetí osobě pouze se souhlasem autora, ledaže by tak činil v případě prodeje podniku nebo jeho části (§ 58 odst. 1).

V případě, že zaměstnavatel vykonává jemu vzniklá majetková práva nedostatečně, resp. je po určitou dobu zcela nevykonává, může jej autor požádat o udělení licence za obvyklých podmínek. Zaměstnavatel může odmítnout v případě, že na jeho straně existuje závažný důvod k odmítnutí (§ 58 odst. 3).

Ukončení pracovněprávního vztahu mezi autorem databáze (zaměstnancem) a zaměstnavatelem nemá na trvání režimu databáze jako zaměstnaneckého díla žádný vliv (§ 58 odst. 8). Dílo se nadále řídí výše zmíněnými ustanoveními. Naopak, zánik nebo smrt zaměstnavatele, který byl oprávněn vykonávat majetková práva a zároveň nemá žádného právního nástupce, znamená, že toto oprávnění nabývá autor (§ 58 odst. 2).

Kolektivní díla

V souvislosti s databázemi se s modelem kolektivního díla (§ 59), vzhledem k jeho charakteristickým rysům, setkáváme zřídka, není však vyloučen. V tomto případě se na tvorbě databáze na základě podnětu podílí více autorů, a to pod vedením jedné osoby. Může se jednat jak o osobu fyzickou, tak právnickou, pod jejímž jménem je databáze uvedena na veřejnost. Kolektivní dílo je dílem nedělitelným – jednotlivé příspěvky zařazené do kolektivního díla nemohou být užity samostatně, na rozdíl od díla souborného. Kolektivní díla spadají do režimu děl zaměstnaneckých, upravených v ustanovení § 58 (§ 59 odst. 2).

Školní díla

Databáze bude školním dílem, pokud ji vytvoří žák nebo student ke splnění školních či studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (§ 35 odst. 3). Tyto instituce současně nezasahují do autorského práva k předmětné databázi jakožto ke školnímu dílu, pokud jej užijí k výuce nebo vlastní vnitřní potřebě za podmínky, že tak nečiní

za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu (§ 35 odst. 3).

Žák, resp. student, bude současně považován jak za autora, tak zpravidla i za pořizovatele databáze, pokud budou splněny pojmové znaky. (Leščinský, 2003: 69) Školské dílo mohou vyjmenované typy institucí užít na základě licenční smlouvy uzavřené za obvyklých podmínek, k níž by měl dát autor školního díla souhlas. Odmítne-li autor bez závažného důvodu takové svolení udělit, je škola, školské či vzdělávací zařízení oprávněno domáhat se nahrazení potřebného chybějícího projevu vůle u soudu (§ 60 odst. 1).

Autor díla může poskytnout jinému licenci, resp. užít databázi sám za předpokladu, že to není v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení (§ 60 odst. 2). Jmenované instituce jsou oprávněny požadovat na autorovi, aby jim z výtěžku, dosaženého z takto užitého díla, přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, jež na vytvoření díla vynaložily, a to až do jejich skutečné výše (§ 60 odst. 3).

11.9. Režim ochrany *sui generis*

Ochrana hospodářské investice je promítnuta v několika ustanoveních AZ. Řadíme sem i zvláštní majetkové právo pořizovatele k jím pořízené databázi, které chrání zájmy osoby, jež vložila své investice do pořízení databáze. Upravuje jej hlava III AZ. Právo *sui generis* je konstituováno nezávisle na ochraně autorskoprávní.

Jak bylo výše uvedeno, podle legální definice, obsažené v ustanovení § 88 AZ, se pro účely tohoto zákona databází rozumí soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření. Forma je tedy pro vymezení existence zvláštního práva pořizovatele databáze bezpředmětná – ochrana je poskytnuta jak elektronickým, tak analogovým databázím.

Databáze představuje samostatný předmět ochrany, nezávislý na tom, zda sestává z prvků, jimž je poskytnuta autorskoprávní ochrana podle ustanovení § 2 odst. 1 AZ. Setkáváme se zde s kritériem funkčním, nikoli kritériem tvorby, které předpokládá autorskoprávní ochrana podle ustanovení § 2 odst. 1 a 2. Současně je

možný souběh autorskoprávní ochrany databází zakotvený v ustanovení § 2 odst. 1 a 2, s ochranou poskytovanou *sui generis* (§ 88 an.).

Podmínky pro přiznání *sui generis* ochrany nalezneme v ustanovení § 88a. Vedle existence databáze k nim patří existence kvalitativně nebo kvantitativně podstatného vkladu, který je směřován k pořízení, ověření nebo provedení obsahu databáze. Ochrana tedy nesměřuje vůči prvkům samotným a není poskytnuta ani investici do jejich tvorby. Současně je důraz kladen na to, aby se jednalo o podstatný vklad bez ohledu na druh investice. Každý nový podstatný vklad spočívající v doplnění, zkrácení nebo jiných úpravách přitom zakládá nový běh ochranné lhůty stanovené v ustanovení § 93 (§ 88a odst. 2).

11.9.1. Pořizovatel databáze

Z hlediska dvou odlišných režimů právní ochrany databáze rozlišuje AZ mezi autorem a pořizovatelem databáze. Posledně jmenovanému náleží právě *sui generis* právo.

S ohledem na předmět ochrany *sui generis*, může být prvním majitelem zvláštního práva pořizovatele databáze nejen osoba fyzická, ale i právnická (zde je patrný rozdíl od ochrany autorskoprávní, opírající se o kritérium tvůrčí činnosti, v jejímž důsledku může být originárním subjektem ochrany autorského práva pouze osoba fyzická). Alternativně zákon za pořizovatele označuje osobu, jež sama a na vlastní odpovědnost (nikoli tedy v rámci závislé činnosti) databázi pořídí, resp. tak pro ni a z jejího podnětu (např. na základě smlouvy o dílo) učiní osoba jiná. Z posledně uvedené možnosti je patrné, že pořizovatel sám se přímo na samotném aktu tvorby databáze podílet nemusí.

Také zde platí autorskoprávní princip vyvratitelné právní domněnky, že pořizovatelem databáze je osoba, jejíž jméno, resp. pseudonym je obvyklým způsobem uvedeno na hmotném substrátu databáze, není-li prokázán opak (§ 94 ve spojení s § 6).

11.9.2. Obsah práva *sui generis*

Obsah zvláštního práva pořizovatele databáze spočívá v taxativním výčtu dvou výlučných absolutních práv, a to v právu na vytěžování a na zužitkování obsahu databáze, nebo její podstatné části (§ 90 odst. 1). Majitel těchto práv je oprávněn

udílet ostatním osobám svolení k výkonu těchto práv, a to v rozsahu celé databáze, nebo její podstatné části. *A contrario* není oprávněn vyloučit třetí osoby s nakládáním s databází v celkovém rozsahu jejího obsahu, tedy bránit jim k přístupu k databázi a vyhledávání v ní.

Pojmy *vytěžování* a *zžitkování* se v české autorskoprávní terminologii objevily pod vlivem transponované Směrnice. Z rozsahu práva *sui generis* je vyloučeno půjčování (originálu nebo rozmnoženiny databáze) podle § 16, které zákon nepovažuje ani za vytěžování, ani za zžitkování obsahu databáze nebo její podstatné části (§ 90 odst. 4).

Vytěžováním rozumíme trvalý nebo dočasný přepis celého obsahu databáze nebo její podstatné části na jiný podklad. Prostředky a způsob užitý k přepisu nemají vliv na určení, zda se v daném případě jedná o vytěžování (§ 90 odst. 2). Jinými slovy, ochrana je pořizovateli databáze poskytnuta proti nedovolenému rozmnožování podstatné části, resp. celého obsahu databáze.

Zžitkování představuje proces zveřejnění, tedy jakýkoli způsob zpřístupnění veřejnosti podstatné části nebo celého obsahu databáze, a to rozšiřováním rozmnoženin, pronájemem, spojením on-line nebo jiným způsobem přenosu (§ 90 odst. 3). Odkaz na podstatnou část obsahu databáze (z hlediska kvantitativního, kvalitativního nebo zároveň obou) představuje omezující podmínku v rozsahu obou výlučných nematkových práv.

Pro určení existence nedovoleného zásahu do práva *sui generis* je nepodstatný účel jednání, jež k tomuto vedlo. To vyplývá z jeho povahy absolutního práva, působícího *erga omnes* (Telec, Tůma, 2007: 730-731). Rovněž je bezpředmětné, zda byl zásah do zvláštních práv pořizovatele databáze proveden na původním nosiči databáze, nebo její druhotné rozmnoženině.

Právo na rozšiřování rozmnoženiny databáze je vyčerpáno jejím prvním převodem, uskutečněným nositelem práva, nebo s jeho souhlasem na území členského státu Evropského společenství (obdobně platí pro státy EHP). *A contrario*, jiným způsobem, nežli výše uvedeným, k němu nedochází. Vyčerpání se vztahuje k právu na následný prodej, resp. jiný převod hmotné rozmnoženiny databáze.

Vytěžování a zžitkování nepodstatných částí obsahu databáze může, v některých případech, zakládat porušení práva *sui generis*. Na tento případ pamatuje ustanovení § 90 odst. 5. Jedná se o případy opakovaného a systematického vytěžování nebo zžitkování nepodstatné části obsahu databáze,

keré nelze považovat za běžné, přiměřené a nadto je na újmu oprávněným zájmům pořizovatele databáze. Vyplývá to z faktu, že takové jednání v konečném důsledku ohrožuje předmět ochrany práva *sui generis*, tedy investici do pořízení databáze.

Translativní převod zvláštního práva pořizovatele databáze zákon umožňuje (§ 90 odst. 6). Lze tak učinit nejen v celém jeho rozsahu, ale i v případě jeho jednotlivých oprávnění. Zvláštní formu převodu tohoto práva AZ nestanovuje. Současně tento nemá vliv na případná autorská práva k dílům, ani na práva výkonných umělců k uměleckým výkonům, které jsou součástí databáze. Vedle převodu je pořizovatel databáze oprávněn udělit jiné osobě oprávnění k výkonu práva *sui generis*, a to prostřednictvím licenční smlouvy. Její úpravu nalezneme v ustanovení § 46 an. (§ 94).

11.9.3. Omezení zvláštního práva pořizovatele databáze

V případě vytěžování, resp. zužitkování nepodstatné části obsahu databáze oprávněným uživatelem, při splnění zákonem stanovených podmínek, nejsou tímto jednáním dotčena práva pořizovatele databáze (v případě sporu by o určení, zda se v daném případě jedná o nepodstatnou část obsahu databáze a tedy neexistenci zásahu do práva *sui generis*, rozhodoval příslušný soud). Musí se jednat o databázi, která byla zpřístupněna veřejnosti, a to jakýmkoli způsobem. Současně nesmí být takové jednání na újmu oprávněných zájmů pořizovatele databáze, ale ani nesmí způsobovat újmu autorovi, nebo nositeli práv souvisejících s právem autorským k dílům nebo jiným předmětům ochrany v databázi obsaženým (§ 91).

Ustanovení § 91 je v blízké souvislosti s ustanovením § 90 odst. 5, což pokládají Telec a Tůma za problematické, ne zcela jasné a v mnohých ohledech vedoucí k interpretačním obtížím. Současně podotýkají, že stávající podoba § 91 nelze považovat za důslednou transpozici čl. 8 Směrnice, z něhož vychází (Telec, Tůma, 2007: 734-737)

Zatímco se ustanovení § 90 odst. 5 vztahuje na všechny uživatele databáze, v případě ustanovení § 91 toto odkazuje na oprávněného uživatele. Jeho definici však ani v zákoně, ani ve Směrnici nenalezneme. V judikátu ESD C-203/02 je za oprávněného uživatele označen ten, jehož „přístup k obsahu databáze za účelem vyhledávání spočívá na přímém nebo nepřímém souhlasu osoby, která vytvořila

databázi“.¹⁵² S tímto výkladem ve svém komentáři k AZ polemizují Telec a Tůma. Dle jejich mínění tato interpretace „popírá legislativní vymezení obsahu zvláštního práva pořizovatele databáze“. (Telec, Tůma, 2007: 736) To vyplývá z faktu, že výlučné právo k přístupu a vyhledávání v databázi netvoří obsah *sui generis* práva.¹⁵³

11.9.4. Bezúplatné zákonné licence

Zvláštní právo pořizovatele databáze může být dále omezeno v případech bezúplatných zákonných licencí, jejichž taxativní přehled AZ předkládá (§ 92). Ty mohou využít pouze oprávnění uživatelé, kterým je v následujících případech zákonem dovoleno vytěžovat nebo zužítkovat i podstatnou část obsahu databáze:

- (i) pro svou potřebu za předpokladu, že se nejedná o elektronickou databázi, jak ukládá ustanovení § 30 odst. 3;
- (ii) k účelům vědeckým nebo vyučovacím za podmínky, že je uveden pramen a jednání nesleduje výdělečný účel;
- (iii) jedná-li se o licenci úřední, která je oproti jejímu pojetí v režimu autorskoprávní ochrany zúžena na užití pro účely veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení.

Pro bezúplatné zákonné licence platí přiměřeně ustanovení § 29 odst. 1, obsahující již zmíněný tříkrokový, resp. třístupňový test. Je vhodné doplnit, že v případě *sui generis* ochrany patří mezi výjimky z ochrany ve veřejném zájmu pouze databáze, které jsou součástí právního předpisu (§ 94 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 3 písm. a).

11.9.5. Trvání *sui generis* ochrany

Délku trvání zvláštního práva pořizovatele databáze pojímá české právo totožně se Směrnici. Zvláštní právo pořizovatele databáze trvá 15 let od pořízení databáze (§ 93). Je-li během této lhůty databáze zpřístupněna veřejnosti, pak se původní ochranná lhůta staví a počíná běžet nová lhůta, opět v délce patnácti let. Uplynutím ochranné doby je, vzhledem k jeho majetkové povaze, *sui generis* právo vyčerpáno.

¹⁵² ESD C-203/02, bod 58.

¹⁵³ *ibid*, body 55 a 56.

V souladu s obecným ustanovením o počítání lhůt majetkových práv (§ 27 odst. 7) počíná legální lhůta ochrany v režimu *sui generis* práva běžet:

- (i) od 1. ledna kalendářního roku následujícího po pořízení databáze;
- (ii) došlo-li k rozhodné události zpřístupnění databáze veřejnosti, pak od prvního ledna následujícího roku od tohoto zpřístupnění.

Každá podstatná změna obsahu databáze, ať již kvalitativní, nebo kvantitativní, zakládá běh nové ochranné lhůty.

S ohledem na ustanovení Směrnice se ochrana při splnění funkčních kritérií vztahovala i na databáze pořízené před účinností AZ, tedy v roce 1985 a později (§ 106 odst. 6 AZ).

11.9.6. Odkazovací právní norma

V ustanovení § 94 zákonodárce odkazuje na taxativní výčet ustanovení AZ, jež platí přiměřeně i pro pořizovatele databáze. Jedná se o následující ustanovení:

- § 4 (zveřejnění a vydání databáze);
- § 6 (zákonná domněnka původcovství);
- § 9 odst. 2 až 4 (vznik práva autorského);
- § 12 odst. 2 (poskytnutí oprávnění k užití databáze);
- § 13 až 15 (rozmnožování, rozšiřování a pronájem databáze);
- § 18 odst. 2 a 4 (sdělování databáze veřejnosti);
- § 27 odst. 7 (počítání doby trvání zvláštního práva pořizovatele databáze jakožto práva majetkového);
- § 28 odst. 1 (volné užití databáze);
- § 29 (uplatnění výjimek a omezení práva autorského);
- § 30 odst. 1 a 3 (zákonné hranice volného užití databáze);
- § 40 až 44 (ochrana poskytovaná *sui generis* právu a soukromoprávní delikty);
- § 46 až 48 (upravení licenční smlouvy);
- § 49 odst. 1 až 5 (odměna z využití licence);
- § 50 a 51 (omezení rozsahu licence);
- § 55 (zánik licence);
- § 57 (podlicenční smlouva).

Odkazovací ráz ustanovení § 94 pokládají Telec a Tůma (2007: 742) za nevhodně zjednodušující. Podle nich může tato úprava spíše ztížit interpretaci zákona a vést k mnohým zjednodušením.

12. PRÁVNÍ OCHRANA DATABÁZÍ VE SPOJENÉM KRÁLOVSTVÍ

Britské autorské právo před 1. lednem 1998 termín *databáze* neznalo. Tehdy vstoupil v účinnost zákon na ochranu databází *The Copyright and Rights in Databases Regulations 1997*¹⁵⁴ (dále jen „CRDR“). Jedná se o britskou podobu transpozice Směrnice. Spojené království Velké Británie a Severního Irsku přitom v té době zaujímalo na evropském trhu s databázemi největší podíl.

Stalo se již ve Spojeném království tradicí, že v případě přijímání novel k autorskému právu předloží vláda dolní i horní komoře parlamentu navrhované změny a doplnění stávající úpravy jako celek. Ani jedna z nich nesmí do úpravy zasáhnout – jakékoli doplnění návrhu nese právní důsledky jeho odmítnutí. V tomto případě Dolní sněmovna (*House of Commons*) i Sněmovna lordů (*House of Lords*) vyjádřily s návrhem souhlas.

Nová úprava představila především dvě novinky: zcela nový test původnosti (*originality*) aplikovaný na počítačové databáze a *sui generis* právo pořizovatele databáze. Pro správné pochopení britského systému autorskopravní ochrany databází je nejprve nutné alespoň načrtnout právní úpravu a možnou ochranu databází před přijetím CRDR.

12.1. Právní úprava před transpozicí Směrnice

Britské právo duševního vlastnictví bylo historicky považováno za právo ekonomické, čímž se odlišovalo od pojetí autorského práva kontinentálního (*droit d'auteur*). V tomto duchu na něj nebylo nahlíženo jako na přirozené práva autora k výsledkům jeho duševní činnosti. (Adams, 2007)

Do konce roku 1997 se podle autorskopravní úpravy zakotvené v zákoně o autorském právu, průmyslových vzorech a patentech z roku 1988 – *Copyright, Designs and Patents Act 1988*¹⁵⁵ (dále jen „CDPA“), ochrana poskytovala *tabulkám a kompilacím*, jakožto typům literárních děl (tento princip nalezneme i v současné

¹⁵⁴ S.I. 1997/3032, HSI-Issue 302, p. 10145.

¹⁵⁵ 1988, c. 48.

autorskoprávní úpravě) za předpokladu, že splňovaly kritérium původnosti (*originality*).

V případě definice *literárních* děl je nutné podotknout, že podle britského precedenčního práva (*case law*) není atributem *literární* míněna kvalitativní vlastnost díla. Tento jej pouze odlišuje od ostatních typů děl, jmenovitě dramatického a hudebního.¹⁵⁶ V této souvislosti tedy nehovoříme o literární hodnotě díla.

Databází, slovy soudobé terminologie, se dle tehdejší úpravy týkaly čtyři následující odstavce (jejich originální znění viz příloha):

§ 1(1): Autorské právo je majetkové právo, které spočívá v souladu s touto částí v následujícím popisu díla—

(a): původních literárních, ...dílech.

§ 3(1): V této části—

‘literárním dílem’ je jakékoli dílo, jiné nežli dramatické nebo hudební dílo, které je psané, mluvené nebo zpívané, a v souladu s tímto zahrnuje—

(a) tabulku nebo kompilaci, ...

§ 9(1): V této části je ‘autorem’, ve vztahu k dílu, osoba, která jej vytvořila.

§ 9(3): V případě literárních, dramatických, hudebních nebo jiných uměleckých děl, která jsou počítačově generovaná, je za jejich autora považován ten, kdo na sebe vzal odpovědnost za uspořádání, nezbytné pro vytvoření díla.

§ 178: ‘Počítačově generovaným’, ve vztahu k dílu, se rozumí, že dílo bylo vygenerováno počítačem bez přítomnosti jakéhokoli lidského autora díla.

Mezi příklady literárních děl, které zastřešovalo označení *tabulky a kompilace*, můžeme jmenovat antologie, slovníky nebo jízdní řády. Ochrana byla přiznána například železničnímu jízdnímu řádu¹⁵⁷, televiznímu programu¹⁵⁸ nebo seznamu se jmény a adresami právníků¹⁵⁹.

¹⁵⁶ Podle C. Colston a K. Middleton, s odvoláním na *case law*, se literární díla od ostatních liší tím, že jsou zaznamenána písmeny a číslicemi (2005: 266).

¹⁵⁷ *Leslie v. Young and Sons* [1917] 2 KB 469.

¹⁵⁸ *Independent Television Publications v. Time out* [1984] FSR 64

¹⁵⁹ *Waterlow Directories Ltd. v. Reed Information Services* [1992] FSR 409.

Ochrany se dostává výběru a uspořádání díla nezávisle na tom, zda spadá jeho vlastní obsah do režimu autorskoprávní ochrany. Nutnou podmínkou je, aby autor při výběru a uspořádání kompilace (jejíž definici zákonodárce neposkytuje), dostal požadavku *původnosti* (*criterion of originality*). Britské právo jej spatřuje ve vynaložení dostatečného množství dovedností, práce a zkušeností. Hovoříme o doktríně *skill and labour*, která je britskou obdobou amerického principu *sweat of the brow* (pojednáno o něm bylo v souvislosti s právem *sui generis*). CDPA definici původnosti nepředkládá a ponechává ji tak na soudcovském právu.¹⁶⁰

Klíčové rozhodnutí, které v britském právu představilo koncept původnosti, bylo vyřčeno v roce 1900 v precedentu *Walter proti Lane*¹⁶¹. Autorskoprávní ochrana byla tehdy přiznána poznámkám reportéra/stenografa najatého listem *Times Newspaper*, jehož úkolem bylo co nejpřesněji zachytit projev politika, který list zamýšlel publikovat. V odůvodnění svého rozhodnutí Sněmovna lordů uvedla, že autorské právo má chránit i vynaložené dovednosti, práci a úsudek.

K obdobnému závěru dospěl o několik let později soudce J. Peterson v kauze *University of London Press proti University Tutorial Press*¹⁶². Vedl se v ní spor o to, zda mohou být matematické testy klasifikovány jako literární díla. Soudce Peterson v odůvodnění rozhodnutí uvedl, že připustíme-li, že se jedná o literární díla, vyvstává otázka jejich původnosti: „Slovo ‘původní’ v této souvislosti neznámá, že se musí jednat o vyjádření původní nebo invenční myšlenky. Autorské zákony se nezabývají původností nápadů, ale vyjádřením myšlenek, v tomto případě ‘literárních děl’, ...tiskem nebo písemně. Původnost, která je vyžadována, se vztahuje k vyjádření myšlenky. Zákon však nepožaduje, aby se jednalo o vyjádření v původní, nové formě, ale aby dílo nebylo okopírováno od jiného autora.“¹⁶³ Dílo by dále mělo pocházet od autora samého. Vycházejí z tohoto pojetí, matematické testy profesorů Lodgeho a Jacksona byly označeny za literární díla.

Poslední kauzou, o níž je vhodné se v souvislosti s britským konceptem původnosti zmínit, je *Ladbroke (Football) Ltd. proti William Hill (Football) Ltd.*¹⁶⁴ z roku 1964. William Hill začal svým zákazníkům rozesílat každý týden sázecí tiket. O několik týdnů později se pro totéž rozhodl i Ladbroke, jehož sázenky svým

¹⁶⁰ Po transpozici evropské Směrnice na něj pouze odkazuje v souvislosti s legální definicí databáze, s. 3A(2).

¹⁶¹ *Walter v. Lane* [1900], A. C. 539 (H. L.).

¹⁶² *University of London Press Ltd. v. University Tutorial Press Ltd.* [1916] 2 Ch.

¹⁶³ *University of London Press Ltd. v. University Tutorial Press Ltd.* [1916] 2 Ch 601 at 608 – 9.

¹⁶⁴ *Ladbroke (Football) Ltd v. William Hill (Football) Ltd* [1964] 1 WLR 273.

vizuálním rozvržením připomínaly tikety konkurenta. Podle rozhodnutí nejvyšší soudní instance, Sněmovny lordů (*House of Lords*), je autorskoprávní ochrana přiznána i kompilacím, jejichž obsah tvoří nepůvodní materiál, a to za předpokladu, že autor při jeho tvorbě vynaložil dostatečné dovednosti a náklady. Pokud tomu tak je, lze dílo pokládat za původní. Sázeční tikety podle soudu tato měřítka splnily.

Výše uvedený výklad lze shrnout konstatováním, že kritérium původnosti bylo před transpozicí Směrnice do britského autorského práva poměrně mírné a tento stav v podstatě přetrval dosud. Výjimku *de lege lata* tvoří test původnosti, aplikovaný přímo na databáze, jehož práh je nastaven přísněji. Tato striktní měřítka lze též aplikovat na literární kompilace.

V případě ostatních kompilací (např. hudebních) není nadále jasné, zda britské pojetí kritéria původnosti lze pojímat pouze v duchu americké doktríny *sweat of the brow*, či zda i zde je nutná alespoň minimální duševní kreativita. Z dosavadního rozhodování britských soudů by se autorka přiklonila spíše k první variantě. Je však nezbytné dodat, že v žádném precedentu nenalezneme doslovné odvolání na koncept *sweat of the brow*.

12.2. Právní úprava po transpozici Směrnice

Při implementaci Směrnice vycházela vláda Spojeného království ze stávajícího právního režimu, jehož *status quo* chtěla co nejméně narušit.¹⁶⁵ Současně byla dosavadní britská legislativa ve vztahu k ochraně databází považována za silnou a dostatečně protektivní.¹⁶⁶ Zároveň chtěla zachovat své tradiční výjimky z ochrany, případy tzv. *fair dealing* (Směrnice toto umožňovala).

CRDR byl zatím jednou novelizován, stalo se tak v roce 2003.¹⁶⁷ Jeho platné znění sestává ze čtyř částí: úvodních ustanovení, pozměňujících znění k CDPA, úpravy *sui generis* práva (*database right*) a přechodných ustanovení.

¹⁶⁵ Cf. Copyright Directorate (1997) str. 421.

¹⁶⁶ Cf. Opinion of the Economic and Social Committee on the Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases of the Economic and Social Committee. OJ No. C 19/02, 25 January 1993, čl. 1.2, 2. 2.

¹⁶⁷ The Copyright and Rights in Databases (Amendment) Regulations 2003. S. I. 2003/2501.

Britská právní věda klade ochranu databází do souvislosti s ochranou informací (Lloyd, 2000; Reed, 2004). *De lege lata* lze ochranu souboru informací po přijetí CRDR zajistit třemi způsoby:

- (i) *tabulka a kompilace jiné než databáze*¹⁶⁸ chráněné jako díla literární dle § 3 odst. 1 písm. a) CDPA;
- (ii) *databáze* chráněné jako díla literární dle § 3 odst. 1 písm. d) CDPA ve spojení s § 3A CDPA;
- (iii) ochrana investic vložených do tvorby databáze – Copyright and Rights in Databases Regulations 1997¹⁶⁹.

Předložené dělení s sebou přineslo přijetí CRDR, které novelizovalo některá ustanovení CDPA. Stávající model někteří autoři kritizují jako příliš komplikovaný a ve svém důsledku i nepřehledný.¹⁷⁰ Současně za problematické označují distinkci mezi kompilací, tabulkou a databází, resp. určením, zda je tabulka či kompilace spíše databází ve smyslu zákona (zvláště s ohledem na fakt, že definice databáze je rozsáhlá). Na druhou stranu v důsledku stávajícího dělení se databázím dostává dvojí právní ochrany, a to v režimu autorskoprávním a *sui generis*, zatímco tabulkám a kompilacím pouze ochrany autorskoprávní. D. Rowland se v této souvislosti táže, zda je zmiňovaný přístup uspokojivý. O to více, uvědomíme-li si, že povaha kompilace vedle kompilace spadající do režimu databáze je velmi obdobná. (Rowland, 1997: 3)

Na ochranu literárních děl patřících do podmnožiny tabulek a kompilací se vztahuje výklad předložený v předešlé části. Zákonodárce v platné úpravě pouze zdůraznil, že se jedná o tabulky a kompilace *jiné než* databáze. Je však vhodné připomenout, že v případě těchto kompilací se i po přijetí Směrnice při určení, zda se uplatní autorskoprávní ochrana, rozhoduje na podkladě doktríny *sweat of the brow*. Kvalifikačními kritérii je prokázání vložených dovedností a práce (*skill and labour*). Definici tabulky, resp. kompilace zákon ani po novelizaci pod vlivem CRDR nepředstavil.

¹⁶⁸ 'A table or compilation other than a database'.

¹⁶⁹ V tomto případě hovoříme o tzv. *database right*.

¹⁷⁰ Cf. Clark (2007), Lai (1998).

12.2.1. Databáze chráněné jako díla literární

Úprava autorskoprávní ochrany databází tak, jak ji předpokládá Směrnice, zůstává obsažena v CDPA. Databáze jsou zde pojímány jako podskupina děl literárních (§ 3 odst. 1 písm. d). Z toho důvodu musí také splňovat charakteristické znaky literárních děl tak, jak je CDPA vyžaduje. Někteří autoři argumentují, že tento přístup k implementaci autorskoprávní ochrany databází (obsažené ve Směrnici) do britské legislativy způsobil, že databáze je takto pojímána úžeji, než je tomu ve Směrnici.¹⁷¹ Zatímco Směrnice formu databází nspecifikuje, literární díla mají být podle CDPA ve formě psané, mluvené či zpívané, což se následně aplikuje i na formu databází (§ 3 odst. 1).

Ustanovení § 3A bylo do CDPA včleněno pod vlivem CRDR. To zákonně ukotvuje legální definici databáze. Britská definice databáze je pojata poměrně extenzivně, jako „soubor nezávislých děl, dat nebo jiných materiálů, které jsou:

- (i) uspořádány systematickým nebo metodickým způsobem a
 - (ii) jsou individuálně přístupné elektronickými nebo jinými prostředky.“
- (§ 3A odst. 1).

Definice databáze poskytnutá v CDPA je dostatečně obsáhlá, aby zahrnula i neelektronické databáze. Atribut nezávislosti legálně definován není, ale vyplývá z podstaty poskytnuté ochrany. Jak poznamenala generální advokátka Christin Stix-Hackl ve svém stanovisku ve věci *The British Horseracing Board Ltd. a další proti William Hill Organisation Ltd.*, předložené ESD k posouzení o předběžné otázce, jednotlivá data nesmí být vzájemně propojena tak, aby po separaci ztratila svůj informativní obsah.¹⁷²

Neopomenutelným kritériem při určení, zda se z pohledu CDPA jedná o autorskoprávně chráněné literární dílo, je jeho původnost (*originality*). Ve vztahu k ostatním literárním dílům se však pojetí kritéria původnosti u databází, coby literárních děl, liší. V ustanovení § 3A odst. 2 se dočteme, že literární dílo sestávající z databáze je původní, jestliže, a pouze tehdy, svými důvody výběru nebo uspořádáním obsahu databáze tato představuje autorův vlastní duševní výtvor.

¹⁷¹ Cf. Beunen (2007), Derclay (2008).

¹⁷² Opinion of Advocate General Stix-Hackl delivered on 8 June 2002, C-203/02.

Tato klauzule v podstatě vyloučila z dalšího užívání tradiční doktrínu *sweat of the brow*. Pouhá investice ve formě práce, znalostí, času nebo peněz, která bez prokázaného prvku kreativity nepostačovala ke kvalifikaci na autorskoprávní ochranu.

Autorskoprávní ochrana originálních databází respektuje tradiční zásadu neformální ochrany díla, kdy tato pro svůj vznik nepředpokládá provedení žádného formálního úkonu. Práva autora databáze jsou uvedena v ustanovení § 16 odst. 1. Výlučná práva autora k databázi-dílu obsahují následující oprávnění: rozmnožovat dílo (§ 17), zpřístupňovat rozmnoženiny díla veřejnosti (§ 18), předvádět dílo veřejnosti (§ 19) a sdělovat dílo veřejnosti (§ 20). Prvním majitelem autorských práv je pak autor databáze, resp. spoluautoři databáze (§ 11 odst. 1). V případě, že byla databáze vytvořena zaměstnancem v rámci jeho pracovních úkolů během zaměstnaneckého poměru a nebylo-li by současně předem ujednáno jinak, je prvním majitelem autorských práv zaměstnavatel (§ 11 odst. 2). Zmíněné ustanovení se netýká databází vytvořených pro potřebu Jejího Veličenstva, popřípadě parlamentu (§ 11 odst. 3 ve spojení s § 163 a § 165).

Zákon pamatoval také na případy výjimek z ochrany autorského práva (*fair dealing*), a to mj. pro účely nekomerční vědecké a studijní (§ 29), zpravodajské (§ 30 odst. 2), včetně kritiky nebo recenze (§ 30 odst. 1). Zákon v klauzuli o volném užití jednotlivých typů autorských děl výslovně zakázal užití databáze pro komerční účely (§ 29 odst. 5). Díkce tohoto ustanovení jen podtrhuje komerční důležitost databází, na niž chtěl zákonodárce položit důraz.

K otázce počítačově generované (*computer-generated*) databáze lze uvést, že přestože CDPA přiznává ochranu počítačově generovaným literárním, dramatickým, hudebním a uměleckým dílům (§ 9 odst. 3), počítačově generovaným databázím by autorskoprávní ochrana pravděpodobně přiznána nebyla. Důvodem je nedostatek vložené duševní kreativity, kterou může do tvorby databáze přinést pouze lidská osoba. Počítačově generované dílo je dle díkce zákona to, které je generováno počítačem a není zde tedy přítomen autor v podobě lidské bytosti (§ 178).¹⁷³ Za určitých podmínek by však přicházela v úvahu ochrana *sui generis*.

¹⁷³ Cf. Chalton (1997), Lai (1998). S tímto názorem polemizuje Bainbridge (2002), podle něhož by se takto vytvořená databáze mohla domáhat autorskoprávní ochrany za předpokladu, že by její tvůrci prokázali jisté dovednosti a úsudek při tvorbě programu takto generující databázi.

12.2.2. *Sui generis* úprava

Databáze, jež nesplňují kritérium původnosti, tedy nepůvodní databáze (*unoriginal databases*), jsou chráněny prostřednictvím *sui generis* ochrany, kterou představila Part III CRDR (*database right*). Právo je definováno jako majetkové (§ 13 odst. 1). Spočívá v databázi, do níž byla při jejím získávání, ověřování a prezentování jejího obsahu vložena podstatná investice (§ 13 odst. 1). V této souvislosti je nepodstatné, zda je jejím obsahem autorskoprávně chráněné dílo dle kritérií CDPA (§ 13 odst. 2).

Z výše řečeného je patrné, že ochrana je poskytnuta i kolekcím informací, které je finančně náročné shromáždit a dále uspořádat, a jímž by se v důsledku absence prvku duševní tvořivosti za jiných podmínek autorskoprávní ochrany nedostalo. Není současně vyloučen souběh ochrany *sui generis* s autorskoprávní ochranou, a to v případě, že je obsahu databáze přiznána autorskoprávní ochrana. Naopak, nedostatek podstatné investice do získání, verifikace a prezentace obsahu databáze vylučuje její *sui generis* ochranu.

Nepostradatelná pro určení existence *sui generis* práva je prezence *podstatné investice* (*substantial investment*). Slovy zákona, může se jednat o jakoukoli investici, pocházející z finančních, lidských nebo technických zdrojů (§ 12 odst. 1). Zda se jedná o investici podstatnou, se určuje jak z hlediska kvalitativního, tak kvantitativního, popřípadě současně obou z nich (§ 12 odst. 1).

Pořizovatelem databáze (*maker of a database*) je osoba, která se chopila iniciativy v získání, ověření nebo prezentaci obsahu databáze s tím, že na sebe vzala investiční riziko (§ 14 odst. 1). Vznikla-li databáze zaměstnancem v rámci pracovněprávního vztahu, je za pořizovatele databáze považován zaměstnavatel (§ 14 odst. 2). Zákon pamatuje rovněž na specifické případy královského práva k databázím, kdy je za pořizovatele databáze považováno Její Veličenstvo (§ 14 odst. 3). Pořizovatel databáze je prvním vlastníkem zvláštního práva k databázi (§ 15).

Zvláštní právo pořizovatele databáze vzniká v souladu s principem neformální ochrany, a to okamžikem vytvoření databáze ve hmotné formě. Přiznáno je po dobu 15 let od konce prvního roku, v němž byla databáze pořizena, resp. poprvé zpřístupněna veřejnosti (§ 17 odst. 1 a 2). Při splnění zákonných podmínek, tedy v případě podstatné modifikace obsahu databáze (kvalitativní nebo kvantitativní), počíná běžet nová, patnáctiletá lhůta (§ 17 odst. 3).

Právo *sui generis* je porušeno, pokud někdo bez povolení pořizovatele databáze vytěží (*extraction*) nebo zužitkuje (*re-utilisation*) celý obsah databáze nebo jeho podstatnou část (§ 16 odst. 1). Opakované a systematické (kumulativní podmínky) vytěžování nebo zužitkování nepodstatných částí obsahu databází je také porušením zvláštního práva pořizovatele databáze, pokud celkové množství vytěženého, nebo zužitkovaného obsahu dosáhne podstatné části obsahu (§ 16 odst. 2). Definici zužitkování a vytěžování zákon poskytuje (§ 12 odst. 1). Záměry osoby porušující právo *sui generis* jsou irelevantní.

Právo *sui generis* naopak neporušuje oprávněný uživatel (*lawful user*), který ze zveřejněné databáze vytěžuje nebo zužitkovává nepodstatnou část obsahu. Oprávněného uživatele zákon definuje v § 12 odst. 1 – je jím každý, kdo disponuje licencí nebo jiným oprávněním k užití obsahu databáze. Jinými slovy, pořizovatel databáze, která byla zpřístupněna veřejnosti, nemůže zabránit oprávněnému uživateli k vytěžování nebo zužitkování nepodstatných částí obsahu databáze, a to k jakémukoli účelu (§ 19). Zákon však stanovuje meze oprávnění, když uvádí, že oprávněný uživatel se při výkonu svého oprávnění nesmí odchylovat od běžného způsobu užívání databáze a tím bezdůvodně poškozovat legitimní zájmy pořizovatele databáze, nebo nabyvatele autorských práv či práv souvisejících k dílům či jiným předmětům ochrany, jež jsou součástí databáze.

Zákon pokrývá i výjimky z ochrany práva *sui generis* (doktrína *fair dealing*). Ty jsou umožněny pro účely ilustrativní, vědecké a akademické (§ 20 odst. 1 písm. b), nebo pro účely depozitních knihoven (§ 20 odst. 1 písm. a). Výjimka z ochrany *sui generis* je poskytnuta také pro účely veřejné administrativy – detailní soupis je uveden v příloze k zákonu (Schedule 1). Z ochrany jsou vyjmuty rovněž případy, kdy se někdo v dobrém úmyslu domnívá, že databáze již není v režimu ochrany *sui generis*, neboť uplynula zákonná lhůta stanovená pro její ochranu a současně není možno identifikovat pořizovatele databáze (§ 21).

Prvním soudním případem, v němž se žalobce odvolával na porušení zvláštního práva pořizovatele databáze, byla již dříve popsána kauza *The British Horseracing Board Ltd. a další proti William Hill Organisation Ltd.* V ní také ve Spojeném království poprvé zazněly interpretační otázky ve vztahu k poskytované ochraně databází, zvláště ve vztahu ke třem termínům, jimiž byly *získávání, ověření nebo prezentace* obsahu databáze.

Podle rozsudku ESD se *získáváním* rozumí vyhledání existujících prvků a jejich shromáždění v uvedené databázi.¹⁷⁴ Naopak jím není vytvoření zcela nových prvků. (MacLachlan, Smith, 2005) *Ověřením* je míněno zajištění spolehlivosti informací obsažených v předmětné databázi, a to v průběhu pořizování této databáze a během doby jejího fungování. Naopak prostředky vynaložené na ověřování v průběhu fáze tvorby prvků, následně shromážděných v databázi, ověřováním není.¹⁷⁵ K *prezentaci* obsahu se ESD v rozsudku k této kauze přímo nevyjádřil.

¹⁷⁴ ESD C-203/02, bod 42.

¹⁷⁵ *ibid.*

13. POJETÍ PRÁVNÍ OCHRANY DATABÁZÍ VE SPOJENÝCH STÁTECH AMERICKÝCH

Jak bylo v textu několikrát uvedeno, Spojené státy americké zaujmají na trhu s elektronickými databázemi největší podíl. Není tedy překvapením, že je zde systém ochrany databází diskutovanou otázkou; zejména v souvislosti s nemalými investicemi, které do nich jejich tvůrci vkládají. Zároveň se toto téma stalo jednou z nejdéle diskutovaných otázek v oblasti autorského práva USA.¹⁷⁶ Tamní debata je, v porovnání s poměrně omezenou participací jednotlivých subjektů ve veřejné diskuzi při přijímání evropské Směrnice, mnohem vášnivější. Svými připomínkami a náměty k pozměňovacím návrhům se do ní po celou dobu výrazněji zapojují také samotní tvůrci databází.

Právní úprava ochrany databází je ve Spojených státech amerických odlišná od systému uplatňovaného v ES. Od roku 1996, kdy byla v rámci ES přijata Směrnice na ochranu databází, bylo v Kongresu představeno několik sněmovních tisků obsahujících návrh na začlenění ochrany *sui generis* do amerického právního systému. Žádný z nich však zatím přijat nebyl. Jak zmiňuje J. Band ve své stati, shrnující historii legislativních návrhů v Kongresu, vzhledem k napjaté atmosféře mezi přívrženci a odpůrci zvýšené právní ochrany databází ani nelze předpokládat, že by Spojené státy americké přijaly obdobný model ochrany, jaký poskytuje Směrnice, v blízké budoucnosti.¹⁷⁷

Otázka prosazení přísnější ochrany databází se občas objevuje rovněž na úrovni jednotlivých států federace. Jejich zákonodárné pravomoci jsou však v oblasti duševního vlastnictví omezené. Státní zákony (*state laws*) obecně mají jen lokální platnost v rámci daného státu.

Tradiční autorské právo poskytuje ochranu databázím jakožto dílům literárním, resp. jako kompilacím, a to už od roku 1790. Tehdy byl přijat první americký autorský

¹⁷⁶ J. Band. The Database Debate in the 108th U. S. Congress: The Saga Continues. [online] <<http://www.policybandwidth.com/doc/JBand-Databaseinthe108SagaContinues.pdf>>.

¹⁷⁷ *ibid.*

zákon – U. S. Copyright Act.¹⁷⁸ Definici kompilací však představil až autorský zákon z roku 1976, jak bude v textu dále rozebráno.¹⁷⁹

V průběhu 19. století se v přístupu k ochraně kompilací ustálily dva hlavní trendy, které soudy souběžně a nedůsledně aplikovaly¹⁸⁰:

- (i) první soudní případy přiznávaly autorskopravní ochranu, pokud tvůrce prokázal, že do díla vložil náklady, práci, znalosti, nebo dovednosti – souborně označovaných za doktrínu *sweat of the brow*;¹⁸¹
- (ii) později soudy začaly uznávat pro autorskopravní ochranu kompilací odlišná kritéria, jak je patrné ze série rozhodnutí z roku 1879-1903¹⁸² – opakovaně tehdy konstatovaly, že literární díla mohou být chráněná pouze za předpokladu, že jsou původní (*original*), resp. jejich kreativita je znakem původnosti.¹⁸³

Za významný případ v americké judikatuře a současně za mezník v přístupu k poskytované ochraně databází (kompilací) lze označit případ z roku 1991 ve věci *Feist Publications, Inc. proti Rural Telephone Service Co. Inc.* Ten již byl detailněji rozebrán dříve. Na tomto místě pouze dodejme, že předložená kauza sjednotila do té doby neustálenou judikaturu, co se kvalitativních měřítek pro určení autorskopravní ochrany týče, a za základní kritérium označila původnost. Současně výslovně odmítla do té doby uplatňovanou doktrínu *sweat of the brow*.

Tak jako ve všech vyspělých západních zemích, také ve Spojených státech amerických nalezneme základy autorského práva ukotvené v textu Ústavy. Ta v tzv. doložce duševního vlastnictví¹⁸⁴ pověřuje Kongres přijímáním zákonů v oblasti autorského práva a patentů tak, aby podporovala znalosti¹⁸⁵ a užitečná umění tím,

¹⁷⁸ J. Band. The Database Debate in the 108th U. S. Congress: The Saga Continues, op. cit., note 176.

¹⁷⁹ Copyright Act of 1976. 17 United States Code (1976).

¹⁸⁰ Cf. U. S. Copyright Office: *Statement of David O. Carson, General Counsel, United States Copyright Office before the Subcommittee on Courts, the Internet, and Intellectual Property, Committee on the Judiciary, and the Subcommittee on Commerce, Trade and Consumer Protection, Committee on Energy and Commerce 'Database and Collections of Information Misappropriation Act of 2003'* [online] September 23, 2003, <<http://www.copyright.gov/docs/regstat092303.html>>.

¹⁸¹ Cf. *Emerson v. Davies*, 8 F. Cas. 615, 619 (C. C. D. Mass. 1845).

¹⁸² *The Trademark Cases*, 100 U. S. 82, 94 (1879).

¹⁸³ Cf. *Bleistein v. Donaldson Lithographing Co.*, 188 U. S. 239 (1903).

¹⁸⁴ U. S. Constitution, art. I, sec. 8, cl. 8.

¹⁸⁵ V textu je užito slovo *science*, které se v tehdejších textech používalo ve významu *knowledge* – znalost.

že zajistí tvůrcům a vynálezům na určitou dobu výhradní právo k jejich dílům a vynálezům. Právě jmenovitý odkaz na *díla a vynálezy* je zde zásadní. Jak potvrdila soudní rozhodnutí z roku 1879, tzv. *Trademark Cases*¹⁸⁶, jedná se o *numerus clausus*. Kongres podle těchto rozhodnutí není zmocněn přijmout zákony v jiných oblastech autorského práva. Právě odkazy na rozpor této doložky s předkládanými návrhy na přijetí zvýšené právní ochrany databází se těmto staly osudnými.

Problematickým bodem při přijímání legislativy je rovněž nutný soulad nové legislativy s prvním dodatkem Ústavy USA, chránící svobodu slova. Jakékoli omezení toku a přenosu informací musí být vždy ošetřeno s nejvyšší citlivostí. Kongres tedy musí prokázat důležitý státní zájem a zároveň co nejméně omezit svobodu slova. Z názoru *Amerického úřadu pro autorské právo (United States Copyright Office)* rovněž vyplývá, že jakýkoli návrh legislativy na právní ochranu databází by měl obsahovat explicitní klauzuli, která stanoví, že jednotlivé informace samy o sobě chráněny nejsou.¹⁸⁷

13.1. *Status quo* právní ochrany poskytované databázím

Rovněž z pohledu současné legislativy jsou databáze chráněny jako kompilace (*compilation*). Zákon jí míní dílo vytvořené sběrem a shromážděním již dříve existujících materiálů nebo dat, které jsou vybrány, koordinovány, nebo uspořádány takovým způsobem, aby výsledné dílo jako celek konstituovalo původní autorské dílo.¹⁸⁸ Definice předpokládá prvek kreativity, resp. původnosti, obsažený ve výběru shromážděných dat/informací/materiálů. A právě o tuto klauzuli se nerozlučně opírá poskytovaná ochrana. Pokud databáze vykazuje nedostatek obsažené kreativity ve výběru či uspořádání obsahu, autorský zákon jí ochranu nepřiznává, bez ohledu na její rozsah a komplexnost. Z toho *a contrario* vyplývá, že neúplná databáze může v posuzování, zda se kvalifikuje na autorskopravní ochranu, obstát – předpokladem je prokázání dostatečného stupně kreativity. Tato měřítko představil již dříve diskutovaný precedens *Feist Publications, Inc. proti Rural Telephone Service Co. Inc.*

¹⁸⁶ 100 U. S. 82, 94 (1879).

¹⁸⁷ Cf. U. S. Copyright Office: *Report on Legal Protection of Databases*. [online] 1997, <<http://www.copyright.gov/reports/db4.pdf>>.

¹⁸⁸ Copyright Act, 17 U. S. Code sect. 101 a sect. 103.

Stávající přístup k ochraně kompilací v podstatě umožňuje uživatelům databází vytěžovat jejich obsah a dále jej zpracovávat do vlastních kompilací. Nedovolené je pouze zkopírování kompilace jako celku.

Mnoha kompilacím, jako například sportovním statistikám, ochrana poskytnutá není. Investoři přitom do jejich sestavení a soustavné aktualizace vkládají nemalé finanční prostředky, ale i čas. Legálně je tyto situace možno ošetřit v rámci smluvního práva. Strany si mohou vyhradit v podmínkách smlouvy hranice vytěžování a znovupoužití obsahu databáze, včetně případných sankcí. Tato možnost je v praxi často využívána hlavně u elektronických databází.

Současná legislativa poskytuje i možnost zajištění ochrany práv k databázím odvoláním se na jednu z doktrín práva *common law*, tzv. *misappropriation*.¹⁸⁹ V rámci ní může tvůrce databáze bránit ostatní soutěžitelům před vytěžením některých prvků databáze.¹⁹⁰

Další způsob ochrany obsahu databází nabízí angloamerické právo ve formě institutu zvaného *trespass*. Jeho kořeny lze vysledovat již ve středověkém deliktním právu (*law of torts*). Ten historicky zastřešoval situace přímé a násilné újmy způsobené osobě, jejímu majetku či půdě. V případě, že se jedná o *trespass* na movitém majetku (*trespass to chattels*), musí žalobce prokázat, že žalovaná strana úmyslně a bez svolení zasahovala do jeho zákonné držby movitého majetku. Podmínkou *sine qua non* je prokázání fyzického kontaktu žalované strany s movitým majetkem žalobce.

V případě ochrany elektronických databází je známý případ tzv. *elektronického trespassu* (*electronic trespass*), kdy soud v kauze *eBay, Inc. v. Bidder's Edge, Inc.*¹⁹¹ konstatoval, že elektronický přístup je možno chápat jako přímý fyzický kontakt na webové stránce, která je osobním majetkem (*private property*).

V této kauze žalovala společnost eBay společnost Bidder's Edge za to, že tato pomocí technického prostředku ve formě souboru „robot.txt“ prohlížela její aukční stránky za účelem sběru informací o nabízených produktech. Následně je publikovala na svých stránkách (stejně postupovala i v případě jiných aukčních stránek). Soud potvrdil, že se jedná o *trespass* do osobního movitého majetku eBay

¹⁸⁹ Ta byla v americkém soutěžním právu představena v rozsudku Nejvyššího soudu z roku 1918 ve věci *International News service v. Associated Press*, 248 U. S. 215.

¹⁹⁰ Cf. *NBA v. Motorola*, 105 F.3d 841, 2d Cir. 1997.

¹⁹¹ *eBay, Inc. v. Bidder's Edge, Inc.*, 100 F. Supp. 2d 1058 (N. D. Cal. 2000).

pod hlavičkou kalifornského práva. Soudní řízení však bylo zastaveno a obě společnosti se dohodly na mimosoudním vyrovnání.¹⁹²

Poslední zde zmiňovanou možnost ochrany obsahu databází poskytují prostředky technické. Významné jsou zvláště ve vztahu k elektronickým databázím. S jejich pomocí může tvůrce databáze povolit uživateli přístup jen k omezenému množství informací v rámci stanoveného časového limitu. Více ochrany pořizovatelům databází přinesl v tomto smyslu zákon *Digital Millenium Copyright Act of 1998* (DMCA)¹⁹³, jenž nezvykle formou samostatného zákona novelizoval a doplnil autorský zákon z roku 1976. Jeho přijetí bylo reakcí na nový technologický vývoj a rozvoj Internetu.

13.2. Legislativní návrhy obsahující právo *sui generis*

13.2.1. Database Investment and Intellectual Antipiracy Act of 1996

Krátce poté, co byla ochrana databází ukotvena v evropské Směrnici (přesněji více než dva měsíce po přijetí Směrnice), přišel dne 23. května 1996 tehdejší předseda podvýboru Kongresu zaměřující se na autorské právo (*Subcommittee on Courts and Intellectual Property*), republikánský kongresman Carlos Moorehead, s návrhem zákona *The Database Investment and Intellectual Antipiracy Act of 1996*.¹⁹⁴ Ten v podstatných rysech reflektoval jednak podobu evropské Směrnice na ochranu databází, jednak návrh USA předložený v témže roce Světové organizaci duševního vlastnictví (dále jen „WIPO“) – blíže o něm v samostatné kapitole.

Definice databáze zde předložená byla v podstatě identická s definicí obsaženou ve Směrnici.¹⁹⁵ Úprava práva *sui generis* zakazovala nedovolené vytěžení či zužitkování kvalitativně či kvantitativně podstatné části databáze.¹⁹⁶ Definici podstatné části neobsahoval; ta vyplývala *a contrario* z obsažené definice nepodstatné části.¹⁹⁷ Na rozdíl od Směrnice poskytoval delší ochrannou lhůtu, a to

¹⁹² Cf. F. Jennings, J. Yates (2009: 126-127).

¹⁹³ Pub. L. No. 105-304, 112 Stat. 2860 (Oct. 28, 1998).

¹⁹⁴ H. R. 3531, 104th Cong., 2d Sess. (1996).

¹⁹⁵ *ibid*, section 2.

¹⁹⁶ *ibid*, section 4(a)(1).

¹⁹⁷ *ibid*, section 2.

25 let.¹⁹⁸ Jak shrnuje navrhovanou úpravu M. J. Davison, její nedostatky v podstatě reflektovaly už dříve vytýkané chyby Směrnice, zvláště definici databáze a hyperprotektivní model ochrany. (Davison, 2003: 192)

Návrh zákona nijak neupravoval koncept amerického autorského práva, tzv. *Fair Use*¹⁹⁹. Proti tomu se postavily zejména akademická obec, vědecké organizace a knihovny.²⁰⁰ Obávaly se, že navrhovaný zákon v podstatě znesnadňuje přístup k informacím. Jako svůj argument proti přijetí návrhu označily rozpor návrhu zákona s tzv. doložkou duševního vlastnictví (*Copyright Clause*) Ústavy USA²⁰¹, obsahující restrikce Kongresu k přijímání zákonů v oblasti duševního vlastnictví. Sněmovní tisk H. R. 3531 byl následně stažen z programu jednání, aniž by o něm Sněmovna hlasovala. (Leščinský, 2003: 111)

V odezvě na nešťastný osud návrhu svolal americký Úřad autorského práva na jaře roku 1997 setkání zainteresovaných subjektů. Záměrem bylo otevřít kritickou diskuzi o směřování legislativního vývoje autorskoprávní ochrany databází v USA.²⁰² Přestože se přítomné strany shodly na potřebě podpory tvorby databází, na model právní ochrany, stejně jako na její délku, panovaly názory odlišné. V USA mezitím proběhly volby do Kongresu a na programu jednání Sněmovny reprezentantů se objevil nový, přepracovaný návrh zákonné úpravy.

13.2.2. Collections of Information Antipiracy Act of 1997

I tentokrát vzešel návrh zákona z Republikánské strany. Text s názvem *Collections of Information Antipiracy Act of 1997*²⁰³ předložil Sněmovně reprezentantů 9. října 1997 kongresman Howard Coble. Jeho podoba silně připomínala model předešlého návrhu s tím, že se snažil reflektovat některé z dříve vznesených námitek. Návrh se proto odklonil od oblasti práva autorského směrem k právu soutěžnímu a k doktríně *missappropriation*. S tím souvisí jedna z klíčových

¹⁹⁸ H. R. 3531, op. cit., note 194, section 6(a).

¹⁹⁹ Tato doktrína severoamerického autorského práva umožňuje uživatelům nakládat za určitých podmínek s dílem i bez souhlasu držitele autorských práv. V britské jurisdikci odpovídá tomuto konceptu tzv. fair trading.

²⁰⁰ Cf. National Research Council, *Bits of Power: Issues in Global Access to Scientific Data* (National Academy Press, Washington DC, 1997), str. 157-160.

²⁰¹ U. S. Const., art. I, sec. 8, cl. 8.

²⁰² Cf. U. S. Copyright Office: *Report on Legal Protection of Databases*. [online] 1997, <<http://www.copyright.gov/reports/db4.pdf>>.

²⁰³ H. R. 2652, 105th Cong. (1997).

změn co se formální stránky týče, a to odkaz na komerční doložku (*Commerce Clause*)²⁰⁴, nikoli tedy již na problematickou doložku duševního vlastnictví.

Nový návrh zákona zcela upustil od termínu databáze a nahradil jej spojením soubor informací (*collection of information*). Ten definoval jako informace, které byly sesbírány a uspořádány za účelem seskupení jednotlivých informací na jedno místo, nebo pomocí jednoho zdroje tak, aby byly přístupné uživatelům.²⁰⁵ Za informace byla podle dikce návrhu považována fakta, data, autorská díla nebo další nehmotné materiály, které mohou být sesbírány a uspořádány systematickým způsobem.²⁰⁶

Markantní rozdíl představovalo začlenění úpravy úředních databází jakožto databází nechráněných, a dále možnost volného užití databází pro vědecké účely za předem stanovených podmínek.²⁰⁷ Přesto se stále objevovaly kritické hlasy varující před možným ztíženým přístupem uživatelů k databázím. Změnu doznala i doba ochrany, zkrácená oproti předešlému návrhu na 15 let.²⁰⁸

Nadále však neutichaly opoziční hlasy z řad akademických a vzdělávacích organizací, knihoven, ale i některých pořizovatelů databází, které považovaly stávající stupeň ochrany za adekvátní. Odvolávaly se, mimo jiné, na instituty autorského a soutěžního práva, ale i na technické možnosti databází, kterými může tvůrce databáze ovlivnit jednání jejich uživatelů.

Sněmovna reprezentantů zákon dne 19. května 1998 přijala a postoupila jej, jako přidruženou součást připravované rozsáhlé novely autorského zákona, *Digital Millenium Copyright Act (1998)*, Senátu. Ten ho však z návrhu DMCA opět vydělil a dále jej neprojednával.

V průběhu 104. zasedání Kongresu se Sněmovna reprezentantů zabývala rovnou dvěma, zcela odlišnými verzemi návrhů zákonů na rozšíření právní ochrany poskytované databázím. První z nich více pamatoval na pořizovatele databází, zatímco druhý se orientoval na jejich uživatele.

²⁰⁴ U. S. Const., art. I, sec. 8, cl. 3.

²⁰⁵ H. R. 2652, 105th Cong. (1997), section 1201.

²⁰⁶ *ibid*, section 1201.

²⁰⁷ *ibid*, section 1205.

²⁰⁸ *ibid*, section 1208(c).

13.2.3. Collection of Information Antipiracy Act of 1999

Prvním ze dvou tisků, s názvem *Collection of Information Antipiracy Act of 1999*²⁰⁹, se Sněmovna lordů zabývala 19. ledna 1999. Jeho předkladatelem byl opět Howard Coble. Tímto krokem navázal na svůj předešlý neúspěšný pokus o prosazení *sui generis* práva do americké legislativy. Není tedy divu, že jeho návrh byl téměř identický s předchozí verzí H. R. 2652.

Kolekci informací návrh zákona definoval jako informace, které byly sesbírány za účelem spojení jednotlivých informací dohromady na jedno místo nebo skrze jediný zdroj, aby tak byly přístupné jejich uživatelům (§ 1401 odst. 1). Pojmem informace zákon rozuměl fakta, data, autorská díla nebo jiný nehmotný materiál způsobilý k sesbírání a systematickému uspořádání (§ 1401 odst. 2).

Návrh zakazoval uživateli databáze zpřístupnit jiným podstatnou část obsahu kolekce informací, kterou sesbírala, uspořádala a udržuje osoba, jež do těchto činností vložila podstatné finanční nebo jiné zdroje, čímž by jí byla způsobena škoda na jejích existujících, primárních nebo potencionálních trzích (§ 1402). Za cíl ochrany lze pak označit investice vložené do databáze. Poskytovaná ochrana činila 15 let (§ 1408 písm. c). Zákon rovněž obsahoval definici podstatného trhu (§ 1401 odst. 3). Případné porušení práva mělo být řešeno soukromoprávní žalobou (§ 1406).

Kritici tohoto návrhu upozorňovali, že jádro ochrany jde za hranici opatření proti pirátskému kopírování obsahu databáze. Podle nich znesnadňuje, ne-li zabraňuje, legitimní znovuvyužití obsahu databáze. Za problematické bylo chápáno nejednoznačné pojetí podstatné části (*substantial part*).²¹⁰

Dalším slabým místem bylo rovněž exkluzivní právo ochrany poskytované pořizovatelům jedinečných databází z pohledu typu informací (*sole source databases*) – tedy databází, jejichž informace není z různých důvodů možno nezávisle dohledat na jiných místech.

Návrh zákona ve Sněmovně prošel Výborem pro soudnictví (*House Committee on the Judiciary*), tedy jakousi vstupní branou, určující, zda se textem bude Sněmovna dále zabývat. Návrh přijat nebyl.

Také v případě návrhu H. R. 354 mu jeho oponenti vytýkali neústavnost pro rozpor s doložkou duševního vlastnictví. Jak k této problematice dodává Leščinský:

²⁰⁹ H. R. 354, 106th Cong. (1999).

²¹⁰ Cf. J. Band, M. Kono, *The Database Protection Debate in the United States*. [online] (13. ledna 2000) <<http://www.policybandwidth.com/doc/JBand-DatabaseProtectionDebate.pdf>>.

„Pokud by se měl realizovat model exkluzivního práva k databázím, musela by být dotyčná úprava přijata na základě ústavní doložky duševního vlastnictví, následkem toho by musela tvorbu informací více podporovat než omezovat a výlučná oprávnění poskytovat jen těm, kteří originálním způsobem přispívají ke společenskému prospěchu.“ (Leščinský, 2003: 120) Právě z tohoto je patrná velmi problematická možnost přijetí ochrany nepůvodních databází, jakou poskytuje EU.²¹¹

Jak argumentuje J. Lipton, tři předešlé návrhy úpravy byly postaveny příliš úzce na sepětí s tradičním autorskoprávním modelem²¹², a v důsledku toho přebíraly základní kostru jeden od druhého. Výjimku v tomto historickém řetězci legislativních návrhů a jejich pozměňovacích textů představil až čtvrtý návrh zákona s názvem *Consumer and Investor Access to Information Act of 1999*²¹³. Ten, na rozdíl od předešlých úprav, nenavrhoval vytvoření práv majetkového charakteru v ochraně informací. (Lipton, 2003: 141)

13.2.4. Consumer and Investor Access to Information Act of 1999

S návrhem zákona *Consumer and Investor Access to Information Act of 1999* přišel 19. května 1999 tým kongresmanů pod vedením Tima Blileyho. Jádro ochrany bylo nastaveno úžeji než v předchozím návrhu a vycházelo ze soutěžního práva. Právě fakt, že zákon neměl směřovat ke komplexní ochraně databází, ale měl pokrývat pouze vztahy mezi soutěžiteli a specifickou úpravu nakládání s elektronickými databázemi, setkal se s větší podporou a odezvou u mnoha dřívějších oponentů zvýšení právní ochrany databází.

Zatímco návrh H. R. 354 stále používal terminologické označení kolekce informací, tento návrh už operoval termínem databáze. Definoval ji jako kolekci jednotlivých, oddělených informací, které byly sesbírány a uspořádány na jediném místě nebo takovým způsobem, aby byly přístupné skrze jediný zdroj, a to za pomoci investice podstatných peněžních nebo jiných zdrojů, za účelem poskytnutí přístupu k těmto jednotlivým informacím uživatelům databáze (§ 101). Z této formulace je patrná podobnost s definicí kolekce informací v H. R. 354. Zde však byly z ochrany

²¹¹ Vedle této možnosti existuje rovněž způsob ochrany založený na institutech soutěžního práva, tzv. konceptu *misappropriation*, o němž bylo v textu pojednáno. Jeho hranice jsou však rovněž jasně vytyčené a nesmí přesáhnout úpravu vztahů mezi soutěžiteli – nikoli tedy mezi pořizovateli databází a jejich uživateli.

²¹² S tímto názorem je možno polemizovat ve prospěch rysů soutěžního práva, např. u H. R. 354.

²¹³ H. R. 1858, 106th Cong. (1999).

výslovně vyloučeny některé typy databází, jako např. vládní databáze, databáze vztažené k internetové komunikaci, seznamy předplatitelů informací (§ 104).

Jádro ochrany se zaměřilo na parazitické kopírování, distribuci a další prodej celého, identického, obsahu databáze, tedy jejího zneužití. Zároveň však povolovalo opětovné použití jejího obsahu pro tvorbu vlastní, novátorské databáze za předpokladu, že se od originálu podstatně lišila. V porovnání s návrhem H. R. 354 (předložen pouze o několik měsíců dříve) se tento více zaměřil na poskytovatele online služeb. Současně pamatoval na volné užití databáze (§ 103). To bylo povoleno pro účely zpravodajské, vědecké, vzdělávací a výzkumné.

Soutěžitelé, kteří by se cítili zkráceni na svých právech jinými soutěžiteli, se mohli ochrany domáhat před Federální komisí pro obchod (*Federal Trade Commission*), jakožto orgánem ochrany hospodářské soutěže, nikoli tedy před soudem (§ 107).

Návrh H. R. 1858 prošel v souladu s tradičním postupem přijímání federálních zákonů *Výborem pro obchod (House Committee on Commerce)*. V průběhu června 1999 byl představen jeho dvěma podvýborům – telekomunikačnímu a finančnímu (*House Telecommunications Subcommittee* a *House Finance Subcommittee*). Ty poukázaly na rozdílné přístupy k ochraně předkládané v obou návrzích. Jejich předkladatelé byli vyzváni, aby ohledně modelu ochrany a vytvoření jediného textu dospěli ke konsenzu. K tomu již během 106. zasedání Kongresu nedošlo.

Jak bylo rozhodnuto s nástupem 107. zasedání Kongresu, debata o zvýšení právní ochrany databází by měla pokračovat. Jak sněmovní Výbor pro soudnictví, tak i Výbor pro obchod diskutovaly od března 2001 do října 2002 o textech návrhů z roku 1999. Tehdy předsedové obou výborů v dopise shrnuli názorové posuny směrem ke konsenzu, ale zároveň požádali, aby bylo časové období pro diskuzi rozšířeno a mohlo pokračovat i během 108. zasedání Kongresu. V květnu 2003 představily výbory společný návrh zákonné úpravy, který tímto započal svůj další koloběh ve Sněmovně reprezentantů. Během něho došlo k dalším změnám textu.

13.2.5. Database and Collections of Information Misappropriation Act

Legislativní návrh *Database and Collections of Information Misappropriation Act*²¹⁴ se na programu jednání Sněmovny reprezentantů objevil až 8. října 2003. Předkladatelem byl i v tomto případě neúnavný zastánce zvýšené ochrany databází, kongresman Howard Coble, spolu s několika svými kolegy. I tento návrh pocházel z odvětví soutěžního práva.

Definici obou, kompilace i databáze, poskytuje ustanovení § 2. Definice kompilace se neodlišuje od té, jež je obsažená v platném autorském zákoně.²¹⁵ Definice databáze je opětovně pojata velmi široce. Pod pojmem databáze míní zákonodárce soubor rozsáhlého množství jednotlivých informací, jenž je vytvořen za tím účelem, aby se informace nacházely na jednom místě a byly odtud přístupné uživatelům (§ 2 odst. 3). Vyjmenovány jsou i databáze, které jsou z ochrany vyjmuty (§ 2 odst. 4).

Jádro ochrany vytyčuje ustanovení § 3, podle něhož by měla být autorskoprávní ochrana poskytovaná databázím rozšířena i o ty, jejichž obsah by se za jiných podmínek na autorskoprávní ochranu nekvalifikoval. Jinak řečeno, ochrana by se poskytovala i dosud nechráněným kolekcím informací, tedy databázím.

Návrh také obsahoval seznam volného užití databází, mimo jiné pro účely zpravodajské, neziskové vědecké a výzkumné, ale nově také hyperlinek (§ 4). Vymáhání práva se mělo uskutečňovat prostřednictvím občanskoprávní žaloby (§ 7).

Návrh se při své legislativní cestě orgány Sněmovny reprezentantů dostal také ke schválení na stůl Výboru pro energetiku a obchod (*Energy and Commerce Committee*). Ten se rozhodl text raději dále nepozměňovat a představil zcela nový návrh H. R. 3872.

13.2.6. Consumer Access to Information Act of 2004

Dosud posledním návrhem zákona na právní ochranu databází se Sněmovna reprezentantů začala zabývat v roce 2004. Skupina kongresmanů předložila text zákona *Consumer Access to Information Act of 2004*.²¹⁶ Jednalo se o velmi okleštěnou verzi návrhu, zabývající se zneužitím databáze (*misappropriation of database*),

²¹⁴ H. R. 3261, 108th Cong.(2003).

²¹⁵ Copyright Act, 17 U. S. Code sect. 101.

²¹⁶ H. R. 3872, 108th Cong. (2004).

Jádro ochrany nalezneme v ustanovení § 2 písm. a). Za zneužití databáze je považována nekalá metoda nebo klamavý čin, popřípadě nekalé praktiky v obchodu v souladu s ustanovením § 5 písm. a) zákona o federální obchodní komisi²¹⁷. Za zneužití databáze pokládá zákonodárce následující situace:

- (i) kdy první osoba vytvoří kolekci informací ve formě databáze, do níž vloží nějaké náklady;
- (ii) hodnota informací úzce souvisí s nároky kladenými na čas při jejich sběru a uspořádání;
- (iii) další osoba zdarma využije tyto informace na náklady první osoby;
- (iv) druhá osoba, která získává informace za účelem přímé soutěže s produktem nebo službami první osoby;
- (v) počínání druhé osoby sníží tímto možný stimul v tvorbě produktu nebo služby první osoby, a to tak, že jeho existence nebo kvalita budou podstatně ohroženy.²¹⁸

Jak vyplývá z důvodové zprávy k tomuto návrhu zákona, poskytnutá ochrana databází tedy měla být uskutečněna tím, že bude chránit důležitý přístup k faktickým informacím. S případným zneužitím databáze se měly strany obracet na Federální komisi pro obchod. Návrh zákona však Sněmovna během svého 108. zasedání neprojednávala. Žádná další verze zatím ve Sněmovně reprezentantů nastolena nebyla.

²¹⁷ Federal Trade Commission Act 15 U. S. Code 45(a)(1).

²¹⁸ Tento kvalitativní, pětibodový test pro určení, zda se jedná o zneužití databáze, vycházel z případu *NBA v. Motorola*, 105 F.3d 841, 2d Cir. 1997.

14. MEZINÁRODNÍ ASPEKTY OCHRANY DATABÁZÍ

Česká republika přistoupila k většině mezinárodních smluv z oblasti práv duševního vlastnictví – některé z nich budou v souvislosti s právní ochranou databáze zmíněny. Vztah mezinárodního a vnitrostátního práva upravuje čl. 10 Ústavy České republiky, podle něhož jsou mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament ČR souhlas a jimiž je ČR vázána, součástí českého právního řádu. Stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

Ochranu databází můžeme, v různé formě, najít prakticky v každé zemi. Svůj podíl na tom prokazatelně má mezinárodněprávní regulace autorského práva. V 90. letech 20. století se stala autorskoprávní ochrana databází zmiňovaným tématem (po prvotní iniciativě v podobě evropské Směrnice byla tato otázka otevřena i na konferenci WIPO v Ženevě – bohužel neúspěšně). Úprava ochrany databází v mezinárodních smlouvách je dále reflektována v národních úpravách, včetně zmíněné komunitární úpravy a ochrany databází ve Spojených státech amerických – ale nejen v nich.

Z mezinárodněprávního pohledu se konkrétně *soubory děl* nebo *kompilacemi* (mají následně dopad na ochranu databází) zabývají tři klíčové smlouvy: Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl²¹⁹, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále jen „TRIPS“)²²⁰ a Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (dále jen „WCT“)²²¹

²¹⁹ Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne 20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 (viz vyhláška č. 133/1980 Sb.) ve znění změny ze dne 28. září 1979 (viz vyhláška č. 19/1985 Sb.).

²²⁰ Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights, která tvoří jednu z příloh Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), publikované pod sdělením č. 191/1995 Sb.

²²¹ WIPO Copyright Treaty, přijatá v Ženevě 20. prosince 1996 (viz sdělení č. 33/2002 Sb. m. s.).

14.1. Bernská úmluva

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl (dále jen „Bernská úmluva“) představuje základ mezinárodněprávní ochrany na poli autorského práva. Česká republika (resp. Československo) k ní přistoupila v roce 1921; revidovanou verzí z Paříže je pak vázána od 11. dubna 1980. Bernská úmluva poskytuje podle čl. 2 odst. 5 ochranu pouze těm formám databází, jakými jsou sborníky literárních nebo uměleckých děl (např. encyklopediím a antologiím), které jsou způsobem výběru a uspořádáním obsahu duševními výtvoři a jsou samostatně chráněny bez újmy autorského práva ke každému z děl, jež tvoří části takovýchto sborníků. Jedná se tedy pouze o úzce zaměřenou ochranu originálních souborů děl – originálních databází.

14.2. TRIPS

Ochrana databází byla dále v roce 1995, oproti Bernské úmluvě, věcně rozšířena v *Dohodě o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví* (TRIPS)²²², konkrétně v čl. 10 zakotvujícím ochranu počítačových programů a sestavování údajů. V duchu čl. 10 odst. 2 se ochrana vztahuje na sestavování údajů nebo jiných materiálů (schopné zpracování počítačem nebo v jiné formě), které buď z důvodu výběru nebo uspořádání jejich obsahu představují duševní výtvor. Tato ochrana se nevztahuje na samotné údaje nebo materiály. Není tedy na újmu autorskému právu, spočívajícímu v samotných údajích nebo materiálech. Tímto článkem jsou chráněny jakékoli soubory dat, za podmínky existence duševní tvorby, spočívající ve výběru nebo uspořádání obsahu databáze. Z dikce ustanovení čl. 10 odst. 2 vyplývá, že ochrana se vztahuje rovněž na elektronické databáze.

²²² Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual properte (TRIPS) (publikováno pod sdělením č. 191/1995 Sb., Sdělení ministerstva zahraničních věcí o sjednání dohody o zřízení Světové obchodní organizace).

14.3. Návrh WIPO

Jak je z výše popsaného stavu patrné, žádná ze smluv neposkytuje ochranu podobnou americkému konceptu *sweat of the brow*. Možnou mezinárodní ochranou *sui generis* práva k databázím nalezneme převážně jen ve státech EU²²³. Od roku 1996 se právem *sui generis* zabývala také WIPO.²²⁴

Otevření problému právní ochrany nepůvodních databází iniciovalo v únoru 1996 nejprve ES, následované v květnu téhož roku Spojenými státy americkými (jak ES, tak USA podaly své vlastní, obdobné návrhy). Tzv. Výbor expertů doporučil svolat na prosinec 1996 do Ženevy diplomatickou konferenci WIPO. Právě na ní byl delegátům představen problém *sui generis* ochrany databází. Vedle toho se konference rovněž zaměřila na další autorskoprávní otázky.

Zatímco otázka úpravy právní ochrany nepůvodních databází zůstala v prosinci 1996 na diplomatické konferenci WIPO v Ženevě nedořešena, dva zásadní dokumenty z oblasti autorského práva zde delegáti přijali. Jedním z nich, a pro téma této práce významným, je už dříve zmiňovaná *Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (WCT)*²²⁵. Delegáti na konferenci rovněž učinili v historii WIPO do té doby nevídaný úkon – téměř jednomyslně (s jedinou výjimkou) přijali několik prohlášení o interpretaci různých ustanovení uzavřených smluv.

Problematikou databází se zabýval dokument s názvem *Základní návrh zásadních ustanovení úmluvy o duševním vlastnictví ve vztahu k databázím*²²⁶. Vycházel z návrhu textu připraveného předsedou Výboru expertů WIPO několik

²²³ Úpravu obdobnou k evropské *sui generis* ochraně databází obsahuje rovněž mexická jurisdikce (cf. Ley Federal del Derecho de Autor 1996, art. 108).

²²⁴ WIPO byla založena Úmluvou o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsanou ve Stockholmu 14. července 1967, změněná dne 2. října 1979 (vyhl. č. 69/1975 Sb. ve znění vyhl. č. 80/1985 Sb.). Hlavním mandátem WIPO je celosvětová podpora ochrany práv duševního vlastnictví. Československo a následně Česká republika je jejím členem od 22. července 1970.

²²⁵ WIPO Copyright Treaty (sdělení č. 33/2002 Sb. m. s., Sdělení ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském); druhým přijatým dokumentem byla Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech – WIPO Performances and Phonograms Treaty, WPPT (sdělení č. 48/2002 Sb. m. s., Sdělení ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech) – ta však s tématem této práce přímo nesouvisí. Obě smlouvy byly v Ženevě přijaty dne 20. prosince 1996 jako odezva na novou informační společnost, reflektující nástup nových médií a s nimi spojené digitalizace.

²²⁶ WIPO. Basic Proposal for the Substantive Provisions of the Treaty on Intellectual Property in Respect of Databases to be considered by the Diplomatic Conference on Copyright and Neighbouring Rights Questions, Geneva, December 1996, CRNR/DC/6.

měsíců před samotnou konferencí. WIPO návrh zveřejnilo v září 1996, aby se s ním mohli účastníci konference předem seznámit (tento postup se týkal všech tří klíčových smluv projednávaných na konferenci).

Návrh našel svoji inspiraci především v evropské Směrnici, jež byla krátce předtím přijata. Paralelně v té době se do amerického Kongresu dostal návrh zákona na ochranu databází (nutno však podtrhnout, že i ten do značné míry vycházel z díkce Směrnice – blíže o něm bylo pojednáno výše). Jeho rysy jsou v návrhu WIPO patrné.

Poměrně široce pojatou definici databáze nalezneme v čl. 2 odst. 1 návrhu úmluvy. Pojem databáze zde zastřešuje soubory děl literárních, hudebních a audiovizuálních, nebo jiných druhů děl a souborů textů, zvuků, obrázků, čísel, údajů a dat. Ochrana se měla vztahovat rovněž na databáze elektronické, nebo jinými prostředky přístupné.

Chráněny měly být ty databáze, jež představovaly podstatnou investici (čl. 1 odst. 1) vloženou do sběru materiálu, jejich obsahu, následného ověření, organizaci a prezentaci. Definici podstatné investice nabízí čl. 2 odst. 4. Investice může být jak kvalitativní, tak kvantitativní a sestávat z lidských, finančních, technických nebo jiných zdrojů určených ke sběru, shromáždění, ověření, organizaci a prezentaci obsahu databáze. Navrhovaná délka ochrany byla 15, resp. 25 let (čl. 8 odst. 1).

„Návrhu úmluvy se na diplomatické konferenci nedostalo detailnějšího uvážení, a to vzhledem k hojně opozici, především z rozvojových zemí.“ (Davison, 2008: 226) Namísto toho došli účastníci konference pouze ke shodě, že se budou tématem ochrany databází dále zabývat.²²⁷ Nutno však podotknout, že se od návrhu v určitý moment distancovala rovněž delegace ze Spojených států amerických. Stalo se tak pod vlivem postojů opozice k ochraně databází na domácí politické scéně.²²⁸ Právě jejich podpora byla pro prosazení dokumentu vnímána jako klíčová.

Jediným hmotným výsledkem k právní ochraně databází tak bylo pouze doporučení WIPO²²⁹, v němž byly databáze identifikovány jako „rozhodující prvek v rozvoji globální informační infrastruktury“. Text dále uváděl doporučující stanovisko členských států, podle něhož měla být v prvním kvartálu roku 1997 svolána mimořádná schůzka vedoucích orgánů WIPO. Právě na ní se mělo rozhodnout

²²⁷ WIPO Press Release, Geneva, 20 December 1996.

²²⁸ Cf. Colston (2001).

²²⁹ Recommendation Concerning Databases adopted by the Diplomatic Conference on 20 December 20 1996. CRNR/WC/100, December 23, 1996, WIPO.

o dalším časovém rozvrhu přípravných prací na Smlouvě o duševním vlastnictví ve vztahu k databázím.

Vedoucí orgány WIPO na svém setkání v březnu 1997 rozhodly o svolání tzv. informační schůzky na téma právní ochrany databází, s důrazem na ochranu nepůvodních databází, na něž se nevztahuje klasická autorskoprávní ochrana. Vyspělé země tento krok úspěšně kritizovaly jako zpátečnický, s poukazem, že debata již byla otevřena na diplomatické konferenci, takže není důvod pro setkání na nižší úrovni.

Další kolo diskuze bylo nakonec otevřeno na diplomatické konferenci WIPO v září 1997 v Ženevě. Očekávala se detailnější a hlubší debata na dané téma, která se však nekonala. Členské státy se zde sice otázkou právní ochrany databází zabývaly, debata však byla spíše povrchní, sumarizující závěry z předešlé konference. Návrh společného textu ochrany nepřipravily. Jistě k tomu přispěly i písemné zprávy např. od Světové meteorologické organizace (*World Meteorological Organization – WMO*) nebo Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (*United Nations Educational Scientific and Cultural Organization – UNESCO*). Obě organizace ve svých zprávách vyslovily obavu, že připravovaný návrh ochrany nepůvodních databází via *sui generis* právo bude mít nepříznivé dopady na volný tok vědeckých informací.²³⁰

Z podnětu Stálého výboru pro právo autorské a práva související (SCCR) nechal v roce 2002 sekretariát WIPO zpracovat šest studií o ekonomickém dopadu mezinárodní ochrany databází v rozvojových a transformujících se zemích²³¹ a připravil shrnující text o stávající legislativě v oblasti právní ochrany databází. O rok později rozhodl SCCR, s odvoláním na limitovaný vývoj v diskuzi o právní ochraně databází, že se k tématu vrátí až na svém červnovém zasedání v roce 2004.

²³⁰ DB/IM/4 (September 4, 1997) Observations submitted by the World Meteorological Organization (WMO); DB/IM/5 (September 15, 1997) Observations presented by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).

²³¹ Více k této problematice v pěti zprávách zaměřených na potencionální dopad ochrany databází v rozvojových zemích, které byly v dubnu 2002 předloženy expertnímu orgánu WIPO, konkrétně Stálému výboru pro autorské právo a práva související (*Standing Committee on Copyright and Related Rights – SCCR*). Jednalo se o následující zprávy: Y. Braunstein (2002) *Economic Impact of database Protection in Developing Countries and Countries in Transition*, Geneva: WIPO, SCCR 7/2; S. El-Kassas (2002) *Study on the Protection of Unoriginal Databases*, Geneva: WIPO, SCCR 7/3; T. Riis (2002) *Economic Impact of the Protection of Unoriginal Databases in Developing Countries and Countries in Transition*, Geneva: WIPO, SCCR 7/4; P. Vandrevala (2002) *A Study on the Impact of Protection of Unoriginal Databases on Developing Countries: Indian Experience*, Geneva: WIPO, SCCR 7/5; S. Zheng (2002) *The Economic Impact of the Protection of Databases in China*, Geneva: WIPO, SCCR 7/6.

K žádnému konkrétnímu závěru zde však nedošlo. Jak vyplývalo z tiskové zprávy²³², SCCR se nadále domnívalo, že ochrana nepůvodních databází (jmenovitě telefonních seznamů), které nejsou dostatečně původní, aby se kvalifikovaly na autorskoprávní ochranu, si zaslouží ochranu vzhledem k podstatným investicím vynaloženým na jejich tvorbu a uchovávání. Výbor se proto rozhodl, že se bude této otázce dále věnovat v druhé polovině roku 2005. Slibu sice dostal zařazením problematiky na agendu svého setkání v listopadu 2005 v Ženevě, opět však k žádnému závěru nedospěl.²³³ Poté SCCR rozhodl, že se k této tématice bude vracet pouze na výslovné přání vznesené členskými státy. Přestože WIPO plány na právní regulaci nepůvodních databází nikdy neodvolalo, úmluva dosud přijata nebyla.

14.4. WCT

Mezinárodní úmluvu WCT lze chápat jako zvláštní dohodu ve smyslu čl. 20 Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl ve vztahu ke Smluvním stranám, kterými jsou státy Unie zřízené touto Úmluvou. Jakkoli jsou oba dokumenty formálně nezávislé (státy mohou přistoupit jak k oběma, tak jen k některému z nich), WCT v textu (čl. 1) přímo vytyčuje svůj vztah k Bernské úmluvě. V čl. 1 odkazuje na články 1-21 a na Přílohu Bernské úmluvy, kterým smluvní strany WCT musí vyhovět (obdobně je tomu v případě TRIPS).

Obdobná ochrana, jaká je databázím zaručena v čl. 10 odst. 2 TRIPS, je zde upravena v čl. 5, zabývající se konkrétně ochranou *souboru údajů (databází)*²³⁴. Chráněny jsou soubory údajů nebo jiných prvků v jakékoli formě (tedy včetně elektronické), které představují způsobem výběru nebo uspořádáním svého obsahu duševní výtvoř. Tato ochrana se nerozšiřuje na údaje nebo prvky samotné a není na újmu žádného autorského práva existujícího k údajům nebo prvkům v souboru obsaženým.

²³² WIPO: Press Release 386/2004, Geneva, June 10, 2004.

²³³ WIPO: Press Release 431/2005, Geneva, November 24, 2005.

²³⁴ Tento název uvádí český překlad smlouvy (cf. sdělení č. 33/2002 Sb. m. s.), zatímco anglický text obsahuje slovo *compilation* – „Compilations of data (databases)“. Označení *compilation* přitom nahradilo termín *collection* (collection), s nímž operovaly původní úpravy.

Dne 20. prosince 1996 byl na konferenci v Ženevě přijat dokument *Společná prohlášení ke smlouvě SODV o právu autorském*.²³⁵ Sbírka mezinárodních Smluv používá místo originální zkratky WIPO český ekvivalent v podobě SODV (Světová organizace duševního vlastnictví). V ustanovení čl. 5 se v něm uvádí, že rozsah ochrany souboru údajů (databází) podle čl. 5 WCT ve spojení s čl. 2 je shodný s čl. 2 Bernské úmluvy a stejný s příslušnými ustanoveními Dohody o TRIPS.

²³⁵ Agreed Statements Concerning the WIPO Copyright Treaty adopted by the Diplomatic Conference on December 20, 1996. Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském ze dne 20. prosince 1996 (cf. sdělení č. 33/2002 Sb. m. s.).

15. ZÁVĚR

„Věk počítačů představuje svůj korelát – databáze.
Mnoho objektů nových médií nevypráví příběhy;
nemají začátek, ani konec; nemají vývoj...
Místo toho jsou sbírkami individuálních jednotek,
kde každá z nich se vykazuje rovnocennou signifikantností...“
(Manovich, 2007: 39)

Záměrem této práce bylo poskytnout vhled do problematiky autorskoprávní ochrany databází. Jak bylo napříč předloženým textem patrné, databáze ve věku informační společnosti získaly na své důležitosti. Překračují hranice průmyslových odvětví. Stávají se nepostradatelnou komoditou. Tím spíše chtějí ti, kteří do nich investují čas, úsilí, ale hlavně mnohdy nezanedbatelné finanční prostředky, ochránit svá díla před neoprávněnou extrakcí a/nebo reutilizací celé nebo podstatné části obsahu databáze, jež by následně zabránily návratnosti vložených investic. Právě nové mezinárodní digitální prostředí se všemi možnostmi, které nabízí, se nepochybně stalo výzvou pro národní úpravy práv duševního vlastnictví, právní ochranu databází nevyjímaje.

Lze říci, že hodnota databází je nezávislá na hodnotě jednotlivých dat, z nichž jsou složeny. Co činí databáze cennými, je samotné uspořádání, uchovávání a snadné vyhledávání požadovaných informací – nikoli zjištěná souhrnná cena informací jako celku. Kromě toho představují velmi užitečný prostředek pro přehledné uchovávání značného množství dat. Není divu, že otázka vhodné legislativy k právní ochraně databází opakovaně zaznívá z odborných právnických kruhů zemí Evropské unie, ale i například Spojených států amerických, již od 90. let 20. století – zvláště v souvislosti s nástupem a následně signifikantním nárůstem elektronických databází.

Informační společnost s sebou v důsledku digitalizace jistě přinesla řadu nesporných výhod: ocitli jsme se ve věku snadného získávání a rozšiřování informací. Databáze v tomto světle představují postmoderní, resp. postindustriální prostředek komunikace. (Poster, 1990: 97) O to více vyvstala poptávka investorů po právní jistotě komerčně hodnotných databází, jež souvisí s ochranou před neoprávněným zásahem do jejich autorských práv. Zatímco tradiční autorskoprávní

ochrana některé aspekty databází pokrývala, obsah databáze *per se* jí chráněn nebyl. Autorské právo tak mohlo ještě poskytovat dostatečnou ochranu tradičním formám neelektronických/analogových databází, nereflektovalo však již technologické možnosti jejich elektronických forem.

Evropská unie představila světu tzv. zvláštní právo pořizovatele databáze – právo *sui generis*, stojící samostatně vedle potenciální souběžné ochrany autorskoprávní. Legislativně jej ukotvila ve směrnici č. 96/9/ES Evropského parlamentu a Rady z 11. března 1996, o právní ochraně databází (její text je součástí přílohy). Tradiční autorské právo získalo koncepcí *sui generis* novou dimenzi. Rozšířilo okruh databází, jimž do té doby poskytovalo ochranu, i o ty, které nejsou vlastním duševním výtvorem autora. Cílem stávající úpravy je zajistit ochranu potenciálnímu hospodářskému zhodnocení vkladu, vynaloženému pořizovatelem na vytvoření, ověření nebo prezentaci obsahu databáze.

Ve Spojených státech amerických zatím, jak uvedeno v práci, o vhodné formě ochrany databází vedou už druhé desetiletí rozsáhlé debaty, přerušené několika verzemi návrhů zákonů o právní ochraně databází. Oponenti úpravy zvláštního práva pořizovatele databáze se domnívají, že se jedná o neopodstatněnou úpravu, jejíž efekt nelze dokázat. Současně poukazují na dostatečnou ochranu, poskytovanou právě autorským právem, event. právem soutěžním nebo doktrínou *missappropriation*.

Hlasy proti *sui generis* ochraně se od prvního návrhu Směrnice ozývaly také na půdě Evropského společenství. Znovu zesílily po první publikované evaluaci Směrnice. Tato nakonec nepřinesla dlouho očekávané hmatatelné výsledky o propojení *sui generis* ochrany databáze s ochranou investic do nich vložených, resp. se zvýšením koeficientu produkce databází. Současně nevyvrátila hyperprotektivní povahu práva *sui generis*, která je často tématem kritiky.

Předkládaná práce si vytkla za cíl vydat se po historických stopách právního ukotvení zvláštního práva pořizovatele databáze v širším kontextu evropské úpravy právní ochrany databází. Tento výklad byl následně ilustrován na příkladu dvou členských států Evropské unie – České republiky a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, s poukazy na jejich specifickou transpozici směrnice č. 96/9/ES, o právní ochraně databází. Stranou pozornosti nezůstalo uchopení problematiky před přijetím Směrnice.

Dvě případové studie z oblasti evropské provenience doplnila třetí, zabývající se právní ochranou databází v jurisdikci Spojených států amerických. Výběr těchto

zemí nebyl nahodilý. Reflektuje nejen stávající situaci na světovém trhu s databázemi z hlediska proporčního (největší podíl na něm zaujímají právě Spojené státy americké a Evropská unie), ale i dosavadní autorčin předmět zájmu, utvářený, mimo jiné, univerzitními studijními pobyty.

Konečně, zvolený trojlístek zemí rovněž odráží rozdílné historické přístupy k autorskému právu. Na straně jedné se setkáváme s *common law* pojetím autorského práva coby ekonomického a společenského práva, doplněného doktrínou *sweat of the brow*; na straně druhé stojí autorské právo z pohledu kontinentálního práva, opírající se o původně francouzský koncept *droit d'auteur*, jež zakotvilo mimo jiné dualistické pojetí autorských práv.

Odhadnout další vývoj v oblasti právní ochrany databází je v tuto chvíli nadlidský úkon. Možnosti dalšího směřování úpravy v Evropské unii byly nastíněny již v roce 2005, v první evaluaci směrnice o právní ochraně databází. Komise tehdy nastínila komplexní rozptyl možností od zachování *statu quo*, přes modifikaci práva *sui generis* až po jeho úplné zrušení, popřípadě zrušení celého znění Směrnice. Současně vyzvala zainteresované subjekty, aby se k předloženým návrhům vyjádřily a přislíbila, že okomentované výsledky následně publikuje – dosud tak neučinila.

Vedle toho zatím nedošlo ani k vydání druhé evaluace Směrnice, jak tato ve svém znění předpokládá. Jako nejpravděpodobnější scénář se tedy jeví, že právě ta by mohla přinést odpověď na *de lege ferenda* směřování evropské úpravy. Pokud zpráva Evropské komise nepřinese pozitivní výsledky ekonomického dopadu *sui generis* práva na evropské pořizovatele databází, je možné očekávat zrušení této specifické úpravy.

Další krok EU z povzdálí sledují také Spojené státy americké. V Kongresu zatím menšina nadšených přívrženců *sui generis* práva pozastavila debatu o prohloubení právní ochrany databází (není bez zajímavosti, že nepopíratelný vliv na prozatímní přerušení řetězce předkládaných návrhů lze spatřovat i v publikaci evaluace Směrnice). Podle majoritního názoru se poskytovaná ochrana podle stávajících ustanovení autorského práva jeví jako dostatečná. V porovnání s hyperprotektivní formou *sui generis* práva také lépe balancující zájmy mezi pořizovateli databáze a jejími uživateli.

Obdobný přístup je patrný i z pohledu Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO). Také na její půdě byla debata o mezinárodním zakotvení práva obdobnému *sui generis* úpravě přerušena, a to v příčinné souvislosti s výše

popsanou situací ve Spojených státech amerických. Právě ty se spolu s EU podílely na původní iniciaci návrhu, aby následně ustoupily do pozadí. Očekávat další pokrok směrem k rozšíření mezinárodní právní úpravy databází je tak velmi nepravděpodobné. A to i přesto, že se WIPO od návrhu oficiálně nikdy nedistancovalo.

16. PRAMENY A LITERATURA

Knihy a monografie

- BAINBRIDGE, D.** (2002) *Intellectual Property*. Harlow Essex: Pearson Education Limited. ISBN 8178088568.
- BAINBRIDGE, D.** (2000) *Introduction to Computer Law*. Harlow Essex: Pearson Education Limited. ISBN 0-582-42334-1.
- BEUNEN, A.** (2007) *Protection for databases: The European Database Directive and its effects in the Netherlands, France and the United Kingdom*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers. ISBN 978-90-5850-267-4.
- BENTLEY, L., SHERMAN, B.** (1999) *The Making of Modern Intellectual Property Law: The British Experience, 1760-1911*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 0-521-56363-1.
- BOHÁČEK, M., JAKL, L.** (2002) *Právo duševního vlastnictví*. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-0463-4.
- CASTELLS, M.** (2000a) *The Rise of the Network Society*. Oxford: Blackwell. ISBN 978-0631221401.
- COLSTON, C., MIDDLETON, K.** (2005) *Modern Intellectual Property Law*. London: Cavendish Publishing Limited. ISBN 1-85941-816-3.
- CORNISH, W. R., LLEWELYN, D.** (2003) *Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*. London: Sweet & Maxwell. ISBN 0-421-78120-3.
- ČERMÁK, J.** (2003) *Internet a autorské právo*. Praha: Linde. ISBN 80-7201-423-4.
- ČERMÁKOVÁ-VLČKOVÁ, A., SMEJKAL, V.** (2009) *Autorská díla v hromadných sdělovacích prostředcích*. Praha: Linde. ISBN 978-80-7201-744-7.
- DAVISON, M. J.** (2008) *The Legal Protection of Databases*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 978-0-521-04945-0.
- DERCLAYE, E.** (2008) *The Legal Protection of Databases: A Comparative Analysis*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited. ISBN 978-1-84720-133-1.

- DOMMERING, E. J., HUGENHOLTZ, P. B.** (eds.) (1991) *Protecting Works Of Fact: Copyright, Freedom Of Expression And Info (Information Law Series Set)*. Deventer/Boston: Kluwer Law International. ISBN 90-6544-567-6.
- HEDLEY, S., APLIN, T.** (2004) *Blackstone's Statutes on IT and e-Commerce*. Oxford University Press: Oxford. ISBN 0-19-927303-0.
- GOLDSTEIN, P.** (2001) *International copyright: principles, law and practice*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 0-19-512885-0.
- KNAP, K., KUNZ, O.** (1981) *Mezinárodní právo autorské*. Praha: ACADEMIA.
- KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J.** (2002) *Občanské právo hmotné: svazek III*. Praha: ASPI. ISBN 80-86395-44-8.
- KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J.** (2007) *Občanské právo hmotné: svazek III*. Praha: ASPI. ISBN 80-7357-128-5.
- KŘÍŽ, J.** (1999) *Ochrana autorských práv v informační společnosti*. Praha: Linde. ISBN 80-7201-190-1.
- KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDA, J., KŘEŠŤANOVÁ, V.** (2001) *Autorský zákon a předpisy související: komentář*. Praha: Linde. ISBN 80-7201-301-7.
- LEŠČINSKÝ, J.** (2003) *Právní ochrana databází*. Praha: C. H: Beck. ISBN 80-7179-833-9.
- LISTER, M. et al.** (2003) *New Media: A Critical Introduction*. London: Routledge. ISBN 0-415-22378-4.
- LLOYD, I. J.** (1997) *Information Technology Law*. London: Butterworths. ISBN 0-406-89515-5.
- MACHLUP, F.** (1962) *The Production and distribution of knowledge in the United States*. Princeton NJ: Princeton University Press. ISBN 0691086087.
- MANOVICH, L.** (2001) *The Language of New Media*. Massachusetts: MIT Press. ISBN 0-262-13374-1.
- MCLUHAN, M.** (2000) *Člověk, média a elektronická kultura: výbor z díla*. Brno: Jota. ISBN 80-7217-128-3.
- POSTER, M.** (1990) *The Mode of Information: Poststructuralism and Social Context*. Cambridge: Polity Press. ISBN 0-7456-0326-2.
- REED, CH.** (2004) *Internet Law: Texts and Materials*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 0-521-60522-9.
- REED, CH., ANGEL, J.** (2000) *Computer Law*. London: Blackstone Press Limited. ISBN 1-84174-016-0.

- SAUNDERS, D.** (1992) *Authorship and Copyright*. London: Routledge.
ISBN 0415041589.
- SMITH, G. J. H., BOARDMAN, R., BRAZELL, L. et al.** (2007) *Internet Law & Regulation*. London: Sweet & Maxwell. ISBN 0421909900.
- SMEJKAL, V.** (2001) *Internet a §§§*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0058-1.
- STERLING, J. A. L.** (2008) *World Copyright Law*. London: Sweet & Maxwell.
ISBN 978-184-703-2805.
- TELEC, I.** (1994) *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk.
ISBN 80-85765-11-X.
- TELEC, I.** (2002) *Přehled práva duševního vlastnictví 1: lidskoprávní základy, licenční smlouva*. Brno: Doplněk. ISBN 80-7239-110-0.
- TELEC, I., TŮMA, P.** (2007) *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck.
ISBN 978-80-7179-608-4.
- TÝČ, V. et al.** (2004) *Lexikon – právo Evropské unie*. Ostrava : Sagit.
ISBN 80-7208-428-3.
- VAN DIJK, J. A. G. M.** (2005a) *The Deepening Divide: Inequality in the Information Society*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. ISBN 1-4129-0402-1.
- VAN DIJK, J. A. G. M.** (2005b) *The Network Society: Social Aspects of New Media*. London: SAGE Publications. ISBN 1-4129-0867-1.
- WEBSTER, F.** (1995) *Theories of the Information Society*. London: Routledge.
ISBN 0-415-10573-0.

Články a statě

- ADAMS, J.** (2007) 'Originality in copyright: a solution to the database problem?' in: P. Torremans (ed.) *Copyright Law: A Handbook of Contemporary Research*. Cheltenham, UK-Northampton, MA, USA: Edward Elgar Publishing Limited.
Str. 1-27. ISBN 978-1-84542-487-9.
- BAND, J., KONO, M.** (2001). 'The database protection debate in the 106th Congress' in Ohio State Law Journal. *Ročník* 62, č. 2, str. 869-878.
ISSN 0048-1572.

- BOHÁČEK, M.** (1993a) 'Ochrana databází, dat a informací v českém právu' in *Obchodní právo*. Ročník 2, č. 5, str. 10-15. ISSN 1210-8287.
- BOHÁČEK, M.** (1993b) 'Právní ochrana databází, dat a informací' in *Softwarové noviny*, Ročník 6, č. 4, str. 76-78. ISSN 1210-8472.
- CASTELLS, M.** (2000b) 'Materials for an exploratory theory of the network society' in *British Journal of Sociology*. Ročník 51, č. 1, str. 5-24. ISSN 0007-1315.
- CHALTON, S.** (1997) 'The effect of the E. C. Database Directive on United Kingdom copyright law in relation to databases: a comparison of features' in *EIPR*. Ročník 19, č. 6, str. 278-288. ISSN 0142-0461.
- CLARK, R.** (2007) 'Sui generis database protection: a new start for the UK and Ireland?' in *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. Ročník 2, č. 2, str. 97-103. ISSN 1747-1532.
- COLSTON, C.** (2001) 'Sui Generis Database Right: Ripe for Review?' in *The Journal of Information, Law and Technology (JILT)* [online]. Č. 3 [cit. 2009-06-19] <http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/jilt/2001_3/colston/>.
- CRAWFORD, S.** (1983) 'The Origin and Development of a Concept: The Information Society' in *Bulletin of the Medical Library Association*. Ročník 71, č. 4, str. 380-385. ISSN 0025-7338.
- DAVISON, M. J, HUGENHOLTZ, P. B.** (2005) 'Football Fixtures, Horseraces, Spin-offs: the ECJ Domesticates the Database Right' in *EIPR*. Ročník 27, č. 3, str. 113-118. ISSN 0142-0461.
- DOMMERING, E. J.** (1991) 'An Introduction to Information Law. Works of Fact at the Crossroads of Freedom and Protection' in: E. J. Dommering, P. B. Hugenholtz (eds.) *Protecting Works Of Fact: Copyright, Freedom Of Expression And Info (Information Law Series Set)*. Deventer, Boston: Kluwer Law International. ISBN 90-6544-567-6.
- GASTER, J. L.** (1997) 'The New EU Directive Concerning the Legal Protection of Data Bases' in *Fordham International Law Journal*. Ročník 20, č. 4. str. 1129-1150. ISSN 0747-9395.
- GODFREY, D.** (1980) 'Introduction: All Information in All Places at All Times' In: D. Godfrey, D. Parkhill (eds.) *Gutenberg Two*. Toronto, Victoria: Press Porcépic Ltd. Str. 1-11. ISBN 0-88878-190-3.

- ITO, Y.** (1981) 'The Johoka Shakai Approach to the Study of Communication in Japan' in: G. C. Wilhoit and H. de Bock (eds.) *Mass communication Review Yearbook – Volume 2*. Beverly Hills, Calif. & London: Sage Publications, Inc. ISBN 0803911874.
- HARRINGTON, J.** (2001) 'Information Society Services: What are they and how relevant is the definition?' in *Computer Law and Security Report*. Ročník 17, č. 3, str. 174-181. ISSN 0267-3649.
- HUGENHOLTZ, P. B.** (1998) 'Implementing the European Database Directive' in: Jan J. C. Kabel and Gerard J. H. M. Mom (eds.) *Intellectual Property and Information Law, Essays in Honour of Herman Cohen Jehoram*. The Hague/London/Boston: Kluwer Law International. Str. 183-200. ISBN 9041197028.
- HUGENHOLTZ, P. B.** (2003) 'Program Schedules, Event Data and Telephone Subscriber Listings under the Database Directive – The "Spin-Off" Doctrine in the Netherlands and elsewhere in Europe'. *Eleventh Annual Conference on International IP Law & Policy*, Fordham University School of Law, New York.
- HUGENHOLTZ, P. B., MAURER, S. M., ONSRUD, H. J.** (2001) 'Europe's Database Experiment' in *Science*. Ročník 294, č. 5543, str. 789-790. ISSN 0036-8075.
- JENNINGS, F., YATES, J.** (2009) 'Scrapping over data: are the data scrapers' days numbered?' in *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. Vol. 4, No. 2, str. 120-129. ISSN 1747-1532.
- JENKINS, J.** (2006) 'Database rights' subsistence: under starter's orders' in *Journal of Intellectual Property Law and Practice*. Ročník 1, č. 7, str. 467-480. ISSN 1747-1532.
- KAYE, L. M.** (1995) 'The Proposed EU Directive for the Legal Protection of Databases: A Cornerstone of the Information Policy?' in *EIPR*. Ročník 17, č. 12, str. 583-588. ISSN 0142-0461.
- LAI, S.** (1998) 'Database Protection in the United Kingdom: The New Deal and its Effects on Software Protection' in *EIPR*. Ročník 20, č. 1, str. 32-35. ISSN 0142-0461.
- LIPTON, J.** (2003) 'Databases as Intellectual Property: New Legal Approaches' in *EIPR*. Ročník 25, číslo 3, str. 139-145. ISSN 0142-0461.
- MACLACHLAN, A., SMITH, C.** (2005) 'Saddling up for the database rights race' in *New Law Journal*. Ročník 155, č. 7158, str. 28-29. ISSN 0306-6479.

- MANOVICH, L.** (2007) 'Database as Symbolic Form' in: V. Vesna (ed.) *Database aesthetics: art in the age of information overflow*. Minneapolis: University of Minnesota Press. Str. 39-60. ISBN 978-0-8166-4118-5.
- ROWLAND, D.** (1997) 'The EC Database Directive: an Original Solution to an Unoriginal Problem?' in *Web Journal of Current Legal Issues* [online]. Ročník 2, č. 5 [cit. 2009-09-9]. ISSN 1360-1326. <<http://webjcli.ncl.ac.uk/1997/issue5/rowland5.html>>.
- SMEJKAL, L.** (2001) 'Právní ochrana databází v novém autorském zákoně' in *Ikaros* [online]. Ročník 5, č. 3 [cit. 2009-05-27]. <<http://www.ikaros.cz/node/718>>. ISSN 1212-5075.
- SMEJKAL, V.** (2000) 'Z pohledu informačních technologií: Autorský zákon' in *Právní rádce*. Ročník 8, č. 10, str. 23-25. ISSN 1210-4817.
- TELEC, I.** (2001a) 'Některé základní a obecné otázky nového českého autorského práva – část I' in *Bulletin advokacie*. Ročník 12, č. 2, str. 25-39. ISSN 1210-6348.
- TELEC, I.** (2001b) 'Některé základní a obecné otázky nového českého autorského práva – část II' in *Bulletin advokacie*. Ročník 12, č. 3, str. 40-50. ISSN 1210-6348.
- TELEC, I.** (1997) 'O nehmotných statcích a duševním vlastnictví' in *Právní rozhledy*. Ročník 5, č. 11. str. 549-554. ISSN 1210-6410.
- TELEC, I., TŮMA, P.** (2004) 'Přehled práva duševního vlastnictví a jeho právní ochrany v České republice' in *Právní rádce*. Ročník 12, č. 2, příloha I-XIV. ISSN 1210-4817.
- WILLIAMS, M.** (2000) 'The state of databases today: 2000' in M. Faerber (ed.), *Gale Directory of Databases 2001*. Volume 1: Online databases 2001. Part 1. Detroit: Gale Group Inc., str. xvii-xxx. ISBN 0-7876-3284-8.

Studie, zprávy, příspěvky z konferencí

- BRAUNSTEIN, Y.** (2002) *Economic Impact of Database Protection in Developing Countries and Countries in Transition*. Geneva. WIPO, 4 April 2002, SCCR 7/2.

COPYRIGHT DIRECTORATE (1997) 'EC Database Directive – UK Implementation: Directive 96/9/EC of the European Parliament and the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases, a consultative paper on United Kingdom implementation' (1997) in *Computer Law & Security Report*, Ročník 13, č. 6, str. 419-424. ISSN 0267-3649.

DG INTERNAL MARKET AND SERVICES (2005) *First evaluation on Directive 96/9/EC on the legal protection of databases*. DG Internal Market and Services Working Paper (2005) 12 December 2005. [online]
<http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/databases/evaluation_report_en.pdf>.

EL-KASSAS, E. (2002) *Study on the Protection of Unoriginal Databases*. Geneva. WIPO. 4 April 2002, SCCR 7/3.

ESD (2002) Press Release n. 46/04/EN, June 8, 2002.

ESD (2009) *Lisabonská smlouva a Soudní dvůr Evropské unie*. Tisková zpráva. CJE/09/104. Lucemburk, 30. listopadu 2009. [online]
<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=CJE/09/104&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>>.

EU COMMISSION (1994) *Europe and the Global Information Society: Bangemann report recommendations to the European Council*. COM (94) 347 final. Brussels, May 26, 1994.

EU COMMISSION (1993) *Growth, Competitiveness, Employment: The Challenges and Ways Forward into the 21st Century – White Paper*. Parts A and B. COM (93) 700 final/A and B. Bulletin of the European Communities, Supplement 6/93. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. Brussels, December 5, 1993. ISBN 92-826-7065-1.

EU COMMISSION (2001) The implementation and application of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases. ETD/2001/B5-3001/E/72. [online]
<http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/databases/etd2001b53001e72_en.pdf>.

EU COUNCIL (2005) *Intellectual property: evaluation of EU rules on databases*. Press Release. IP/05/1567. Brussels, December 12, 2005. [online]
<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/1567&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=fr>>.

- EU COUNCIL** (1994) *Legal protection of Databases Directive – Council reaches political agreement on common position*. Press Release. IP/95/572. Brussels, June 7, 1995 [online]
<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/95/572&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>>.
- EU COUNCIL** (1996) *Legal protection of Databases Directive adopted*. Press Release. IP/96/171, Brussels, February 27, 1996. [online]
<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/96/171&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>>.
- HUGENHOLTZ, P. B.** (2004) *Abuse of Database Right. Sole-source information banks under the EU Database Directive*. Paper presented at Conference *Antitrust, Patent and Copyright*, École des Mines/UC Berkeley. Paris, January 15-16, 2004.
- HUGENHOLTZ, P. B., VAN EECHOUD, M. M. M., VAN GOMPEL, S. J. et al.** (2006) *The Recasting of Copyright & Related Rights for the Knowledge Economy*. Report to the European Commission, DG Internal Market, November 2006. [online]
<http://www.ivir.nl/publications/other/IViR_Recast_Final_Report_2006.pdf>.
- HUGENHOLTZ, P. B.** (2001) *The Database Right: Early Case Law from Europe*. Paper presented at *Ninth Annual Conference on International IP Law & Policy*, Fordham University School of Law. New York, April 19-20, 2001.
- LAB** (1991) *Legal Advisory Board on the information market: Information and discussion paper (91/2)*. Brussels, Commission of the European Communities.
- LAB** (1992) *Réunion du Legal Advisory Board, Luxembourg*, DG XIII, 1 juillet 1992, Dossier No. 92/2: 1. *La proposition de directive relative à la protection juridique des bases de données: synthèse des discussions*.
- PARKER, E. B.** (1973) *Information and Society: A Report to the National Commission on Libraries and Information Sciences*. Washington, D.C.: The Commission.
- PORAT, M. U.** (1976) *The Information Sector: definition and measurement*. Presented at the annual meeting of the American Association for the Advancement of Science. Boston. February 18, 1976.
- RIIS, T.** (2002) *Economic Impact of the Protection of Unoriginal Databases in Developing Countries and Countries in Transitiv*. Geneva: WIPO. April 4, 2002. SCCR 7/4.

UNESCO (1997) *Observations presented by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).DB/IM/5*. September 15, 1997, WIPO.

UNITED STATES COPYRIGHT OFFICE (1997) *Report on the Legal Protection of Databases*. August 1997 [online] <<http://www.loc.gov/copyright/reports>>.

UNITED STATES COPYRIGHT OFFICE (2003) *Statement of David O. Carson, General Counsel, United States Copyright Office before the Subcommittee on Courts, the Internet, and Intellectual Property, Committee on the Judiciary, and the Subcommittee on Commerce, Trade and Consumer Protection, Committee on Energy and Commerce 'Database and Collections of Information Misappropriation Act of 2003'* [online] September 23, 2003 <<http://www.copyright.gov/docs/regstat092303.html>>.

UNITED STATES PATENT AND TRADEMARK OFFICE (1998) *Database Protection And Access Issues*. Recommendations (Report on Recommendations from the April 1998 Conference on Database Protection and Access Issues). July, 1998 [online] <<http://www.uspto.gov/web/offices/dcom/olia/dbconf/dbase498.htm>>.

VANDROVALA, P. (2002) *A Study on the Impact of Protection of Unoriginal Databases on Developing Countries: Indian Experience*. Geneva. WIPO. April 4, 2002. SCCR 7/5.

WIPO (1994) *Protection against unfair competition: analysis of the present world situation*. No. 725(E). Geneva: WIPO. ISBN 92-8050-484-3.

WIPO (1996) Press Release. 106/1996. Geneva. December 20, 1996.

WIPO (2004) Press Release. 386/2004. Geneva. June 10, 2004.

WIPO (2005) Press Release. 431/2005. Geneva. November, 24, 2005.

WMO (1997) *Observations submitted by the World Meteorological Organization* Geneva: WMO. DB/IM/4. September 4, 1997, WIPO.

ZHENG, S. (2002) *The Economic Impact of the Protection of Databases in China*. Geneva: WIPO. April 4, 2002, SCCR 7/6.

Právní předpisy

Právo komunitární

Akt o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky (Úř. věst. č. L 236, 23. 9. 2003, s. 3).

Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007 (Úřední věstník č. C 306, 17. 12. 2007, s. 1).

Směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů (Úřední věstník č. L 122, 17. 5. 1991, s. 42).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází (Úřední věstník č. L 077, 27. 3. 1996, s. 20).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci některých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úřední věstník č. L 167, 22. 6. 2001, s. 10).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s právem autorským (kodifikované znění) (Úřední věstník č. L 376, 27. 12. 2006, s. 28).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (kodifikované znění) (Úřední věstník č. L 372, 27. 12. 2006, s. 12).

Smlouva o založení Evropského společenství (vyhlášená pod č. 44/2004 Sb. m. s.).

Česká republika

Císařský patent ze dne 19. října 1846 č. 922 s. b. z. s.

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

Zákon č. 197/1895 ř. z., o právu původském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého.

Zákon č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 115/1953 Sb., o právu autorském (autorský zákon).

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon).

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

Mexiko

Ley Federal del Derecho de Autor 1996 (autorský zákon).

Nizozemí

Auteurswet 1912, 23 September 1912, Staatsblad, nr. 308 (autorský zákon).

Spojené království

Copyright, Designs and Patents Act 1988, c. 48 (autorský zákon).

Copyright, Designs and Patents Act 1988, c. 48 (as amended).

Copyright and Rights in Databases Regulations of 18 December 1997, S.I. 1997, no. 3032, HSI-Issue 302, p. 10145 (as amended).

The Copyright and Rights in Databases (Amendment) Regulations 2003. S.I. 2003, no. 2501.

Spojené státy americké

Digital Millenium Copyright Act of 1998. Pub. L. No. 105-304, 112 Stat. 2860 (Oct. 28, 1998).

Federal Trade Commission Act 15 U. S. Code 45(a)(1).

H. R. 3531 of 1996, 104th Cong., 2d Sess., Database Investment and Intellectual Antipiracy Act.

H. R. 2652 of 1997, 105th Cong., Collections of Information Antipiracy Act.

H. R. 354 of 1999, 106th Cong., Collection of Information Antipiracy Act.
 H. R. 1858 of 1999, 106th Cong., Consumer and Investor Access to Information Act.
 H. R. 3261 of 2003, 108th Cong., Database and Collections of Information
 Misappropriation Act.
 H. R. 3872 of 2004, 108th Cong., Consumer Access to Information Act.
 U. S. Constitution (Ústava Spojených států amerických).
 United States Copyright Act. Title 17 of the United States Code.

Švédsko

Lag (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (autorský zákon).

Mezinárodní smlouvy

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z 9. září 1886, doplněná v Paříži dne 4. května 1896, revidovaná v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněná v Bernu dne 20. března 1914 a revidovaná v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971 (viz vyhláška č. 133/1980 Sb.) ve znění změny ze dne 28. září 1979 (viz vyhláška č. 19/1985 Sb.).

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) ze dne 15. dubna 1994. Příloha Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO) (sdělení č. 191/1995 Sb.).

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (WCT) ze dne 20. prosince 1996 (sdělení č. 33/2002 Sb. m. s.).

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsaná ve Stockholmu 14. července 1967, změněná dne 2. října 1979 (vyhl. č. 69/1975 Sb. ve znění vyhl. č. 80/1985 Sb.).

Související úřední dokumenty

Basic Proposal for the Substantive Provisions of the Treaty on Intellectual Property in Respect of Databases to be considered by the Diplomatic Conference on Copyright and Neighboring Rights Questions. Geneva. December 1996. CRNR/DC/6, WIPO.

Common Position (EC) No. 20/95 adopted by the Council regarding the Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases of 10 July 1995, OJ C288/14, October 30, 1995 [1995] EU Bull 7/8.

Communication from the Commission together with a draft decision concerning the establishment at community level of a policy and a plan of priority actions for the development of an information service market. COM (87) 360/2 final. September 2, 1987.

Commission Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the Economic and Social Committee Concerning the Regulatory Transparency in the Internal Market for Information Society Services and Proposal for a European Parliament and Council Directive Amending for the Third Time Directive 83/189/EEC Laying Down a Procedure for the Provision of Information in the Field of Technical Standards and Regulations. 91/0110 (COD). COM (96) 392 final. Brussels, August 30, 1996.

Decision of European Parliament OJ C 17/96. OJ No. C 288/14 1995.

Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění autorský zákon (k zákonu č. 216/2006 Sb.) ze dne 9. září 2005 (poslanecký tisk č. 1111/2005).

Důvodová zpráva k návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ze dne 15. listopadu 1999 (poslanecký tisk č. 433/1999).

European Commission, Amended Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases, COM(93) 464 final – SYN 393, OJ EC 1993 C 308/93 P 1, October 4, 1993 (with an Explanatory Memorandum).

European Commission, Commission of the European Communities. Eighteenth Annual Report on Monitoring the Application of Community law (2000). Annex IV, Progress in Implementing Directives, COM (2001) 309 final. Brussels, July 16, 2001.

Europe's Way to the Information Society. An Action Plan. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. COM (94) 347 final. Brussels, July 19, 1994.

Follow-up to the Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology: Working Programme of the Commission in the Field of Copyright and Neighbouring Rights, COM (90) 584 final. Brussels, December 5, 1990.

- Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology – Copyright Issues Requiring immediate Action, COM (88) 172 final. Brussels, June 7, 1988.
- Opinion of the Commission on the European Parliament's amendments to the Council's common position regarding the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the legal protection of databases. Brussels, January 10, 1996, COM(96) 2 def.
- Opinion of the Economic and Social Committee on the Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases of the Economic and Social Committee, adopted November 24, 1992, OJ No. C 19/02, 25 January 1993.
- Parliament amendments on the Commission Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases of 23 June 1993. A3-0183/93, OJ C 194/144, July 19, 1993.
- Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases, OJ C 156/92 P 4, doprovázené důvodovou zprávou – Explanatory Memorandum for a Proposal for a Council Directive on the legal protection of databases. COM(92) 24 final – SYN 393. Brussels, May 13, 1992.
- Recommendation Concerning Databases adopted by the Diplomatic Conference on 20 December 1996. CRNR/WC/100, December 23, 1996, WIPO.
- White Paper from the Commission to the European Council (Milan, 28-29 June 1985). COM (85) 310 final, 14 June 1985.

Webové stránky

- <http://www.bitlaw.com>.
- <http://www.britannica.com>.
- <http://www.cddhcu.gob.mx>.
- <http://www.copyright.gov>.
- <http://curia.europa.eu>.
- <http://ec.europa.eu>.
- <http://www.edri.org>.
- <http://www.epip.eu>.
- <http://eur-lex.europa.eu>.

<http://europa.eu>.
<http://www.intellectualpropertyineurope.com>.
<http://www.ipo.gov.uk>.
<http://www.itpravo.cz>.
<http://www.ivir.nl/index-english.html>.
<http://www.justitie.nl>.
[http://www.newLawjournal.co.uk/nlj](http://www.newlawjournal.co.uk/nlj).
<http://www.notisum.se>.
<http://www.opsi.gov.uk>.
<http://www.out-law.com>.
<http://psp.cz>.
<http://www.sagit.cz>.
<http://www.uspto.gov>.
<http://www.wipo.int>.

Judikatura ESD

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9. listopadu 2004. Fixtures Marketing Ltd. proti Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP). Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Monomeles Protodikeio Athinon - Řecko. Věc C-444/02. Sbírka rozhodnutí 2004 Strana I-10549.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9. listopadu 2004. Fixtures Marketing Ltd. proti Oy Veikkaus Ab. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Vantaan käräjäoikeus - Finsko. Věc C-46/02. Sbírka rozhodnutí 2004 Strana I-10365.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9. listopadu 2004. Fixtures Marketing Ltd. proti Svenska Spel AB. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Högsta domstolen - Švédsko. Věc C-338/02. Sbírka rozhodnutí 2004 Strana I-10497.

- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9. listopadu 2004. The British Horseracing Board Ltd a další proti William Hill Organization Ltd. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) - Spojené království. Věc C-203/02. Sbírka rozhodnutí 2004 Strana I-10415.
- Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 9. října 2008. Directmedia Publishing GmbH proti Albert-Ludwigs-Universität Freiburg. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Bundesgerichtshof - Německo. Věc C-304/07. Sbírka rozhodnutí 2008 Strana I-07565.
- Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. března 2009. Apis-Hristovich EOOD proti Lakorda AD. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Sofijski gradski sad - Bulharsko. Věc C-545/07. Sbírka rozhodnutí 2009 Strana 00000.
- Stanovisko generální advokátky - Stix-Hackl - 8 června 2004. Fixtures Marketing Ltd. proti Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP). Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Monomeles Protodikeio Athinon - Řecko. Věc C-444/02. Sbírka rozhodnutí 2004 Strana I-10549.
- Stanovisko generální advokátky - Stix-Hackl - 8 června 2004. Fixtures Marketing Ltd. proti Oy Veikkaus Ab. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Vantaan käräjäoikeus - Finsko. Věc C-46/02. Sbírka rozhodnutí 2004 Strana I-10365.
- Stanovisko generální advokátky - Stix-Hackl - 8 června 2004. Fixtures Marketing Ltd. proti Svenska Spel AB. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Högsta domstolen - Švédsko. Věc C-338/02. Sbírka rozhodnutí 2004 Strana I-10497.
- Stanovisko generální advokátky - Stix-Hackl - 8 června 2004. The British Horseracing Board Ltd. a další proti William Hill Organization Ltd. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) - Spojené království. Věc C-203/02. Sbírka rozhodnutí 2004 Strana I-10415.
- Stanovisko generální advokátky - Sharpston - 10 července 2008. Directmedia Publishing GmbH proti Albert-Ludwigs-Universität Freiburg. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Bundesgerichtshof - Německo. Věc C-304/07. Sbírka rozhodnutí 2008 Strana I-07565.

Databáze

ASPI, verze 12.

17. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: anglické znění směrnice o právní ochraně databází

Directive 96/9/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases

Official Journal L 077 , 27/03/1996 P. 0020 - 0028

DIRECTIVE 96/9/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 11 March 1996 on the legal protection of databases

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty establishing the European Community, and in particular Article 57 (2), 66 and 100a thereof,

Having regard to the proposal from the Commission (1),

Having regard to the opinion of the Economic and Social Committee (2),

Acting in accordance with the procedure laid down in Article 189b of the Treaty (3),

(1) Whereas databases are at present not sufficiently protected in all Member States by existing legislation; whereas such protection, where it exists, has different attributes;

(2) Whereas such differences in the legal protection of databases offered by the legislation of the Member States have direct negative effects on the functioning of the internal market as regards databases and in particular on the freedom of natural and legal persons to provide on-line database goods and services on the basis of harmonized legal arrangements throughout the Community; whereas such differences could well become more pronounced as Member States introduce new legislation in this field, which is now taking on an increasingly international dimension;

(3) Whereas existing differences distorting the functioning of the internal market need to be removed and new ones prevented from arising, while differences not adversely affecting the functioning of the internal market or the development of an information market within the Community need not be removed or prevented from arising;

(4) Whereas copyright protection for databases exists in varying forms in the Member States according to legislation or case-law, and whereas, if differences in legislation in the scope and conditions of protection remain between the Member States, such unharmonized intellectual property rights can have the effect of preventing the free movement of goods or services within the Community;

(5) Whereas copyright remains an appropriate form of exclusive right for authors who have created databases;

(6) Whereas, nevertheless, in the absence of a harmonized system of unfair-competition legislation or of case-law, other measures are required in addition to prevent the unauthorized extraction and/or re-utilization of the contents of a database;

(7) Whereas the making of databases requires the investment of considerable human, technical and financial resources while such databases can be copied or accessed at a fraction of the cost needed to design them independently;

(8) Whereas the unauthorized extraction and/or re-utilization of the contents of a database constitute acts which can have serious economic and technical consequences;

(9) Whereas databases are a vital tool in the development of an information market within the Community; whereas this tool will also be of use in many other fields;

(10) Whereas the exponential growth, in the Community and worldwide, in the amount of information generated and processed annually in all sectors of commerce and industry calls for investment in all the Member States in advanced information processing systems;

(11) Whereas there is at present a very great imbalance in the level of investment in the database sector both as between the Member States and between the Community and the world's largest database-producing third countries;

(12) Whereas such an investment in modern information storage and processing systems will not take place within the Community unless a stable and uniform legal protection regime is introduced for the protection of the rights of makers of databases;

(13) Whereas this Directive protects collections, sometimes called 'compilations', of works, data or other materials which are arranged, stored and accessed by means which include electronic, electromagnetic or electro-optical processes or analogous processes;

(14) Whereas protection under this Directive should be extended to cover non-electronic databases;

(15) Whereas the criteria used to determine whether a database should be protected by copyright should be defined to the fact that the selection or the arrangement of the contents of the database is the author's own intellectual creation; whereas such protection should cover the structure of the database;

(16) Whereas no criterion other than originality in the sense of the author's intellectual creation should be applied to determine the eligibility of the database for copyright protection, and in particular no aesthetic or qualitative criteria should be applied;

(17) Whereas the term 'database' should be understood to include literary, artistic, musical or other collections of works or collections of other material such as texts, sound, images, numbers, facts, and data; whereas it should cover collections of independent works, data or other materials which are systematically or methodically arranged and can be individually accessed; whereas this means that a recording or an audiovisual, cinematographic, literary or musical work as such does not fall within the scope of this Directive;

(18) Whereas this Directive is without prejudice to the freedom of authors to decide whether, or in what manner, they will allow their works to be included in a database, in particular whether or not the authorization given is exclusive; whereas the protection of databases by the sui generis right is without prejudice to existing rights over their contents, and whereas in particular where an author or the holder of a related right permits some of his works or subject matter to be included in a database pursuant to a non-exclusive agreement, a third party may make use of those works or subject matter subject to the required consent of the author or of the holder of the related right without the sui generis right of the maker of the database being invoked to prevent him doing so, on condition that those works or subject matter are neither extracted from the database nor re-utilized on the basis thereof;

(19) Whereas, as a rule, the compilation of several recordings of musical performances on a CD does not come within the scope of this Directive, both because, as a compilation, it does not meet the conditions for copyright protection and because it does not represent a substantial enough investment to be eligible under the sui generis right;

(20) Whereas protection under this Directive may also apply to the materials necessary for the operation or consultation of certain databases such as thesaurus and indexation systems;

(21) Whereas the protection provided for in this Directive relates to databases in which works, data or other materials have been arranged systematically or methodically; whereas it is not necessary for those materials to have been physically stored in an organized manner;

(22) Whereas electronic databases within the meaning of this Directive may also include devices such as CD-ROM and CD-i;

(23) Whereas the term 'database' should not be taken to extend to computer programs used in the making or operation of a database, which are protected by Council Directive 91/250/EEC of 14 May 1991 on the legal protection of computer programs (4);

(24) Whereas the rental and lending of databases in the field of copyright and related rights are governed exclusively by Council Directive 92/100/EEC of 19 November 1992 on rental right and lending right and on certain rights related to copyright in the field of intellectual property (5);

(25) Whereas the term of copyright is already governed by Council Directive 93/98/EEC of 29 October 1993 harmonizing the term of protection of copyright and certain related rights (6);

(26) Whereas works protected by copyright and subject matter protected by related rights, which are incorporated into a database, remain nevertheless protected by the respective exclusive rights and may not be incorporated into, or extracted from, the database without the permission of the rightholder or his successors in title;

(27) Whereas copyright in such works and related rights in subject matter thus incorporated into a database are in no way affected by the existence of a separate right in the selection or arrangement of these works and subject matter in a database;

(28) Whereas the moral rights of the natural person who created the database belong to the author and should be exercised according to the legislation of the Member States and the provisions of the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works; whereas such moral rights remain outside the scope of this Directive;

(29) Whereas the arrangements applicable to databases created by employees are left to the discretion of the Member States; whereas, therefore nothing in this Directive prevents Member States from stipulating in their legislation that where a database is created by an employee in the execution of his duties or following the instructions given by his employer, the employer exclusively shall be entitled to exercise all economic rights in the database so created, unless otherwise provided by contract;

(30) Whereas the author's exclusive rights should include the right to determine the way in which his work is exploited and by whom, and in particular to control the distribution of his work to unauthorized persons;

(31) Whereas the copyright protection of databases includes making databases available by means other than the distribution of copies;

(32) Whereas Member States are required to ensure that their national provisions are at least materially equivalent in the case of such acts subject to restrictions as are provided for by this Directive;

(33) Whereas the question of exhaustion of the right of distribution does not arise in the case of on-line databases, which come within the field of provision of services; whereas this also applies with regard to a material copy of such a database made by the user of such a service with the consent of the rightholder; whereas, unlike CD-ROM or CD-i, where the intellectual property is incorporated in a material medium, namely an item of goods, every on-line service is in fact an act which will have to be subject to authorization where the copyright so provides;

(34) Whereas, nevertheless, once the rightholder has chosen to make available a copy of the database to a user, whether by an on-line service or by other means of distribution, that lawful user must be able to access and use the database for the purposes and in the way set out in the agreement with the rightholder, even if such access and use necessitate performance of otherwise restricted acts;

(35) Whereas a list should be drawn up of exceptions to restricted acts, taking into account the fact that copyright as covered by this Directive applies only to the selection or arrangements of the contents of a database; whereas Member States should be given the option of providing for such exceptions in certain cases; whereas, however, this option should be exercised in accordance with the Berne Convention and to the extent that the exceptions relate to the structure of the database; whereas a distinction should be drawn between exceptions for private use and exceptions for reproduction for private purposes, which concerns provisions under national legislation of some Member States on levies on blank media or recording equipment;

(36) Whereas the term 'scientific research' within the meaning of this Directive covers both the natural sciences and the human sciences;

(37) Whereas Article 10 (1) of the Berne Convention is not affected by this Directive;

(38) Whereas the increasing use of digital recording technology exposes the database maker to the risk that the contents of his database may be copied and rearranged electronically, without his authorization, to produce a database of identical content which, however, does not infringe any copyright in the arrangement of his database;

(39) Whereas, in addition to aiming to protect the copyright in the original selection or arrangement of the contents of a database, this Directive seeks to safeguard the position of makers of databases against misappropriation of the results of the financial and professional investment made in obtaining and collection the contents by protecting the whole or substantial parts of a database against certain acts by a user or competitor;

(40) Whereas the object of this sui generis right is to ensure protection of any investment in obtaining, verifying or presenting the contents of a database for the limited duration of the right; whereas such investment may consist in the deployment of financial resources and/or the expending of time, effort and energy;

(41) Whereas the objective of the sui generis right is to give the maker of a database the option of preventing the unauthorized extraction and/or re-utilization of all or a substantial part of the contents of that database; whereas the maker of a database is the person who takes the initiative and the risk of investing; whereas this excludes subcontractors in particular from the definition of maker;

- (42) Whereas the special right to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization relates to acts by the user which go beyond his legitimate rights and thereby harm the investment; whereas the right to prohibit extraction and/or re-utilization of all or a substantial part of the contents relates not only to the manufacture of a parasitical competing product but also to any user who, through his acts, causes significant detriment, evaluated qualitatively or quantitatively, to the investment;
- (43) Whereas, in the case of on-line transmission, the right to prohibit re-utilization is not exhausted either as regards the database or as regards a material copy of the database or of part thereof made by the addressee of the transmission with the consent of the rightholder;
- (44) Whereas, when on-screen display of the contents of a database necessitates the permanent or temporary transfer of all or a substantial part of such contents to another medium, that act should be subject to authorization by the rightholder;
- (45) Whereas the right to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization does not in any way constitute an extension of copyright protection to mere facts or data;
- (46) Whereas the existence of a right to prevent the unauthorized extraction and/or re-utilization of the whole or a substantial part of works, data or materials from a database should not give rise to the creation of a new right in the works, data or materials themselves;
- (47) Whereas, in the interests of competition between suppliers of information products and services, protection by the sui generis right must not be afforded in such a way as to facilitate abuses of a dominant position, in particular as regards the creation and distribution of new products and services which have an intellectual, documentary, technical, economic or commercial added value; whereas, therefore, the provisions of this Directive are without prejudice to the application of Community or national competition rules;
- (48) Whereas the objective of this Directive, which is to afford an appropriate and uniform level of protection of databases as a means to secure the remuneration of the maker of the database, is different from the aim of Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (7), which is to guarantee free circulation of personal data on the basis of harmonized rules designed to protect fundamental rights, notably the right to privacy which is recognized in Article 8 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms; whereas the provisions of this Directive are without prejudice to data protection legislation;
- (49) Whereas, notwithstanding the right to prevent extraction and/or re-utilization of all or a substantial part of a database, it should be laid down that the maker of a database or rightholder may not prevent a lawful user of the database from extracting and re-utilizing insubstantial parts; whereas, however, that user may not unreasonably prejudice either the legitimate interests of the holder of the sui generis right or the holder of copyright or a related right in respect of the works or subject matter contained in the database;
- (50) Whereas the Member States should be given the option of providing for exceptions to the right to prevent the unauthorized extraction and/or re-utilization of a substantial part of the contents of a database in the case of extraction for private purposes, for the purposes of illustration for teaching or scientific research, or where extraction and/or re-utilization are/is carried out in the interests of public security or for the purposes of an administrative or judicial procedure; whereas such operations must not prejudice the exclusive rights of the maker to exploit the database and their purpose must not be commercial;
- (51) Whereas the Member States, where they avail themselves of the option to permit a lawful user of a database to extract a substantial part of the contents for the purposes of illustration for teaching or scientific research, may limit that permission to certain categories of teaching or scientific research institution;
- (52) Whereas those Member States which have specific rules providing for a right comparable to the sui generis right provided for in this Directive should be permitted to retain, as far as the new right is concerned, the exceptions traditionally specified by such rules;
- (53) Whereas the burden of proof regarding the date of completion of the making of a database lies with the maker of the database;
- (54) Whereas the burden of proof that the criteria exist for concluding that a substantial modification of the contents of a database is to be regarded as a substantial new investment lies with the maker of the database resulting from such investment;
- (55) Whereas a substantial new investment involving a new term of protection may include a substantial verification of the contents of the database;
- (56) Whereas the right to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization in respect of a database should apply to databases whose makers are nationals or habitual residents of third countries or to those produced by legal persons not established in a Member State, within the meaning of the Treaty, only if such third countries offer comparable protection to

databases produced by nationals of a Member State or persons who have their habitual residence in the territory of the Community;

(57) Whereas, in addition to remedies provided under the legislation of the Member States for infringements of copyright or other rights, Member States should provide for appropriate remedies against unauthorized extraction and/or re-utilization of the contents of a database;

(58) Whereas, in addition to the protection given under this Directive to the structure of the database by copyright, and to its contents against unauthorized extraction and/or re-utilization under the sui generis right, other legal provisions in the Member States relevant to the supply of database goods and services continue to apply;

(59) Whereas this Directive is without prejudice to the application to databases composed of audiovisual works of any rules recognized by a Member State's legislation concerning the broadcasting of audiovisual programmes;

(60) Whereas some Member States currently protect under copyright arrangements databases which do not meet the criteria for eligibility for copyright protection laid down in this Directive; whereas, even if the databases concerned are eligible for protection under the right laid down in this Directive to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization of their contents, the term of protection under that right is considerably shorter than that which they enjoy under the national arrangements currently in force; whereas harmonization of the criteria for determining whether a database is to be protected by copyright may not have the effect of reducing the term of protection currently enjoyed by the rightholders concerned; whereas a derogation should be laid down to that effect; whereas the effects of such derogation must be confined to the territories of the Member States concerned,

HAVE ADOPTED THIS DIRECTIVE:

CHAPTER I

SCOPE

Article 1

Scope

1. This Directive concerns the legal protection of databases in any form.
2. For the purposes of this Directive, 'database' shall mean a collection of independent works, data or other materials arranged in a systematic or methodical way and individually accessible by electronic or other means.
3. Protection under this Directive shall not apply to computer programs used in the making or operation of databases accessible by electronic means.

Article 2

Limitations on the scope

This Directive shall apply without prejudice to Community provisions relating to:

- (a) the legal protection of computer programs;
- (b) rental right, lending right and certain rights related to copyright in the field of intellectual property;
- (c) the term of protection of copyright and certain related rights.

CHAPTER II

COPYRIGHT

Article 3

Object of protection

1. In accordance with this Directive, databases which, by reason of the selection or arrangement of their contents, constitute the author's own intellectual creation shall be protected as such by copyright. No other criteria shall be applied to determine their eligibility for that protection.
2. The copyright protection of databases provided for by this Directive shall not extend to their contents and shall be without prejudice to any rights subsisting in those contents themselves.

Article 4

Database authorship

1. The author of a database shall be the natural person or group of natural persons who created the base or, where the legislation of the Member States so permits, the legal person designated as the rightholder by that legislation.
2. Where collective works are recognized by the legislation of a Member State, the economic rights shall be owned by the person holding the copyright.
3. In respect of a database created by a group of natural persons jointly, the exclusive rights shall be owned jointly.

Article 5

Restricted acts

In respect of the expression of the database which is protectable by copyright, the author of a database shall have the exclusive right to carry out or to authorize:

- (a) temporary or permanent reproduction by any means and in any form, in whole or in part;
- (b) translation, adaptation, arrangement and any other alteration;
- (c) any form of distribution to the public of the database or of copies thereof. The first sale in the Community of a copy of the database by the rightholder or with his consent shall exhaust the right to control resale of that copy within the Community;
- (d) any communication, display or performance to the public;
- (e) any reproduction, distribution, communication, display or performance to the public of the results of the acts referred to in (b).

Article 6

Exceptions to restricted acts

1. The performance by the lawful user of a database or of a copy thereof of any of the acts listed in Article 5 which is necessary for the purposes of access to the contents of the databases and normal use of the contents by the lawful user shall not require the authorization of the author of the database. Where the lawful user is authorized to use only part of the database, this provision shall apply only to that part.
2. Member States shall have the option of providing for limitations on the rights set out in Article 5 in the following cases:
 - (a) in the case of reproduction for private purposes of a non-electronic database;
 - (b) where there is use for the sole purpose of illustration for teaching or scientific research, as long as the source is indicated and to the extent justified by the non-commercial purpose to be achieved;
 - (c) where there is use for the purposes of public security or for the purposes of an administrative or judicial procedure;
 - (d) where other exceptions to copyright which are traditionally authorized under national law are involved, without prejudice to points (a), (b) and (c).
3. In accordance with the Berne Convention for the protection of Literary and Artistic Works, this Article may not be interpreted in such a way as to allow its application to be used in a manner which unreasonably prejudices the rightholder's legitimate interests or conflicts with normal exploitation of the database.

CHAPTER III

SUI GENERIS RIGHT

Article 7

Object of protection

1. Member States shall provide for a right for the maker of a database which shows that there has been qualitatively and/or quantitatively a substantial investment in either the obtaining, verification or presentation of the contents to prevent extraction and/or re-utilization of the whole or of a substantial part, evaluated qualitatively and/or quantitatively, of the contents of that database.
2. For the purposes of this Chapter:
 - (a) 'extraction' shall mean the permanent or temporary transfer of all or a substantial part of the contents of a database to another medium by any means or in any form;
 - (b) 're-utilization' shall mean any form of making available to the public all or a substantial part of the contents of a database by the distribution of copies, by renting, by on-line or other forms of transmission. The first sale of a copy of a database within the Community by the rightholder or with his consent shall exhaust the right to control resale of that copy within the Community; Public lending is not an act of extraction or re-utilization.
3. The right referred to in paragraph 1 may be transferred, assigned or granted under contractual licence.
4. The right provided for in paragraph 1 shall apply irrespective of the eligibility of that database for protection by copyright or by other rights. Moreover, it shall apply irrespective of eligibility of the contents of that database for protection by copyright or by other rights. Protection of databases under the right provided for in paragraph 1 shall be without prejudice to rights existing in respect of their contents.
5. The repeated and systematic extraction and/or re-utilization of insubstantial parts of the contents of the database implying acts which conflict with a normal exploitation of that database or which unreasonably prejudice the legitimate interests of the maker of the database shall not be permitted.

Article 8

Rights and obligations of lawful users

1. The maker of a database which is made available to the public in whatever manner may not prevent a lawful user of the database from extracting and/or re-utilizing insubstantial parts of its contents, evaluated qualitatively and/or quantitatively, for any purposes whatsoever. Where the lawful user is authorized to extract and/or re-utilize only part of the database, this paragraph shall apply only to that part.
2. A lawful user of a database which is made available to the public in whatever manner may not perform acts which conflict with normal exploitation of the database or unreasonably prejudice the legitimate interests of the maker of the database.
3. A lawful user of a database which is made available to the public in any manner may not cause prejudice to the holder of a copyright or related right in respect of the works or subject matter contained in the database.

Article 9

Exceptions to the sui generis right

Member States may stipulate that lawful users of a database which is made available to the public in whatever manner may, without the authorization of its maker, extract or re-utilize a substantial part of its contents:

- (a) in the case of extraction for private purposes of the contents of a non-electronic database;
- (b) in the case of extraction for the purposes of illustration for teaching or scientific research, as long as the source is indicated and to the extent justified by the non-commercial purpose to be achieved;
- (c) in the case of extraction and/or re-utilization for the purposes of public security or an administrative or judicial procedure.

Article 10

Term of protection

1. The right provided for in Article 7 shall run from the date of completion of the making of the database. It shall expire fifteen years from the first of January of the year following the date of completion.
2. In the case of a database which is made available to the public in whatever manner before expiry of the period provided for in paragraph 1, the term of protection by that right shall expire fifteen years from the first of January of the year following the date when the database was first made available to the public.
3. Any substantial change, evaluated qualitatively or quantitatively, to the contents of a database, including any substantial change resulting from the accumulation of successive additions, deletions or alterations, which would result in the database being considered to be a substantial new investment, evaluated qualitatively or quantitatively, shall qualify the database resulting from that investment for its own term of protection.

Article 11

Beneficiaries of protection under the sui generis right

1. The right provided for in Article 7 shall apply to database whose makers or rightholders are nationals of a Member State or who have their habitual residence in the territory of the Community.
2. Paragraph 1 shall also apply to companies and firms formed in accordance with the law of a Member State and having their registered office, central administration or principal place of business within the Community; however, where such a company or firm has only its registered office in the territory of the Community, its operations must be genuinely linked on an ongoing basis with the economy of a Member State.
3. Agreements extending the right provided for in Article 7 to databases made in third countries and falling outside the provisions of paragraphs 1 and 2 shall be concluded by the Council acting on a proposal from the Commission. The term of any protection extended to databases by virtue of that procedure shall not exceed that available pursuant to Article 10.

CHAPTER IV

COMMON PROVISIONS

Article 12

Remedies

Member States shall provide appropriate remedies in respect of infringements of the rights provided for in this Directive.

Article 13

Continued application of other legal provisions

This Directive shall be without prejudice to provisions concerning in particular copyright, rights related to copyright or any other rights or obligations subsisting in the data, works or other materials incorporated into a database, patent rights, trade marks, design rights, the protection of national treasures, laws on restrictive practices and unfair competition, trade secrets, security, confidentiality, data protection and privacy, access to public documents, and the law of contract.

Article 14

Application over time

1. Protection pursuant to this Directive as regards copyright shall also be available in respect of databases created prior to the date referred to Article 16 (1) which on that date fulfil the requirements laid down in this Directive as regards copyright protection of databases.
2. Notwithstanding paragraph 1, where a database protected under copyright arrangements in a Member State on the date of publication of this Directive does not fulfil the eligibility criteria for copyright protection laid down in Article 3 (1), this Directive shall not result in any curtailment in that Member State of the remaining term of protection afforded under those arrangements.
3. Protection pursuant to the provisions of this Directive as regards the right provided for in Article 7 shall also be available in respect of databases the making of which was completed not more than fifteen years prior to the date referred to in Article 16 (1) and which on that date fulfil the requirements laid down in Article 7.
4. The protection provided for in paragraphs 1 and 3 shall be without prejudice to any acts concluded and rights acquired before the date referred to in those paragraphs.
5. In the case of a database the making of which was completed not more than fifteen years prior to the date referred to in Article 16 (1), the term of protection by the right provided for in Article 7 shall expire fifteen years from the first of January following that date.

Article 15

Binding nature of certain provisions

Any contractual provision contrary to Articles 6 (1) and 8 shall be null and void.

Article 16

Final provisions

1. Member States shall bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive before 1 January 1998.

When Member States adopt these provisions, they shall contain a reference to this Directive or shall be accompanied by such reference on the occasion of their official publication. The methods of making such reference shall be laid down by Member States.

2. Member States shall communicate to the Commission the text of the provisions of domestic law which they adopt in the field governed by this Directive.

3. Not later than at the end of the third year after the date referred to in paragraph 1, and every three years thereafter, the Commission shall submit to the European Parliament, the Council and the Economic and Social Committee a report on the application of this Directive, in which, inter alia, on the basis of specific information supplied by the Member States, it shall examine in particular the application of the sui generis right, including Articles 8 and 9, and shall verify especially whether the application of this right has led to abuse of a dominant position or other interference with free competition which would justify appropriate measures being taken, including the establishment of non-voluntary licensing arrangements. Where necessary, it shall submit proposals for adjustment of this Directive in line with developments in the area of databases.

Article 17

This Directive is addressed to the Member States.

Done at Strasbourg, 11 March 1996.

For the European Parliament

The President

K. HÄNSCH For the Council

The President

L. DINI

(1) OJ No C 156, 23. 6. 1992, p. 4 and OJ No C 308, 15. 11. 1993, p. 1.

(2) OJ No C 19, 25. 1. 1993, p. 3.

(3) Opinion of the European Parliament of 23 June 1993 (OJ No C 194, 19. 7. 1993, p. 144), Common Position of the Council of 10 July 1995 (OJ No C 288, 30. 10. 1995, p. 14), Decision of the European Parliament of 14 December 1995 (OJ No C 17, 22. 1. 1996) and Council Decision of 26 February 1996.

(4) OJ No L 122, 17. 5. 1991, p. 42. Directive as last amended by Directive 93/98/EEC (OJ No L 290, 24. 11. 1993, p. 9.)

(5) OJ No L 346, 27. 11. 1992, p. 61.

(6) OJ No L 290, 24. 11. 1993, p. 9.

(7) OJ No L 281, 23. 11. 1995, p. 31.

Příloha 2: české znění směrnice o právní ochraně databází

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996, o právní ochraně databází

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 57 odst. 2 a články 66 a 100a této Smlouvy,

s ohledem na návrh Komise [1],
s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru [2],
v souladu s postupem stanoveným v článku 189b Smlouvy [3],

(1) vzhledem k tomu, že právní ochrana databází není v současnosti ve všech členských státech dostatečná; že pokud taková ochrana existuje, má různou podobu;

(2) vzhledem k tomu, že tyto rozdíly v právní ochraně databází zajišťované právními předpisy členských států mají přímé nepříznivé účinky na fungování vnitřního trhu, zejména na svobodu fyzických a právnických osob poskytovat produkty a služby databází a služby on-line na základě harmonizované právní úpravy v celém Společenství; že přijetím nových právních předpisů členskými státy v této oblasti, která nyní nabývá na mezinárodním významu, se mohou tyto rozdíly ještě prohloubit;

(3) vzhledem k tomu, že by měly být odstraněny stávající rozdíly, které narušují fungování vnitřního trhu, a mělo by být zamezeno vzniku nových, zatímco rozdíly, které nemají nepříznivý účinek na fungování vnitřního trhu nebo na rozvoj informačního trhu ve Společenství by neměly být odstraňovány, ani by nemělo být zamezováno jejich vzniku;

(4) vzhledem k tomu, že ochrana databází autorským právem je v členských státech poskytována v různých formách podle vnitrostátních právních předpisů a judikatury a že pokud právní rozdíly, s ohledem na rozsah a podmínky této ochrany v jednotlivých členských státech, přetrvávají, mohou taková neharmonizovaná práva duševního vlastnictví bránit volnému pohybu zboží nebo služeb v rámci Společenství;

(5) vzhledem k tomu, že autorské právo představuje nadále vhodnou formu výlučného práva pro autory databází;

(6) vzhledem k tomu, že neexistuje-li harmonizovaná právní úprava nekalé soutěže ani judikatura, je třeba vydat další opatření, která by zamezila neoprávněnému vytěžování a/nebo zužitkování obsahu databáze;

(7) vzhledem k tomu, že pořízení databází vyžaduje značné lidské, technické a finanční prostředky, zatímco je možné tyto databáze rozmnožovat nebo zpřístupňovat za zlomek nákladů potřebných k jejich samostatnému vytvoření;

(8) vzhledem k tomu, že neoprávněné vytěžování a/nebo zužitkování obsahu databáze představuje činnost, která může mít vážné hospodářské a technické důsledky;

(9) vzhledem k tomu, že databáze jsou základním nástrojem pro rozvoj informačního trhu v rámci Společenství; že tento nástroj může být rovněž využíván v mnoha dalších oblastech;

(10) vzhledem k tomu, že exponenciální nárůst informací produkovaných nebo zpracovávaných ve Společenství i na celém světě ve všech odvětvích obchodu a průmyslu vyžaduje ve všech členských státech investice do vyspělých systémů zpracování informací;

(11) vzhledem k tomu, že v současnosti existuje značná nerovnováha ve výši investic v odvětví databází jak mezi jednotlivými členskými státy, tak mezi Společenstvím a hlavními světovými producenty databází ze třetích zemí;

(12) vzhledem k tomu, že investice do moderních systémů ukládání a zpracování informací se ve Společenství uskutečňují, pouze pokud bude zaveden stálý a jednotný systém na ochranu práv pořizovatelů databází;

(13) vzhledem k tomu, že na základě této směrnice jsou chráněny soubory, někdy nazývané "kompilace", děl, údajů nebo jiných prvků, které jsou uspořádány, ukládány a zpřístupňovány prostředky zahrnujícími elektronické, elektromagnetické nebo elektrooptické nebo obdobné postupy;

(14) vzhledem k tomu, že ochrana poskytovaná na základě této směrnice by měla být rozšířena i na jiné než elektronické databáze;

(15) vzhledem k tomu, že kritéria pro určení, zda bude databáze chráněna autorským právem, by měla být omezena na skutečnost, že výběr nebo uspořádání obsahu databáze představuje vlastní tvůrčí činnost autora; že se tato ochrana vztahuje na strukturu databáze;

(16) vzhledem k tomu, že pro posouzení, zda databázi lze chránit autorským právem, by se nemělo přihlížet k jiným kritériím než k jedinečnosti ve smyslu duševní tvůrčí činnosti autora a že by zejména neměla být posuzována kvalita nebo estetická hodnota;

(17) vzhledem k tomu, že "databázemi" se rozumějí soubory literárních, uměleckých, hudebních nebo jiných děl, jakož i soubory prací nebo jiných prvků, jako jsou texty, zvuky, obrazy, čísla, fakta a údaje; že se musí jednat o soubory děl, údajů nebo jiných

nezávislých prvků, které jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a mohou být jednotlivě přístupné; že z toho vyplývá, že záznam audiovizuálního, kinematografického, literárního nebo hudebního díla jako takový nespadá do oblasti působnosti této směrnice;

(18) vzhledem k tomu, že tato směrnice se nedotýká svobody autorů rozhodnout se, zda a v jakém rozsahu dovolí, aby byla jejich díla zařazena do databáze a zejména, zda je jimi vyslovený souhlas výhradní či nikoli; že ochrana databází zvláštním právem není na újmu stávajících práv týkajících se obsahu databáze; že zejména v případě, že autor nebo nositel souvisejícího práva souhlasí, aby některá jeho díla nebo jiný předmět ochrany byly zařazeny do databáze na základě nevýhradní licenční smlouvy, může třetí strana užívat těchto děl nebo jiných předmětů ochrany na základě souhlasu autora nebo nositele práva souvisejícího s právem autorským, aniž by vůči němu bylo uplatněno zvláštní právo pořizovatele databáze, pokud tato díla či jiné předměty ochrany nebudou z databáze vytěženy ani zužitkovány;

(19) vzhledem k tomu, že kompilace několika záznamů provedení hudebních děl na CD zpravidla nespadá do oblasti působnosti této směrnice, jednak proto, že jako kompilace nespĺňuje předpoklady pro ochranu podle autorského práva, jednak proto, že tento případ nepředstavuje dostatečně podstatný vklad, aby se na něj vztahovalo zvláštní právo;

(20) vzhledem k tomu, že ochrana podle této směrnice se může rovněž vztahovat na prvky nezbytné pro provoz nebo vyhledávání v určitých databázích, jako jsou thesaurus nebo systémy indexace;

(21) vzhledem k tomu, že ochrana poskytovaná podle této směrnice se vztahuje na databáze, v nichž jsou díla, údaje nebo jiné prvky uspořádány systematicky nebo metodicky; že tyto prvky nemusí být nezbytně ve skutečnosti hmotně uloženy v uspořádané podobě;

(22) vzhledem k tomu, že elektronické databáze ve smyslu této směrnice mohou rovněž zahrnovat zařízení jako CD-ROM a CD-I;

(23) vzhledem k tomu, že termín "databáze" nelze použít pro počítačové programy používané při pořizování nebo provozu databáze; že tyto programy jsou chráněny směrnicí Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů [4];

(24) vzhledem k tomu, že pronájem a půjčování databází v oblasti autorského práva a souvisejících práv je upraveno výlučně směrnicí Rady 92/100/EHS ze dne 19. listopadu 1992 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem [5];

(25) vzhledem k tomu, že doba trvání ochrany autorského práva je již upravena směrnicí Rady 93/98/EHS ze dne 29. října 1993 o harmonizaci doby ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících [6];

(26) vzhledem k tomu, že díla chráněná autorským právem a jiné předměty ochrany chráněné právy souvisejícími s právem autorským, které jsou začleněny do databáze, zůstávají nadále chráněny příslušnými výlučnými právy a nemohou být proto začleněny do databáze nebo z ní vyňaty bez souhlasu nositele práva nebo jeho právního nástupce;

(27) vzhledem k tomu, že autorská práva k dílům a související práva k jiným předmětům ochrany začleněným do databáze nejsou nijak dotčena existencí samostatného práva k výběru nebo uspořádání těchto děl a jiných předmětů ochrany v databázi;

(28) vzhledem k tomu, že osobnostní autorská práva fyzické osoby, která vytvořila databázi, náležejí autorovi a budou vykonávána v souladu s právními předpisy členských států a s ustanoveními Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl; že taková práva nespádají do oblasti působnosti této směrnice;

(29) vzhledem k tomu, že závisí na členských státech, kterou úpravu použijí pro vytváření databáze zaměstnancem; že proto tato směrnice nebrání členským státům, aby ve svých právních předpisech stanovily, že v případě databáze, která byla vytvořena zaměstnancem při plnění jeho povinností nebo na základě pokynů zaměstnavatele, je zaměstnavatel výlučně oprávněn k výkonu všech majetkových práv k takto vytvořené databázi, není-li smluvně dohodnuto jinak;

(30) vzhledem k tomu, že výlučná práva autora by měla zahrnovat právo na určení, jakým způsobem bude dílo užito a kým, a zejména právo na kontrolu rozšiřování díla na neoprávněné osoby;

(31) vzhledem k tomu, že ochrana databází autorským právem zahrnuje rovněž zpřístupňování databází jiným způsobem než rozšiřováním rozmnoženin;

(32) vzhledem k tomu, že členské státy jsou povinny zajistit alespoň hmotnou rovnocennost svých vnitrostátních ustanovení pro případ činnosti podléhající omezením podle této směrnice;

(33) vzhledem k tomu, že otázka vyčerpání práva na rozšiřování nevzniká v případě databází on-line, které spadají do oblasti poskytování služeb; že totéž platí pro hmotnou rozmnoženinu databáze, jež byla pořizena uživatelem dané služby se souhlasem nositele práva; že na rozdíl od případu CD-ROM nebo CD-I, kde je duševní vlastnictví vázáno na hmotný podklad, tj. na zboží, představuje každá služba on-line činnost, která podléhá schválení, stanoví-li tak autorské právo;

(34) vzhledem k tomu, že jakmile se však nositel práva rozhodne zpřístupnit uživateli rozmnoženinu databáze pomocí služby on-line nebo jiným způsobem, musí být nicméně tomuto oprávněnému uživateli umožněn přístup k databázi a dána možnost užívat ji způsobem a za účelem stanoveným v licenční smlouvě uzavřené s nositelem práva, a to i když přístup a užívání vyžaduje vyhrazenou činnost;

(35) vzhledem k tomu, že by měl být sestaven seznam výjimek z vyhrazených činností, přičemž je třeba vzít v úvahu, že autorské právo ve smyslu této směrnice se vztahuje pouze na výběr a uspořádání obsahu databáze; že členským státům by měla být dána možnost stanovit tyto výjimky v konkrétních případech; že tato možnost by měla být využívána v souladu s

Bernskou úmluvou a měla by být omezena na případy, kdy se výjimky týkají struktury databáze; že je třeba rozlišovat mezi výjimkami pro případ užívání pro osobní potřebu a výjimkami pro případ pořízování rozmnoženin pro osobní účely, které se týkají vnitrostátních předpisů některých členských států o poplatcích za nenahrané nosiče a za nahrávací zařízení;

(36) vzhledem k tomu, že ve smyslu této směrnice se "vědeckým výzkumem" rozumí jak oblast přírodních věd, tak i humanitních věd;

(37) vzhledem k tomu, že touto směrnicí není dotčen čl. 10 odst. 1 Bernské úmluvy;

(38) vzhledem k tomu, že nárůst užívání digitální technologie vystavuje pořizovatele databází nebezpečí, že obsah jeho databáze bude rozmnožován a elektronicky upravován bez jeho souhlasu k pořízení jiné databáze o stejném obsahu, což však nepředstavuje porušení autorského práva k uspořádání obsahu jeho databáze;

(39) vzhledem k tomu, že vedle cíle zajistit ochranu autorského práva na základě jedinečnosti výběru a uspořádání obsahu databáze je cílem této směrnice chránit pořizovatele databáze proti přisvojení výsledků z finančních a odborných vkladů při získávání a shromažďování obsahu, a to zajištěním ochrany celé databáze nebo její podstatné části proti některým činům uživatele nebo soutěžitele;

(40) vzhledem k tomu, že předmětem tohoto zvláštního práva je zajistit ochranu vkladů do pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze na omezenou dobu trvání práva; že tento vklad může spočívat v poskytnutí finančních prostředků a/nebo ve vynaložení času, práce a energie;

(41) vzhledem k tomu, že cílem zvláštního práva je poskytnout pořizovateli databáze možnost zabránit neoprávněnému vytěžování a/nebo zužitkování celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části; že pořizovatelem databáze je osoba, která vyvine iniciativu a nese riziko za provedení vkladů; že jsou tímto z definice pořizovatele vyloučeni subdodavatelé;

(42) vzhledem k tomu, že zvláštní právo zabránit neoprávněnému vytěžování a/nebo zužitkování se týká činnosti uživatele, která překračuje jeho legitimní práva a působí tak újmu vkladům; že právo zakázat vytěžování a/nebo zužitkování celého obsahu nebo jeho podstatné části se týká nejen vytvoření parazitujícího konkurenčního produktu, ale také každého uživatele, který svou činností způsobí z kvalitativního nebo kvantitativního hlediska závažnou újmu na vkladu;

(43) vzhledem k tomu, že v případě přenosu on-line se právo zakázat zužitkování nevyčerpá ani s ohledem na databázi ani s ohledem na hmotnou rozmnoženinu databáze nebo její část pořízenou příjemcem přenosu se souhlasem nositele práva;

(44) vzhledem k tomu, že pokud je k zobrazení obsahu databáze na obrazovce třeba trvalý nebo dočasný přenos celého obsahu nebo jeho podstatné části na jiný podklad, měl by takový úkon podléhat souhlasu nositele práva;

(45) vzhledem k tomu, že právo zakázat neoprávněné vytěžování a/nebo zužitkování neznamená v žádném případě rozšíření ochrany autorského práva na pouhá fakta nebo údaje;

(46) vzhledem k tomu, že právo zabránit neoprávněnému vytěžování a/nebo zužitkování celých děl, údajů nebo prvků databáze či jejich podstatných částí by nemělo vést ke vzniku nového práva k těmto dílům, údajům nebo prvkům samotným;

(47) vzhledem k tomu, že v zájmu soutěže mezi dodavateli informačních produktů a služeb nesmí být ochrana zvláštním právem vykonávána způsobem, který by usnadňoval zneužití dominantního postavení, zejména s ohledem na tvorbu a rozšiřování nových produktů a služeb představujících přidanou hodnotu duševní, dokumentační, technické, hospodářské nebo obchodní povahy; a že ustanovením této směrnice tedy není dotčeno použití pravidel hospodářské soutěže Společenství a členských států;

(48) vzhledem k tomu, že cíl této směrnice, který spočívá v poskytnutí přiměřené a jednotné úrovně ochrany databází jako prostředku k zajištění odměny pro pořizovatele databáze, je odlišný od cíle směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů [7], která má zaručit volný pohyb osobních údajů na základě harmonizovaných pravidel stanovených na ochranu základních práv, zejména práva na soukromí, které je uznáno v článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod; že ustanoveními této směrnice nejsou dotčeny právní předpisy na ochranu údajů;

(49) vzhledem k tomu, že bez ohledu na právo zamezit vytěžování a/nebo zužitkování celé databáze nebo její podstatné části by mělo být stanoveno, že pořizovatel databáze nebo nositel práva nemůže zabránit oprávněnému uživateli databáze, aby z ní vytěžil a zužitoval nepodstatné části databáze; že uživatel nesmí přitom nepřiměřeným způsobem poškozovat oprávněné zájmy nositele zvláštního práva, nositele autorského práva ani práv souvisejících s autorským právem k dílu nebo jiným předmětům ochrany obsaženým v databázi;

(50) vzhledem k tomu, že členské státy by měly mít možnost udělovat výjimky z práva zamezovat neoprávněnému vytěžování a/nebo zužitkování podstatné části obsahu databáze v případě vytěžování pro osobní potřebu, pro účely názorného vyučování nebo vědeckého výzkumu nebo v případě, kdy se jedná o vytěžování a/nebo zužitkování pro účely veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení; že těmito opatřeními nejsou dotčena výlučná práva pořizovatele na využití databáze a že nesmějí být užitá k obchodním účelům;

(51) vzhledem k tomu, že v případě, že členské státy využijí možnost povolit oprávněnému uživateli databáze vytěžování podstatné části obsahu pro účely názorného vyučování nebo vědeckého výzkumu, mohou omezit toto povolení jen na určité kategorie vzdělávacích nebo výzkumných institucí;

(52) vzhledem k tomu, že ty členské státy, které mají zvláštní právní úpravu srovnatelnou se zvláštním právem stanoveným touto směrnicí, mohou s ohledem na nové právo zachovat výjimky přiznané tradičně podle této právní úpravy;

(53) vzhledem k tomu, že důkazní břemeno týkající se dne dohotovení databáze nese pořizovatel databáze;

(54) vzhledem k tomu, že důkazní břemeno o splnění předpokladů vedoucích k závěru, že významnou změnu obsahu databáze je třeba považovat za podstatný nový vklad, nese pořizovatel databáze, která vyplývá z tohoto vkladu;

(55) vzhledem k tomu, že podstatný nový vklad, který má za následek nový běh trvání ochrany, může zahrnovat důkladné ověřování obsahu databáze;

(56) vzhledem k tomu, že právo na ochranu před neoprávněným vytěžováním a/nebo zužitkováním se uplatní pro databázi, jejímiž pořizovateli jsou státní příslušníci třetích zemí nebo osoby s obvyklým bydlištěm ve třetích zemích, nebo pro databázi pořizovanou právnickou osobou, která není ve smyslu Smlouvy usazena v členském státě, pouze tehdy, poskytují-li tyto třetí země srovnatelnou ochranu databázím pořizovaným státními příslušníky členského státu nebo osobami s obvyklým bydlištěm na území Společenství;

(57) vzhledem k tomu, že vedle sankcí stanovených v právu členských států při porušení autorského práva nebo jiných práv, by měly členské státy zajistit vhodné sankce proti neoprávněnému vytěžování a/nebo zužitkování obsahu databáze;

(58) vzhledem k tomu, že vedle ochrany poskytované touto směrnicí pro strukturu databáze autorským právem a pro její obsah zvláštním právem proti neoprávněnému vytěžování a/nebo zužitkování se v členských státech nadále používají ostatní právní předpisy členských států týkající se nabídky produktů a služeb databáze;

(59) vzhledem k tomu, že se tato směrnice nedotýká uplatňování pravidel případně stanovených v právních předpisech členských států upravujících televizní vysílání audiovizuálních programů na databáze složené z audiovizuálních děl;

(60) vzhledem k tomu, že některé členské státy v současnosti chrání autorským právem databáze, které nesplňují kritéria pro autorskoprávní ochranu podle této směrnice; že i když mohou být dotčené databáze předmětem ochrany podle práva stanoveného touto směrnicí proti neoprávněnému vytěžování a/nebo zužitkování obsahu databáze, je doba trvání ochrany podle tohoto práva výrazně kratší než doba ochrany přiznávaná podle stávající platné vnitrostátní právní úpravy; že harmonizace kritérií pro stanovení, zda bude databáze chráněna podle autorského práva, nesmí mít za následek zkrácení doby trvání ochrany, kterou nyní mají nositelé příslušných práv; že by měla být stanovena výjimka; že účinky této výjimky by se měly omezit na území dotčených členských států,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

KAPITOLA I

OBLAST PŮSOBNOST

Článek 1

Oblast působnosti

1. Tato směrnice se vztahuje na právní ochranu databází nezávisle na jejich formě.
2. Pro účely této směrnice se "databází" rozumí soubor děl, údajů nebo jiných nezávislých prvků, které jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a které jsou jednotlivě přístupné elektronickými nebo jinými prostředky.
3. Ochrana podle této směrnice se nevztahuje na počítačové programy používané při pořizování nebo provozování databází přístupných elektronickými prostředky.

Článek 2

Omezení oblasti působnosti

Tato směrnice se použije, aniž jsou dotčeny předpisy Společenství upravující, na:

- a) právní ochranu počítačových programů;
- b) práva na pronájem a na půjčování a některá práva související s autorským právem v oblasti duševního vlastnictví;
- c) dobu trvání ochrany autorského práva a některých práv s ním souvisejících.

KAPITOLA II

AUTORSKÉ PRÁVO

Článek 3

Předmět ochrany

1. Podle této směrnice jsou databáze, které způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu představují vlastní duševní výtvar autorů, chráněny jako takové podle autorského práva. Pro určení, zda podléhají této ochraně, se neuplatní žádná další kritéria.
2. Autorskoprávní ochrana databází podle této směrnice se nevztahuje na jejich obsah a není na újmu práv k tomuto obsahu.

Článek 4

Autorství databáze

1. Autorem databáze je fyzická osoba nebo skupina fyzických osob, které databázi vytvořily, nebo připouští-li to právní předpisy členských států, právnická osoba považovaná těmito právními předpisy za nositele práva.
2. Uznávají-li právní předpisy členského státu kolektivní díla, náleží majetková práva osobě, již přísluší autorské právo.
3. Je-li databáze vytvořená společně skupinou fyzických osob, jsou nositeli výlučných práv tyto osoby společně.

Článek 5 Vyhrazené činnosti

V souvislosti se způsobem vyjádření databáze, která může být předmětem ochrany autorského práva, má autor databáze výlučné právo provádět nebo povolovat

- a) dočasné nebo trvalé rozmnožování celé databáze nebo její části jakýmkoli prostředky a v jakékoli podobě;
- b) překlad, zpracování, úpravu a jakoukoli jinou změnu;
- c) jakoukoli formu rozšiřování databáze nebo jejích rozmnoženin na veřejnost. První prodej rozmnoženiny databáze nositelem práv nebo s jeho souhlasem ve Společenství vyčerpá právo na kontrolu opětného prodeje této rozmnoženiny ve Společenství;
- d) jakékoli sdělování, zobrazování nebo předvádění na veřejnosti;
- e) jakékoli rozmnožování a rozšiřování, sdělování, zobrazování nebo předvádění na veřejnosti výsledků činností uvedených v písmenu b).

Článek 6 Výjimky z vyhrazených činností

1. Oprávněný uživatel databáze nebo jejích rozmnoženin může vykonávat všechny činnosti uvedené v článku 5, které jsou nezbytné pro přístup k obsahu databáze a pro její obvyklé užívání tímto uživatelem, bez souhlasu autora databáze. Je-li uživatel oprávněn užívat pouze část databáze, vztahuje se toto ustanovení jen na tuto část.

2. členské státy mohou stanovit omezení práv uvedených v článku 5 v těchto případech:

- a) rozmnožování databáze v neelektronické podobě pro osobní potřebu;
- b) užívání databáze výlučně pro účely názorného vyučování nebo vědeckého výzkumu, je-li uveden pramen, v rozsahu odůvodněným sledovaným nevýdělečným účelem;
- c) užívání pro účely veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení;
- d) jiné výjimky z autorského práva, které jsou tradičně upraveny vnitrostátním právem, aniž jsou dotčena písmena a), b) a c).

3. V souladu s Bernskou úmluvou o ochraně literárních a uměleckých děl nelze tento článek vykládat tak, že je možné jej uplatňovat způsobem, který byl nepřiměřeně na újmu oprávněným zájmům nositele práva nebo byl v rozporu s obvyklým užíváním databáze.

KAPITOLA III

ZVLÁŠTNÍ PRÁVO

Článek 7 Předmět ochrany

1. členské státy stanoví pro pořizovatele databáze právo zabránit vytěžování a/nebo zužitkování celého obsahu databáze nebo jeho kvalitativně nebo kvantitativně podstatné části, pokud pořízení, ověření nebo předvedení tohoto obsahu potvrzuje kvalitativně a/nebo kvantitativně podstatný vklad.

2. Pro účely této kapitoly se rozumí:

- a) "vytěžováním" trvalý nebo dočasný přenos celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části na jiný podklad, a to jakýmkoli prostředky nebo jakýmkoli způsobem;
- b) "zužitkováním" jakýkoli způsob zpřístupnění veřejnosti celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části rozšiřováním rozmnoženin, pronájmem, spojením on-line nebo jinými způsoby přenosu. Prvním prodejem rozmnoženiny databáze ve Společenství nositelem práva nebo s jeho souhlasem se vyčerpá právo na kontrolu opětného prodeje této rozmnoženiny ve Společenství;

Veřejné půjčování se nepovažuje za vytěžování ani zužitkování.

3. Právo podle odstavce 1 může být převedeno, postoupeno nebo může být předmětem licenční smlouvy.

4. Právo podle odstavce 1 se uplatní nezávisle na tom, zda daná databáze podléhá ochraně podle autorského práva nebo podle jiných práv. Uplatní se rovněž nezávisle na tom, zda obsah databáze podléhá ochraně podle autorského práva nebo podle jiných práv. Ochranou databází podle práva podle odstavce 1 nejsou dotčena práva týkající se jejich obsahu.

5. Opakované a systematické vytěžování a/nebo zužitkování nepodstatných částí obsahu databáze, které předpokládá činnost v rozporu s obvyklým užíváním databáze nebo které neodůvodněně poškozuje oprávněné zájmy pořizovatele databáze, není dovoleno.

Článek 8 Práva a povinnosti oprávněného uživatele

1. Pořizovatel databáze, která je jakýmkoli způsobem zpřístupněna veřejnosti, nesmí bránit oprávněnému uživateli databáze ve vytěžování a/nebo zužitkování kvalitativně nebo kvantitativně nepodstatných částí jejího obsahu nezávisle na účelu využití. Je-li oprávněný uživatel oprávněn vytěžovat a/nebo zužítkovat pouze část databáze, uplatní se tento odstavec pro tuto část.

2. Oprávněný uživatel databáze, která je zpřístupněna jakýmkoli způsobem veřejnosti, nesmí provádět úkony, které jsou v rozporu s obvyklým užíváním databáze nebo které neodůvodněně poškozují oprávněné zájmy pořizovatele databáze.

3. Oprávněný uživatel databáze, která je zpřístupněna jakýmkoli způsobem veřejnosti, nesmí způsobit újmu nositeli autorského práva nebo práva s ním souvisejícího k dílům nebo jiným předmětům ochrany obsaženým v databázi.

Článek 9 Výjimky ze zvláštního práva

členské státy mohou stanovit, že oprávněný uživatel databáze, která je jakýmkoli způsobem zpřístupněna veřejnosti, může bez souhlasu jejího pořizovatele vytěžit nebo zužítkovat podstatnou část jejího obsahu,

- a) jde-li o vytěžování obsahu neelektronické databáze pro osobní potřebu;
- b) jde-li o vytěžování pro účely názorného vyučování nebo vědeckého výzkumu, je-li uveden pramen, v rozsahu odůvodněným sledovaným nevýdělečným cílem;
- c) jde-li o vytěžování a/nebo zužitkování pro účely veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení.

Článek 10

Ochranná doba

1. Právo podle článku 7 vzniká dnem dohotovení databáze. Trvá patnáct let od 1. ledna roku následujícího po dni dohotovení.

2. V případě databáze, která je zpřístupněna jakýmkoli způsobem veřejnosti před uplynutím období uvedeného v odstavci 1, trvá doba ochrany tímto právem patnáct let od 1. ledna roku následujícího po dni, kdy byla tato databáze zpřístupněna veřejnosti poprvé.

3. Jakákoli kvalitativně nebo kvantitativně podstatná změna obsahu databáze, zejména jakákoli podstatná změna vyplývající z nahromadění následných dodatků, výmazů nebo změn, jejímž výsledkem je databáze, která představuje z kvalitativního nebo kvantitativního hlediska podstatný vklad, umožňuje poskytnout databázi vyplývající z tohoto vkladu vlastní dobu ochrany.

Článek 11

Osoby oprávněné k ochraně podle zvláštního práva

1. Právo podle článku 7 se vztahuje na databáze, jejichž pořizovatel nebo nositel práv je státním příslušníkem členského státu nebo je usazen na území Společenství.

2. Odstavec 1 se rovněž vztahuje na podniky a společnosti, které jsou zřízeny v souladu s právem členského státu a které mají své sídlo, správní ústředí nebo hlavní provozovnu ve Společenství; mají-li však tyto podniky nebo společnosti na území Společenství pouze své sídlo, musí být jejich činnost skutečně a trvale svázána s hospodářstvím členského státu.

3. Rada na návrh Komise sjedná dohodu o rozšíření práva podle článku 7 na databáze, které byly vytvořeny ve třetích zemích a které nespádají do oblasti působnosti odstavců 1 a 2. Doba ochrany rozšířená na databáze podle tohoto postupu nepřesáhne dobu ochrany podle článku 10.

KAPITOLA IV

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

Článek 12

Sankce

Členské státy stanoví vhodné sankce pro případ porušení práv uvedených v této směrnici.

Článek 13

Zachování ostatních ustanovení

Touto směrnicí nejsou dotčeny právní předpisy upravující zejména autorské právo, práva s ním související nebo další práva a povinnosti vztahující se na údaje, díla nebo jiné prvky začleněné do databáze, patentové právo, ochranné známky, průmyslové vzory, ochranu národního kulturního pokladu, kartelové právo a právo nekalé soutěže, obchodní tajemství, bezpečnost, informace důvěrné povahy, ochranu osobních údajů a soukromí, přístup k veřejným dokumentům a smluvní právo.

Článek 14

Časová působnost

1. Autorskoprávní ochrana podle této směrnice se uplatní i v případě databází, které byly vytvořeny přede dnem uvedeným v čl. 16 odst. 1, pokud k tomuto dni splňují požadavky této směrnice na autorskoprávní ochranu databází.

2. Bez ohledu na odstavec 1, nespĺňuje-li databáze chráněná podle autorského práva v členském státě ke dni vyhlášení této směrnice kritéria způsobilosti pro autorskoprávní ochranu podle čl. 3 odst. 1 této směrnice, nemá to za následek zkrácení zbývající doby ochrany zaručené touto úpravou v členském státě.

3. Ochrana podle ustanovení této směrnice s ohledem na právo podle článku 7 se rovněž vztahuje na databáze, jejichž pořízení bylo dokončeno během patnácti let předcházejících dni uvedenému v čl. 16 odst. 1 a jež k tomuto dni splňovaly požadavky stanovené v článku 7.

4. Ochranou poskytnutou podle odstavců 1 a 3 nejsou dotčeny sjednané dohody a práva nabytá přede dnem uvedeným v těchto odstavcích.

5. V případě databáze, jejíž pořízení nebylo dokončeno během patnácti let předcházejících dni uvedenému v čl. 16 odst. 1, uplyne ochranná doba podle článku 7 patnáct let od 1. ledna roku následujícího po tomto dni.

Článek 15

Závaznost některých ustanovení

Smluvní ustanovení v rozporu s čl. 6 odst. 1 a s článkem 8 jsou od počátku neplatná.

Článek 16

Závěrečná ustanovení

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní opatření nezbytná pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 1. ledna 1998.

Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

3. Nejpozději do konce třetího roku po dni uvedeném v odstavci 1 a poté každé tři roky předloží Komise Evropskému parlamentu, Radě a Hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o uplatňování této směrnice, v níž, zejména na základě zvláštních informací poskytovaných členskými státy posoudí uplatňování zvláštního práva včetně článků 8 a 9 a zejména ověří, zda uplatňování této úpravy vyvolalo zneužití dominantního postavení nebo jiné porušování volné soutěže, které by odůvodňovalo přijetí vhodných opatření včetně zavedení úpravy nucené licence. Komise v případě potřeby předloží návrhy na přizpůsobení této směrnice vývoji v odvětví databází.

Článek 17

Tato směrnice je určena členskými státy.

Ve Štrasburku dne 11. března 1996.

Za Evropský parlament

předseda

K. Hänsch

Za Radu

předseda

L. Dini

[1] Úř. věst. C 156, 23.6.1992, s. 4 a Úř. věst. C 308, 15.11.1993, s. 1.

[2] Úř. věst. C 19, 25.1.1993, s. 3.

[3] Stanovisko Evropského parlamentu ze dne 23. července 1993 (Úř. věst. C 194, 19.7.1993, s. 144), společný postoj Rady ze dne 10. července 1995 (Úř. věst. C 288, 30.10.1995, s. 14), rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 14. prosince 1995 (Úř. věst. C 17, 22. 1. 1996) a rozhodnutí Rady ze dne 26. února 1996.

[4] Úř. věst. L 122, 17.5.1991, s. 42. Směrnice naposledy pozměněná směrnicí 93/98/EHS (Úř. věst. L 290, 24.11.1993, s. 9).

[5] Úř. věst. L 346, 27.11.1992, s. 61.

[6] Úř. věst. L 290, 24.11.1993, s. 9.

[7] Úř. věst. L 281, 23.1.1995, s. 31.

Příloha 3: výběr relevantních ustanovení českého autorského zákona

Zákon ze dne 7. dubna 2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění zákonů č. 81/2005 Sb., č. 61/2006 Sb., č. 216/2006 Sb., č. 186/2006 Sb., č. 68/2008 Sb., č. 41/2009 Sb., č. 227/2009 Sb.

§ 1 Předmět úpravy

Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství 1) a upravuje

- a) práva autora k jeho autorskému dílu,
- b) práva související s právem autorským:
 1. práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu,
 2. právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,
 3. právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,
 4. právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání,
 5. právo zveřejnitelů k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv,
 6. právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu,
- c) právo pořizovatele k jím pořízené databázi,
- d) ochranu práv podle tohoto zákona,
- e) kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících s právem autorským.

§ 2 Autorské dílo

(1) Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.

(2) Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují. Fotografie a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, které jsou původní ve smyslu věty první, jsou chráněny jako dílo fotografické.

(3) Právo autorské se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené.

(4) Předmětem práva autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.

(5) Sborník, jako je časopis, encyklopedie, antologie, pásmo, výstava nebo jiný soubor nezávislých děl nebo jiných prvků, který způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splňuje podmínky podle odstavce 1, je dílem souborným.

(6) Dílem podle tohoto zákona není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.

§ 3 Výjimky z ochrany podle práva autorského ve veřejném zájmu

Ochrana podle práva autorského se nevztahuje na

- a) úřední dílo, jímž je právní předpis, rozhodnutí, opatření obecné povahy, veřejná listina, veřejně přístupný rejstřík a sbírka jeho listin, jakož i úřední návrh úředního díla a jiná přípravná úřední dokumentace, včetně úředního překladu takového díla, sněmovní a senátní publikace, pamětní knihy obecní (obecní kroniky), státní symbol a symbol jednotky územní samosprávy a jiná taková díla, u nichž je veřejný zájem na vyloučení z ochrany,
- b) výtvořů tradiční lidové kultury, není-li pravé jméno autora obecně známo a nejde-li o dílo anonymní nebo o dílo pseudonymní (§ 7); užít takové dílo lze jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu.

§ 4 Zveřejnění a vydání díla

(1) Prvním oprávněným veřejným přednesením, provedením, předvedením, vystavením, vydáním či jiným zpřístupněním veřejnosti je dílo zveřejněno.

(2) Zahájením oprávněného veřejného rozšiřování rozmnoženin je dílo vydáno.

§ 5 Autor

(1) Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.

(2) Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených.

§ 6 Zákonná domněnka autorství

Autorem díla je fyzická osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak; to neplatí v případech, kdy je

údaj v rozporu s jiným údajem takto uvedeným. Toto ustanovení se použije i tehdy, je-li toto jméno pseudonymem, pokud autorem přijatý pseudonym nevbuzuje pochybnosti o autorově totožnosti.

§ 9 Vznik práva autorského

- (1) Právo autorské k dílu vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě.
- (2) Zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezaniká právo autorské k dílu.
- (3) Nabytím vlastnického práva nebo jiného věcného práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nenabývá se oprávnění k výkonu práva dílo užít, není-li dohodnuto či nevyplývá-li z tohoto zákona jinak. Poskytnutím oprávnění k výkonu práva dílo užít jiné osobě zůstává nedotčeno vlastnické právo nebo jiná věcná práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze zvláštního právního předpisu jinak.
- (4) Vlastník či jiný uživatel věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, není povinen tuto věc udržovat a chránit před zničením, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze zákona jinak.

§ 11

- (1) Autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.
- (2) Autor má právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla, je-li uvedení autorství při takovém užití obvyklé.
- (3) Autor má právo na nedotknutelnost svého díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li tento zákon jinak. Je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled), nevyplývá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil.
- (4) Osobnostních práv se autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a smrtí autora zanikají. Ustanovení odstavce 5 tím není dotčeno.
- (5) Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu, dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a je-li to obvyklé, musí být uveden autor díla, nejde-li o dílo anonymní. Ochrany se může domáhat kterákoli z osob autorovi blízkých, 1a) toto oprávnění mají, i když uplynula doba trvání majetkových práv autorských. Této ochrany se může vždy domáhat i právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce podle tohoto zákona (§ 97).

§ 12 Právo dílo užít

- (1) Autor má právo své dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva; jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených tímto zákonem.
- (2) Poskytnutím oprávnění podle odstavce 1 právo autorovi nezaniká; autorovi vzniká pouze povinnost strpět zásah do práva dílo užít jinou osobou v rozsahu vyplývajícím ze smlouvy.
- (3) Autor má právo požadovat na vlastníku věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, aby mu ji zpřístupnil, pokud je toho třeba k výkonu práv autorských podle tohoto zákona. Toto právo nelze uplatnit v rozporu s oprávněnými zájmy vlastníka; vlastník není povinen autorovi takovou věc vydat, je však povinen na žádost a náklady autora zhotovit fotografii nebo jinou rozmnoženinu díla a odevzdat ji autorovi.
- (4) Právem dílo užít je
 - a) právo na rozmnožování díla (§ 13),
 - b) právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 14),
 - c) právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 15),
 - d) právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 16),
 - e) právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 17),
 - f) právo na sdělování díla veřejnosti (§ 18), zejména
 1. právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla (§ 19 a 20),
 2. právo na vysílání díla rozhlasem či televizí (§ 21),
 3. právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla (§ 22),
 4. právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla (§ 23).
- (5) Způsoby užití díla vyplývající z odstavce 4 se pro účely tohoto zákona vymezují v ustanoveních § 13 až 23. Dílo lze užít i jiným způsobem než způsoby uvedenými v odstavci 4.

§ 13 Rozmnožování

- (1) Rozmnožováním díla se rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho částí, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.
- (2) Dílo se rozmnožuje zejména ve formě rozmnoženiny tiskové, fotografické, zvukové, obrazové nebo zvukově obrazové, stavbou architektonického díla nebo ve formě jiné trojrozměrné rozmnoženiny anebo ve formě elektronické zahrnující vyjádření analogové i digitální.

§ 14 Rozšiřování

- (1) Rozšiřováním originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem.
- (2) Prvním prodejem nebo jiným prvním převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla v hmotné podobě, který byl skutečně autorem nebo s jeho souhlasem na území členského státu Evropských společenství nebo jiné smluvní strany Dohody o Evropském hospodářském prostoru, je ve vztahu k takovému originálu nebo rozmnoženině díla právo autora na rozšiřování pro území Evropských společenství a ostatních smluvních stran Dohody o Evropském hospodářském prostoru vyčerpáno; právo na pronájem díla a právo na půjčování díla zůstává nedotčeno.

§ 15 Pronájem

Pronájemem originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla ve hmotné podobě za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla na dobu určitou.

§ 18 Obecná ustanovení

(1) Sdělováním díla veřejnosti se rozumí zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově.

(2) Sdělováním díla veřejnosti podle odstavce 1 je také zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou síť.

(3) Sdělováním díla veřejnosti není pouhé provozování zařízení umožňujícího nebo zajišťujícího takové sdělování.

(4) Sdělováním díla veřejnosti podle odstavců 1 a 2 nedochází k vyčerpání práva autora na sdělování díla veřejnosti.

§ 27

(1) Majetková práva trvají, pokud není dále stanoveno jinak, po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti.

(2) Bylo-li dílo vytvořeno jako dílo spoluautorů, počítá se doba trvání majetkových práv od smrti spoluautora, který ostatní přežil.

(3) Majetková práva k dílu anonymnímu a pseudonymnímu trvají 70 let od oprávněného zveřejnění díla. Je-li pravé jméno autora díla anonymního nebo pseudonymního obecně známo nebo se autor takového díla veřejně prohlásí (§ 7 odst. 2) v průběhu doby podle věty první, řídí se trvání majetkových práv k takovému dílu podle odstavce 1, a jde-li o dílo spoluautorů, i podle odstavce 2. Ustanovení tohoto odstavce se použije i na kolektivní dílo (§ 59), s výjimkou případů, kdy autoři, kteří dílo jako takové vytvořili, jsou u díla nebo na díle při jeho zpřístupnění veřejnosti jako autoři označeni; v takových případech se trvání majetkových práv ke kolektivnímu dílu řídí ustanovením odstavce 1 nebo 2.

(4) U díla, u něhož není pro počítání doby trvání majetkových práv rozhodná smrt autora a které nebylo zveřejněno během 70 let od jeho vytvoření, majetková práva uplynutím této doby zanikají.

(5) Doba trvání majetkových práv k dílu audiovizuálnímu se počítá od smrti poslední přeživší z následujících osob: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvláště vytvořené pro užití v audiovizuálním díle.

(6) Je-li pro počítání doby trvání majetkových práv rozhodné zveřejnění díla a dílo se zveřejňuje po určitou dobu ve svazcích, dílech, na pokračování nebo v řadách, počítá se doba trvání majetkových práv pro každou takovou část díla samostatně.

(7) Doba trvání majetkových práv se počítá vždy od prvního dne roku následujícího po roce, v němž došlo k události rozhodné pro její počítání.

§ 28

(1) Dílo, u kterého uplynula doba trvání majetkových práv, může každý bez dalšího volně užit; ustanovení odstavce 2 a § 11 odst. 5 věty první tím není dotčeno.

(2) Tomu, kdo poprvé zveřejní dosud nezveřejněné dílo, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv, vznikají takovým zveřejněním vylučná majetková práva k dílu takto zveřejněnému v rozsahu, v jakém by je měl autor díla, pokud by jeho majetková práva k dílu ještě trvala.

(3) Právo podle odstavce 2 trvá 25 let od zveřejnění díla. Ustanovení § 27 odst. 7 platí obdobně.

§ 29

(1) Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.

(2) Volná užití a zákonné licence, s výjimkou licence úřední a zpravodajské (§ 34), licence pro školní dílo (§ 35 odst.

3), licence pro dočasné rozmnožení (§ 38a), licence pro fotografickou podobiznu (§ 38b) a licence pro nepodstatné vedlejší užití díla (§ 38c), se vztahují pouze na dílo zveřejněné.

§ 30 Volná užití

(1) Za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak.

(2) Do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.

(3) Nestanoví-li tento zákon dále jinak, užitím podle tohoto zákona je užití počítačového programu či elektronické databáze i pro osobní potřebu fyzické osoby či vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby včetně zhotovení rozmnoženiny takových děl i pro takovou potřebu; stejně je užitím podle tohoto zákona zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou i pro osobní potřebu fyzické osoby či vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby (§ 30a) a pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu (§ 20) i pro osobní potřebu fyzické osoby.

(4) Rozmnoženina nebo napodobenina díla výtvarného zhotovená pro osobní potřebu fyzické osoby podle odstavce 1 musí být jako taková vždy zřetelně označena.

(5) Rozmnoženina nebo napodobenina díla výtvarného zhotovená pro osobní potřebu fyzické osoby podle odstavce 1 nesmí být použita k jinému než tam uvedenému účelu.

(6) Ustanovení § 25, 43 a 44 nejsou odstavcem 1 dotčena.

§ 30a Rozmnožování na papír nebo na podobný podklad

(1) Do práva autorského nezasahuje

a) fyzická osoba, která pro svou osobní potřebu,

b) právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, která pro svou vlastní vnitřní potřebu,

c) ten, kdo na objednávku pro osobní potřebu fyzické osoby,

d) ten, kdo na objednávku pro vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby

zhotoví tiskovou rozmnoženinu díla na papír nebo podobný podklad fotografickou technikou nebo jiným postupem s podobnými účinky, s výjimkou případu, kdy jde o vydaný notový záznam díla hudebního či hudebně dramatického, a v případech podle písmen c) a d) řádně a včas platí odměnu podle § 25.

(2) Ustanovení § 30 odst. 4 až 6 se použijí obdobně.

§ 30b

Do práva autorského nezasahuje ten, kdo užije dílo v souvislosti s předvedením či opravou přístroje zákazníkovi v rozsahu k tomu nezbytném.

§ 34 Úřední a zpravodajská licence

Do práva autorského nezasahuje ten, kdo užije

- a) v odůvodněné míře dílo na základě zákona pro účely veřejné bezpečnosti, pro soudní nebo správní řízení nebo k jinému úřednímu účelu nebo pro parlamentní jednání a pořízení zápisu o něm,
 - b) dílo ve spojitosti se zpravodajstvím týkajícím se aktuálních událostí, a to v rozsahu odpovídajícím informačnímu účelu,
 - c) v odpovídající míře dílo v periodickém tisku, televizním či rozhlasovém vysílání nebo jiném hromadném sdělovacím prostředku zpřístupňujícím zpravodajství o aktuálních věcech politických, hospodářských nebo náboženských, uveřejněné již v jiném hromadném sdělovacím prostředku nebo jeho překlad; takto převzaté dílo a jeho překlad lze i jinak užít; převzetí ani jiné následné užití podle tohoto ustanovení však není přípustné, je-li zapovězeno,
 - d) politický projev nebo úryvky veřejné přednášky nebo podobných děl v rozsahu odpovídajícím informativnímu účelu; právo autora na užití takových děl v souboru zůstává nedotčeno;
- v případech podle písmen b) až d) je vždy nutno uvést jméno autora, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, a dále název díla a pramen, ledaže je to v případech podle písmen b) a d) nemožné.

§ 36 Omezení práva autorského k dílu soubornému

Do práva autorského k dílu soubornému nezasahuje oprávněný uživatel souborného díla, užívá-li takové dílo za účelem přístupu k jeho obsahu a pro běžné využívání jeho obsahu.

§ 38a Licence pro dočasné rozmnoženiny

(1) Do práva autorského nezasahuje ten, kdo provádí dočasné úkony rozmnožování děl, které jsou pomíjivé nebo podružné, tvoří nedílnou a nezbytnou součást technologického procesu, nemají žádný samostatný hospodářský význam a jejich jediným účelem je umožnit

- a) přenos díla počítačovou nebo obdobnou sítí mezi třetími stranami skutečným prostředníkem, nebo
- b) oprávněné užití díla.

(2) Udělí-li autor smlouvou oprávnění k vysílání díla, nezasahuje do jeho autorského práva rozhlasový nebo televizní vysílatel, který zhotoví dočasný záznam díla svými vlastními prostředky a pro své vlastní vysílání.

§ 40

(1) Autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasazeno nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, může se domáhat zejména

- a) určení svého autorství,
- b) zákazu ohrožení svého práva, včetně hrozícího opakování, nebo neoprávněného zásahu do svého práva, zejména zákazu neoprávněné výroby, neoprávněného obchodního odbytu, neoprávněného dovozu nebo vývozu originálu nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla, neoprávněného sdělování díla veřejnosti, jakož i neoprávněné propagace, včetně inzerce a jiné reklamy,
- c) sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití, o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, o způsobu a rozsahu jejího neoprávněného užití, o její ceně, o ceně služby, která s neoprávněným užitím díla souvisí, a o osobách, které se neoprávněného užití díla účastní, včetně osob, kterým byly předmětné rozmnoženiny či napodobeniny díla určeny za účelem jejich poskytnutí třetí osobě; práva na informace podle tohoto ustanovení se autor může domáhat vůči osobě, která do jeho práva neoprávněně zasáhla nebo je neoprávněně ohrozila, a dále zejména vůči osobě, která
 1. má nebo měla v držení neoprávněně zhotovenou rozmnoženinu či napodobeninu díla za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu,
 2. využívá nebo využívala za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu službu, která neoprávněně zasahuje nebo zasahovala do práva autora nebo je neoprávněně ohrožuje nebo ohrožovala,
 3. poskytuje nebo poskytovala za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu službu užíváním při činnostech, které neoprávněně zasahují do práva autora nebo je neoprávněně ohrožují, anebo
 4. byla označena osobou uvedenou v bodě 1, 2 nebo 3 jako osoba, která se účastní pořízení, výroby nebo distribuce rozmnoženiny či napodobeniny díla anebo poskytování služeb, které neoprávněně zasahují do práva autora nebo je neoprávněně ohrožují,
- d) odstranění následků zásahu do práva, zejména
 1. stažením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2 z obchodování nebo jiného užití,
 2. stažením z obchodování a zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2,
 3. zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2,
 4. zničením nebo odstraněním materiálů a nástrojů použitých výlučně nebo převážně k výrobě neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2,
- e) poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, zejména
 1. omluvou,
 2. zadostiučiněním v penězích, pokud by se přiznání jiného zadostiučinění nejevilo postačujícím; výši peněžitého zadostiučinění určí soud, který přihlídně zejména k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k zásahu do práva došlo; tím není vyloučena dohoda o narovnání,
- f) zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora.

(2) Opatření podle odstavce 1 písm. d) musí být přiměřené závažnosti porušení práva a musí být přihlídnuto k zájmům třetích osob, zejména spotřebitelů a osob jednajících v dobré víře.

(3) Autorovi, jehož návrhu bylo vyhověno, může soud přiznat v rozsudku právo uveřejnit rozsudek na náklady účastníka, který ve sporu neuspěl, a podle okolností určit i rozsah, formu a způsob uveřejnění.

(4) Právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení podle zvláštních právních předpisů zůstává nedotčeno; místo skutečně ušlého zisku se autor může domáhat náhrady ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem. Výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem.

§ 41

Udělí-li autor jiné osobě výhradní oprávnění k výkonu práva dílo užít, nebo je-li této osobě toto oprávnění nebo výkon majetkových práv k dílu svěřen ze zákona, má právo se domáhat nároků podle § 40 odst. 1 písm. b) až d) a odst. 3 a 4 pouze

osoba, jejíž takto smluvně nebo zákonem nabyté výhradní oprávnění bylo ohroženo nebo porušeno; právo autora domáhat se ostatních nároků, jakož i v této souvislosti nároku podle § 40 odst. 3 zůstává nedotčeno.

§ 42

(1) Autor může požadovat od celních orgánů a orgánů vykonávajících státní statistickou službu informace o obsahu a rozsahu dovozu nebo přijetí zboží, které

- a) je rozmnoženinou jeho díla nebo zvukovým, zvukově obrazovým nebo jiným záznamem takového díla,
- b) má k pořízení takové rozmnoženiny sloužit jako nosič (nenahraný nosič),
- c) je přístrojem k zhotovení zvukových, zvukově obrazových nebo jiných záznamů nebo tiskové rozmnoženiny, anebo
- d) je zařízením, výrobkem nebo součástíou podle § 43 odst. 2,

a nahlížet do celních a statistických dokumentů v rozsahu nezbytném k tomu, aby zjistil, zda dovoz nebo přijetí takového zboží k užití na území celé České republiky jsou oprávněné podle tohoto zákona, nebo aby zjistil údaje rozhodné pro uplatnění práv z tohoto zákona vyplývajících.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně i při vývozu nebo při odeslání zboží.

(3) Informace podle odstavců 1 a 2 může požadovat také příslušný kolektivní správce, jakož i právnická osoba oprávněná hájit zájmy autorů, nebo osoby, kterým ze zákona přísluší oprávnění k výkonu majetkových práv k dílu (§ 58) nebo ze smlouvy výhradní oprávnění.

§ 42a

(1) Celní úřad může při výkonu dohledu a kontroly podle zvláštního právního předpisu 4b) zjistit věc, u které má podezření, že její držitel neoprávněně zasahuje do práva autorského podle tohoto zákona, jde-li o zboží Společenství 4c), a to na dobu nejvýše 1 měsíce ode dne vydání rozhodnutí o zajištění věci. Lhůta podle předchozí věty může být překročena, byl-li ve vztahu k zajištěné věci podán návrh na vydání předběžného opatření nebo uplatněn nárok podle tohoto zákona, o kterých dosud nebylo rozhodnuto. Proti rozhodnutí o zajištění věci se nelze odvolat.

(2) Celní úřad, který zjistil věc podle odstavce 1, doručí bezodkladně písemné oznámení o zajištění věci autorovi, příslušnému kolektivnímu správci, právnické osobě oprávněné hájit zájmy autorů nebo osobám, kterým ze zákona přísluší oprávnění k výkonu majetkových práv k dílu. Toto oznámení se souběžně doručuje též veřejnou vyhláškou na dobu nejméně 15 dnů.

(3) Autor, příslušný kolektivní správce, právnická osoba oprávněná hájit zájmy autorů nebo osoba, které ze zákona přísluší oprávnění k výkonu majetkových práv k dílu, písemně sdělí celnímu úřadu nejpozději do 15 pracovních dnů ode dne doručení oznámení o zajištění věci, zda hodlá uplatnit nárok na ochranu práva autorského u soudu. Pokud v této lhůtě písemně sdělí, že nehodlá uplatnit nárok u soudu, nebo v případě marného uplynutí lhůty podle věty první, vrátí celní úřad zajištěné věci osobě, které byly zajištěny; tato osoba nemá nárok na náhradu majetkové újmy od státu.

(4) Rozhodne-li pravomocně soud, že bylo neoprávněně zasaženo do práva autorského, předá celní úřad zajištěné věci osobě, která uplatnila nárok na ochranu práva autorského u soudu, a učiní o tom záznam do spisu. Veškeré náklady spojené se zajištěním, uskladením a předáním zajištěného zboží je povinna uhradit osoba, které byly věci zajištěny.

(5) Náklady podle odstavce 4 předepíše celní úřad rozhodnutím. Odvolání proti rozhodnutí celního úřadu o předepsání nákladů nemá odkladný účinek. Náklady jsou splatné do 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Náklady neuhrazené ve lhůtě splatnosti vybírá a vymáhá celní úřad, který je předepsal, podle zvláštního právního předpisu upravujícího správu daní a jsou příjmem státního rozpočtu.

§ 43

(1) Do práva autorského neoprávněně zasahuje ten, kdo obchází účinné technické prostředky ochrany práv podle tohoto zákona.

(2) Do práva autorského neoprávněně zasahuje také ten, kdo vyrábí, dováží, přijímá, rozšiřuje, prodává, pronajímá, propaguje prodej nebo pronájem nebo drží k obchodnímu účelu zařízení, výrobky nebo součástky nebo poskytuje služby, které

- a) jsou za účelem obcházení účinných technických prostředků nabízeny, propagovány nebo uváděny na trh,
- b) mají vedle obcházení účinných technických prostředků jen omezený obchodně významný účel nebo jiné užití, nebo
- c) jsou určeny, vyráběny, upravovány nebo prováděny především s cílem umožnit nebo usnadnit obcházení účinných technických prostředků.

(3) Účinnými technickými prostředky podle tohoto zákona se rozumí jakákoli technologie, zařízení nebo součástka, která je při své obvyklé funkci určena k tomu, aby zabraňovala nebo omezovala takové úkony ve vztahu k dílům, ke kterým autor neudělil oprávnění, jestliže užití díla může autor kontrolovat uplatněním kontroly přístupu nebo ochranného procesu jako je šifrování, kódování nebo jiná úprava díla nebo uplatněním kontrolního mechanismu rozmnožování.

(4) Právní ochranou podle odstavce 1 nejsou dotčena ustanovení § 30a, § 31 odst. 1 písm. b), § 34 písm. a), § 37 odst. 1 písm. a) a b), § 38, § 38a odst. 2 a § 38e v rozsahu nezbytném k využití výjimky. Autor, který pro své dílo použil technické prostředky podle odstavce 3, je povinen zpřístupnit své dílo oprávněným uživatelům v rozsahu nezbytném ke splnění účelu uvedeného užití díla. Autor může zpřístupnit své dílo, pro které použil technické prostředky podle odstavce 3, i v případě zhotovení záznamu svého díla pro osobní potřebu podle § 30; to nebrání autorovi, aby přijal odpovídající opatření týkající se počtu takových rozmnoženin.

(5) Ustanovení odstavce 4 se nevztahuje na dílo, které bylo autorem či s jeho souhlasem zpřístupněno veřejnosti způsobem podle § 18 odst. 2.

(6) Technické prostředky ke splnění povinností podle odstavce 4 používané autorem dobrovolně nebo na základě dohod používají ochrany podle odstavců 1 až 3.

§ 44

(1) Do práva autorského zasahuje též ten, kdo bez svolení autora způsobuje, umožňuje, usnadňuje nebo zastírá porušování práva autorského tím, že

- a) odstraňuje nebo mění jakoukoli elektronickou informaci o správě práv k dílu, nebo
- b) rozšiřuje, dováží nebo přijímá za účelem rozšiřování, vysílá nebo sděluje veřejnosti, a to i způsobem podle § 18 odst. 2, dílo, ze kterého byla informace o správě práv nedovoleně odstraněna nebo změněna.

(2) Informací o správě práv k dílu podle odstavce 1 je jakákoli informace určená autorem, která identifikuje dílo, autora nebo jiného nositele práva, nebo informace o způsobech a podmínkách užití díla a jakákoli čísla nebo kódy, které takovou informaci představují. Totéž platí i pro informaci, která je připojena k rozmnoženině díla nebo se objevuje v souvislosti se sdělováním díla veřejnosti."

§ 46 Základní ustanovení

(1) Licenční smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užit (licenci) k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, není-li podle § 49 odst. 2 písm. b) sjednáno jinak, poskytnout autorovi odměnu.

(2) Autor nemůže poskytnout oprávnění k výkonu práva dílo užit způsobem, který v době uzavření smlouvy ještě není znám.

(3) Nabyvatel je povinen licenci využít, ledaže je ve smlouvě sjednáno jinak. Ustanovení § 53 tím není dotčeno.

(4) Smlouva vyžaduje písemnou formu, poskytuje-li se licence jako výhradní.

(5) O podání návrhu na uzavření smlouvy jde i tehdy, směřuje-li projev vůle i vůči neurčitému okruhu osob.

(6) S přihlédnutím k obsahu návrhu nebo k praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo zvyklostem může osoba, které je návrh určen, vyjádřit souhlas s návrhem na uzavření smlouvy provedením určitého úkonu bez vyrozumění navrhovatele tím, že se podle ní zachová, zejména že poskytne nebo přijme plnění. V tomto případě je přijetí návrhu účinné v okamžiku, kdy byl tento úkon učiněn.

§ 47 Výhradní nebo nevýhradní licence

(1) Licence může být poskytnuta jako licence výhradní nebo licence nevýhradní, nestanoví-li zvláštní právní předpis 4a) jinak. Nevyplyvá-li ze smlouvy jinak, má se za to, že jde o licenci nevýhradní.

(2) V případě výhradní licence autor nesmí poskytnout licenci třetí osobě a je povinen, není-li sjednáno jinak, se i sám zdržet výkonu práva užit dílo způsobem, ke kterému licenci udělil.

(3) V případě nevýhradní licence je autor nadále oprávněn k výkonu práva užit dílo způsobem, ke kterému licenci udělil, jakož i k poskytnutí licence třetím osobám.

(4) Nevýhradní licence získaná nabyvatelem před následným poskytnutím výhradní licence třetí osobě zůstává zachována, pokud není mezi autorem a nabyvatelem takové nevýhradní licence sjednáno jinak.

(5) Smlouva, kterou autor poskytne třetí osobě licenci v době, kdy trvá výhradní licence nabyvatele k témuž způsobu užití, je neplatná, ledaže nabyvatel výhradní licence k uzavření takové smlouvy udělí písemný souhlas.

§ 48 Poskytnutí oprávnění třetí osobě

(1) Je-li tak sjednáno ve smlouvě, může nabyvatel oprávnění tvořící součást licence zcela nebo zčásti poskytnout třetí osobě (podlicence). Ustanovení § 46 odst. 3 se použije obdobně.

(2) Nabyvatel může licenci postoupit pouze s písemným souhlasem autora; o postoupení licence a o osobě postupníka je povinen autora informovat bez zbytečného odkladu.

(3) Při prodeji podniku či jeho části, která tvoří jeho samostatnou organizační složku, se k přechodu licence souhlas autora nevyžaduje, není-li sjednáno jinak.

§ 49 Odměna

(1) Není-li dále stanoveno jinak, musí být ve smlouvě dohodnuta výše odměny nebo v ní musí být alespoň stanoven způsob jejího určení.

(2) Není-li ve smlouvě dohodnuta výše odměny nebo alespoň způsob jejího určení, smlouva je neplatná, s výjimkou případů, kdy

a) z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít smlouvu úplatně i bez určení výše odměny; v takovém případě je nabyvatel povinen poskytnout autorovi odměnu ve výši, která je obvyklá v době uzavření smlouvy za smluvních podmínek obdobných obsahu této smlouvy pro takový druh díla, nebo

b) strany ve smlouvě sjednají, že licence se poskytuje bezúplatně.

(3) Pokud autor poskytne licenci k pronájmu originálu nebo rozmnoženiny díla zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam výrobci takového záznamu, vzniká mu vůči osobě, která bude originál nebo rozmnoženinu takto zaznamenaného díla pronajímat, právo na přiměřenou odměnu; tohoto práva se nemůže vzdát.

(4) Je-li výše odměny dohodnuta v závislosti na výnosech z využití licence, je nabyvatel povinen umožnit autorovi kontrolu příslušné účetní nebo jiné dokumentace ke zjištění skutečné výše odměny. Poskytne-li nabyvatel takto autorovi informace označené nabyvatelem jako důvěrné, nesmí je autor prozradit třetí osobě ani je použít pro své potřeby v rozporu s účelem, ke kterému mu byly poskytnuty.

(5) Nabyvatel je povinen poskytovat autorovi pravidelná vyúčtování odměny podle odstavce 4 ve sjednaných časových obdobích; není-li sjednáno jinak, je povinen tak učinit alespoň jednou ročně.

(6) Není-li odměna stanovena v závislosti na výnosech z využití licence a je-li tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k zisku z využití licence a k významu díla pro dosažení takového zisku, má autor právo na přiměřenou dodatečnou odměnu.

(7) Při sjednání odměny se přihlédne k účelu licence a způsobu a okolnostem užití díla a k územnímu, časovému a množstvímu rozsahu licence.

§ 50 Omezení licence

(1) Licence může být omezena na jednotlivé způsoby užití díla; způsoby užití díla mohou být omezeny rozsahem, zejména co do množství, místa nebo času.

(2) Nestanoví-li smlouva, ke kterým jednotlivým způsobům užití díla nebo k jakému rozsahu užití se licence poskytuje, má se za to, že licence byla poskytnuta k takovým způsobům užití a v takovém rozsahu, jak to je nutné k dosažení účelu smlouvy.

(3) Nestanoví-li smlouva nebo nevyplyvá-li z jejího účelu jinak, má se za to, že

a) územní rozsah licence je omezen na území České republiky,

b) časový rozsah licence je omezen na dobu obvyklou u daného druhu díla a způsobu užití, nikoli však na dobu delší než jeden rok od poskytnutí licence, a má-li být dílo odevzdáno až po poskytnutí licence, tak od takového odevzdání,

c) množství rozsah licence je omezen na množství, které je obvyklé u daného druhu díla a způsobu užití.

(4) Nestanoví-li smlouva jinak, licence k rozmnožování díla zahrnuje oprávnění k pořízení rozmnožením přímých i nepřímých, trvalých i dočasných, vcelku nebo zčásti, jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě, a pokud jde o rozmnoženiny v elektronické formě, jak ve spojení on-line, tak i off-line.

(5) Nestanoví-li smlouva jinak, licence k rozmnožování díla zahrnuje i licenci k rozšiřování takto zhotovených rozmnoženin.

§ 51 Omezení nabyvatele licence

Nabyvatel nesmí upravit či jinak měnit dílo, jeho název nebo označení autora, ledaže bylo sjednáno jinak, nebo jde-li o takovou úpravu či jinou změnu díla nebo jeho názvu, u které lze spravedlivě očekávat, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil; ani v takovém případě nabyvatel nesmí dílo nebo jeho název změnit, pokud si autor svolení vyhradil i pro tyto změny a nabyvateli je taková výhrada známa. To platí obdobně i při spojení díla s jiným dílem, jakož i při zařazení díla do díla souborného.

§ 55 Zánik licence

Smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby, které byla udělena licence, přechází práva a povinnosti z licenční smlouvy na jejího právního nástupce. Licenční smlouva může takový přechod práv a povinností na právního nástupce vyloučit.

§ 57

Pro podlicenční smlouvu platí ustanovení § 46 až 56 obdobně.

§ 58 Zaměstnanecké dílo

(1) Není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního či služebního vztahu k zaměstnavateli nebo z pracovního vztahu mezi družstvem a jeho členem (zaměstnanecké dílo). Zaměstnavatel může právo výkonu podle tohoto odstavce postoupit třetí osobě pouze se svolením autora, ledaže se tak děje při prodeji podniku nebo jeho části.

(2) Smrtí nebo zánikem zaměstnavatele, který byl oprávněn vykonávat majetková práva k zaměstnaneckému dílu a který nemá právního nástupce, nabývá oprávnění k výkonu těchto práv autor.

(3) Nevykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu vůbec nebo je vykonává nedostatečně, má autor právo požadovat, aby mu zaměstnavatel za obvyklých podmínek udělil licenci, ledaže existuje na straně zaměstnavatele závažný důvod k jejímu odmítnutí.

(4) Autorova osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu zůstávají nedotčena. Vykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu, má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem, ledaže je sjednáno jinak.

(5) Není-li sjednáno jinak, má se za to, že autor udělil zaměstnavateli svolení k dokončení svého nehotového zaměstnaneckého díla pro případ, že jeho právní vztah k zaměstnavateli skončí dříve, než dílo dokončí, jakož i pro případ, že budou existovat důvodné obavy, že zaměstnanec dílo nedokončí řádně nebo včas v souladu s potřebami zaměstnavatele.

(6) Není-li sjednáno jinak, má autor zaměstnaneckého díla vůči zaměstnavateli právo na přiměřenou dodatečnou odměnu, jestliže se mzda nebo jiná odměna vyplacená autorovi zaměstnavatelem dostane do zjevného nepoměru k zisku z využití práv k zaměstnaneckému dílu a významu takového díla pro dosažení takového zisku; toto ustanovení se nepoužije na díla uvedená v odstavci 7, ať jsou díly zaměstnaneckými, či se za ně považují, ledaže je sjednáno jinak.

(7) Počítačové programy a databáze, jakož i kartografická díla, která nejsou kolektivními díly, se považují za zaměstnanecká díla i tehdy, byla-li autorem vytvořena na objednávku; objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Ustanovení § 61 se na tato díla nevztahuje.

(8) Práva a povinnosti podle odstavců 1 až 6 zůstávají skončením právního vztahu podle odstavce 1, popřípadě podle odstavce 7 nedotčena.

(9) V případě agenturního zaměstnání 4d) se pro účely tohoto ustanovení za zaměstnavatele považuje zaměstnavatel, u kterého zaměstnanec agentury práce dočasně vykonává práci podle pracovní smlouvy nebo dohody o pracovní činnosti, není-li mezi agenturou práce a takovým zaměstnavatelem dohodnuto jinak.

(10) Ustanovení odstavců 1 až 6 a odstavce 8 platí obdobně pro díla vytvořená ke splnění povinností vyplývajících ze vztahu mezi společností a autorem, který je statutárním orgánem nebo členem statutárního či jiného orgánu společnosti anebo společníkem veřejné obchodní společnosti či komplementářem komanditní společnosti 4e); obchodní společnost se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Předchozí věta se použije obdobně i u jiných právnických osob a autorů, kteří jsou jejich orgány či členy orgánů. Ustanovení § 61 se na díla vzniklá podle tohoto odstavce nevztahuje.

§ 59 Kolektivní dílo

(1) Kolektivním dílem je dílo, na jehož tvorbě se podílí více autorů, které je vytvářeno z podnětu a pod vedením fyzické nebo právnické osoby a uváděno na veřejnost pod jejím jménem, přičemž příspěvky zahrnuté do takového díla nejsou schopny samostatného užití.

(2) Kolektivní díla se považují za zaměstnanecká díla podle § 58 i tehdy, byla-li vytvořena na objednávku; objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Ustanovení § 61 se na tato díla nevztahuje.

(3) Dílo audiovizuální a díla audiovizuálně užitá nejsou dílem kolektivním.

§ 61 Dílo vytvořené na objednávku a soutěžní dílo

(1) Je-li dílo autorem vytvořené na základě smlouvy o dílo (dílo vytvořené na objednávku), platí, že autor poskytl licenci k účelu vyplývajícím ze smlouvy, není-li sjednáno jinak. K užití díla nad rámec takového účelu je objednatel oprávněn pouze na základě licenční smlouvy, nevyplývá-li z tohoto zákona jinak.

(2) Není-li sjednáno jinak, autor může dílo vytvořené na objednávku užit a poskytnout licenci jinému, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 platí obdobně pro dílo vytvořené autorem jako soutěžícím ve veřejné soutěži (soutěžní dílo).

§ 88 Vymezení pojmu

Databází je pro účely tohoto zákona soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření.

§ 88a

(1) Zvláštní práva k databázi (§ 90) přísluší pořizovateli databáze, pokud pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze představuje kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad bez ohledu na to, zda databáze nebo její obsah jsou předmětem autorskoprávní nebo jiné ochrany.

(2) Každý nový kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad do databáze spočívající v doplnění, zkrácení či jiných úpravách má za následek nový běh trvání práva podle § 93.

§ 89 Pořizovatel databáze

Pořizovatel databáze je fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost pořídí databázi, nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba.

§ 90 Obsah zvláštního práva pořizovatele databáze

(1) Pořizovatel databáze má právo na vytěžování nebo na zužitkování celého obsahu databáze nebo její kvalitativně nebo kvantitativně podstatné části a právo udělit jinému oprávnění k výkonu tohoto práva.

(2) Vytěžováním podle odstavce 1 se rozumí trvalý nebo dočasný přepis celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části na jiný podklad, a to jakýmkoli prostředky nebo jakýmkoli způsobem.

(3) Zužitkováním podle odstavce 1 se rozumí jakýkoli způsob zpřístupnění veřejnosti celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části rozšiřováním rozmnoženin, pronájmem, spojením on-line nebo jinými způsoby přenosu.

(4) Půjčování originálu nebo rozmnoženiny (§ 16) databáze není vytěžování podle odstavce 2 ani zužitkování podle odstavce 3.

(5) Opakované a systematické vytěžování nebo zužitkování nepodstatných částí obsahu databáze a jiné jednání, které není běžné, přiměřené a je na újmu oprávněným zájmům pořizovatele databáze, není dovoleno.

(6) Právo pořizovatele databáze je převoditelné.

§ 91 Omezení zvláštního práva pořizovatele databáze

Do práva pořizovatele databáze, která byla zpřístupněna jakýmkoli způsobem veřejnosti, nezasahuje oprávněný uživatel, který vytěžuje nebo zužitkovává kvalitativně nebo kvantitativně nepodstatné části obsahu databáze nebo její části, a to k jakémukoli účelu, za podmínky, že tento uživatel databázi užívá běžně a přiměřeně, nikoli systematicky či opakovaně, a bez újmy oprávněných zájmů pořizovatele databáze, a že nezpůsobuje újmu autorovi ani nositeli práv souvisejících s právem autorským k dílům nebo jiným předmětům ochrany obsaženým v databázi.

§ 92 Bezúplatné zákonné licence

Do práva pořizovatele jím zpřístupněné databáze též nezasahuje oprávněný uživatel, který vytěžuje nebo zužitkovává podstatnou část obsahu databáze

a) pro svou osobní potřebu; ustanovení § 30 odst. 3 zůstává nedotčeno,

b) pro účely vědecké nebo vyučovací, uvede-li pramen, v rozsahu odůvodněném sledovaným nevýdělečným účelem, a

c) pro účely veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení.

§ 93 Trvání zvláštního práva pořizovatele k databázi

Zvláštní právo pořizovatele databáze trvá 15 let od pořízení databáze. Je-li však v této době databáze zpřístupněna, zaniká zvláštní právo pořizovatele databáze za 15 let od prvního takového zpřístupnění.

§ 94 Použití úpravy hlavy I

(1) Ustanovení § 4, § 6, § 9 odst. 2 až 4, § 12 odst. 2, § 13 až 15, § 18 odst. 2 a 4, § 27 odst. 7, § 28 odst. 1, § 29, § 30 odst. 1 a 3, § 40 až 44, § 46 až 48, § 49 odst. 1 až 5, § 50, 51, 55 a 57 platí přiměřeně i pro pořizovatele databáze.

(2) Ustanovení § 3 písm. a) platí přiměřeně i pro pořizovatele databáze, která je součástí právního předpisu.

§ 105

Právo autorské není dotčeno právy souvisejícími s právem autorským ani právem pořizovatele databáze k jím pořízené databázi. Ochrana děl podle práva autorského nevylučuje ochranu stanovenou zvláštními právními předpisy.

§ 105a Přestupky

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi,

b) neoprávněně zasahuje do práva autorského způsobem uvedeným v § 43 odst. 1 nebo 2 anebo v § 44 odst. 1, nebo

c) jako obchodník, který se účastní prodeje originálu díla uměleckého, nesplní oznamovací povinnost podle § 24 odst. 6.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) se uloží pokuta do 150 000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. b) pokuta do 100 000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. c) pokuta do 50 000 Kč.

§ 105b Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že

a) neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi,

b) neoprávněně zasahuje do práva autorského způsobem uvedeným v § 43 odst. 1 nebo 2 anebo v § 44 odst. 1, nebo

c) jako obchodník, který se účastní prodeje originálu díla uměleckého, nesplní oznamovací povinnost podle § 24 odst. 6.

(2) Za správní delikt podle odstavce 1 písm. a) se uloží pokuta do 150 000 Kč, za správní delikt podle odstavce 1 písm. b) pokuta do 100 000 Kč a za správní delikt podle odstavce 1 písm. c) pokuta do 50 000 Kč.

§ 105c Společná ustanovení

(1) Právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.

(2) Při určení výměry pokuty se přihledne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.

(3) Odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezhájil řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy byl spáchán.

(4) Správní delikty podle tohoto zákona v přenesené působnosti projednává v prvním stupni obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož územním obvodu byl správní delikt spáchán.

(5) Na odpovědnost za jednání, k němuž došlo při podnikání fyzické osoby 8a) nebo v přímé souvislosti s ním, se vztahují ustanovení zákona o odpovědnosti a postihu právnické osoby.

(6) Pokuty vybírá a vymáhá orgán, který je uložil. Příjem z pokut je příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost orgánu, který pokutu uložil.

§ 107 Ustanovení závěrečná

(1) Ustanovení tohoto zákona se vztahují na díla autorů a umělecké výkony výkonných umělců, kteří jsou státními občany České republiky, ať byly vytvořeny nebo zveřejněny kdekoli.

(2) Na díla a umělecké výkony cizích státních příslušníků a osob bez státní příslušnosti vztahují se ustanovení tohoto zákona podle mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána a které byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů České republiky, a není-li jich, je-li zaručena vzájemnost.

(3) Není-li splněna žádná z podmínek uvedených v odstavci 2, vztahuje se tento zákon na díla autorů a výkony výkonných umělců, kteří nejsou státními občany České republiky, byla-li poprvé v České republice zveřejněna, anebo má-li zde autor či výkonný umělec bydliště.

(4) Trvání práva u děl cizích státních příslušníků nemůže být delší než ve státu původu díla. 11)

(5) Ustanovení tohoto zákona se vztahují na zvukové záznamy výrobců zvukových záznamů, kteří mají na území České republiky bydliště nebo sídlo; na zvukové záznamy zahraničních výrobců zvukových záznamů se vztahují za přiměřeného použití ustanovení odstavců 2 a 3.

(6) Na zvukově obrazové záznamy, rozhlasové a televizní vysílání, zveřejněná volná díla podle § 28 odst. 2, díla vydaná nakladatelem podle § 87 a databáze podle § 88 platí ustanovení odstavce 5 obdobně.

Příloha 4: výběr relevantních ustanovení k oprávní ochraně databází z britského autorského zákona (originární znění před přijetím Směrnice)

Copyright, Designs and Patents Act 1988

1988 CHAPTER 48

PART I COPYRIGHT

CHAPTER I SUBSISTENCE, OWNERSHIP AND DURATION OF COPYRIGHT

Introductory

1 Copyright and copyright works

(1) Copyright is a property right which subsists in accordance with this Part in the following descriptions of work—

- (a) original literary, dramatic, musical or artistic works,
- (b) sound recordings, films, broadcasts or cable programmes, and
- (c) the typographical arrangement of published editions.

(2) In this Part “copyright work” means a work of any of those descriptions in which copyright subsists.

(3) Copyright does not subsist in a work unless the requirements of this Part with respect to qualification for copyright protection are met (see section 153 and the provisions referred to there).

Descriptions of work and related provisions

3 Literary, dramatic and musical works

(1) In this Part—

- “literary work” means any work, other than a dramatic or musical work, which is written, spoken or sung, and accordingly includes—

(a) a table or compilation, and

(b) a computer program;

- “dramatic work” includes a work of dance or mime; and
- “musical work” means a work consisting of music, exclusive of any words or action intended to be sung, spoken or performed with the music.

(2) Copyright does not subsist in a literary, dramatic or musical work unless and until it is recorded, in writing or otherwise; and references in this Part to the time at which such a work is made are to the time at which it is so recorded.

(3) It is immaterial for the purposes of subsection (2) whether the work is recorded by or with the permission of the author; and where it is not recorded by the author, nothing in that subsection affects the question whether copyright subsists in the record as distinct from the work recorded.

*Authorship and ownership of copyright***9 Authorship of work**

(1) In this Part “author”, in relation to a work, means the person who creates it.

(2) That person shall be taken to be—

(a) in the case of a sound recording or film, the person by whom the arrangements necessary for the making of the recording or film are undertaken;

(b) in the case of a broadcast, the person making the broadcast (see section 6(3)) or, in the case of a broadcast which relays another broadcast by reception and immediate re-transmission, the person making that other broadcast;

(c) in the case of a cable programme, the person providing the cable programme service in which the programme is included;

(d) in the case of the typographical arrangement of a published edition, the publisher.

(3) In the case of a literary, dramatic, musical or artistic work which is computer-generated, the author shall be taken to be the person by whom the arrangements necessary for the creation of the work are undertaken.

(4) For the purposes of this Part a work is of “unknown authorship” if the identity of the author is unknown or, in the case of a work of joint authorship, if the identity of none of the authors is known.

(5) For the purposes of this Part the identity of an author shall be regarded as unknown if it is not possible for a person to ascertain his identity by reasonable inquiry; but if his identity is once known it shall not subsequently be regarded as unknown.

CHAPTER IX

QUALIFICATION FOR AND EXTENT OF COPYRIGHT PROTECTION

*Other miscellaneous provisions***178 Minor definitions**

In this Part—

- ...;
- “computer-generated”, in relation to a work, means that the work is generated by computer in circumstances such that there is no human author of the work;
- ...

Příloha 5: výběr relevantních ustanovení k právní ochraně databází z platného znění britského autorského zákona

Copyright, Designs and Patents Act 1988

1988 CHAPTER 48

PART I COPYRIGHT

CHAPTER I SUBSISTENCE, OWNERSHIP AND DURATION OF COPYRIGHT

Introductory

1 Copyright and copyright works

- (1) Copyright is a property right which subsists in accordance with this Part in the following descriptions of work –
- (a) original literary, dramatic, musical or artistic works,
 - (b) sound recordings, films or broadcasts [---]^[1], and
 - (c) the typographical arrangement of published editions.
- (2) In this Part "copyright work" means a work of any of those descriptions in which copyright subsists.
- (3) Copyright does not subsist in a work unless the requirements of this Part with respect to qualification for copyright protection are met (see section 153 and the provisions referred to there).

Descriptions of work and related provisions

3 Literary, dramatic and musical works

- (1)^[2] In this Part –
- "literary work" means any work, other than a dramatic or musical work, which is written, spoken or sung, and accordingly includes –
- (a) a table or compilation other than a database,
 - (b) a computer program,
 - (c) preparatory design material for a computer program, and
 - (d) a database;
- "dramatic work" includes a work of dance or mime; and "musical work" means a work consisting of music, exclusive of any words or action intended to be sung, spoken or performed with the music.
- (2) Copyright does not subsist in a literary, dramatic or musical work unless and until it is recorded, in writing or otherwise; and references in this Part to the time at which such a work is made are to the time at which it is so recorded.
- (3) It is immaterial for the purposes of subsection (2) whether the work is recorded by or with the permission of the author; and where it is not recorded by the author, nothing in that subsection affects the question whether copyright subsists in the record as distinct from the work recorded.

3A^[3] Databases

- (1) In this Part "database" means a collection of independent works, data or other materials which –
- (a) are arranged in a systematic or methodical way, and
 - (b) are individually accessible by electronic or other means.
- (2) For the purposes of this Part a literary work consisting of a database is original if, and only if, by reason of the selection or arrangement of the contents of the database the database constitutes the author's own intellectual creation.

Authorship and ownership of copyright

9 Authorship of work

- (1) In this Part "author", in relation to a work, means the person who creates it.
- (2)^[4] That person shall be taken to be –
- (aa) in the case of a sound recording, the producer;
 - (ab) in the case of a film, the producer and the principal director;
 - (b) in the case of a broadcast, the person making the broadcast (see section 6(3)) or, in the case of a broadcast which relays another broadcast by reception and immediate re-transmission, the person making that other broadcast;
 - [(c)]
 - (d) in the case of the typographical arrangement of a published edition, the publisher.
- (3) In the case of a literary, dramatic, musical or artistic work which is computer-generated, the author shall be taken to be the person by whom the arrangements necessary for the creation of the work are undertaken.
- (4) For the purposes of this Part a work is of "unknown authorship" if the identity of the author is unknown or, in the case of a work of joint authorship, if the identity of none of the authors is known.
- (5) For the purposes of this Part the identity of an author shall be regarded as unknown if it is not possible for a person to ascertain his identity by reasonable inquiry; but if his identity is once known it shall not subsequently be regarded as unknown.

10 Works of joint authorship

- (1) In this Part a "work of joint authorship" means a work produced by the collaboration of two or more authors in which the contribution of each author is not distinct from that of the other author or authors.

- (1A)^[5] A film shall be treated as a work of joint authorship unless the producer and the principal director are the same person.
 (2) A broadcast shall be treated as a work of joint authorship in any case where more than one person is to be taken as making the broadcast (see section 6(3)).
 (3) References in this Part to the author of a work shall, except as otherwise provided, be construed in relation to a

11 First ownership of copyright

- (1) The author of a work is the first owner of any copyright in it, subject to the following provisions.
 (2) Where a literary, dramatic, musical or artistic work, or a film¹⁰, is made by an employee in the course of his employment, his employer is the first owner of any copyright in the work subject to any agreement to the contrary.
 (3) This section does not apply to Crown copyright or Parliamentary copyright (see section 163 and 165) or to copyright which subsists by virtue of section 168 (copyright of certain international organisations).

CHAPTER II RIGHTS OF COPYRIGHT OWNER *The acts restricted by copyright*

16 The acts restricted by copyright in a work

- (1)^[6] The owner of the copyright in a work has, in accordance with the following provisions of this Chapter, the exclusive right to do the following acts in the United Kingdom B
 (a) to copy the work (see section 17);
 (b) to issue copies of the work to the public (see section 18);
 (ba) to rent or lend the work to the public (see section 18A);
 (c) to perform, show or play the work in public (see section 19);
 (d) to communicate the work to the public (see section 20);
 (e) to make an adaptation of the work or do any of the above in relation to an adaptation (see section 21); and those acts are referred to in this Part as the "acts restricted by the copyright".
 (2) Copyright in a work is infringed by a person who without the licence of the copyright owner does, or authorises another to do, any of the acts restricted by the copyright.
 (3) References in this Part to the doing of an act restricted by the copyright in a work are to the doing of it B
 (a) in relation to the work as a whole or any substantial part of it, and
 (b) either directly or indirectly; and it is immaterial whether any intervening acts themselves infringe copyright.
 (4) This Chapter has effect subject to B
 (a) the provisions of Chapter III (acts permitted in relation to copyright works), and
 (b) the provisions of Chapter VII (provisions with respect to copyright licensing).

17 Infringement of copyright by copying

- (1) The copying of the work is an act restricted by the copyright in every description of copyright work; and references in this Part to copying and copies shall be construed as follows.
 (2) Copying in relation to a literary, dramatic, musical or artistic work means reproducing the work in any material form. This includes storing the work in any medium by electronic means. 16 s.16(1)(ba) added by SI 1996/2967. Revised s.16(1)(d) substituted by SI 2003/2498 (replacing original wording "to broadcast the work or include it in a cable programme service (see section 20)").
 (3) In relation to an artistic work copying includes the making of a copy in three dimensions of a two-dimensional work and the making of a copy in two dimensions of a three-dimensional work.
 (4) Copying in relation to a film or broadcast includes making a photograph of the whole or any substantial part of any image forming part of the film or broadcast.
 (5) Copying in relation to the typographical arrangement of a published edition means making a facsimile copy of the arrangement.
 (6) Copying in relation to any description of work includes the making of copies which are transient or are incidental to some other use of the work.

18^[7] Infringement by issue of copies to the public

- (1) The issue to the public of copies of the work is an act restricted by the copyright in every description of copyright work.
 (2) References in this Part to the issue to the public of copies of a work are to –
 (a) the act of putting into circulation in the EEA copies not previously put into circulation in the EEA by or with the consent of the copyright owner, or
 (b) the act of putting into circulation outside the EEA copies not previously put into circulation in the EEA or elsewhere.
 (3) References in this Part to the issue to the public of copies of a work do not include–
 (a) any subsequent distribution, sale, hiring or loan of copies previously put into circulation (but see section 18A: infringement by rental or lending), or
 (b) any subsequent importation of such copies into the United Kingdom or another EEA state, except so far as paragraph (a) of subsection (2) applies to putting into circulation in the EEA copies previously put into circulation outside the EEA.
 (4) References in this Part to the issue of copies of a work include the issue of the original.

18A^[8] Infringement by rental or lending of work to the public

- (1) The rental or lending of copies of the work to the public is an act restricted by the copyright in –
 (a) a literary, dramatic or musical work,
 (b) an artistic work, other than –
 (i) a work of architecture in the form of a building or a model for a building, or
 (ii) a work of applied art, or
 (c) a film or a sound recording.
 (2) In this Part, subject to the following provisions of this section –

- (a) "rental" means making a copy of the work available for use, on terms that it will or may be returned, for direct or indirect economic or commercial advantage, and
- (b) "lending" means making a copy of the work available for use, on terms that it will or may be returned, otherwise than for direct or indirect economic or commercial advantage, through an establishment which is accessible to the public.
- (3) The expressions "rental" and "lending" do not include -
- (a) making available for the purpose of public performance, playing or showing in public or communication to the public;
- (b) making available for the purpose of exhibition in public; or
- (c) making available for on-the-spot reference use.
- (4) The expression "lending" does not include making available between establishments which are accessible to the public.
- (5) Where lending by an establishment accessible to the public gives rise to a payment the amount of which does not go beyond what is necessary to cover the operating costs of the establishment, there is no direct or indirect economic or commercial advantage for the purposes of this section.
- (6) References in this Part to the rental or lending of copies of a work include the rental or lending of the original.

19 Infringement by performance, showing or playing of work in public

- (1) The performance of the work in public is an act restricted by the copyright in a literary, dramatic or musical work.
- (2) In this Part "performance", in relation to a work -
- (a) includes delivery in the case of lectures, addresses, speeches and sermons, and
- (b) in general, includes any mode of visual or acoustic presentation, including presentation by means of a sound recording, film or broadcast of the work.
- (3) The playing or showing of the work in public is an act restricted by the copyright in a sound recording, film or broadcast.
- (4) Where copyright in a work is infringed by its being performed, played or shown in public by means of apparatus for receiving visual images or sounds conveyed by electronic means, the person by whom the visual images or sounds are sent, and in the case of a performance the performers, shall not be regarded as responsible for the infringement.

20^[9] Infringement by communication to the public

- (1) The communication to the public of the work is an act restricted by the copyright in -
- (a) a literary, dramatic, musical or artistic work,
- (b) a sound recording or film, or
- (c) a broadcast.
- (2) References in this Part to communication to the public are to communication to the public by electronic transmission, and in relation to a work include -
- (a) the broadcasting of the work;
- (b) the making available to the public of the work by electronic transmission in such a way that members of the public may access it from a place and at a time individually chosen by them.

CHAPTER III ACTS PERMITTED IN RELATION TO COPYRIGHT WORKS^[10] *Introductory*

28 Introductory provisions

- (1) The provisions of this Chapter specify acts which may be done in relation to copyright works notwithstanding the subsistence of copyright; they relate only to the question of infringement of copyright and do not affect any other right or obligation restricting the doing of any of the specified acts.^[11]
- (2) Where it is provided by this Chapter that an act does not infringe copyright, or may be done without infringing copyright, and no particular description of copyright work is mentioned, the act in question does not infringe the copyright in a work of any description.
- (3) No inference shall be drawn from the description of any act which may by virtue of this Chapter be done without infringing copyright as to the scope of the acts restricted by the copyright in any description of work.
- (4) The provisions of this Chapter are to be construed independently of each other, so that the fact that an act does not fall within one provision does not mean that it is not covered by another provision.

General

28A^[12] Making of temporary copies

Copyright in a literary work, other than a computer program or a database, or in a dramatic, musical or artistic work, the typographical arrangement of a published edition, a sound recording or a film, is not infringed by the making of a temporary copy which is transient or incidental, which is an integral and essential part of a technological process and the sole purpose of which is to enable -

- (a) a transmission of the work in a network between third parties by an intermediary; or
- (b) a lawful use of the work; and which has no independent economic significance.

29^[13] Research and private study

- (1) Fair dealing with a literary, dramatic, musical or artistic work for the purposes of research for a non-commercial purpose does not infringe any copyright in the work provided that it is accompanied by a sufficient acknowledgement.
- [(1A)]
- (1B) No acknowledgement is required in connection with fair dealing for the purposes mentioned in subsection (1) where this would be impossible for reasons of practicality or otherwise.
- (1C) Fair dealing with a literary, dramatic, musical or artistic work for the purposes of private study does not infringe any copyright in the work.
- (2) Fair dealing with the typographical arrangement of a published edition for the purposes of research or private study does not infringe any copyright in the arrangement.
- (3) Copying by a person other than the researcher or student himself is not fair dealing if -
- (a) in the case of a librarian, or a person acting on behalf of a librarian, he does anything which regulations under section 40 would not permit to be done under section 38 or 39 (articles or parts of published works: restriction on multiple copies of same material), or

(b) in any other case, the person doing the copying knows or has reason to believe that it will result in copies of substantially the same material being provided to more than one person at substantially the same time and for substantially the same purpose.

(4) It is not fair dealing -

(a) to convert a computer program expressed in a low level language into a version expressed in a higher level language, or
(b) incidentally in the course of so converting the program, to copy it, (these acts being permitted if done in accordance with section 50B (decompilation)).

(4A) It is not fair dealing to observe, study or test the functioning of a computer program in order to determine the ideas and principles which underlie any element of the program (these acts being permitted if done in accordance with section 50BA (observing, studying and testing)).

30^[14] Criticism, review and news reporting

(1) Fair dealing with a work for the purpose of criticism or review, of that or another work or of a performance of a work, does not infringe any copyright in the work provided that it is accompanied by a sufficient acknowledgement and provided that the work has been made available to the public.

(1A) For the purposes of subsection (1) a work has been made available to the public if it has been made available by any means, including -

- (a) the issue of copies to the public;
- (b) making the work available by means of an electronic retrieval system;
- (c) the rental or lending of copies of the work to the public;
- (d) the performance, exhibition, playing or showing of the work in public;
- (e) the communication to the public of the work,

but in determining generally for the purposes of that subsection whether a work has been made available to the public no account shall be taken of any unauthorised act.

(2) Fair dealing with a work (other than a photograph) for the purpose of reporting current events does not infringe any copyright in the work provided that (subject to subsection (3)) it is accompanied by a sufficient acknowledgement.

(3) No acknowledgement is required in connection with the reporting of current events by means of a sound recording, film or broadcast where this would be impossible for reasons of practicality or otherwise.

31 Incidental inclusion of copyright material

(1) Copyright in a work is not infringed by its incidental inclusion in an artistic work, sound recording, film or broadcast.

(2) Nor is the copyright infringed by the issue to the public of copies, or the playing, showing or communication to the public, of anything whose making was, by virtue of subsection (1), not an infringement of the copyright.

(3) A musical work, words spoken or sung with music, or so much of a sound recording or broadcast as includes a musical work or such words, shall not be regarded as incidentally included in another work if it is deliberately included.

CHAPTER X

MISCELLANEOUS AND GENERAL

Transitional provisions and savings

178 Minor definitions

In this Part -

...

"computer-generated", in relation to a work, means that the work is generated by computer in circumstances such that there is no human author of the work;...

Notes:

[1] Original reference to "cable programmes" as a further form of copyright works deleted by SI 2003/2498.

[2] s.3(1)(c) inserted by SI 1992/3233. s.3(1)(d), and words "other than a database" in s.3(1)(a), added by SI 1997/3032.

[3] Inserted by SI 1997/3032.

[4] Original s.9(2)(a) replaced by s.9(2)(aa) & (ab), SI 1996/2967. s.9(2)(c) (authorship of cable programmes) deleted by SI 2003/2498.

[5] Added by SI 1996/2967.

[6] s.16(1)(ba) added by SI 1996/2967. Revised s.16(1)(d) substituted by SI 2003/2498 (replacing original wording "to broadcast the work or include it in a cable programme service (see section 20)").

[7] Revised s.18(2) & (3) substituted, and s.18(4) added, by SI 1996/2967.

[8] Added by SI 1996/2967.

[9] Revised s.20 substituted by SI 2003/2498.

[10] See also s.176 and Sch. 17 of the Broadcasting Act 1990 (Annex 1) which provide for compulsory licensing of radio and television programme listings information.

[11] But see also s. 296A & 296B, and s.137 of the Broadcasting Act 1996 (Annex II), which make void contractual agreements purporting to prohibit or restrict certain of the acts permitted by Chapter III.

[12] Added by SI 2003/2498. See also Annex IV as regards the liability of intermediaries.

[13] Revised s.29(1) substituted, and ss.29(1B) & (1C) added, by SI 2003/2498. s.29(1A) (and a further subsection 21(5)) added by SI 1997/3032 and deleted by SI 2003/2498. Words "of research or private study" substituted in s.29(2) by SI 2003/2498 (in place of original words "mentioned in subsection (1)"). s.29(4) added by SI 1992/3233, and s.29(4A) by SI 2003/2498.

[14] Words after "acknowledgement" in s.30(1), and s.30 (1A), added by SI 2003/2498. See also s.137 of the Broadcasting Act 1996 (Annex II) as regards s.30(2). Words "or broadcast ----- otherwise" substituted in s.30(3) by SI 2003/2498 (replacing original words " , broadcast or cable programme").

Příloha 6: platné znění britského zákona na ochranu databází

Statutory Instrument 1997 No. 3032

The Copyright and Rights in Databases Regulations 1997 (as amended)

Whereas a draft of the following Regulations has been approved by a resolution of each House of Parliament:

Now, therefore, the Secretary of State, being a Minister designated for the purposes of section 2(2) of the European Communities Act 1972[1] in relation to measures relating to copyright[2] and measures relating to the prevention of unauthorised extraction of the contents of a database and of unauthorised re-utilisation of those contents[3], in exercise of the powers conferred by section 2(2) and (4) of that Act, hereby makes the following Regulations: -

PART I

INTRODUCTORY PROVISIONS

Citation, commencement and extent

1. - (1) These Regulations may be cited as the Copyright and Rights in Databases Regulations 1997.
- (2) These Regulations come into force on 1st January 1998.
- (3) These Regulations extend to the whole of the United Kingdom.

Implementation of Directive

2. - (1) These Regulations make provision for the purpose of implementing -
 - (a) Council Directive No. 96/9/EC of 11 March 1996[4] on the legal protection of databases,
 - (b) certain obligations of the United Kingdom created by or arising under the EEA Agreement so far as relating to the implementation of that Directive, and
 - (c) an Agreement[5] in the form of an exchange of letters between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland on behalf of the Isle of Man and the European Community extending to the Isle of Man the legal protection of databases as provided for in Chapter III of that Directive."

(2) In this Regulation "the EEA Agreement" means the Agreement on the European Economic Area signed at Oporto on 2nd May 1992[6], as adjusted by the Protocol signed at Brussels on 17th March 1993 [7].

Interpretation

3. In these Regulations "the 1988 Act" means the Copyright, Designs and Patents Act 1988[8].

Scheme of the Regulations

4. - (1) The 1988 Act is amended in accordance with the provisions of Part II of these Regulations, subject to the savings and transitional provisions in Part IV of these Regulations.
- (2) Part III of these Regulations has effect subject to those savings and transitional provisions.

PART II

AMENDMENT OF THE COPYRIGHT, DESIGNS AND PATENTS ACT 1988

Copyright in databases

5. In section 3(1), in the definition of "literary work" -
 - (a) in paragraph (a) after "compilation" insert "other than a database";
 - (b) at the end of paragraph (b) leave out "and";
 - (c) at the end of paragraph (c) insert "and (d) a database;".

Meaning of "database"

6. After section 3 insert -

" Databases

- 3A. - (1) In this Part "database" means a collection of independent works, data or other materials which -

- (a) are arranged in a systematic or methodical way, and
- (b) are individually accessible by electronic or other means.

(2) For the purposes of this Part a literary work consisting of a database is original if, and only if, by reason of the selection or arrangement of the contents of the database the database constitutes the author's own intellectual creation."

Meaning of "adaptation" in relation to database

7. In section 21 (infringement by making adaptation or act done in relation to adaptation), in subsection (3) -

(a) in paragraph (a), for "other than a computer program or" substitute "other than a computer program or a database, or in relation to a", and

(b) after paragraph (ab) insert -

"(ac) in relation to a database, means an arrangement or altered version of the database or a translation of it;"

Research

8. - (1) In section 29 (research and private study), in subsection (1), after "literary" insert "work, other than a database, or a".

(2) After subsection (1) of that section insert -

"(1A) Fair dealing with a database for the purposes of research or private study does not infringe any copyright in the database provided that the source is indicated."

(3) After subsection (4) of that section insert -

"(5) The doing of anything in relation to a database for the purposes of research for a commercial purpose is not fair dealing with the database."

Permitted acts in relation to databases

9. After section 50C insert -

" Databases: permitted acts

Acts permitted in relation to databases.

50D. - (1) It is not an infringement of copyright in a database for a person who has a right to use the database or any part of the database, (whether under a licence to do any of the acts restricted by the copyright in the database or otherwise) to do, in the exercise of that right, anything which is necessary for the purposes of access to and use of the contents of the database or of that part of the database.

(2) Where an act which would otherwise infringe copyright in a database is permitted under this section, it is irrelevant whether or not there exists any term or condition in any agreement which purports to prohibit or restrict the act (such terms being, by virtue of section 296B, void)."

Avoidance of certain terms

10. After section 296A insert -

" Databases

Avoidance of certain terms relating to databases

296B. Where under an agreement a person has a right to use a database or part of a database, any term or condition in the agreement shall be void in so far as it purports to prohibit or restrict the performance of any act which would but for section 50D infringe the copyright in the database."

Defined expressions

11. In section 179 (index of defined expressions), in the appropriate place in alphabetical order insert -

Databáze	section 3A(1)"
----------	----------------

original (in relation to a database)	section 3A(2)".
--------------------------------------	-----------------

PART III

DATABASE RIGHT

Interpretation

12. - (1) In this Part -

"database" has the meaning given by section 3A(1) of the 1988 Act (as inserted by Regulation 6);
 "extraction", in relation to any contents of a database, means the permanent or temporary transfer of those contents to another medium by any means or in any form;
 "insubstantial", in relation to part of the contents of a database, shall be construed subject to Regulation 16(2);
 "investment" includes any investment, whether of financial, human or technical resources;
 "jointly", in relation to the making of a database, shall be construed in accordance with Regulation 14(6);
 "lawful user", in relation to a database, means any person who (whether under a licence to do any of the acts restricted by any database right in the database or otherwise) has a right to use the database;
 "maker", in relation to a database, shall be construed in accordance with Regulation 14;
 "re-utilisation", in relation to any contents of a database, means making those contents available to the public by any means;
 "substantial", in relation to any investment, extraction or re-utilisation, means substantial in terms of quantity or quality or a combination of both.

(2) The making of a copy of a database available for use, on terms that it will or may be returned, otherwise than for direct or indirect economic or commercial advantage, through an establishment which is accessible to the public shall not be taken for the purposes of this Part to constitute extraction or re-utilisation of the contents of the database.

(3) Where the making of a copy of a database available through an establishment which is accessible to the public gives rise to a payment the amount of which does not go beyond what is necessary to cover the costs of the establishment, there is no direct or indirect economic or commercial advantage for the purposes of paragraph (2).

(4) Paragraph (2) does not apply to the making of a copy of a database available for on-the-spot reference use.

(5) Where a copy of a database has been sold within the EEA or the Isle of Man by, or with the consent of, the owner of the database right in the database, the further sale within the EEA or the Isle of Man of that copy shall not be taken for the purposes of this Part to constitute extraction or re-utilisation of the contents of the database.

Database right

13. - (1) A property right ("database right") subsists, in accordance with this Part, in a database if there has been a substantial investment in obtaining, verifying or presenting the contents of the database.

(2) For the purposes of paragraph (1) it is immaterial whether or not the database or any of its contents is a copyright work, within the meaning of Part I of the 1988 Act.

(3) This Regulation has effect subject to Regulation 18.

The maker of a database

14. - (1) Subject to paragraphs (2) to (4), the person who takes the initiative in obtaining, verifying or presenting the contents of a database and assumes the risk of investing in that obtaining, verification or presentation shall be regarded as the maker of, and as having made, the database.

(2) Where a database is made by an employee in the course of his employment, his employer shall be regarded as the maker of the database, subject to any agreement to the contrary.

(3) Subject to paragraph (4), where a database is made by Her Majesty or by an officer or servant of the Crown in the course of his duties, Her Majesty shall be regarded as the maker of the database.

(4) Where a database is made by or under the direction or control of the House of Commons or the House of Lords -

(a) the House by whom, or under whose direction or control, the database is made shall be regarded as the maker of the database, and

(b) if the database is made by or under the direction or control of both Houses, the two Houses shall be regarded as the joint makers of the database.

(5) For the purposes of this Part a database is made jointly if two or more persons acting together in collaboration take the initiative in obtaining, verifying or presenting the contents of the database and assume the risk of investing in that obtaining, verification or presentation.

(6) References in this Part to the maker of a database shall, except as otherwise provided, be construed, in relation to a database which is made jointly, as references to all the makers of the database.

First ownership of database right

15. The maker of a database is the first owner of database right in it.

Acts infringing database right

16. - (1) Subject to the provisions of this Part, a person infringes database right in a database if, without the consent of the owner of the right, he extracts or re-utilises all or a substantial part of the contents of the database.

(2) For the purposes of this Part, the repeated and systematic extraction or re-utilisation of insubstantial parts of the contents of a database may amount to the extraction or re-utilisation of a substantial part of those contents.

Term of protection

17. - (1) Database right in a database expires at the end of the period of fifteen years from the end of the calendar year in which the making of the database was completed.

(2) Where a database is made available to the public before the end of the period referred to in paragraph (1), database right in the database shall expire fifteen years from the end of the calendar year in which the database was first made available to the public.

(3) Any substantial change to the contents of a database, including a substantial change resulting from the accumulation of successive additions, deletions or alterations, which would result in the database being considered to be a substantial new investment shall qualify the database resulting from that investment for its own term of protection.

(4) This Regulation has effect subject to Regulation 30.

Qualification for database right

18. - (1) Database right does not subsist in a database unless, at the material time, its maker, or if it was made jointly, one or more of its makers, was -

- (a) an individual who was a national of an EEA state or habitually resident within the EEA,
- (b) a body which was incorporated under the law of an EEA state and which, at that time, satisfied one of the conditions in paragraph (2),
- (c) a partnership or other unincorporated body which was formed under the law of an EEA state and which, at that time, satisfied the condition in paragraph (2)(a),
- (d) an individual who was habitually resident within the Isle of Man,
- (e) a body which was incorporated under the law of the Isle of Man and which, at that time, satisfied one of the conditions in paragraph (2A), or
- (f) a partnership or other unincorporated body which was formed under the law of the Isle of Man and which, at that time, satisfied the condition in paragraph (2A)(a).

(2) The conditions mentioned in paragraphs (1)(b) and (c) are -

- (a) that the body has its central administration or principal place of business within the EEA, or
- (b) that the body has its registered office within the EEA and the body's operations are linked on an ongoing basis with the economy of an EEA state.

(2A) The conditions mentioned in paragraphs (1)(e) and (f) are -

- (a) that the body has its central administration or principal place of business within the Isle of Man, or
- (b) that the body has its registered office within the Isle of Man and the body's operations are linked on an ongoing basis with the economy of the Isle of Man.

(3) Paragraph (1) does not apply in any case falling within Regulation 14(4).

(4) In this Regulation -

- (a) "EEA" and "EEA state" have the meaning given by section 172A of the 1988 Act;
- (b) "the material time" means the time when the database was made, or if the making extended over a period, a substantial part of that period.

Avoidance of certain terms affecting lawful users

19. - (1) A lawful user of a database which has been made available to the public in any manner shall be entitled to extract or re-utilise insubstantial parts of the contents of the database for any purpose.

(2) Where under an agreement a person has a right to use a database, or part of a database, which has been made available to the public in any manner, any term or condition in the agreement shall be void in so far as it purports to prevent that person

from extracting or re-utilising insubstantial parts of the contents of the database, or of that part of the database, for any purpose.

Exceptions to database right

20. - (1) Database right in a database which has been made available to the public in any manner is not infringed by fair dealing with a substantial part of its contents if -

- (a) that part is extracted from the database by a person who is apart from this paragraph a lawful user of the database,
- (b) it is extracted for the purpose of illustration for teaching or research and not for any commercial purpose, and
- (c) the source is indicated.

(2) The provisions of Schedule 1 specify other acts which may be done in relation to a database notwithstanding the existence of database right.

Acts permitted on assumption as to expiry of database right

21. - (1) Database right in a database is not infringed by the extraction or re-utilisation of a substantial part of the contents of the database at a time when, or in pursuance of arrangements made at a time when -

- (a) it is not possible by reasonable inquiry to ascertain the identity of the maker, and
- (b) it is reasonable to assume that database right has expired.

(2) In the case of a database alleged to have been made jointly, paragraph (1) applies in relation to each person alleged to be one of the makers.

Presumptions relevant to database right

22. - (1) The following presumptions apply in proceedings brought by virtue of this Part of these Regulations with respect to a database.

(2) Where a name purporting to be that of the maker appeared on copies of the database as published, or on the database when it was made, the person whose name appeared shall be presumed, until the contrary is proved -

- (a) to be the maker of the database, and
- (b) to have made it in circumstances not falling within Regulation 14(2) to (4).

(3) Where copies of the database as published bear a label or a mark stating -

- (a) that a named person was the maker of the database, or
- (b) that the database was first published in a specified year,

the label or mark shall be admissible as evidence of the facts stated and shall be presumed to be correct until the contrary is proved.

(4) In the case of a database alleged to have been made jointly, paragraphs (2) and (3), so far as is applicable, apply in relation to each person alleged to be one of the makers.

Application of copyright provisions to database right

23. The following provisions of the 1988 Act -

sections 90 to 93 (dealing with rights in copyright works);
sections 96 to 98 (rights and remedies of copyright owner);
sections 101 and 102 (rights and remedies of exclusive licensee);

apply in relation to database right and databases in which that right subsists as they apply in relation to copyright and copyright works.

Licensing of database right

24. The provisions of Schedule 2 have effect with respect to the licensing of database right.

Database right: jurisdiction of Copyright Tribunal

25. - (1) The Copyright Tribunal has jurisdiction under this Part to hear and determine proceedings under the following provisions of Schedule 2 -

- (a) paragraph 3, 4 or 5 (reference of licensing scheme);
- (b) paragraph 6 or 7 (application with respect to licence under licensing scheme);

(c) paragraph 10, 11 or 12 (reference or application with respect to licence by licensing body).

(2) The provisions of Chapter VIII of Part I of the 1988 Act (general provisions relating to the Copyright Tribunal) apply in relation to the Tribunal when exercising any jurisdiction under this Part.

(3) Provision shall be made by rules under section 150 of the 1988 Act prohibiting the Tribunal from entertaining a reference under paragraph 3, 4 or 5 of Schedule 2 (reference of licensing scheme) by a representative organisation unless the Tribunal is satisfied that the organisation is reasonably representative of the class of persons which it claims to represent.

PART IV

SAVINGS AND TRANSITIONAL PROVISIONS [9]

Introductory

26. Expressions used in this Part which are defined for the purposes of Part I of the 1988 Act have the same meaning as in that Part.

General rule

27. Subject to Regulations 28 and 29, these Regulations apply to databases made before or after 1st January 1998.

General savings

28. - (1) Nothing in these Regulations affects any agreement made before 1st January 1998.

(2) Nothing in these Regulations affects any agreement made after 31st December 1997 and before 1st November 2003 in so far as the effect would only arise as a result of the amendment of these Regulations by the Copyright and Rights in Databases (Amendment) Regulations 2003 [10].

(3) No act done in respect of any database, in which database right subsists by virtue of the maker of the database (or one or more of its makers) falling within one of the provisions contained in Regulations 14(4) and 18(1)(a), (b) and (c), -

(a) before 1st January 1998, or

(b) after 31st December 1997, in pursuance of an agreement made before 1st January 1998,

shall be regarded as an infringement of database right in the database.

(4) No act done in respect of any database, in which database right subsists by virtue of its maker (or one or more of its makers) falling within one of the provisions contained in Regulation 18(1)(d), (e) and (f), -

(a) before 1st November 2003, or

(b) after 31st October 2003, in pursuance of an agreement made before 1st November 2003,

shall be regarded as an infringement of database right in the database."

Saving for copyright in certain existing databases

29. - (1) Where a database -

(a) was created on or before 27th March 1996, and

(b) is a copyright work immediately before 1st January 1998,

copyright shall continue to subsist in the database for the remainder of its copyright term.

(2) In this Regulation "copyright term" means the period of the duration of copyright under section 12 of the 1988 Act (duration of copyright in literary, dramatic, musical or artistic works).

Database right: term applicable to certain existing databases

30. Where -

(a) the making of any database is completed on or after 1st January 1983, and before 1st January 1998, and

(b) either -

(i) the database is a database in which database right subsists by virtue of the maker of the database (or one or more of its makers) falling within one of the provisions contained in Regulations 14(4) and 18(1)(a), (b) and (c) and database right begins to subsist in the database on 1st January 1998, or

(ii) the database is a database in which database right subsists by virtue of its maker (or one or more of its makers) falling within

one of the provisions contained in Regulation 18(1)(d), (e) and (f) and database right begins to subsist in the database on 1st November 2003, then database right shall subsist in the database for a period of fifteen years beginning with 1st January 1998.

Ian McCartney,
Minister of State, Department of Trade and Industry

18th December 1997

Notes:

[1] 1972 c.68; by virtue of the amendment of section 1(2) of that Act by section 1 of the European Economic Area Act 1993 (c.51) regulations may be made under section 2(2) to implement obligations of the United Kingdom arising under the EEA Agreement.

[2] S.I. 1993/595.

[3] S.I. 1996/3155.

[4] O.J. No. L77, 27.3.96 p.20.

[5] OJ No L 89, 5.4.2003, p 12; Cm 5836 Treaty Series No 19 (2003).

[6] Cm 2073.

[7] Cm 2183.

[8] 1988 c.48.

[9] As amended by SI 2003/2501 (commencement date 1st November 2003).

[10] S.I. 2003/2501.

SCHEDULES

SCHEDULE 1

Regulation 20(2).

EXCEPTIONS TO DATABASE RIGHT FOR PUBLIC ADMINISTRATION

Parliamentary and judicial proceedings

1. Database right in a database is not infringed by anything done for the purposes of parliamentary or judicial proceedings or for the purposes of reporting such proceedings.

Royal Commissions and statutory inquiries

2. - (1) Database right in a database is not infringed by anything done for -

- (a) the purposes of the proceedings of a Royal Commission or statutory inquiry, or
- (b) the purpose of reporting any such proceedings held in public.

(2) Database right in a database is not infringed by the issue to the public of copies of the report of a Royal Commission or statutory inquiry containing the contents of the database.

(3) In this paragraph "Royal Commission" and "statutory inquiry" have the same meaning as in section 46 of the 1988 Act.

Material open to public inspection or on official register

3. - (1) Where the contents of a database are open to public inspection pursuant to a statutory requirement, or are on a

statutory register, database right in the database is not infringed by the extraction of all or a substantial part of the contents containing factual information of any description, by or with the authority of the appropriate person, for a purpose which does not involve re-utilisation of all or a substantial part of the contents.

(2) Where the contents of a database are open to public inspection pursuant to a statutory requirement, database right in the database is not infringed by the extraction or re-utilisation of all or a substantial part of the contents, by or with the authority of the appropriate person, for the purpose of enabling the contents to be inspected at a more convenient time or place or otherwise facilitating the exercise of any right for the purpose of which the requirement is imposed.

(3) Where the contents of a database which is open to public inspection pursuant to a statutory requirement, or which is on a statutory register, contain information about matters of general scientific, technical, commercial or economic interest, database right in the database is not infringed by the extraction or re-utilisation of all or a substantial part of the contents, by or with the authority of the appropriate person, for the purpose of disseminating that information.

(4) In this paragraph -

"appropriate person" means the person required to make the contents of the database open to public inspection or, as the case may be, the person maintaining the register;

"statutory register" means a register maintained in pursuance of a statutory requirement; and

"statutory requirement" means a requirement imposed by provision made by or under an enactment.

Material communicated to the Crown in the course of public business

4. - (1) This paragraph applies where the contents of a database have in the course of public business been communicated to the Crown for any purpose, by or with the licence of the owner of the database right and a document or other material thing recording or embodying the contents of the database is owned by or in the custody or control of the Crown.

(2) The Crown may, for the purpose for which the contents of the database were communicated to it, or any related purpose which could reasonably have been anticipated by the owner of the database right in the database, extract or re-utilise all or a substantial part of the contents without infringing database right in the database.

(3) The Crown may not re-utilise the contents of a database by virtue of this paragraph if the contents have previously been published otherwise than by virtue of this paragraph.

(4) In sub-paragraph (1) "public business" includes any activity carried on by the Crown.

(5) This paragraph has effect subject to any agreement to the contrary between the Crown and the owner of the database right in the database.

Public records

5. The contents of a database which are comprised in public records within the meaning of the Public Records Act 1958^[1], the Public Records (Scotland) Act 1937^[2] or the Public Records Act (Northern Ireland) 1923^[3] which are open to public inspection in pursuance of that Act, may be re-utilised by or with the authority of any officer appointed under that Act, without infringement of database right in the database.

Acts done under statutory authority

6. - (1) Where the doing of a particular act is specifically authorised by an Act of Parliament, whenever passed, then, unless the Act provides otherwise, the doing of that act does not infringe database right in a database.

(2) Sub-paragraph (1) applies in relation to an enactment contained in Northern Ireland legislation as it applies in relation to an Act of Parliament.

(3) Nothing in this paragraph shall be construed as excluding any defence of statutory authority otherwise available under or by virtue of any enactment.

Notes:

[1] 1958 c.51.

[2] 1937 c.43.

[3] 1923 c.20 (N.I.).

SCHEDULE 2

Regulation 24.

LICENSING OF DATABASE RIGHT

Licensing scheme and licensing bodies

1. - (1) In this Schedule a "licensing scheme" means a scheme setting out -

- (a) the classes of case in which the operator of the scheme, or the person on whose behalf he acts, is willing to grant database right licences, and
- (b) the terms on which licences would be granted in those classes of case;

and for this purpose a "scheme" includes anything in the nature of a scheme, whether described as a scheme or as a tariff or by any other name.

(2) In this Schedule a "licensing body" means a society or other organisation which has as its main object, or one of its main objects, the negotiating or granting, whether as owner or prospective owner of a database right or as agent for him, of database right licences, and whose objects include the granting of licences covering the databases of more than one maker.

(3) In this paragraph "database right licences" means licences to do, or authorise the doing of, any of the things for which consent is required under Regulation 16.

2. Paragraphs 3 to 8 apply to licensing schemes which are operated by licensing bodies and cover databases of more than one maker so far as they relate to licences for extracting or re-utilising all or a substantial part of the contents of a database; and references in those paragraphs to a licensing scheme shall be construed accordingly.

Reference of proposed licensing scheme to tribunal

3. - (1) The terms of a licensing scheme proposed to be operated by a licensing body may be referred to the Copyright Tribunal by an organisation claiming to be representative of persons claiming that they require licences in cases of a description to which the scheme would apply, either generally or in relation to any description of case.

(2) The Tribunal shall first decide whether to entertain the reference, and may decline to do so on the ground that the reference is premature.

(3) If the Tribunal decides to entertain the reference it shall consider the matter referred and make such order, either confirming or varying the proposed scheme, either generally or so far as it relates to cases of the description to which the reference relates, as the Tribunal may determine to be reasonable in the circumstances.

(4) The order may be made so as to be in force indefinitely or for such period as the Tribunal may determine.

Reference of licensing scheme to tribunal

4. - (1) If while a licensing scheme is in operation a dispute arises between the operator of the scheme and -

- (a) a person claiming that he requires a licence in a case of a description to which the scheme applies, or
- (b) an organisation claiming to be representative of such persons,

that person or organisation may refer the scheme to the Copyright Tribunal in so far as it relates to cases of that description.

(2) A scheme which has been referred to the Tribunal under this paragraph shall remain in operation until proceedings on the reference are concluded.

(3) The Tribunal shall consider the matter in dispute and make such order, either confirming or varying the scheme so far as it relates to cases of the description to which the reference relates, as the Tribunal may determine to be reasonable in the circumstances.

(4) The order may be made so as to be in force indefinitely or for such period as the Tribunal may determine.

Further reference of scheme to tribunal

5. - (1) Where the Copyright Tribunal has on a previous reference of a licensing scheme under paragraph 3 or 4, or under this paragraph, made an order with respect to the scheme, then, while the order remains in force -

- (a) the operator of the scheme,
- (b) a person claiming that he requires a licence in a case of the description to which the order applies, or
- (c) an organisation claiming to be representative of such persons,

may refer the scheme again to the Tribunal so far as it relates to cases of that description.

(2) A licensing scheme shall not, except with the special leave of the Tribunal, be referred again to the Tribunal in respect of the same description of cases -

- (a) within twelve months from the date of the order on the previous reference, or
- (b) if the order was made so as to be in force for 15 months or less, until the last three months before the expiry of the order.

(3) A scheme which has been referred to the Tribunal under this section shall remain in operation until proceedings on the reference are concluded.

(4) The Tribunal shall consider the matter in dispute and make such order, either confirming, varying or further varying the scheme so far as it relates to cases of the description to which the reference relates, as the Tribunal may determine to be reasonable in the circumstances.

(5) The order may be made so as to be in force indefinitely or for such period as the Tribunal may determine.

Application for grant of licence in connection with licensing scheme

6. - (1) A person who claims, in a case covered by a licensing scheme, that the operator of the scheme has refused to grant him or procure the grant to him of a licence in accordance with the scheme, or has failed to do so within a reasonable time after being asked, may apply to the Copyright Tribunal.

(2) A person who claims, in a case excluded from a licensing scheme, that the operator of the scheme either -

(a) has refused to grant him a licence or procure the grant to him of a licence, or has failed to do so within a reasonable time of being asked, and that in the circumstances it is unreasonable that a licence should not be granted, or

(b) proposes terms for a licence which are unreasonable,

may apply to the Copyright Tribunal.

(3) A case shall be regarded as excluded from a licensing scheme for the purposes of sub-paragraph (2) if -

(a) the scheme provides for the grant of licences subject to terms excepting matters from the licence and the case falls within such an exception, or

(b) the case is so similar to those in which licences are granted under the scheme that it is unreasonable that it should not be dealt with in the same way.

(4) If the Tribunal is satisfied that the claim is well-founded, it shall make an order declaring that, in respect of the matters specified in the order, the applicant is entitled to a licence on such terms as the Tribunal may determine to be applicable in accordance with the scheme or, as the case may be, to be reasonable in the circumstances.

(5) The order may be made so as to be in force indefinitely or for such period as the Tribunal may determine.

Application for review of order as to entitlement to licence

7. - (1) Where the Copyright Tribunal has made an order under paragraph 6 that a person is entitled to a licence under a licensing scheme, the operator of the scheme or the original applicant may apply to the Tribunal to review its order.

(2) An application shall not be made, except with the special leave of the Tribunal -

(a) within twelve months from the date of the order, or of the decision on a previous application under this section, or

(b) if the order was made so as to be in force for 15 months or less, or as a result of the decision on a previous application under this section is due to expire within 15 months of that decision, until the last three months before the expiry date.

(3) The Tribunal shall on an application for review confirm or vary its order as the Tribunal may determine to be reasonable having regard to the terms applicable in accordance with the licensing scheme or, as the case may be, the circumstances of the case.

Effect of order of tribunal as to licensing scheme

8. - (1) A licensing scheme which has been confirmed or varied by the Copyright Tribunal -

(a) under paragraph 3 (reference of terms of proposed scheme), or

(b) under paragraph 4 or 5 (reference of existing scheme to Tribunal),

shall be in force or, as the case may be, remain in operation, so far as it relates to the description of case in respect of which the order was made, so long as the order remains in force.

(2) While the order is in force a person who in a case of a class to which the order applies -

(a) pays to the operator of the scheme any charges payable under the scheme in respect of a licence covering the case in question or, if the amount cannot be ascertained, gives an undertaking to the operator to pay them when ascertained, and

(b) complies with the other terms applicable to such a licence under the scheme,

shall be in the same position as regards infringement of database right as if he had at all material times been the holder of a licence granted by the owner of the database right in question in accordance with the scheme.

(3) The Tribunal may direct that the order, so far as it varies the amount of charges payable, has effect from a date before that on which it is made, but not earlier than the date on which the reference was made or, if later, on which the scheme came into operation.

If such a direction is made -

(a) any necessary repayments, or further payments, shall be made in respect of charges already paid, and

(b) the reference in sub-paragraph (2)(a) to the charges payable under the scheme shall be construed as a reference to the charges so payable by virtue of the order.

No such direction may be made where sub-paragraph (4) below applies.

(4) Where the Tribunal has made an order under paragraph 6 (order as to entitlement to licence under licensing scheme) and the order remains in force, the person in whose favour the order is made shall if he -

(a) pays to the operator of the scheme any charges payable in accordance with the order or, if the amount cannot be ascertained, gives an undertaking to pay the charges when ascertained, and

(b) complies with the other terms specified in the order,

be in the same position as regards infringement of database right as if he had at all material times been the holder of a licence granted by the owner of the database right in question on the terms specified in the order.

References and applications with respect to licences by licensing bodies

9. Paragraphs 10 to 13 (references and applications with respect to licensing by licensing bodies) apply to licences relating to database right which cover databases of more than one maker granted by a licensing body otherwise than in pursuance of a licensing scheme, so far as the licences authorise extracting or re-utilising all or a substantial part of the contents of a database; and references in those paragraphs to a licence shall be construed accordingly.

Reference to tribunal of proposed licence

10. - (1) The terms on which a licensing body proposes to grant a licence may be referred to the Copyright Tribunal by the prospective licensee.

(2) The Tribunal shall first decide whether to entertain the reference, and may decline to do so on the ground that the reference is premature.

(3) If the Tribunal decides to entertain the reference it shall consider the terms of the proposed licence and make such order, either confirming or varying the terms, as it may determine to be reasonable in the circumstances.

(4) The order may be made so as to be in force indefinitely or for such period as the Tribunal may determine.

Reference to tribunal of expiring licence

11. - (1) A licensee under a licence which is due to expire, by effluxion of time or as a result of notice given by the licensing body, may apply to the Copyright Tribunal on the ground that it is unreasonable in the circumstances that the licence should cease to be in force.

(2) Such an application may not be made until the last three months before the licence is due to expire.

(3) A licence in respect of which a reference has been made to the Tribunal shall remain in operation until proceedings on the reference are concluded.

(4) If the Tribunal finds the application well-founded, it shall make an order declaring that the licensee shall continue to be entitled to the benefit of the licence on such terms as the Tribunal may determine to be reasonable in the circumstances.

(5) An order of the Tribunal under this section may be made so as to be in force indefinitely or for such period as the Tribunal may determine.

Application for review of order as to licence

12. - (1) Where the Copyright Tribunal has made an order under paragraph 10 or 11, the licensing body or the person entitled to the benefit of the order may apply to the Tribunal to review its order.

(2) An application shall not be made, except with the special leave of the Tribunal -

(a) within twelve months from the date of the order or of the decision on a previous application under this paragraph, or

(b) if the order was made so as to be in force for 15 months or less, or as a result of the decision on a previous application under this section is due to expire within 15 months of that decision, until the last three months before the expiry date.

(3) The Tribunal shall on an application for review confirm or vary its order as the Tribunal may determine to be reasonable in the circumstances.

Effect of order of tribunal as to licence

13. - (1) Where the Copyright Tribunal has made an order under paragraph 10 or 11 and the order remains in force, the person entitled to the benefit of the order shall if he -

(a) pays to the licensing body any charges payable in accordance with the order or, if the amount cannot be ascertained, gives an undertaking to pay the charges when ascertained, and

(b) complies with the other terms specified in the order,

be in the same position as regards infringement of database right as if he had at all material times been the holder of a licence granted by the owner of the database right in question on the terms specified in the order.

(2) The benefit of the order may be assigned -

(a) in the case of an order under paragraph 10, if assignment is not prohibited under the terms of the Tribunal's order; and

(b) in the case of an order under paragraph 11, if assignment was not prohibited under the terms of the original licence.

(3) The Tribunal may direct that an order under paragraph 10 or 11, or an order under paragraph 12 varying such an order, so far as it varies the amount of charges payable, has effect from a date before that on which it is made, but not earlier than the date on which the reference or application was made or, if later, on which the licence was granted or, as the case may be, was due to expire.

If such a direction is made -

(a) any necessary repayments, or further payments, shall be made in respect of charges already paid, and

(b) the reference in sub-paragraph (1)(a) to the charges payable in accordance with the order shall be construed, where the order is varied by a later order, as a reference to the charges so payable by virtue of the later order.

General considerations: unreasonable discrimination

14. In determining what is reasonable on a reference or application under this Schedule relating to a licensing scheme or licence, the Copyright Tribunal shall have regard to -

(a) the availability of other schemes, or the granting of other licences, to other persons in similar circumstances, and

(b) the terms of those schemes or licences,

and shall exercise its powers so as to secure that there is no unreasonable discrimination between licensees, or prospective licensees, under the scheme or licence to which the reference or application relates and licensees under other schemes operated by, or other licences granted by, the same person.

Powers exercisable in consequence of competition report

15. - (1) Where the matters specified in a report of the Monopolies and Mergers Commission as being those which in the Commission's opinion operate, may be expected to operate or have operated against the public interest include -

(a) conditions in licences granted by the owner of database right in a database restricting the use of the database by the licensee or the right of the owner of the database right to grant other licences, or

(b) a refusal of an owner of database right to grant licences on reasonable terms,

the powers conferred by Part I of Schedule 8 to the Fair Trading Act 1973[1] (powers exercisable for purpose of remedying or preventing adverse effects specified in report of Commission) include power to cancel or modify those conditions and, instead or in addition, to provide that licences in respect of the database right shall be available as of right.

(2) The references in sections 56(2) and 73(2) of that Act, and sections 10(2)(b) and 12(5) of the Competition Act 1980[2], to the powers specified in that Part of that Schedule shall be construed accordingly.

(3) The terms of a licence available by virtue of this paragraph shall, in default of agreement, be settled by the Copyright Tribunal on an application by the person requiring the licence; and terms so settled shall authorise the licensee to do everything in respect of which a licence is so available.

(4) Where the terms of a licence are settled by the Tribunal, the licence has effect from the date on which the application to the Tribunal was made.

Notes:

[1] 1973 c.41.

[2] 1980 c.21.

Příloha 7: relevantní ustanovení k právní ochraně databází z americké legislativy

The Constitutional Provision Respecting Copyright

United States Constitution, Article I, Section 8

The Congress shall have Power ... To promote the Progress of Science and useful Arts, by securing for limited Times to Authors and Inventors the exclusive Right to their respective Writings and Discoveries.

Copyright Law of the United States

And Related Laws Contained in Title 17 of the United States Code

§ 101 Definitions

...

A "compilation" is a work formed by the collection and assembling of preexisting materials or of data that are selected, coordinated, or arranged in such a way that the resulting work as a whole constitutes an original work of authorship. The term "compilation" includes collective works.

...

A "computer program" is a set of statements or instructions to be used directly or indirectly in a computer in order to bring about a certain result.

...

A work is "created" when it is fixed in a copy or phonorecord for the first time; where a work is prepared over a period of time, the portion of it that has been fixed at any particular time constitutes the work as of that time, and where the work has been prepared in different versions, each version constitutes a separate work.

...

A "digital transmission" is a transmission in whole or in part in a digital or other nonanalog format.

...

A work is "fixed" in a tangible medium of expression when its embodiment in a copy or phonorecord, by or under the authority of the author, is sufficiently permanent or stable to permit it to be perceived, reproduced, or otherwise communicated for a period of more than transitory duration. A work consisting of sounds, images, or both, that are being transmitted, is "fixed" for purposes of this title if a fixation of the work is being made simultaneously with its transmission.

...

"Literary works" are works, other than audiovisual works, expressed in words, numbers, or other verbal or numerical symbols or indicia, regardless of the nature of the material objects, such as books, periodicals, manuscripts, phonorecords, film, tapes, disks, or cards, in which they are embodied.

§ 102 Subject matter of copyright: In general

(a) Copyright protection subsists, in accordance with this title, in original works of authorship fixed in any tangible medium of expression, now known or later developed, from which they can be perceived, reproduced, or otherwise communicated, either directly or with the aid of a machine or device. Works of authorship include the following categories:

- (1) literary works;
- (2) musical works, including any accompanying words;
- (3) dramatic works, including any accompanying music;
- (4) pantomimes and choreographic works;
- (5) pictorial, graphic, and sculptural works;
- (6) motion pictures and other audiovisual works;
- (7) sound recordings; and
- (8) architectural works.

(b) In no case does copyright protection for an original work of authorship extend to any idea, procedure, process, system, method of operation, concept, principle, or discovery, regardless of the form in which it is described, explained, illustrated, or embodied in such work.

§ 103 Subject matter of copyright: Compilations and derivative works

(a) The subject matter of copyright as specified by section 102 includes compilations and derivative works, but protection for a work employing preexisting material in which copyright subsists does not extend to any part of the work in which such material has been used unlawfully.

(b) The copyright in a compilation or derivative work extends only to the material contributed by the author of such work, as distinguished from the preexisting material employed in the work, and does not imply any exclusive right in the preexisting material. The copyright in such work is independent of, and does not affect or enlarge the scope, duration, ownership, or subsistence of, any copyright protection in the preexisting material.

18. NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE A JEJÍ RESUMÉ V JAZYCE ANGLICKÉM (*ENGLISH SUMMARY*)

The name of the thesis: *The Legal Protection of databases*.

What is the value of information? This is the crucial question that arises in relation to the legal protection of databases. The rise of new media created a brand new world that we labeled the information society and whose most valuable asset has become totally interconnected with quality and speed. Hand in hand with this rapid transformation came the power of digitalization, which has permitted the dramatic speeding up of the transfer of data and information, while offering an almost indefinite amount of storage space, consequently making unauthorized and unlawful copying of data simple and efficient. As a result the form of a database has been transformed.

Information and communication technologies (ICTs) have constantly influenced industry and commerce at all stages and levels and thus the development of the database industry has become crucial for the information society. In other words, society has literally become dependent on the use of different kinds of databases. We encounter them everywhere—from public listings, libraries, telephone listings to free-time activities such as sports databases. Nevertheless, progress in new technologies also carries the new threat of the full exploitation of a database's assets and therefore the possibility of lost investment.

The unanswerable question that normally follows any discussion about the legal protection of databases is: 'How much protection is too much?' So far, there has not been world consent on this issue. The submitted thesis observes the different historical approaches that have resulted in the *de lege lata* protection of databases, using as an example two biggest subject in the world database market: the European Union and the United States of America.

Europe has introduced a new model of protection so called *sui generis* right (i. e. right "of its own nature"), property right subsisting in a database. The European Parliament and the Council of the European Union adopted Directive 96/9/EC on the legal protection of databases on March 11, 1996. It was provided as a mean to ease a transfer of goods and services across the countries of the then European

Community (EC). It attempted to compromise the concept of common law (the Anglo-American doctrine *sweat of the brow*) which contrasted with the civil law concept of author's rights (*droit d'auteur*).

The *Directive on Legal protection of Databases* claimed to focus on the issue of balanced protection between the makers/investors of databases on one hand and the database users on the other. As the supporters of the intellectual property (IP) protection of unoriginal databases (the *sui generis* protection) believe, the current EU legislation better promotes database creations. Its subject matter is generally considered being quite wide-ranging. However, critics of this new law instrument consider it redundant, or even undesirable. The EU adoption of aforementioned Directive as well as the endeavor of internationally anchoring the database right in the WIPO Treaty was accompanied by critical voices coming especially from academic institutions and libraries. They had all expressed fears and concerns of the threat to the free sharing of information. In other words, they accented the deemed insufficient amount of fair-dealing/fair-use exceptions.

The submitted thesis concerns the legal protection of databases as it is being approached from different angles and jurisdictions. Both copyright and *sui generis* protection of databases are covered. The presented work is divided into 17 chapters, including an annex with relevant parts of legislation. After starting with an introduction (Chapter 1), and a note on methodology (Chapter 2), Chapter 3 deals with aspects of the information society. It is then observed from an historical point of view with an attempt to capture its basic characteristics and different approaches via academic fields (economics, media studies, and law).

Coming from this vantage point, Chapter 4 positions a database within the concept of the information society. It lays down the basic outline of two main and unrelated models of legal protection of databases: the copyright and *sui generis* protection. Possible different classification of databases is also mentioned.

Moving from this broader perspective to more specific issues, Chapter 5 concerns the legal protection of Databases under EU law. It shows the historical background of the adoption of the Database Directive and emphasizes the overall debate surrounding it. The process of its transposition within the then-EC countries is elaborated with a note on its impact on countries belonging to the European Economic Area (EEA).

The scope, objectives and substantive provisions of the *Directive 96/9/EC on the legal protection of databases* are pinpointed in Chapter 6. Special attention is given to the analysis of both copyright and *sui generis* protections of databases. Their separate criteria for a database to qualify for any of these protections are described and summarized. Part on *sui generis* right is later on accompanied by the subchapter on Opinion of Advocate General Stix-Hackl delivered on 8 June 2002 concerning the *British Horseracing Board v William Hill* case (BHB). It is often given as an example to enable deeper understanding of developing the interpretation of Directive Database provisions.

Chapter 7 logically continues in historical tracing not only the process of the adoption of the Database Directive but also its practical impact. It complements the previous chapter with the prevailing interpretation of several Directive provisions ruled by the European Court of Justice (ECJ). Decisions in the four sets of proceedings concerning the *sui generis* right were handed down on November 9, 2004. Beside the hereinbefore mentioned BHB case, the three Fixtures Marketing cases are being presented.

Above that, the eagerly awaited first empirical evaluation of the Database Directive is covered in Chapter 8, conducted by the European Commission (precisely by DG Internal Market and Services) as the Database Directive stipulates in its text and published (with delay) on December 12, 2005. If the proclaimed main aim of the evaluation was to give the evidence whether the *sui generis* right led to increased share of European databases on the world market, the results were rather in vain. In other words, the Commission stated that the economic impacts are unproven.

Getting back the ECJ, Chapter 9 deals with its two most recent decisions of 2008 and 2009. They both offered further interpretation of the *sui generis* right. The ECJ retained the line of its previous ruling of 2004 and confirmed a broad scope of database rights. It then looked back closely for clarification of some of the Database Directive terms, such as *an extraction*, *a substantial investment*, and *a permanent* versus *a temporary transfer*. Moreover, the types of acts constituting infringement of *sui generis* right were elucidated.

Chapter 10 outlines the aims and objectives of the comparative analysis of a database protection in three countries—namely the Czech Republic, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America. The analysis of the state of protection in these countries can be consecutively found

in Chapters 11, 12, and 13. The first two aforementioned EU members serve as the example of transposition of the Database Directive within the countries of different historical backgrounds and approaches to copyright—the concept of *droit d’auteur* in contrast to *common law* traditions. Moreover, the United States of America ultimately represents a country whose makers of databases are exceptionally good at competing on the world database market, yet the proposed bills on the wider protection of databases have been so far rejected by Congress. The history of proposed bills on the subject matter is attached.

Chapter 14 concerns the international aspects of database protection. It analyses the *de lege lata* protection provided by the international copyright agreements. The attention is also given to the attempts made towards an international treaty that would be specifically aimed at the legal protection of databases.

Chapter 15, 16, and 17 include the summary, hereby résumé and annex with related legislative provisions.

What the future holds for the legal protection of databases, and even more importantly for the *sui generis* right is rather uncertain. From the perspective of the aims and objectives of this particular work, answering such a question would exceed the subject matter. Nevertheless, the author herself finds reasons for the *sui generis* regime protection relevant while being aware of all the possible controversy and critical voices accompanying it. The potential EU policy movement concerning the *sui generis* right should become more lucid via the follow-up evaluation of the Database Directive, which is not expecting to be completed any time soon. Thus, the uncertainty will remain for the foreseeable future.

19. SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV

Klíčová slova: databáze, informační společnost, autorské právo – Evropská unie, autorské právo – Česká republika, autorské právo Spojené království, autorské právo USA.

Key words: databases, information society, copyright protection – the EU, copyright – the Czech Republic, copyright – the United Kingdom, copyright – the USA.